

**UCHWAŁA NR LV/368/2024  
RADY GMINY ALEKSANDRÓW**

z dnia 28 marca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030"**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6a, art. 10 f ust. 4 w związku z art. 10 e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2023. poz. 40 ze zm.) oraz w związku z art. 9 pkt.5 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. 2023 poz. 1259) Rada Gminy Aleksandrów uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Strategię Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” o treści stanowiącej załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

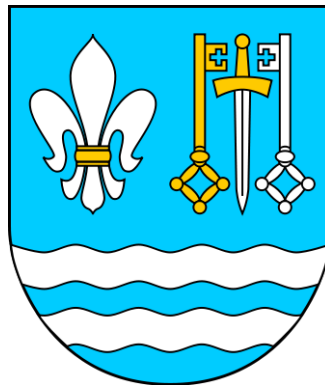
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy

**Jolanta Rogozińska**

Załącznik do Uchwały Nr LV/368/2024  
Rady Gminy Aleksandrów z dnia 28 marca 2024 r.

STRATEGIA ROZWOJU  
GMINY ALEKSANDRÓW  
NA LATA 2023-2030



ZAŁĄCZNIK

***DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ  
I PRZESTRZENNEJ GMINY ALEKSANDRÓW***

***ALEKSANDRÓW 2023***

*Dokument opracowany przez:*

**Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „BaSz”**

mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie ul. Polna 72

[www.basz.pl](http://www.basz.pl)

tel./fax: 41 372 49 75 e-mail: [basz@post.pl](mailto:basz@post.pl)

*przy współpracy:*

**Urzędu Gminy w Aleksandrowie**

## SPIS TREŚCI

<b>WPROWADZENIE .....</b>	<b>4</b>
<b>1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I ŚRODOWISKO NATURALNE .....</b>	<b>6</b>
1.1. Położenie i dostępność komunikacyjna .....	6
1.2. Zagospodarowanie przestrzenne .....	11
1.3. Środowisko przyrodnicze .....	15
1.4. Rys historyczny .....	25
1.5. Mieszkalnictwo .....	26
1.6. Stan infrastruktury technicznej .....	26
<b>2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE .....</b>	<b>30</b>
2.1. Potencjał demograficzny .....	30
2.2. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia .....	32
2.3. Bezpieczeństwo publiczne .....	36
2.4. Edukacja .....	37
2.5. Kultura, sport i rekreacja .....	38
2.6. Dziedzictwo kulturowe .....	41
2.7. Aktywność społeczna .....	43
<b>3. SFERA GOSPODARCZA .....</b>	<b>45</b>
3.1. Aktywność gospodarcza .....	45
3.2. Rolnictwo .....	47
3.3. Rynek pracy i bezrobocie .....	48
<b>4. BUDŻET I POLITYKA INWESTYCYJNA GMINY .....</b>	<b>51</b>
<b>SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW .....</b>	<b>59</b>



## WPROWADZENIE

*Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030* jest dokumentem niezbędnym do harmonijnego, wielostronnego rozwoju gminy, która wyznacza kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazuje sposoby ich osiągnięcia. Przy pozyskiwaniu środków zewnętrznych na realizację większości zadań inwestycyjnych konieczne jest wykazanie zgodności planowanej inwestycji z założeniami dokumentów strategicznych lokalnych i regionalnych, w tym również strategii rozwoju gminy.

Niniejszy dokument *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Aleksandrów* stanowi opracowanie na temat sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Aleksandrów pod kątem obecnego, jak i przyszłego rozwoju. Jest to analiza wyjściowa, która stworzy bazę i ma służyć przygotowaniu dokumentu *Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030*.

Celem niniejszej diagnozy jest określenie stanu rozwoju i struktury gminy oraz wskazanie istniejących tendencji przemian, które będą miały wpływ na kształtowanie strategicznych kierunków dalszego rozwoju gminy.

Diagnoza podzielona została na rozdziały prezentujące poszczególne sfery funkcjonowania gminy Aleksandrów tj. zagospodarowania przestrzennego i środowiska, społeczną, gospodarczą oraz finansową. Sfera przestrzenna obejmuje zagadnienia związane z warunkami zamieszkiwania w gminie – m.in. mobilność, środowisko naturalne, infrastruktura, mieszkalnictwo. Sfera społeczna uwzględniająca dziedzictwo kulturowe przedstawia informacje związane z mieszkańcami, analizując strukturę demograficzną, jakość i dostępność usług publicznych dla mieszkańców, takich jak m.in. oświata i wychowanie, pomoc społeczną, ochrona zdrowia. W sferze gospodarczej poruszono kwestie lokalnej gospodarki, w tym także rolnictwa oraz rynku pracy. W sferze finansowej omówiono budżet gminy oraz plany inwestycyjne. Podsumowaniem całości danych ukazanych w przedmiotowym dokumencie jest bilans strategiczny i zdefiniowane wyzwania rozwojowe.

Rysunek 1. Obszar diagnozy gminy (opracowanie własne)



Do przygotowania niniejszej diagnozy wykorzystano dane statystyczne pochodzące z otwartych baz danych, głównie z Banku Danych Lokalnych GUS, a także dane zebrane i przekazane przez Urząd Gminy w Aleksandrowie. Opierano się również na powszechnie dostępnych raportach, opracowaniach tematycznych oraz informacjach zamieszczanych na oficjalnych stronach internetowych instytucji i JST.

*Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Aleksandrów, zawierająca charakterystykę stanu obecnego gminy, pozwoli na poznanie mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń w najbliższym otoczeniu, co przełoży się na możliwość wyznaczenia kierunków rozwoju oraz celów, jakie należy osiągnąć, by skutecznie wzmacniać rozwój gminy.*

## 1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE I ŚRODOWISKO NATURALNE

### 1.1. Położenie i dostępność komunikacyjna

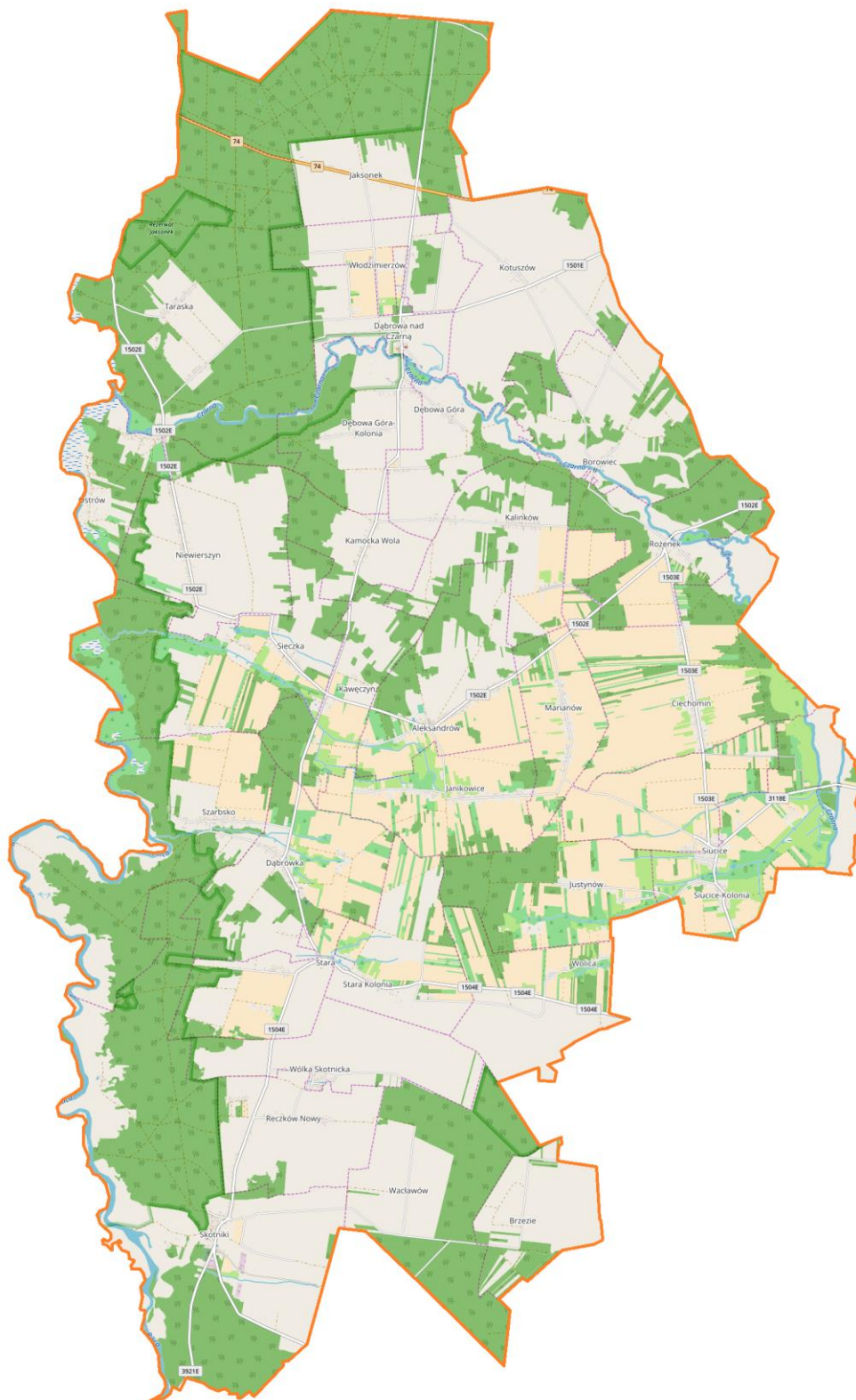
Gmina Aleksandrów to gmina wiejska położona w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie piotrkowskim. Siedzibą władz samorządowych jest miejscowość Aleksandrów. Sąsiaduje z gminami Sulejów i Ręčno (powiat piotrkowski), Mniszków, Paradyż i Żarnów (powiat opoczyński) oraz z gminą Przedbórz (powiat radomszczański). Gmina położona jest w odległości ok. 20 km od Piotrkowa Trybunalskiego i ok. 8 km od najbliższego miasta - Sulejowa. W północnym fragmencie obszaru gminy (na długości ok. 2,5 km) przebiega droga krajowa nr 74 Wieluń- Piotrków Trybunalski- Kielce-Zamość- Zosin.

Rysunek 2. Gmina Aleksandrów na tle województwa (pl.wikipedia.org)

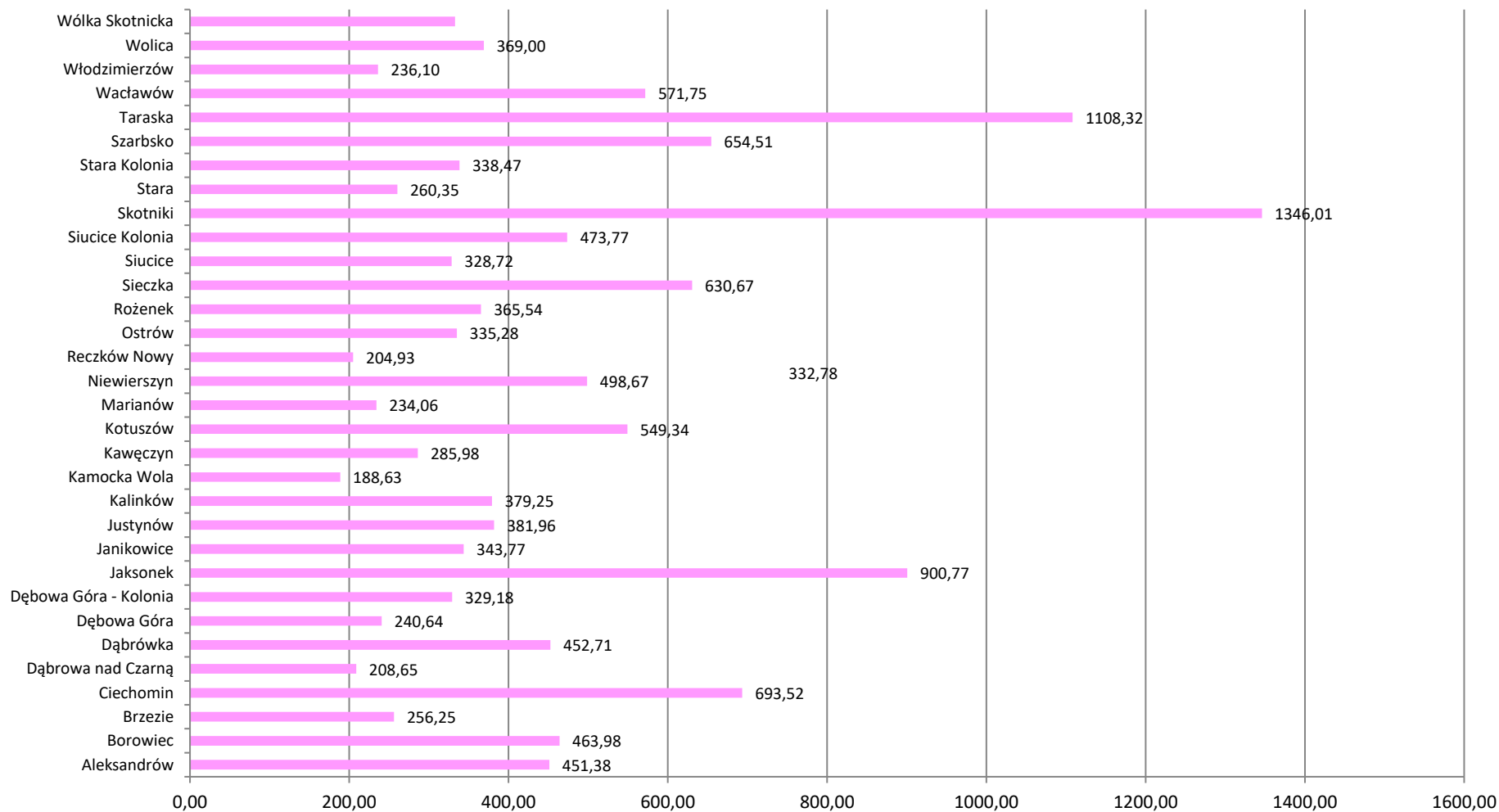


W granicach administracyjnych gmina zajmuje powierzchnię 144,09 km<sup>2</sup> i jest jedną z większych obszarowo gmin powiatu piotrkowskiego (stanowi ok. 10% jego powierzchni). W jej skład wchodzi 32 miejscowości sołectkie: Aleksandrów, Borowiec, Brzeziny, Ciechomin, Dąbrowa Nad Czarną, Dąbrówka, Dębowa Góra, Dębowa Góra – Kolonia, Jaksonek, Janikowice, Justynów, Kalinków, Kamocka Wola, Kawęczyn, Kotuszów, Marianów, Niewierszyn, Ostrów, Reczków Nowy, Rożenek, Sieczka, Siucice, Siucice - Kolonia Skotniki, Stara, Stara Kolonia, Szarbsko, Taraska, Waławów, Włodzimierzów, Wolica, Wólka Skotnicka.

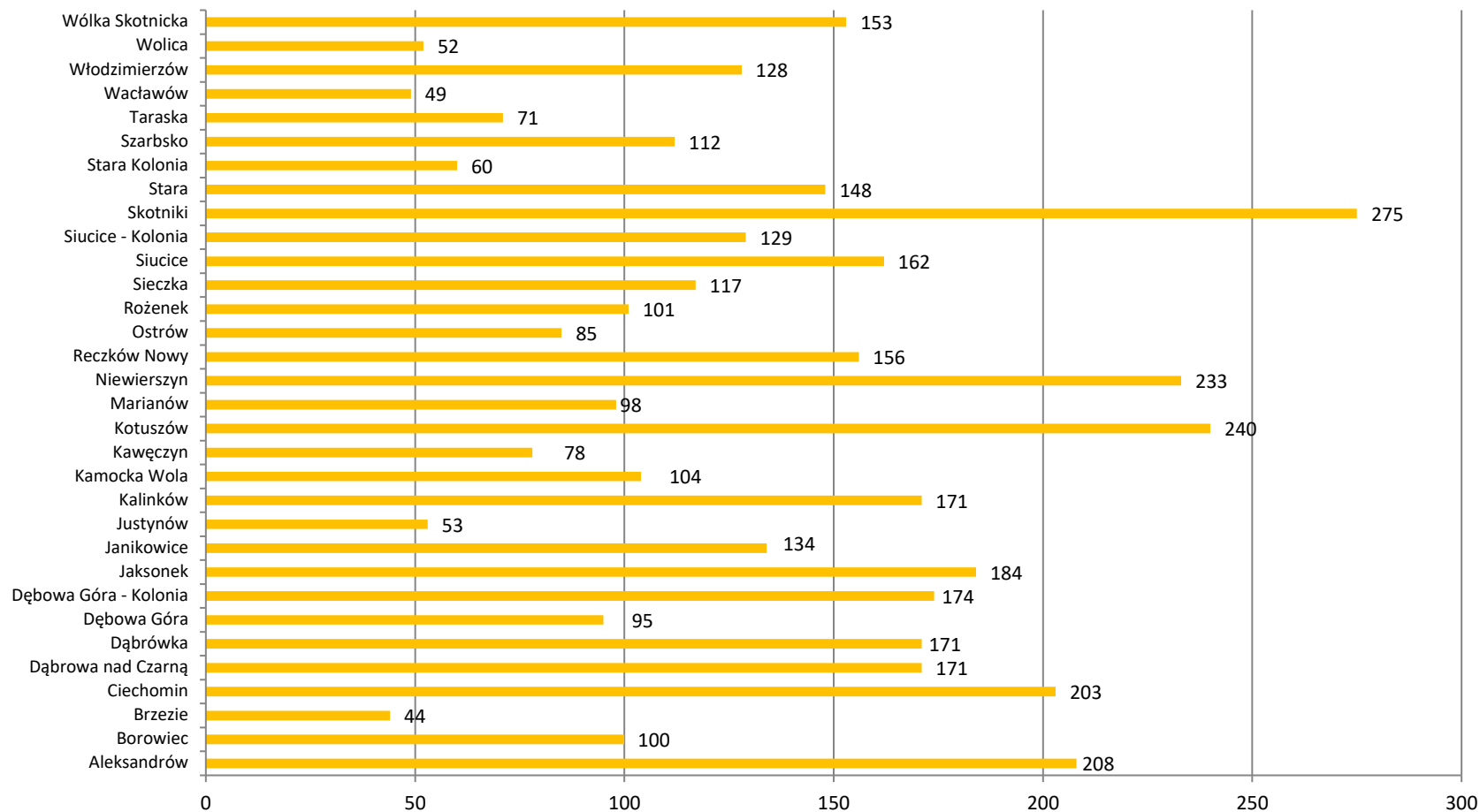
Rysunek 3. Mapa gminy Aleksandrów (pl.wikibooks.org)



**Wykres 1. Powierzchnia jednostek administracyjnych na terenie gminy Aleksandrów w ha (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów)**



Wykres 2. Liczba mieszkańców sołectw na terenie gminy w 2022 roku (Urząd Gminy w Aleksandrowie)





Rozmieszczenie sieci osadniczej jest stosunkowo równomierne. Siedziba gminy położona jest centralnie w stosunku do całego jej obszaru. Największe przestrzennie (powyżej 900 ha) są sołectwa: Skotniki, Taraska, Jaksonek, najmniejszym jest sołectwo Reczków Nowy (204 ha). Najludniejszymi sołectwami są Skotniki, Katuszów, Niewierszyn, Aleksandrów i Ciechomin. Najmniej zaludnione sołectwa to Waclawów, Wolica, Justynów i Brzezie.

Przez północną część gminy przebiega 2,5 km odcinek drogi krajowej nr 74 Wieluń- Piotrków Trybunalski- Kielce- Zamość- Zosin. Przez teren gminy przebiega 6 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 50,71 km oraz drogi gminne o łącznej długości 46,50 km pełniące rolę ciągów komunikacyjnych, decydujących zarówno o zintegrowaniu układu terytorialnego gminy i jego funkcjonowaniu, jak i otwartości na zewnątrz. Sieć dróg publicznych uzupełniają ogólnodostępne drogi wewnętrzne w poszczególnych miejscowościach.

**Tabela 1. Wykaz dróg powiatowych i gminnych (Urząd Gminy w Aleksandrowie)**

Nr drogi	Nazwa drogi	Długość (km)
<b>DROGI POWIATOWE</b>		
<b>1502E</b>	Sulejów - Kawęczyn - Krasik	15,51
<b>1503E</b>	Rożenek - Siucice	4,41
<b>1504E</b>	Stara - Skórkowice - Żarnów	4,78
<b>3908E</b>	Skotniki - Czermno	1,73
<b>3118E</b>	Prymusowa Wola - Paradyż - Skórkowice - Reczków	3,73
<b>3921E</b>	Przedbórz - Skotniki - Jaksonek - Radonia - Błogie Szlacheckie	20,55
<b>DROGI GMINNE</b>		
<b>110001E</b>	Jaksonek - Katuszów - od drogi krajowej w miejscowości Jaksonek do drogi gminnej Dąbrowa nad Czarną - Wójcin	1,8
<b>3050501</b>	Dąbrowa Nad Czarną od drogi powiatowej w miejscowości Dąbrowa nad Czarną	1,1
<b>110001E</b>	Katuszów - Borowiec - Kalinków - Kamocka Wola od drogi gminnej w miejscowości Katuszów do drogi powiatowej w miejscowości Kamocka Wola	5,49
<b>110003E</b>	Ostrów - Dębowa Góra Kolonia od drogi powiatowej w miejscowości Dębowa Góra do drogi powiatowej w miejscowości Ostrów.	
<b>110004E</b>	Dębowa Góra - Rożenek - od drogi powiatowej w miejscowości Dębowa Góra do drogi powiatowej w miejscowości Rożenek	4,5
<b>110005E</b>	Dąbrówka - Szarbsko - Niewierszyn - od drogi powiatowej w miejscowości Dąbrówka do drogi powiatowej w miejscowości Niewierszyn	4,5
<b>110006E</b>	Aleksandrów - Janikowice 0 od drogi powiatowej w miejscowości Aleksandrów do drogi gminnej nr 5050508	2,6
<b>110007E</b>	Marianów - Justynów - Siucice Kolonia - od drogi powiatowej do drogi powiatowej w miejscowości Siucice Kolonia Marianów - Siucice - od drogi gminnej w miejscowości Marianów do drogi powiatowej w miejscowości Siucice	5,9
<b>110008E</b>	Wólka Skotnicka - od drogi powiatowej do Wólki	1,1
<b>110009E</b>	Reczków Nowy - Waclawów - od drogi powiatowej w miejscowości Reczków Nowy do drogi gminnej w miejscowości Waclawów	4,0
<b>110002E</b>	Dąbrowa Nad Czarną od drogi powiatowej w miejscowości Dąbrowa Nad Czarną do drogi powiatowej w miejscowości Taraska	3,9
<b>3050502</b>	Skotniki - Józefów Nowy	1,7
<b>DP1506E</b>	Dąbrowa Nad Czarną - Wójcin od drogi powiatowej w miejscowości Dąbrowa	3,1

Nad Czarną do drogi krajowej w miejscowości Wójcin		
<b>1505/E/1</b>	Skotniki - Ruszenice od drogi powiatowej w miejscowości Skotniki do drogi powiatowej w miejscowości Ruszenice	6,515

## 1.2. Zagospodarowanie przestrzenne

W przestrzeni obszaru gminy nie wykształciły się jednorodne makrostruktury. Wyodrębnić jednak można tutaj kilka układów, posiadających czytelną typologię. Zalicza się do nich:

- południkowo rozmieszczone obszary lasów, łąk i pastwisk,
- południkowo rozmieszczoną rolniczą przestrzeń produkcyjną wzdłuż teoretycznej linii łączącej wsie Jaksonek- Dąbrowa nad Czarną- Aleksandrów- Stara- Skotniki,
- wykształtowany układ rolniczej przestrzeni produkcyjnej rejonu Siucic,
- wykształcone układy wsi podstawowych: Dąbrowa nad Czarną, Aleksandrów, Siucice, Skotniki i Wólka Skotnicka.

Podstawowymi elementami wyznaczającymi tożsamość obszaru gminy są:

- układy pradolin rzeki Pilicy i Czarnej Malenieckiej,
- Sulejowski Park Krajobrazowy (fragment),
- duże kompleksy leśne i biologicznie czynne (obszary prawego brzegu rzeki Pilicy),
- Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Obszar Natura 2000 „Dolina Czarnej”,
- Obszar Natura 2000 „Dolina Środkowej Pilicy”
- rezerwat przyrody Diabla Góra oraz Jaksonek.

Na terenie gminy Aleksandrów przeważa sznurowy układ urbanistyczny wsi. W dużej mierze dominują ulicówki (wsie rozwijające się, po obu stronach wzdłuż traktów, dróg). Do powyższych można zaliczyć m. in. Aleksandrów, Kalinków, Kotuszów oraz Rożenek (wpisane do gminnej ewidencji konserwatorskiej). Liczne są również wsie o złożonym charakterze przestrzennym, powstałe w różnych okresach historycznych (m.in. Skotniki), bądź te o nietypowym, często nieokreślonym układzie (Dąbrowa nad Czarną czy Szarbsko). Na terenie gminy występują również przysiółki, które na skutek rozwoju przekształciły się w osobne wsie (m.in. Zygmuntów, Borowiec). Wsiami o najciekawszym rodzaju przestrzennym na terenie gminy są Kotuszów i Wólka Skotnicka, które przejawiają cechy charakterystyczne dla owalnic (duży plac w centrum wsi z min. dwoma stawami).

W zabudowie gminy wyróżnia się:


































- tereny zabudowy zagrodowej - mieszkaniowej wraz z zabudową gospodarczą związane z produkcją rolną, z towarzyszącymi usługami, w tym wytwórczości i rzemiosła, usługami agroturystycznymi,
- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - zabudowa mieszkalna w formie wolnostojących willi, domów jednorodzinnych
- tereny zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej),



- tereny zabudowy produkcyjno-usługowej - obiekty i urządzenia związane z obsługą komunikacji, infrastrukturą techniczną, magazyny, składy itp.

Rysunek 4. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów (Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów)

**LEGENDA:**

<b>GRANICE ADMINISTRACYJNE</b>		<b>UWARUNKOWANIA - ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE</b>	
	GRANICE ADMINISTRACYJNE GMINY	<b>fragmenty obszaru objęte przyrodniczą ochroną konserwatorską:</b>	
	GRANICE SOŁECTW		GRANICA REZERWATU "JAKSONEK" I "DIABLA GÓRA"
<b>UWARUNKOWANIA - UŻYTKOWANIE TERENÓW</b>			GRANICA SULEJOWSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO
TERENY ZURBANIZOWANE:			GRANICE UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH
	- ISTNIEJĄCA ZABUDOWA		GRANICE SPECJALNEGO OBSZARU OCHRONY SIEDLISK NATURA 2000 - "DOLINA ŚRODKOWEJ PILICY"
TERENY OTWARTE:			POMNIKI PRZYRODY
	- LASY	<b>UWARUNKOWANIA HYDROLOGICZNE</b>	
	- ŁĄKI		ISTNIEJĄCE CIEKI I ZBIORNIKI WODNE
	- GRUNTY ROLNE (POLA UPRAWNE, PASTWISKA)		ISTNIEJĄCE I PRZEWIDZIANE DO BUDOWY ZBIORNIKI WODNE wg Wojewódzkiego Programu Małej Retencji: - "DEBOWA GÓRA" - "SZARBSKO" - "WÓŁKA SKOTNICKA"
<b>UWARUNKOWANIA - UKŁAD KOMUNIKACYJNY</b>			STREFA BEZPOŚREDNIEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ WYZNACZONE PRZEZ REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ W WARSZAWIE
DROGI KRAJOWE: EKSPRESOWE S-12, S-74, OBWODNICA SULEJOWA:			TERENY ZMELIOROWANE
	- PROJEKTOWANY ORIENTACYJNY PRZEBIEG	<b>TERENY I OBSZARY GÓRNICZE</b>	
	- ISTNIEJĄCY PRZEBIEG		GRANICE TERENÓW GÓRNICZYCH / OBSZARÓW GÓRNICZYCH - "WOLICA" - "WOLICA I" - "WOLICA - POLE B"
	DROGI POWIATOWE	<b>OGRANICZENIA W ZAGOSPODAROWANIU</b>	
	DROGI GMINNE		WYKLUCZENIE ROZWOJU FUNKCJI REKREACYJNEJ
	PROJEKTOWANY PRZEPRAWA MOSTOWA NA RZECE PILICY		OGRANICZENIA ROZWOJU FUNKCJI MIESZKANIOWO-REKREACYJNEJ
<b>UWARUNKOWANIA - ŚRODOWISKO KULTUROWE</b>			TERENY WYŁĄCZONE Z DOLESIEŃ - OCHRONA OTWARTYCH PANORAM
obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków:			KOMPLEKSY GLEB CHRONIONYCH PRZED NIEROLNICZYM UŻYTKOWANIEM (III-IV KLASA BONITACYJNA) - WYKLUCZENIE ZABUDOWY
	BUDYNKI, ZESPOŁY BUDYNKÓW		STREFA ZAKAZU LOKALIZACJI ZABUDOWY W SULEJOWSKIM PARKU KRAJOBRAZOWYM
	PARKI		
tereny znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków:			
	PARKI		
	CMENTARZE		
stanowiska archeologiczne:			
	POWIERZCHNIA DO 1 ARA		
	POWIERZCHNIA DO 0,5 HA		
	STANOWISKA ARCHIWALNE		







Wykres 3. Struktura ogólna powierzchni gminy Aleksandrów

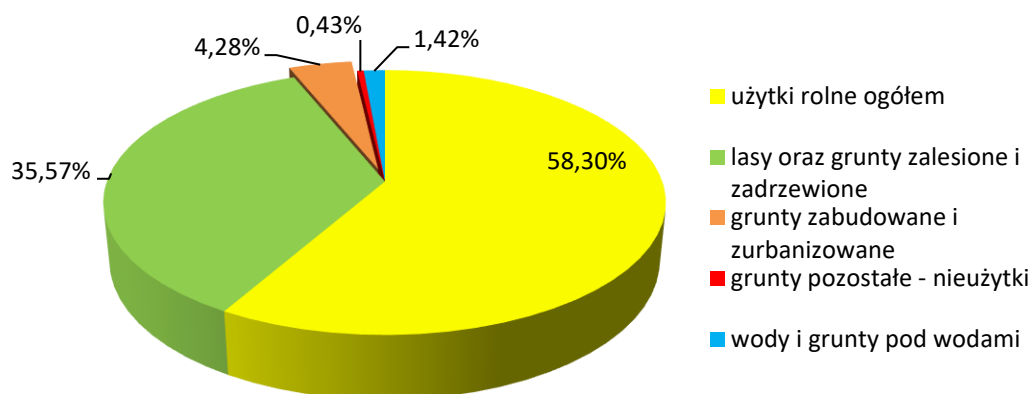


Tabela 2. Zestawienie gruntów na terenie gminy Aleksandrów (Urząd Gminy Aleksandrów)

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Grunty orne	7209,1728
Sady	93,9358
łąki trwałe	615,3151
Pastwiska trwałe	484,4407
Grunty rolne zabudowane	253,3636
Lasy	5110,0067
Grunty zadrzewione i zakrzewione	16,9369
Tereny mieszkaniowe	74,5150
Inne tereny zabudowane	31,0641
Drogi	257,8157
Wody i grunty pod wodami	204,5992
Pozostałe grunty - nieużytki	62,5775

Instrumentami regulującymi ład przestrzenny w gminie są Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Gmina Aleksandrów posiada Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów, przyjęte uchwałą Nr XXIII/181/2017r. Rady Gminy Aleksandrów z dnia 29 listopada 2017r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów. W dniu 26 stycznia 2022r. Uchwałą Nr XXXIII/224/2022, Rada Gminy Aleksandrów przyjęła zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów.

Gmina Aleksandrów nie posiada planu zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru gminy. Gmina posiada następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu i obszaru górniczego w miejscowości Wolica, gmina Aleksandrów** (Uchwała Nr VII/60/15 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 13 listopada 2015r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu i obszaru górniczego w miejscowości Wolica, gmina Aleksandrów)
- **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w zakresie trasy napowietrznej linii elektroenergetycznej 100kV relacji Sławno-Sulejów** (Uchwała Nr XLVIII/320/2023 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 27 czerwca 2023r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie trasy napowietrznej linii elektroenergetycznej 10kV relacji Sławno-Sulejów dla obszaru położonego w obrębach geodezyjnych Jaksonek i Taraska, gmina Aleksandrów).

W zagospodarowaniu przestrzennym gminy nie przewiduje się zasadniczych zmian w stosunku do obecnie funkcjonującej struktury.

### 1.3. Środowisko przyrodnicze

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina Aleksandrów usytuowana jest na pograniczu prowincji Niż Środkowoeuropejski (podprowincja Niziny Środkowopolskie, makroregion Wzniesienia Południowomazowieckie, mezoregion 318.84 Równina Piotrkowska) oraz Wyżyny Polskie (podprowincja Wyżyna Małopolska, makroregion Wyżyna Przedborska, mezoregiony: 342.11 Wzgórza Radomszczańskie, 342.12 Wzgórza Opoczyńskie). Ukształtowanie terenu gminy jest dość zróżnicowane, ze względu na przecięcie obszaru przez dwie doliny dużych rzek, tj. Pilicy i Czarnej Malenieckiej. Najbardziej urozmaicona jest rzeźba terenu środkowego oraz środkowo-zachodniego obszaru gminy w rejonie miejscowości Dąbrówka, Wólka Skotnicka i Skotniki. Teren lekko opada ku północy, która to część jest bardziej monotonna pod względem ukształtowania. Najwyższy punkt gminy wynosi 255,3 m n.p.m. i jest zlokalizowany na wschód od wsi Dąbrówka. Punkt najniższy znajduje się w północno-zachodniej części gminy w dolinie rzeki Pilicy i wynosi około 168 m n.p.m..

Gleby, występujące na terenie gminy, są w większości pochodzenia mineralnego: gleby bielicoziemne (bielicowe, bielice, rdzawe), w mniejszym stopniu – brunatnoziemne (brunatne właściwe, płowe). W sąsiedztwie cieków wodnych są też gleby napływowe aluwialne (m.in. mady rzeczne) oraz hydrogeniczne (bagienne i pobagienne). Gleby gminy należą do jednych ze słabszych w rejonie piotrkowskim.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Aleksandrów położony jest w dorzeczu rzeki Wisły, w obrębie zlewni rzeki Pilicy. Sieć hydrograficzną gminy Aleksandrów tworzą rzeki Pilica, dopływ Wisły oraz Czarna Maleniecka, dopływ Pilicy, które w północno-zachodniej części gminy tworzą ważny węzeł wodny. Na terenie gminy biorą także początek liczne bezimienne ciekły - dopływy Pilicy i Czarnej Malenieckiej. Na terenie gminy nie występują większe naturalne zbiorniki wodne, istniejące zbiorniki pełnią rolę stawów gospodarczych.

Zgodnie z Aktualizacją Planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, gmina Aleksandrów położona jest na obszarze państwowego gospodarstwa wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, znajduje się w zasięgu zlewni następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP): PLRW2000062544799 (Czarna od Plebanki), PLRW200010254369 (Ojrzanka), PLRW2000112545399 (Pilica od Zwelczy do zbiornika Sulejów), PLRW200011254499 (Czarna od Barbarki do ujścia), PLRW2000102544969 (Popławka) oraz PLRW2000102544949 (Czarna), PLRW200010254532 (Radońka), PLRW200006254389 (Stobianka).

Gmina znajduje się w obrębie jednostki hydrogeologicznej należącej do podregionu Małogosko-Sulejowskiego, wody podziemne występują głównie w utworach czwartorzędowych i jurajskich. Obszar gminy zlokalizowany jest na obszarach Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd): PLGW200085 i PLGW200084. Północna część gminy znajduje się w zasięgu szczelinowo-krasowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 410 „Opoczno” o poziomie wodonośnym w utworach jury i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wód 115 tys. m<sup>3</sup>/dobę.

W zachodniej i środkowej części gminy występują obszary zagrożenia powodziowego raz na 100 lat (1%), związane z dolinami największych rzek Pilicy i Czarnej Malenieckiej. Tereny powodziowe zajmują ponad 1200 ha i stanowią około 8,5% powierzchni gminy. Na terenie gminy nie przewiduje się katastrofalnych zatopień zagrażających ludności. Na poniższej mapie kolorem niebieskim zaznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Rysunek 5. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Aleksandrów ([www.Aleksandrów.e-mapa.net](http://www.Aleksandrów.e-mapa.net))



Według podziału Polski na regiony klimatyczne (źródło: Regionalizacja wg R. Gumińskiego), obszar gminy znajduje się w centrum przejściowego i zmiennego klimatu łódzkiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej, która charakteryzuje się dużą zmiennością pogody oraz zróżnicowanymi warunkami meteorologicznymi. Średnia roczna suma opadów wynosi 600-650 mm. Średnia temperatura powietrza w styczniu  $-3,3^{\circ}\text{C}$ , w lipcu  $17,9^{\circ}\text{C}$ , natomiast średnia temperatura roczna wynosi  $8,5^{\circ}\text{C}$ . Okres wegetacyjny w tych rejonach trwa 210 dni. Cechą charakterystyczną dzielnicy jest mała częstość wiatrów silnych na wiosnę i zimą. Na terenie gminy przeważają wiatry wiejące z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego z niewielkim zróżnicowaniem w zależności od pór roku.

Na terenie gminy grunty leśne obejmują powierzchnię 5100,24 ha, stanowiąc 34,9% jej powierzchni (dane GUS, 2022 rok). Przeważa sosna stanowiąc ok. 89% drzewostanu.

Ponadto występują świerk, jodła, dąb, brzoza i olsza. Rozmieszczenie lasów w gminie jest nierównomierne. Kompleksy leśne ciągną się wzdłuż rzeki Pilicy stanowiący kompleks Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Większe kompleksy leśne znajdują się w pobliżu miejscowości Brzezcie, Wolica, Borowiec (Poręba). Lasy występują również w znacznym rozdrobnieniu tworząc niewielkie enklawy wśród pól uprawnych.

Na terenie gminy Aleksandrów występują elementy środowiska przyrodniczego, które z uwagi na wysokie wartości objęte zostały różnymi formami ochrony wprowadzonymi na podstawie przepisów ogólnych z zakresu ochrony środowiska oraz miejscowych aktów prawnych. Należą do nich: Sulejowski Park Krajobrazowy, Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat leśno-florystyczny „Jaksonek”, rezerwat przyrody „Diabla Góra”, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Środkowej Pilicy PLH100008 i Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Czarnej PLH260015, 16 pomników przyrody oraz 16 użytków ekologicznych.

Ponadto na terenie gminy znajdują się zabytkowe parki podworskie (objęte rejestrem zabytków) w miejscowościach Dębowa Góra, Rożenek, Skotniki oraz Szarbsko.

Wzdłuż zachodniej granicy gminy przebiega fragment korytarzy ekologicznego Pilicy o znaczeniu krajowym – GKPdA-7 Dolina Dolnej Pilicy oraz przez środkową część gminy fragment korytarza ekologicznego GKPdC-6B Puszcza Świętokrzyska – Dolina Pilicy.

Tabela 3. Obszary podlegające ochronie występujące na terenie gminy (crfop.gdos.gov.pl)

Nazwa	Krótka charakterystyka
<b>PARKI KRAJOBRAZOWE</b>	
<b>Sulejowski Park Krajobrazowy</b>	<p>Sulejowski Park Krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju. Park obejmuje obszar o powierzchni 17.026 ha, a otulina 36.411,10 ha, łącznie Park z otuliną zajmuje powierzchnię 53.437,10 ha (Uchwała Nr XLVII/614/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 27 lutego 2018r. w sprawie Sulejowskiego Parku Krajobrazowego - Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z marca 2018r., poz. 1342). Należy wraz z Przedborskim i Spalskim Parkiem do Oddziału terenowego Nadpilicznych Parków Krajobrazowych, wchodzących od 1 stycznia 2013r. w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego. Park w granicach woj. łódzkiego położony jest na terenie powiatu piotrkowskiego (gminy: Ręczno, Aleksandrów, Sulejów oraz częściowo w: mieście Piotrków Trybunalski), na terenie Tomaszowa Mazowieckiego (powiat tomaszowski) i gminy Mniszków (powiat opoczyński). Park obejmuje i ochrania jeden z najcenniejszych fragmentów dorzecza Pilicy w jej środkowym odcinku od okolic Bąkowej Góry po okolice Tomaszowa Mazowieckiego. Park ochrania krajobraz nadrzeczny Pilicy, Czarnej Malenieckiej (Koneckiej), delty Luciąży, śródleśnych strumieni, np. Strugi Młynki czy Rosochy. W SPK znajduje się fragment najlepiej zachowanego koryta Pilicy charakteryzujący licznymi, naturalnymi i malowniczymi meandrami. Doliny rzek przepływających przez tereny Parku są niezastąpionymi refugiami faunistycznymi (zwłaszcza ptasimi) oraz florystycznymi. Pozornie nizinne tereny poprzecinane są dolinami i wąwozami przez co mają charakter pagórkowaty z wyraźnymi obniżeniami dna dolin oraz wzniesionymi brzegami odsłaniającymi widoki na otaczające tereny. Na terenie Parku wraz z otuliną znajduje się 9 rezerwatów przyrody. Przedmiotem ochrony są jodły pospolite, świerki, buki, klony i jawory. W Parku występują murawy nawapienne - piaszczycie, torfy i łąki o podłożu piaszczysto - torfowym.</p>
<b>OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU</b>	
<b>Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu</b>	<p><b>Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu</b> - obszar chronionego krajobrazu ustanowiony został 24 marca 2009r. Rozporządzeniem Nr 8/2009 Wojewody Łódzkiego w sprawie wyznaczenia Piliczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na powierzchni 46.340 ha, Obszar obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach. Jest to wartościowy obszar dla zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełniących funkcję korytarzy ekologicznych. Na podstawie Uchwały Nr XXII/407/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 marca 2012r. jego powierzchnia została zmniejszona i obecnie wynosi 43.790ha. Na terenie Piliczańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu leżą dwa rezerwaty „Dębowiec” i „Diabła Góra”.</p>
<b>OBSZARY NATURA 2000</b>	
<b>Dolina Czarnej (PLH260015)</b>	<p>Obszar Natura 2000 Mający Znaczenie dla Wspólnoty Dolina Czarnej - specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). Obszar obejmuje dolinę Czarnej Koneckiej (Malenieckiej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i</p>



stawów oraz lasami. Jest to największy prawobrzeżny dopływ Pilicy (ok. 85 km). Całość terenu zajmuje obszar 5.802 ha i jest w ok. 72% położony w województwie świętokrzyskim. Tereny w wielu miejscach są podmokłe (zarastające śródleśne łąki, torfowiska). W środkowym odcinku dominują bory sosnowe. Łąki i mokradła zajmują niewielkie powierzchnie. Rzeka na przeważającej długości zachowała naturalny charakter koryta i doliny. Niezbyt długie i nieliczne uregulowane odcinki, mają związek z historią tych terenów, kiedy dolina Czarnej była jednym z najważniejszych obszarów „Staropolskiego Okręgu Przemysłowego”, wzdłuż jej koryta i dopływów zlokalizowane były liczne kuźnice (fabryki żelaza), napędzane siłą wody. Pozostałością przemysłowego wykorzystania Czarnej są zbiorniki retencyjne oraz stawy hodowlane. Obszar charakteryzuje dużą różnorodnością (16 typów) siedlisk Natura 2000, jakie zachowały się w warunkach ekstensywnego użytkowania. W obszarze występują 3 podtypy lasów łęgowych. Stwierdzono występowanie: łęgów i zarośli wierzbowych, łęgów olszowo-jesionowych oraz olszyn źródłiskowych. Odcinek źródłowy ma wyraźne cechy wyżynne (występuje m.in. siedlisko mieszanego boru jodłowego) natomiast dolna część doliny ma charakter nizinny (występowanie lasów i zarośli wierzbowych). W ostoi stwierdzono występowanie 15 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej

### **Doliny Środkowej Pilicy (PLH100008)**

Obszar Natura 2000 Mający Znaczenie dla Wspólnoty Dolina Środkowej Pilicy - specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). Obszar obejmuje odcinek Pilicy o długości 40 km od Przedborza na południu do Sulejowa na północy. O wyjątkowych walorach przyrodniczych obszaru świadczy naturalny charakter nieuregulowanej rzeki Pilicy i stosunkowo naturalna roślinność. Cechuje go także różnorodność siedlisk – brzegi rzeki porastają lasy łęgowe i zarośla wierzbowe, w zagłębieniach terenu występują płaty torfowisk, trzcinowisk i turzycowisk, a im dalej od koryta, tym większą część powierzchni pokrywają łąki kośne i pastwiska. W sumie siedliska priorytetowe zajmują ok. połowy obszaru, z czego aż 20% łągi. Wiosną część obszaru doliny jest regularnie zalewana. W Dolinie Środkowej Pilicy stwierdzono występowanie licznych gatunków zwierząt cennych dla europejskiej przyrody. Szczególne znaczenie ma obecność 4 gatunków ryb (koza, minóg strumieniowy, minóg ukraiński i głowacz białołęty) oraz wydry, bobra i płazów. Ostoja jest również miejscem bytowania i żerowania 19 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. Znaczna część ostoi leży w granicach Sulejowskiego Parku Krajobrazowego.

### **REZERWATY PRZYRODY**

#### **Jaksonek**

Rezerwat leśno-florystyczny „Jaksonek” utworzony został w 1984r. o powierzchni 79,67 ha w celu ochrony naturalnego stanowiska rośliny – reliktu polodowcowego – zimozioła północnego (*Linnaea borealis*). W 1989 roku rezerwat został powiększony do 79,69 ha o fragment dobrze zachowanego płatu dąbrowy świetlistej – ostatniego takiego zbiorowiska w Lesie Jaksońskim. Występują tu również bory sosnowe świeże, bory mieszane i grądy. Na terenie objętym ochroną zachowały się ponad 130-letnie sosny, w których odnotowano w nim stanowiska wielu gatunków chronionych i rzadkich, m.in.: napastrnicy zwyczajnej, lilii złotogłów, orlika pospolitego, pięciornika białego, owsicy spłaszczonej, przytuli okrągłolistnej i groszka czerniejącego. Obiekt jest położony w „sercu” Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Rezerwat jest cennym obiektem ilustrującym zróżnicowanie gleby, zbiorowisk roślinnych, zaczynając od doliny Pilicy, poprzez terasę nad zalewową i stok doliny po krawędź wysoczyznę.

**Diabla Góra**

Rezerwat krajobrazowy i przyrody nieożywionej „Diabla Góra” został utworzony w 1987r. o powierzchni 161,19 ha w celu ochrony porośniętego lasem wzgórza z wychodniami skał piaskowcowych, zbudowanych z potężnych bloków piaskowca o barwie czerwonej, szarej i czarnej a także siedliska naturalnych zbiorowisk roślinnych. Rośliny porastające wzgórze są typowe dla siedlisk suchych i zakwaszonych. Wychodnie piaskowców przybierające tu formy ogromnych bloków skalnych mają niezwykłą wartość krajobrazową. Na wzgórzu rośnie kwaśna dąbrowa (ubogi las dębowy na zakwaszonym siedlisku), bór mieszany (las sosnowo-dębowy) oraz bór świeży. Wśród roślin chronionych spotykamy tutaj m.in. widłak jałowcowaty i widłak goździsty pomocnika baldaszkowatego, konwalię majową, mącznicę lekarską, kocanki piaskowe, lilię złotogłów oraz paprotkę zwyczajną (roślina w Polsce dość pospolita). Przez Diablą Górę przebiega niebieski pieszy Szlak Rekreacyjny Rzeki Pilicy. Rezerwat jest punktem początkowym czerwonego szlaku turystycznego prowadzącego do Łącznej.

**POMNIKI PRZYRODY**

**Drzewo** – dąb szypułkowy (pierśnica 189 cm, obwód 594 cm, wysokość 34m) zlokalizowany 60m od rzeki i 40m od domu mieszkalnego zlokalizowana w miejscowości Dąbrowa nad Czarną

Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Piotrkowskiego Nr 17, poz. 177)

**Drzewa** – 2 klony pospolite (pierśnica 88cm, obwód 276cm, wysokość 30, pierśnica 110cm, obwód 346 cm, wysokość 30m), wiąz pospolity (pierśnica 105cm, obwód 330cm, wysokość 31m), lipa drobnolistna (wysokość 32m), modrzew europejski (pierśnica 68cm, obwód 214cm, wysokość 28m) zlokalizowane z parku w miejscowości Rożenek, na terenie gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”

Rozporządzenie Nr 4/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. U. Woj. Piotrkowskiego Nr 21 poz. 75)

**Drzewo** – wiąz pospolity (wiąz polny) (pierśnica 110cm, obwód 346cm, wysokość 31m) zlokalizowany w parku w miejscowości Rożenek, na terenie gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”

**Drzewo** – lipa drobnolistna (pierśnica 109cm, obwód 342cm, wysokość 28m) zlokalizowana w parku w miejscowości Rożenek, na terenie gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska

**Drzewo** – modrzew europejski (pierśnica 96cm, obwód 302cm, wysokość 28m) zlokalizowany w parku w miejscowości Rożenek, na terenie gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska

**Drzewo** – dąb bezszypułkowy (pierśnica 137cm, obwód 430cm, wysokość 31m) oddalony od drogi gminnej o 45m w stronę wschodnią nr działki ewid. 201/4

**Drzewo** – dąb bezszypułkowy (pierśnica 127cm, obwód 399cm, wysokość 21m) zlokalizowany przy drodze gminnej w odległości ok. 3m nr działki ewid. 201/4

Zarządzenie Nr 45/87 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 15 grudnia 1987r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. U. Woj. Piotrkowskiego Nr 17 poz. 177)

**Drzewo** – dąb bezszypułkowy (pierśnica 116cm, obwód 364cm, wysokość 30m) zlokalizowany przy drodze gminnej w odległości ok. 3m nr działki ewid. 201/4

**Drzewo** – dąb bezszypułkowy (pierśnica 118cm, obwód 371cm, wysokość 32m) zlokalizowany ok. 15m od drogi krajowej E74 nr ewid. działki 224

**Drzewo** – dąb bezszypułkowy (pierśnica 103cm, obwód 324cm, wysokość 30m) zlokalizowany przy drodze krajowej E74 nr ewid. działki 229

**Drzewo** – dąb bezszypułkowy (pierśnica 92cm, obwód 289cm, wysokość 28m) zlokalizowany przy drodze krajowej E74 nr ewid. działki 229

**Drzewo** – dąb bezszypułkowy (pierśnica 74cm, obwód 232cm, wysokość 28m) zlokalizowany przy drodze krajowej E74 nr ewid. działki 229

**Drzewo** – dąb bezszypułkowy (pierśnica 96cm, obwód 302cm, wysokość 30m) zlokalizowany przy drodze krajowej E74 nr ewid. działki 229

**Drzewo** – dąb bezszypułkowy (pierśnica 79cm, obwód 284cm, wysokość 30m) zlokalizowany przy drodze krajowej E74 nr ewid. działki 229

**Głaz narzutowy** porośnięty mchem o wymiarach dł. 280cm, szer. 210cm, obwód ok. 740cm zlokalizowany 300m od gajówki Taraska, Nadleśnictwo Opoczno nr ewid. działki 189

**Drzewo**- dąb szypułkowy (pierśnica 250cm, obwód 785cm, wysokość 27m) w wieku ok. 500 lat jest jednym z najokazalszych dębów w dolinie rzeki Pilicy i w województwie łódzkim. Dąb Mikołaj rośnie na działce ewid. nr 666 obręb Skotniki

Uchwała nr XXVIII/195/2021 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 29 września 2021r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego 2021, poz. 4744)

#### UŻYTKI EKOLOGICZNE

**Bagno, zalewisko rzeki Czarnej** o powierzchni 0,35ha położone w miejscowości Rożenek działka nr 408

**Bagno** o powierzchni 0,3ha położone w miejscowości Taraska, działka nr 189

**Bagno** o powierzchni 0,46ha położone w miejscowości Taraska, działka nr 193

**Bagno** o powierzchni 0,63ha położone w miejscowości Taraska, działka nr 194

**Bagno** o powierzchni 0,39ha położone w miejscowości Skotniki, działka nr 998

**Bagno** o powierzchni 4,55ha położone w miejscowości Skotniki, działka nr 999

**Bagno** o powierzchni 0,39ha położone w miejscowości Skotniki, działka nr 998

**Bagno** o powierzchni 0,37ha położone w miejscowości Skotniki, działka nr 1055

**Bagno** o powierzchni 3,75ha położone w miejscowości Skotniki, działka nr 1001

**Bagno** o powierzchni 0,06ha położone w miejscowości Szarbsko, działka nr 663

**Bagno** o powierzchni 0,11ha położone w miejscowości Szarbsko, działka nr 658

**Bagno** o powierzchni 0,56ha położone w miejscowości Skotniki, działka nr 1027

Rozporządzenie Nr 5/96 Wojewody Piotrkowskiego z dnia 4 listopada 1996 w sprawie uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz za użytki ekologiczne (Dz. U. Woj. Piotrkowskiego Nr 21 poz. 76)

## Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Aleksandrów

---

**Bagno** o powierzchni 0,14ha położone w miejscowości Skotniki, działka nr 513/719

**Bagno** o powierzchni 0,23ha położone w miejscowości Skotniki, działka nr 513/1027

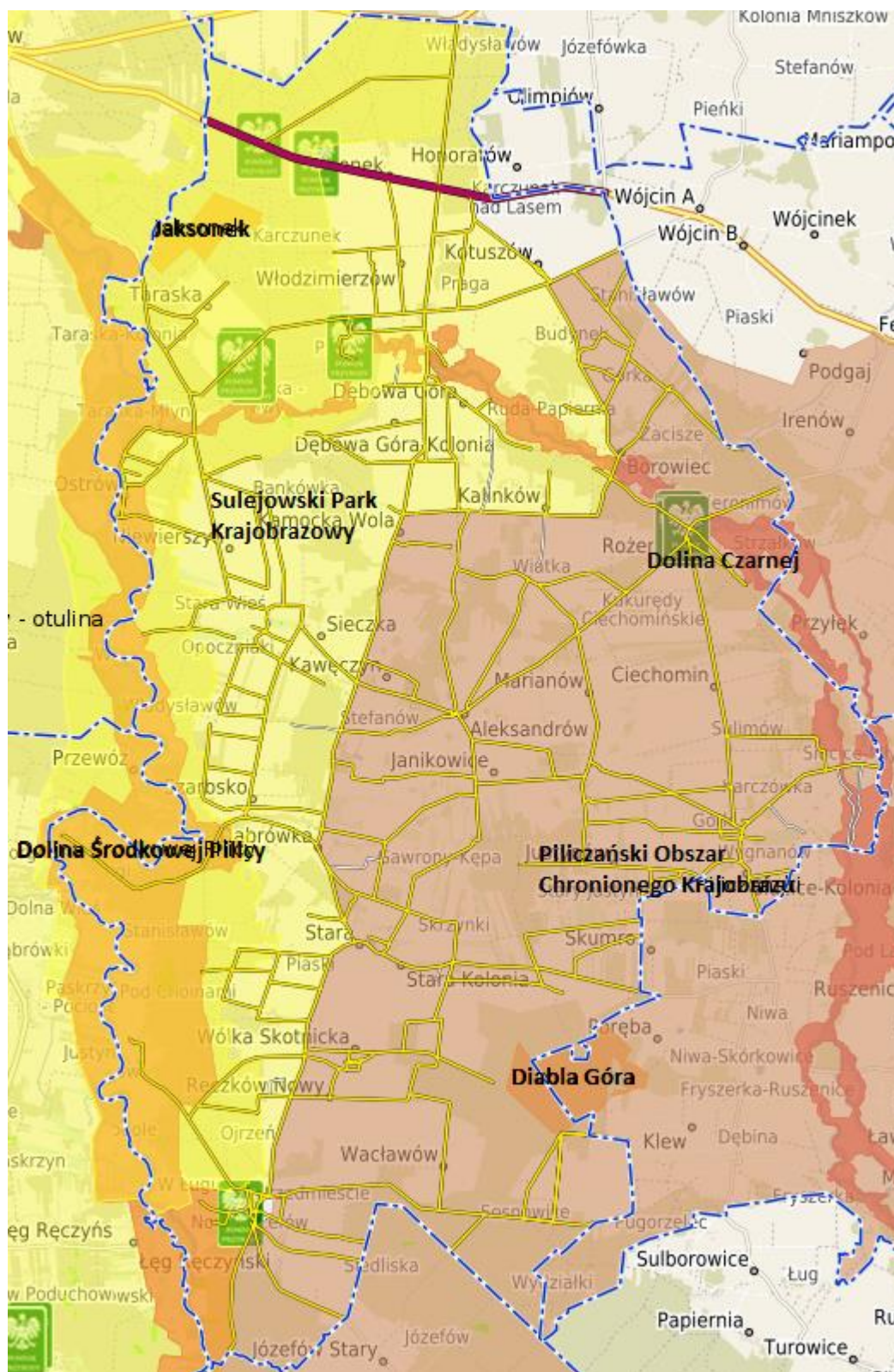
**Siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków** o powierzchni 0,47ha położone w miejscowości Skotniki działka nr 513/8/756

**Bagno** o powierzchni 0,78ha położone w Leśnictwie Grzegorzówka w obrębie ewid. Stobnica, w oddz. 181

Rozporządzenie Nr 46/2005 Wojewody Łódzkiego z 1 grudnia 2005r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. U. Woj. Łódzkiego Nr 355 poz. 3175)

Rozporządzenie Nr 6/98 Wojewody piotrkowskiego z 30 lipca 1998r. w sprawie zmiany rozporządzenia dotyczącego uznania za zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz za użytki ekologiczne (Dz. U. Woj. Piotrkowskiego Nr 12 poz. 135)

Rysunek 6. Rozmieszczenie form ochrony przyrody na terenie gminy Aleksandrów ([www.aleksandrowpiotrkwskie.e-mapa.net](http://www.aleksandrowpiotrkwskie.e-mapa.net))





#### 1.4. Rys historyczny

Proces kształtowania się sieci osiedleńczej obszaru gminy Aleksandrów, rozpoczęty w XII w. zakończył się w zasadzie w latach osiemdziesiątych XIX w. Relikty trasy komunikacyjnej wiodącej wzdłuż rzeki Pilicy są mało czytelne, a obszary zainwestowania siedliskowego tego okresu trudne do identyfikacji. Pod uwagę jednak mogą być tutaj brane miejscowości: Niewierszyn, Szarbsko, Justynów i Skotniki.

Najstarsza wzmianka dotycząca wykształconego układu ruralistycznego dotyczy Dąbrowy nad Czarną i pochodzi z 1176 roku. Kazimierz Sprawiedliwy oddał wówczas wieś Dąbrowę (w akcie fundacyjnym) klasztorowi Cystersów w Sulejowie. W wiekach następnych miejscowość ta zastąpiła z wyrobów rękodzielniczych, a szczególnie z garncarstwa, którego rozwój łączy się z okresem panowania Kazimierza Wielkiego. Pierwszy kościół w Dąbrowie powstał na początku XV w. (obecny, murowany został zbudowany w latach 1890-1903 wg projektu arch. Konstantego Wojciechowskiego). W roku 1819 wieś przeszła na skarb państwa i została rozparcelowana.

Drugą znaną w średniowieczu jednostką osadniczą były Skotniki. Legenda łączy powstanie tej miejscowości także z Kazimierzem Wielkim. Na powierzchni 3,3 ha istnieje park podworski z ruinami XVII w. dworu, drewniany późnogotycki kościół z 1528r. (przebudowany w XVIII w.) oraz założony układ rozplanowania przestrzennego. Obiekty te, obok wspomnianego dworu – pałacu (obecnie objętego ochroną konserwatorską) stanowią o krajobrazie kulturowym tej ciekawej miejscowości.

Jedną z najciekawszych miejscowości jest jednak Szarbsko. Położone na stokach wąwozu wyżłobionego przez lokalny dopływ rzeki Pilicy – posiada unikalny krajobraz i bardzo wiele obiektów kubaturowych, a szczególnie chałup o charakterystycznej dla tego regionu architekturze.

Sieć osiedleńcza gminy posiada wiele wartościowych układów rurystycznych (rurystyka – nauka o budowie wsi) o stosunkowo starej metryce. Do układów takich zaliczyć należy obok uprzednio wspomnianych także miejscowości: Borowiec, Katuszów, Rożenek, Wólka Skotnicka, Kalinków i Ojrzeń. Obecnie sieć osiedleńcza gminy charakteryzuje się pasmowym (północ- południe) układem osiedleńczym. Większość miejscowości usytuowana jest przy lub obok drogi powiatowej relacji Przedbórz-Błogie Szlacheckie oraz Sulejów-Krasik.

Rozwój osadnictwa na terenie gminy Aleksandrów następował w kilku okresach, czego odzwierciedleniem są rodzaje układów przestrzennych wsi. Uwarunkowania środowiskowe oraz kulturowo- gospodarczo- polityczne determinowały rozplanowanie poszczególnych osad. Warto zaznaczyć, iż wsie charakteryzujące się cennymi układami przestrzennymi są rozmieszczone nieregularnie na terenie całej gminy. Chronione układy przestrzenne posiadają wsie: Aleksandrów - wieś sznurowa, Borowiec - przysiółek, Dąbrowa nad Czarną i Szarbsko - układ nierozpoznany, Kalinków i Rożenek – ulicówka, Katuszów - owalnica, Skotniki - złożony układ przestrzenny.

## 1.5. Mieszkalnictwo

Czynnikiem wpływającym na standard życia ludności danego obszaru są warunki mieszkaniowe. Tereny poszczególnych miejscowości różni między innymi: potencjał zabudowy, tj. liczba siedlisk zamieszkania, które składają się na zabudowę całej wsi, struktura przestrzenna zabudowy (układ zabudowy) oraz charakter zainwestowania towarzyszącego siedliskom zamieszkania. W przeważającej liczbie miejscowości dominuje zabudowa ulicowa, prowadzona wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Są to budynki zabudowy zagrodowej oraz jednorodzinnej w formie wolnostojącej.

Na terenie gminy według danych Głównego Urzędu Statystycznego ([www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl), stan na koniec roku), znajdowało się 1910 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 155.938m<sup>2</sup> i sumie izb w ilości 7.510. Średnia powierzchnia użytkowa 1 mieszkania kształtuje się na poziomie około 81,6m<sup>2</sup>.

Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe gminy Aleksandrów (GUS, [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl))

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Mieszkania (szt.)	1.884	1.896	1.865	1.883	1.910
Izby(szt.)	7.275	7.339	7.269	7.360	7.510
Powierzchni użytkowa mieszkań (m <sup>2</sup> )	147.965	149.264	149.679	151.821	155.938
Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania (m <sup>2</sup> )	78,5	78,7	80,3	80,6	81,6

Na jedno mieszkanie o przeciętnej wielkości 81,6m<sup>2</sup> przypada średnio 2,23 osoby. W skład jednego mieszkania wchodzi przeciętnie 3,93 izby, co daje wartość 0,57 osoby na jedną izbę. Statystyczny mieszkaniec gminy Aleksandrów ma do swojej dyspozycji 36,6m<sup>2</sup> powierzchni mieszkaniowej. Jakość i komfort zamieszkania na terenie gminy z roku na rok ulega stopniowemu podwyższeniu, a mianowicie występuje tendencja wzrostowa liczby izb w mieszkaniu, wzrasta przeciętna wielkość powierzchni użytkowej będącej w dyspozycji statystycznego mieszkańca oraz wielkość powierzchni użytkowej mieszkań. Zmiany te są wynikiem wymiany starej substancji mieszkaniowej i oddawania do użytku mieszkań o większym metrażu, rozbudowy mieszkań już istniejących, jak również procesów demograficznych. Stan techniczny budynków mieszkaniowych jest bardzo różny, przeważają budynki w dobrym stanie, często po termomodernizacji lub remoncie. Na całym obszarze występuje przemieszanie zabudowy nowej ze starą.

## 1.6. Stan infrastruktury technicznej

### GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

System wodociągowy gminy zasilany jest z ujęć wody zlokalizowanych w miejscowościach Aleksandrów, Niewierszyn, Ciechomin, Jaksonek i Reczków Nowy. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 122,22 km, do której podłączonych jest 2.040 gospodarstw (stan na koniec 2022r.). Charakterystyka ujęć wody przedstawiono poniżej.

Tabela 5. Charakterystyka ujęć wody funkcjonujących na terenie gminy (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Nazwa stacji	Lokalizacja	Wydajność
Aleksandrów	działka nr 386/1	60m <sup>3</sup> /h (max dobowe 525m <sup>3</sup> /dobę)
Niewierszyn	działka nr 388/6	17,7m <sup>3</sup> /h (max dobowe 150m <sup>3</sup> /dobę)
Ciechomin	działka nr 2120/1	25m <sup>3</sup> /h (max dobowe 65,1m <sup>3</sup> /dobę)
Jaksonek	działka nr 132	40m <sup>3</sup> /h (max dobowe 254,22m <sup>3</sup> /dobę)
Reczków Nowy	działka nr 328/1	od grudnia 2023r.

Na terenie gminy nie ma sieci kanalizacji sanitarnej oraz nie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków komunalnych. Mieszkańcy korzystają z bezodpływowych zbiorników na nieczystości płynne oraz z przydomowych oczyszczalni ścieków - 475 sztuk (stan na czerwiec 2023r.). Nieczystości ciekłe są wywożone do oczyszczalni poza terenem gminy przez firmy zewnętrzne, na indywidualne zgłoszenie mieszkańców.

Tabela 6. Długość sieci i liczba gospodarstw domowych przyłączonych do sieci w gminie Aleksandrów na przestrzeni 2018-2022 (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Rok	2018	2019	2020	2021	2022
Długość sieci wodociągowej [km]	122,02	122,02	122,02	122,22	122,22
Liczba gospodarstw przyłączonych do sieci wodociągowej	1.784	1.937	1.956	1.998	2.040

## GOSPODARKA ODPADAMI

Gospodarka odpadami na terenie gminy prowadzona jest w ramach zbiórki odpadów stałych zmieszanych oraz selektywnej zbiórki odpadów, które gromadzone są w przeznaczonych do tego celu pojemnikach lub workach. Systemem zbiórki odpadów komunalnych na terenie gminy objęte są wszystkie gospodarstwa. System gospodarowania odpadów komunalnych na terenie gminy odbywa poprzez bezpośredni odbiór odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz poprzez odbiór odpadów komunalnych dostarczonych do Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Komunalnych. Dodatkowo raz w roku w miesiącu wrześniu organizowana jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych.

System zbiórki odpadów komunalnych w gminie opiera się na zbiórce odpadów niesegregowanych (zmieszanych) oraz segregowanych, w podziale na: odpady z papieru (tektura, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury), odpady z metali (odpady opakowaniowe z metali, odpady tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe), odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła, odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. Właściciele nieruchomości położonych na terenie gminy ponoszą opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.



Tabela 7. Ilość odpadów zebranych z terenu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Ilość odpadów komunalnych zebranych ogółem z terenu gminy w [Mg]	1.113,60	1.106,58	708,81	790,28	669,57
Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie z terenu gminy [Mg]	470,14	409,92	345,15	314,04	271,08
Liczba gospodarstw objętych selektywną zbiórką odpadów	1.456	1.551	1.558	1.558	1.558

### ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ I CIEPŁO

Gmina Aleksandrów jest w pełni zelektryfikowana. Energia elektryczna dostarczana jest do odbiorców na terenie gminy magistralnymi napowietrznymi liniami 15kV, wyprowadzonymi ze stacji 110/15kV: „Myślibórz” (Myślibórz w gminie Żarnów), „Sulejów” (ul. Cmentarna w Sulejowie) oraz „Przedbórz” (ul. Cegielniana w Przedborzu). Dla dostarczenia energii i mocy elektrycznej dla poszczególnych odbiorców służy terenowa sieć elektroenergetyczna 15 kV z lokalnymi stacjami transformatorowymi oraz linie niskiego napięcia (nN). Linie elektroenergetyczne średniego napięcia 15kV (SN) zasilające obszar gminy: „GPZ Sulejów-Biała”, „GPZ Myślibórz-Trojanowice”, „GPZ Przedbórz-Końskie”, „GPZ Myślibórz-Sulejów” oraz „GPZ Myślibórz-Aleksandrów”. Istniejąca sieć elektroenergetyczna pokrywa potrzeby zasilania w energię elektryczną wszystkich odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy - dostęp do energii elektrycznej jest powszechny.

Przez teren gminy przebiega fragment sieci gazowej w postaci gazociągu wysokoprężnego magistralnego relacji Piotrków Trybunalski-Końskie. Gmina Aleksandrów nie jest zgazyfikowana. Mieszkańcy gminy, głównie do celów kulinarnych, korzystają z gazu propan-butan w butlach. W gminie funkcjonują pojedyncze przydomowe instalacje na gaz płynny wykorzystywany do celów grzewczych.

Na terenie gminy Aleksandrów nie funkcjonują scentralizowane systemy ogrzewania (nie istnieją zakłady produkujące ciepło oraz jednostki zajmujące się dystrybucją ciepła). Wszystkie obiekty i mieszkania na terenie gminy zasilane są w ciepło na potrzeby grzewcze oraz na przygotowanie ciepłej wody użytkowej z własnych indywidualnych źródeł. Ze względu na to, że wszystkie piece lub kotłownie indywidualne zasilają tylko obiekty, w których są zainstalowane, należy zakładać, że są to źródła ciepła o mocach rzędu kilku kilowatów, a w nielicznych przypadkach, gdy kotłownia ogrzewa większy obiekt (np. szkoła) istnieją źródła ciepła o mocach kilkudziesięciu kilowatów. Kotłownie działają głównie w oparciu o paliwa stałe (paliwa węglowe, drewno, pellet), olej opałowy, gaz płynny i energię elektryczną.

**Tabela 8. Rodzaj paliwa wykorzystywanego na cele grzewcze w budynkach użyteczności publicznej (Urząd Gminy w Aleksandrowie)**

Budynek	Rodzaj paliwa
Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Aleksandrowie	olej opałowy
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Dąbrowie nad Czarną	olej opałowy/pellet
Szkoła Podstawowa w Skotnikach	olej opałowy
Budynek wielofunkcyjny (mieszczący Urząd Gminy, ośrodek Zdrowia) w Aleksandrowie	olej opałowy
Budynek użyteczności publicznej w Niewierszynie	pompa ciepła
Świetlice wiejskie	energia elektryczna
Środowiskowy Dom Samopomocy w Dąbrowce	pellet

### Instalacje OZE

Obecnie coraz powszechniejsze staje się w gminie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii do zaspokajania potrzeb energetycznych, w tym do pozyskiwania energii elektrycznej. Obecnie na terenie gminy funkcjonują 4 małe elektrownie wodne w miejscowości Dąbrowa nad Czarną (o mocy 55kW i 33kW) i po jednej w miejscowości Siucice Kolonia (o mocy 37kW) i Rożenek (o mocy 40kW). Ponadto przy indywidualnych budynkach mieszkalnych powstają instalacje OZE w postaci paneli fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych i pomp ciepła. Obecnie gmina realizuje projekt „Czysta energia w Gminie Aleksandrów dzięki instalacji odnawialnych źródeł energii”, który polega na zaprojektowaniu i zrealizowaniu dostawy, montażu i uruchomieniu instalacji kotłów na pellet 3 szt. oraz instalacji fotowoltaicznych 347 szt. w budynkach mieszkalnych.

### Podsumowanie

- Stan środowiska przyrodniczego gminy jest jednym z ważniejszych walorów oraz czynników rozwojowych w kierunku rozwoju agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;
- Warunki naturalne, historia oraz obiekty zabytkowe sprzyjają rozwojowi turystyki i rekreacji;
- Gmina posiada korzystne położenie administracyjne oraz dogodne połączenia komunikacyjne umożliwiające sprawny dojazd do dużych ośrodków;
- W gminie występują warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa;
- Podnoszenie tożsamości i wartości lokalnej powinno wpłynąć na zerwanie z poczuciem zaściankowości poprzez m.in. oferowanie miejsc pracy poza rolnictwem;
- Zwiększające się zasoby mieszkaniowe gminy, świadczą o nieustannym dążeniu do poprawy warunków mieszkaniowych (także młode pokolenia szukają swoich własnych siedlisk);
- Brak rozwiniętego systemu kanalizacyjnego gminy wpływający na konkurencyjność osiedleńczą gminy.

## 2. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

### 2.1. Potencjał demograficzny

Ważną kwestią ocenianą w procesie diagnozowania jest struktura demograficzna oraz kierunki jej zmian. Potencjał demograficzny jest jednym z ważniejszych czynników, jaki wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

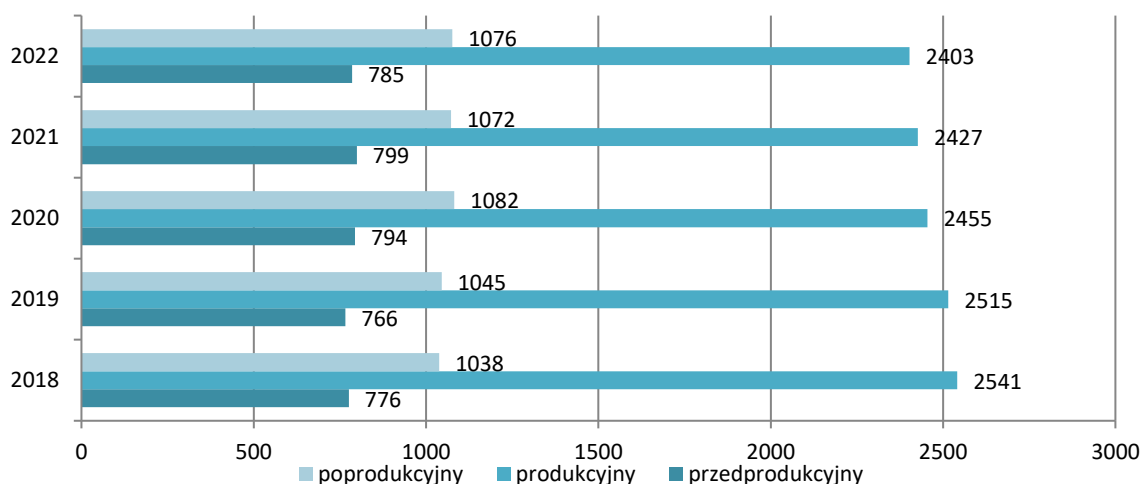
Gmina Aleksandrów (wg stanu na koniec 2022 roku) liczy ogółem 4.264 mieszkańców, w tym 49,4% stanowią kobiety, a 50,6% mężczyźni. W ostatnich latach obserwuje się tendencję spadkową liczby ludności zamieszkującej gminę - w latach 2018-2022 liczba mieszkańców gminy zmalała o 6,67%. Średnia gęstość zaludnienia wynosi ok. 29,6 osób/km<sup>2</sup>.

Tabela 9. Demografia w gminie Aleksandrów w latach 2018-2022 (GUS)

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba ludności ogółem	4.335	4.326	4.331	4.298	4.264
<b>Ludność wg ekonomicznych grup wieku</b>					
Wiek przedprodukcyjny	776	766	794	799	785
Wiek produkcyjny	2.541	2.515	2.455	2.427	2.403
Wiek poprodukcyjny	1.038	1.045	1.082	1.072	1.076

Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku pokazuje duży udział ludności pozostającej w wieku produkcyjnym. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi potencjalne zasoby pracy. W analizowanym okresie liczebność tej grupy wiekowej stale się zmniejsza. W roku 2018 na terenie gminy zamieszkiwało 58,6% osób w wieku produkcyjnym, natomiast w roku 2022 liczba ludności w wieku produkcyjnym stanowiła 56,4% ogółu ludności gminy. Wzrosła natomiast liczba ludności w wieku poprodukcyjnym, w 2018 roku stanowiła 23,9% ludności, natomiast w 2022 roku 25,2% ogółu ludności. Nie są to bardzo drastyczne zmiany, ale wskaźniki demograficzne dla gminy nie są korzystne, prognozują dalszy spadek liczby ludności zamieszkującej gminę.

Wykres 4. Struktura ludności gminy według ekonomicznych grup wieku (Urząd Gminy Aleksandrów)



Wskaźniki obciążenia demograficznego dla gminy Aleksandrów wynoszą (GUS 2022):

- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 77,4 osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym – 137,1 osób,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – 44,8 osoby,
- współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi – 34,7 osoby,
- odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem – 21,7 osoby.

Powyższe wskaźniki pokazują poziom zaawansowania procesu powolnego starzenia się ludności gminy. Wysokie wartości wskaźników obciążenia demograficznego mają niekorzystny wpływ na lokalny rynek pracy. Ze społeczno-ekonomicznego, a także demograficznego punktu widzenia istotna jest relacja ludności w wieku nieprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten informuje o stopniu ekonomicznego obciążenia ludności stanowiącej potencjalne zasoby pracy ludnością pozostałą. Wysoki wskaźnik oznacza sytuację, w której seniorzy są większym obciążeniem dla gospodarki i osób pracujących. Przyczyną deformacji struktury wieku mieszkańców gminy są głównie wzmożone migracje, przy utrzymującym się ujemnym wskaźniku przyrostu naturalnego oraz dłuższe trwanie życia.

Gmina Aleksandrów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -42. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -3,61 na 1000 mieszkańców gminy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów dla gminy wynosi 0,45 i jest mniejszy od średniej dla powiatu (0,59) oraz od średniej dla województwa (0,54). Na 1000 ludności gminy przypada 17,76 zgonów. Jest to więcej od wartości średniej dla powiatu piotrkowskiego (13,28) oraz od średniej wartości dla województwa (13,98).

**Tabela 10. Porównanie wybranych wskaźników demograficznych gminy Aleksandrów do wskaźników demograficznych powiatu piotrkowskiego i województwa łódzkiego w roku 2022 (GUS, 2022)**

Wskaźnik	Gmina Aleksandrów	Powiat piotrkowski i	Województwo łódzkie
Gęstość zaludnienia (osoba na 1km <sup>2</sup> )	29,6	63,4	130,5
Współczynnik feminizacji (kobiety na 100 mężczyzn)	98	103	110
Małżeństwa na 1000 ludności (‰)	5,4	4,1	3,9
Małżeństwa ogółem	23	374	9.325
Urodzenia żywe na 1000 ludności (‰)	7,94	7,85	7,61
Urodzenia żywe ogółem	34	710	18.163
Zgony na 1000 ludności (‰)	17,76	13,28	13,98
Zgony ogółem	76	1.201	33.357
Przyrost naturalny na 1000 ludności (‰)	-9,81	-5,43	-15.194
Przyrost naturalny ogółem	-42	-491	-7,37

Saldo migracji na 1000 ludności (‰)	3,7	3,9	-0,7
Saldo migracji ogółem	16	351	-1.570
Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców	-7,9	43,87	-6,9

Niekorzystne zjawiska demograficzne zachodzące w gminie to sukcesywny spadek liczby ludności gminy, zmniejszająca się liczba ludności w wieku produkcyjnym oraz starzenie się społeczeństwa – zbyt mała różnica pomiędzy wskaźnikami osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Prognozy demograficzne zakładające dalszy spadek liczby mieszkańców gminy.

## **2.2. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia**

Ocena poziomu życia mieszkańców gminy związana jest z oceną poziomu zaspokojenia ich potrzeb materialnych oraz z jakością życia. Struktura źródeł utrzymania mieszkańców gminy pokazuje, iż część ludności utrzymuje się ze świadczeń społecznych. Pomoc udzielana w ramach świadczeń z pomocy społecznej ma charakter przejściowy i zakłada aktywizację osób z niej korzystających.

Świadczenia z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Aleksandrów realizuje Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie (GOPS). GOPS realizuje zadania własne gminy zgodnie z wymogami określanymi przez przepisy prawa stosownie do zaleceń Wójta Gminy oraz zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej na mocy przepisów prawnych i ustaleń Wojewody Łódzkiego. Ośrodek w Aleksandrowie w/w zadania realizuje w ramach środków określonych w budżecie gminy. Na realizację zadań zleconych i dofinansowanie do zadań własnych GOPS otrzymuje dotacje z budżetu państwa oraz środki z budżetu gminy na realizację zadań własnych o charakterze obowiązkowym.

**Tabela 11. Środki finansowe przeznaczone na opiekę społeczną w latach 2018-2022 według źródeł pochodzenia (GOPS w Aleksandrowie)**

Rok	Środki finansowe na realizację zadań własnych (zł)	Środki finansowe na realizację zadań zleconych (zł)
2018	396.512,00	303.159,00
2019	459.941,00	255.254,00
2020	491.244,00	235.215,00
2021	522.919,00	358.819,00
2022	471.048,00	235.727,00

Poza zadaniami wynikającymi z ustawy o pomocy społecznej Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej Aleksandrowie realizuje również zadania wynikające z innych ustaw: ustawy o dodatkach mieszkaniowych, ustawy o prawie energetycznym (dodatki energetyczne), ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o Karcie Dużej Rodziny. Na terenie gminy realizowane są programy społeczne: Karta Dużej Rodziny, Program Asystent rodziny, Program za Życiem, Program Posiłek w szkole i w domu, Program

Opieka Wytchnieniowa, Dodatek osłonowy, Program Czyste powietrze, Dodatek węglowy, realizacja zadań na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy. GOPS prowadzi dystrybucję żywności dla mieszkańców gminy w ramach współpracy z Bankiem Żywności w Łodzi.

W celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy działa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, został powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy oraz prowadzony jest Punkt Konsultacyjny w zakresie problematyki alkoholowej i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W roku 2022 pomocą społeczną w postaci świadczeń pieniężnych i niepieniężnych objęto 120 rodzin. Rodziny te korzystały z szeroko rozumianej pomocy społecznej tj. m. in. z wypłacanych świadczeń z pracy socjalnej, poradnictwa prawnego, załatwiania spraw w urzędach, sądach, orzecznictwie do spraw niepełnosprawności, ustalania uprawnień do rent, emerytur, kierowania do Domów Pomocy Społecznej, usług opiekuńczych. Ponadto pracownicy ośrodka przeprowadzali wywiady alimentacyjne dla innych ośrodków, wydawali opinie i informacje (po przeprowadzeniu wywiadu) dla PCPR, policji, sądów i innych uprawnionych instytucji. Wśród klientów ośrodka dominują osoby mające trudności z funkcjonowaniem społecznym, u których występują problemy rodzinne, zdrowotne i prawne. Wiele rodzin szuka w Ośrodku informacji na temat możliwości skorzystania ze swoich uprawnień, możliwości formalnych rozwiązań swoich problemów.

W gminie od kilku lat wśród dominujących powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej znajdują się niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz długotrwała choroba. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w formie pieniężnej i niepieniężnej na przestrzeni kilku ostatnich lat uległa spadkowi (w 2018r. wynosiła 198 osób, a w 2022r. 120 osób).

**Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS według głównych powodów jej przyznania w latach 2018-2022 (GOPS w Aleksandrowie)**

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>
Ubóstwo	129	28	18	14	10
Bezrobocie	79	30	26	25	11
Niepełnosprawność	86	45	36	37	29
Długotrwała choroba	89	36	26	26	12
Ochrona macierzyństwa	140	26	25	21	17
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	327	55	47	33	18
Alkoholizm	1	3	1	1	0

Ze świadczeń pomocy społecznej korzystają osoby, które z różnych przyczyn znajdują się w trudnej sytuacji, a ich rozwiązanie lub zmniejszenie skutków trudności wymaga różnorodnych form wsparcia, od świadczeń pieniężnych poprzez pomoc usługową, umieszczenie w ośrodkach wsparcia, poradnictwo specjalistyczne, pogłębioną pracę socjalną

czy też wsparcie asystenta rodziny. Głównym narzędziem w pracy pracowników socjalnych jest wywiad środowiskowy, który służy zgłębieniu przyczyn trudnych sytuacji życiowych.

W ramach świadczeń rodzinnych GOPS w 2022 roku wypłacił dla 764 osób zasiłki rodzinne z dodatkami (6.871 świadczeń). Poza zasiłkami rodzinnymi i przysługującymi do nich dodatkami, w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych realizowane są trzy rodzaje świadczeń opiekuńczych: - zasiłek pielęgnacyjny (przyznawany niezależnie od dochodu dla dzieci i osób niepełnosprawnych posiadających stopień niepełnosprawności oraz które ukończyły 75 rok życia), zasiłek opiekuńczy (dla osoby legitymującej się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności) oraz zapomoga w związku z urodzeniem się dziecka. W gminie przyznawana jest Karta Dużej Rodziny dla rodzin z trójką i większą liczbą dzieci, w 2022 roku wydano 39 kart.

**Tabela 13. Główne świadczenia z pomocy społecznej w latach 2018-2022 (GOPS w Aleksandrowie)**

<b>Świadczenia</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>
<b>Zasiłek stały</b>					
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	31	32	30	30	25
Liczba świadczeń	343	325	325	324	281
Kwota wypłaconych świadczeń (zł)	185.870,51	183.770,78	181.545,00	180.297,40	177.292,34
<b>Zasiłek okresowy</b>					
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	16	13	14	14	9
Liczba świadczeń	52	62	39	39	34
Kwota wypłaconych świadczeń (zł)	19.214,95	23.037,00	17.185,58	17.185,58	14.993,00
<b>Zasiłek celowy i w naturze</b>					
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	53	16	14	45	24
Kwota wypłaconych świadczeń (zł)	45.900,00	20.770,50	25.510,00	49.599,00	40.730,14
<b>Dożywianie</b>					
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	249	154	128	128	62
Koszty żywienia (zł)	135.157,00	129.451,46	45.444,07	45.444,07	73.900,63
<b>Usługi opiekuńcze</b>					
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	4	3	2	2	1
Koszty usług opiekuńczych (zł)	21.871,00	19.492,08	16.320,00	16.320,00	3.702,36
<b>Odpłatność gminy za pobyt w Domu Pomocy Społecznej</b>					
Liczba osób, którym przyznano	16	22	19	17	12



decyzją świadczenia					
Kwota świadczeń (zł)	312.100,00	372.084,25	398.377,00	461.784,00	438.795,28

---

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej organizuje i realizuje usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, który przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub uzasadnionych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. W 2022 roku z usług opiekuńczych skorzystała 1 osoba.

Przy powszechnym zjawisku starzenia się społeczeństwa, problem opieki nad osobami starszymi staje się coraz poważniejszy. Niekorzystnym zjawiskiem jest również liczba osób całkowicie samotnych. Ludzie starsi i samotni potrzebują szczególnego rodzaju wsparcia, które zapewni im jak najdłuższe utrzymanie we własnym środowisku. Osobom takim należy zagwarantować dostępność do usług bytowych, urzędowych, mieszkaniowych oraz intelektualnych i zdrowotnych. Problem ludzi starszych jest trudny do rozwiązania zwłaszcza na terenach wiejskich, gdzie często brakuje odpowiedniego zaplecza zdrowotnego, ale także klubów i świetlic, gdzie starsi ludzie mogliby się spotykać. Na terenie gminy w Dąbrówce funkcjonuje, prowadzony przez gminę Aleksandrów, Środowiskowy Dom Samopomocy obejmujący pomocą 60 uczestników.

Na terenie gminy nie funkcjonują placówki stacjonarnej pomocy społecznej, w tym domy pomocy społecznej. Osoby z terenu gminy Aleksandrów, wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemożące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych kierowane są do domów pomocy społecznej, jakie funkcjonują poza terenem gminy Aleksandrów.

Na terenie gminy inicjowaniem działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRP), w skład której wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Podstawowym zadaniem jest zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży szkolnej, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, przeciwdziałaniu narkomanii i przemocy w rodzinie, ponoszenie kosztów za wydanie opinii w przedmiocie uzależnienia (biegli sądowi), występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego, profilaktykę i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi oraz



przeprowadzanie analizy problemów alkoholowych, dostępności narkotyków oraz stanu zasobów w dziedzinie ich rozwiązywania na terenie gminy.

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są środki finansowe budżetu gminy stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze, zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (w 2022 roku – 11 podmiotów posiada zezwolenia). Dochody te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację programu. Ze środków uzyskanych przez gminę z tytułu udzielonych zezwoleń na sprzedaż alkohol (z tzw. „funduszu korkowego”) w 2022 roku sfinansowano m.in. zakup programu profilaktycznego o tematyce uzależnień i przemocy w rodzinie oraz sprzęt sportowy na zajęcia pozalekcyjne dla szkół podstawowych, prowadzenie punktu konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i przemocą, zakupiono nagrody rzeczowe dla uczniów biorących udział w konkursie plastycznym o tematyce alkoholowej i innych używkach oraz z za promowanie zdrowego stylu życia.

Na terenie gminy Aleksandrów usługi medyczne w zakresie podstawowym świadczone są przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej SUL-MED zlokalizowany w trzech miejscowościach – Aleksandrów, Skotniki i Dąbrowa nad Czarną. Jest to duże udogodnienie dla mieszkańców, którzy mogą korzystać z opieki lekarskiej w stosunkowo niewielkiej odległości od swojego miejsca zamieszkania. Na terenie gminy funkcjonują punkty apteczne w Aleksandrowie oraz Dąbrowie nad Czarną. Ważną rolę, od kilku już lat, w zakresie podnoszenia stanu opieki zdrowotnej w gminie odgrywa Środowiskowy Dom Samopomocy w Dąbrówce (60 uczestników). Urząd Gminy w Aleksandrowie angażuje się w organizację wielu akcji o charakterze profilaktycznym, które są skierowane do mieszkańców.

### **2.3. Bezpieczeństwo publiczne**

Zgodnie z art. 7 ust 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2023 poz. 40), zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy: (...) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego, (...). Troska samorządu o porządek publiczny, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańcom, niski stopień przestępczości to czynniki, które mają istotny wpływ na stopień atrakcyjności danego obszaru zarówno, jako miejsca zamieszkania, inwestowania czy też pobytu turystycznego.

Podstawowymi organami państwa, powołanymi do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego są policja oraz straż pożarna. W zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego obsługę prewencyjną zapewnia Komisariat Policji w Sulejowie, który jest jednostką podległą Komendy Miejskiej Policji w Piotrkowie Trybunalskim. Komisariat obsługuje teren gmin Aleksandrów i Sulejów.

Sprawami bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ratownictwa ogólnego zajmują się Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Piotrkowie Trybunalskim oraz 4 jednostki OSP

mieszczące się w Siucicach, Dąbrowie nad Czarną, Niewierszynie oraz Skotnikach, które działają lokalnie na rzecz miejscowej społeczności oraz przy wystąpieniu szerszych działań ratowniczych, także na obszarach innych gmin. Działalność jednostek to nie tylko udział w akcjach ratunkowych, ale również w życiu społecznym, sportowym i kulturalnym. Wszystkie jednostki OSP dysponują odpowiednim sprzętem potrzebnym do niesienia pomocy w sytuacji wystąpienia pożaru bądź innych zdarzeń. Jednostki w Dąbrowie nad Czarną oraz w Skotnikach wpisane są do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego posiadają dodatkowo sprzęt do ratownictwa technicznego i wodnego.

#### **2.4. Edukacja**

Ważną dziedziną zarówno w wymiarze ogólnokrajowym jak i lokalnym jest oświata i wychowanie przedszkolne. Im bardziej wykształcone społeczeństwo, tym szybciej i lepiej potrafi dostosować się do realiów dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej i społecznej. W obszarze wychowania przedszkolnego i edukacji, rolą samorządu jest zapewnienie warunków kształcenia uczniów oraz dążenie do zapewnienia wysokich standardów nauczania zarówno na poziomie przedszkolnym jak i szkół podstawowych. Poziom nauczania ma znaczenie dla konkurencyjności gminy. Edukacja na wysokim poziomie jest czynnikiem, który z jednej strony może przyciągać nowych mieszkańców, zwłaszcza ludzi młodych z dziećmi a z drugiej strony może zapobiegać rezygnacjom rodziców z placówek oświatowych na terenie miejsca zamieszkania. Zadaniem lokalnych władz jest utrzymywanie obiektów i placówek oświatowych, zatrudnienie i monitoring pracy kadry dydaktycznej, organizacja zajęć edukacyjnych a także wspieranie uczniów szczególnie uzdolnionych.

Źródłami finansowania oświaty są: subwencja oświatowa, która z reguły wystarcza na pokrycie zaledwie części wydatków związanych z edukacją oraz dotacje celowe z budżetu państwa i dochody własne samorządu gminy. Wydatki gminy na oświatę i wychowanie w 2022r. stanowiły 22,7% wydatków wykonanych ogółem (6.505.374,60 zł).

Na terenie gminy Aleksandrów funkcjonuje Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Aleksandrowie, Szkoła Podstawowa w Skotnikach oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrowie nad Czarną. W roku szkolnym w placówkach 2022/2023 uczyło się 409 uczniów, w tym w oddziałach przedszkolnych 31, w przedszkolu 78 i w punkcie przedszkolnym 11. Na terenie gminy zatrudnionych było 49 nauczycieli.

**Tabela 14. Informacje o placówkach oświatowych na terenie gminy Aleksandrów – rok szkolny 2022/2023 (Urząd Gminy w Aleksandrowie)**

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>Liczba uczniów/ przedszkolaków</b>	<b>Zatrudnienie w przeliczeniu na etaty</b>	<b>Stopień awansu zawodowego w etatach</b>
Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Aleksandrowie	125 uczniów	14 etat – nauczyciele 1,5 etat – pozostały personel	- stażysta - 1 - kontraktowy - 0 - mianowany - 2 - dyplomowany – 11

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrowie n/ Czarną	102 uczniów/ 78 przedszkolaków	20,5 etat - nauczyciele 6,9 etat - pozostały personel	- stażysta - 3 - kontraktowy – 2,22 - mianowany - 1 - dyplomowany – 14,28
Szkoła Podstawowa w Skotnikach	93 uczniów	14,9 etat – nauczyciele 1,25 etat - pozostały personel	- stażysta - 4 - kontraktowy – 0,2 - mianowany - 5 - dyplomowany – 9,7

W placówkach oświatowych na terenie gminy organizowane są dla uczniów zajęcia dodatkowe, koła przedmiotowe, koła zainteresowań (plastyczne, muzyczne, przyrodnicze), szkolne koła sportowe, dodatkowe zajęcia wyrównawcze oraz zawody, rajdy, wycieczki itp. Placówki realizują szkolne programy profilaktyczne z zakresu: dbałości o zdrowie i higienę, problematyki dojrzewania, bezpieczeństwa, a także szkodliwości wszelkich uzależnień, jak również ogólnopolskie programy rządowe tj. „Owoce w szkole”. Ponadto gmina otrzymała dofinansowanie w ramach przedsięwzięcia Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Poznaj Polskę” – edycja 2022 na realizację wycieczek szkolnych dla klas I-III oraz IV-VIII. Uczniowie z terenu gminy Aleksandrów osiągają czołowe miejsca w konkursach na szczeblu powiatowym. Bardzo chętnie podejmują nowe działania, które rozwijają ich zainteresowania i pasje. Chętnie uczestniczą także w zawodach i turniejach sportowych oraz zdobywają czołowe lokaty na szczeblu rejonowym. Angażują się w działalność na rzecz środowiska lokalnego oraz w prace charytatywne na terenie szkoły i poza nią. Aktywnie działają w Samorządzie Uczniowskim, organizują uroczystości szkolne i patriotyczne, biorą udział w akcjach propagujących zdrowy tryb życia oraz ekologiczną postawę wobec środowiska naturalnego.

Placówki oświatowe na terenie gminy posiadają dobrze wyposażoną bazę szkolną, a także wykwalifikowaną kadrę nauczycielską, dzięki czemu stworzone są warunki do osiągnięcia bardzo dobrych efektów w nauce i rozwoju uczniów. Przy każdej placówce istnieją ogólnodostępne tereny sportowe. Samorząd gminy, w miarę możliwości wspomaga podległe placówki, pozyskując środki finansowe z różnych programów oraz instytucji. W ostatnich latach została wybudowana sala gimnastyczna w Aleksandrowie. Budowana jest sala gimnastyczna w Skotnikach. W kolejnych latach zaplanowana została budowa infrastruktury sportowej przy Szkole Podstawowej w Skotnikach.

## **2.5. Kultura, sport i rekreacja**

Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2023 poz. 40) określa zadania własne gminy, które mają na celu „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty”. Jednym z wymienionych w ustawie zadań są sprawy związane z kulturą, sportem i rekreacją. Należy dodać, że część tych działalności realizują prywatne podmioty w zakresie komercyjnych usług oraz organizacje pozarządowe (np. stowarzyszenia).

Działalność kulturalna na terenie gminy Aleksandrów obejmuje przede wszystkim przedsięwzięcia realizowane przez Gminne Centrum Kultury, Gminną Bibliotekę Publiczną, placówki oświatowe, sołectwa i organizacje pozarządowe. Na terenie gminy prowadzonych

jest wiele form kulturalnych, których podstawowym celem jest kultywowanie regionalnych tradycji i zachowanie wartości ludowych. Działalność ta ma charakter wielokierunkowy i prowadzona jest zgodnie z potrzebami mieszkańców. Polega ona na inspirowaniu i działalności kulturalnej, społecznej, integracyjnej i oświatowo-wychowawczej na terenie gminy.

Gminne Centrum Kultury jest animatorem wielu wydarzeń kulturalnych na terenie gminy. Systematycznie prowadzi zajęcia warsztatowe z dziećmi, młodzieżą oraz seniorami. GCK aktywnie współpracuje z lokalnymi środowiskami, odpowiadając na potrzeby kulturalne. Wspiera także w dużym stopniu rozwój amatorskiego ruchu artystycznego. Prowadzi współpracę partnerską z instytucjami kultury oraz jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi, Kołami Gospodyń Wiejskich, szkołami, instytucjami artystycznymi, a także innymi organizatorami życia kulturalnego. W zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców organizowane są uroczystości, które na stałe wpisały się w kalendarz imprez gminy m.in.: Gminne Święto Plonów, festyny rodzinne, przeglądy piosenki dziecięcej czy spotkania opłatkowe. Są to uroczystości cieszące się dużym zainteresowaniem mieszkańców. Inspiracją do tworzenia i upowszechniania kultury w naszej gminie, są sukcesy młodych wykonawców z terenu gminy, którzy zdobywają czołowe miejsca w konkursach i przeglądach organizowanych na szczeblu regionalnym. Na podkreślenie zasługuje także współpraca z Kołami Gospodyń Wiejskich, które są niezastąpionym źródłem wiedzy i kultywowania tradycji. Członkinie tych organizacji bardzo chętnie uczestniczą we wszystkich imprezach organizowanych przez gminę oraz powiat. Bogactwem kulturowym gminy jest również dorobek artystów i twórców ludowych, którzy tworzą wspaniałe i oryginalne obrazy, rzeźby oraz wiele innych wyrobów regionalnych.

Gminna Biblioteka Publiczna w Aleksandrowie jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru instytucji kultury. Wypełniając działalność statutową oraz podejmując działania niestandardowe biblioteka niezmiennie służy mieszkańcom gminy upowszechniając i promując czytelnictwo, prowadząc działalność informacyjną oraz kulturalno-oświatową. Obejmuje swą działalnością obszar gminy Aleksandrów. Sieć biblioteczną tworzy także Filia Biblioteczna w Skotnikach. W zasobach Gminnej Biblioteki Publicznej znajduje się 16.994 woluminów i są to zbiory o charakterze uniwersalnym obejmującym beletrystykę polską i obcą, literaturę popularnonaukową przeznaczoną dla czytelników z różnych grup wiekowych, literaturę dla dzieci i młodzieży oraz bogaty zestaw lektur szkolnych. Księgozbiór biblioteki jest dostępny dla wszystkich, również dla czytelnika sezonowego. Obok działalności statutowej biblioteki, gromadzenie, opracowanie i udostępnianie księgozbioru, placówka prowadzi działalność kulturalną. Biblioteka w zakresie popularyzacji książki prowadzi wystawy nowych książek, jako formę informacji o książkach, promowanie najnowszych publikacji, mini konkursy czytelnicze, wycieczki i lekcje biblioteczne, pracę indywidualną z czytelnikiem (np. pomoc w wyszukiwaniu informacji ze słowników, encyklopedii, wyszukiwaniu informacji w Internecie, w zakładaniu skrzynek mailowych), dyskusje na temat nowo zakupionej literatury, zajęcia plastyczne z wykorzystaniem różnych technik, współpracę ze szkołami podstawowymi.

W gminie Aleksandrów ważną bazę sportową stanowią placówki oświatowe, w których zadbano nie tylko o wyposażenie sal i miejsc do nauki, ale także o sferę ruchu. Szkoły działające na terenie gminy posiadają dobrze wyposażone boiska sportowe, sale gimnastyczne, a także place zabaw i otwarte strefy aktywności. Udostępniane są one mieszkańcom, dzięki czemu mają oni możliwość rekreacji i uprawiania różnorodnych dyscyplin sportowych. Na terenie gminy prężnie działają stowarzyszenia i organizacje sportowe. Jest to m.in. Ludowy Klub Sportowy „Błysk” Aleksandrów. Szkoły i kluby sportowe, we współpracy z gminą, organizują zawody sportowe o znaczeniu lokalnym, środowiskowym, gminnym oraz powiatowym. Coraz większe środki finansowe inwestowane są także w sferę wypoczynku i rekreacji mieszkańców. Ważnym zadaniem jest ciągła rozbudowa obiektów sportowych w gminie, dlatego podejmowane są działania mające na celu utrzymanie ich w należytym stanie. Ponadto gmina organizuje wiele przedsięwzięć o charakterze integracyjno-rekreacyjnym. Zakres tej działalności jest bardzo szeroki i skierowany do różnych grup wiekowych oraz środowisk. W okresie szkolnym jak i wakacyjnym organizowanych jest szereg działań związanych z aktywnością fizyczną dzieci i młodzieży m.in. turnieje, zawody z różnych dyscyplin sportowych, jak również imprezy o charakterze rodzinnym m.in. Rodzinny Rajd Rowerowy. Jedną z większych imprez sportowych zorganizowanych na terenie gminy w 2022 roku był Piknik Sportowo-Rekreacyjny Województwa Łódzkiego. W 2022 roku na boisku sportowym w Aleksandrowie odbyły się Gminne Zawody Sportowo-Pożarnicze. Uczestnicy zawodów tradycyjnie zmierzli się w biegu sztafetowym oraz w ćwiczeniu bojowym. Na kompleksie boisk sportowych „Orlik” w Dąbrowie nad Czarną został rozegrany mecz towarzyski Reprezentacji Polski +35 w Futsalu z LKS „Błysk” Aleksandrów +35. Swoje umiejętności piłkarskie zaprezentowały również dwie młodsze drużyny: Trampkarz LKS „Błysk” Aleksandrów oraz Akademia MABO.

Gmina posiada szeroką ofertę imprez rekreacyjnych dla różnych grup wiekowych i dla całych rodzin, min. rajdy rowerowe, turnieje piłki nożnej i siatkowej oraz tenisa stołowego. Przez teren gminy przebiega fragment niebieskiego pieszego szlaku turystycznego o długości 24km, ciągnącego się wokół Zbiornika Sulejowskiego i wzdłuż rzeki Pilicy. Szlak obejmuje miejscowości: Taraska -Ostrów -Niewierszyn -Władysławów -Szarbsko -Dąbrówka -Stara -Stara Kolonia -Wolica -Diabla Góra -Brzezie -Wacławów -Skotniki. Korytem rzeki Pilicy prowadzi szlak wodny. Rzeka Pilica stanowi prawie całą zachodnią granicę gminy Aleksandrów i stwarza wraz z rzeką Czarną doskonałe warunki do spływów kajakowych. Na obszarze gminy funkcjonują gospodarstwa agroturystyczne, które zlokalizowane są między innymi w miejscowościach Dąbrówka, Skotniki, Szarbsko i Stara. Bazę gastronomiczną w gminie tworzą restauracje i bary oraz stołówki w ośrodkach i gospodarstwach. Miejsca noclegowe oferuje również ośrodek fundacji Art Of Living Polska w Tarasce - Centrum Promocji Zdrowia, Dom Rekolekcyjny w Dąbrówce oraz Zabrodzin - Słoneczna Osada w Sieczce.

## 2.6. Dziedzictwo kulturowe

Środowisko kulturowe gminy determinowane jest występowaniem na jej obszarze zabytków archeologicznych, zabytków architektury, urbanistyki i ruralistyki (nauka o budowie wsi) oraz wartości niematerialnych tj. krajobraz, język znaków i symboli, kultura ludowa, język. Mimo, że środowisko kulturowe tworzą wszystkie antropogeniczne przekształcenia przestrzenne - to powyższe trzy kategorie szczególnie kwalifikują się do zachowania i ochrony, jako to, co chcemy zachować dla siebie i przyszłych pokoleń - ze względów naukowych, poznawczych i użytecznych.

Duża liczba stanowisk archeologicznych odkrytych na terenie gminy świadczy o dynamicznym rozkwicie osadnictwa przed wieloma wiekami, natomiast niewielka liczba obiektów wpisanych zarówno do ewidencji jak i rejestru zabytków odzwierciedla niekorzystne wpływy historyczno-polityczne. Na terenie gminy Aleksandrów znajduje się wiele zabytków architektonicznych. Do rejestru zabytków województwa łódzkiego wpisane są obiekty sakralne oraz dawne rezydencje wiejskie z parkami.

**Tabela 15. Zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa łódzkiego (wuoz-lodz.pl)**

Nazwa obiektu	Nr rejestru
Kościół rzymsko-katolicki pw. św. Piotra i Pawła w miejscowości Dąbrowa nad Czarną (1890-1899)	A/96 z 04.08.2010
Kaplica przedpogrzebowa kościoła pw. św. Piotra i Pawła miejscowości Dąbrowa nad Czarną	A/96 z 04.08.2010
Dwór w miejscowości Dębowa Góra (XVIII-XIX w.)	778/A z 30.05.1972
Park dworski w miejscowości Dębowa Góra (XVIII-XIX w.)	378 z 10.11.1986
Park dworski w miejscowości Rożenek (poł. XIX w.)	357 z 06.08.1985
Dwór w miejscowości Skotniki (1 poł. XVI w.)	218 z 15.06.1967
Dzwonnica kościoła pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w miejscowości Skotniki (XVIII w.)	308 z 15.02.1967
Kościół parafialny rzymsko-katolicki pw. Niepokalanego Poczęcia NMP (XVI w.)	308 z 15.02.1967
Park dworski w miejscowości Skotniki (XVI-XVII w.)	274 z 18.11.1977



Rysunek 7. Zabytkowe kościoły i dwory zlokalizowane na terenie gminy Aleksandrów



Dwór w miejscowości Skotniki



Dwór w miejscowości Dębowa Góra



Kościół pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w miejscowości Dąbrowa nad Czarną



Kościół pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w miejscowości Skotniki

W gminie poza zabytkami wpisanymi do rejestru, znajdują się również inne obiekty o walorach architektonicznych, tradycyjnych dla regionu. Są to obiekty należące do zespołów przyrodniczych, drewniane domy mieszkalne, młyny wodne (w miejscowości Dąbrowa nad Czarną, Rożenek, Siucice-Kolonia), parki (w miejscowości Dąbrowa nad Czarną, Sieczka, Stara Kolonia i Szarbsko) cmentarze (w miejscowości Dąbrowa nad Czarną, Dąbrówka, Skotniki). Ponadto na obszarze gminy Aleksandrów występują liczne stanowiska archeologiczne - 137, z epoki kamienia, brązu, okresu rzymskiego, średniowiecza i okresu nowożytnego. Szczególne skupienie znalezisk występuje w kierunku postępującego osadnictwa w rejonie południowym (Skotniki, Justynów, Stara Kolonia), zachodnim (Szarbsko i Zygmuntów) i północnym (Dąbrowa nad Czarną i Dębowa Góra). Stanowiska archeologiczne gminy obejmują obszary archeologicznego zdjęcia Polski o numerach: 75-57, 76-56, 76-57, 77-56, 77-57, 78-56, 78-57, 75-56.

Ponadto na terenie gminy znajdują się dwa cenne układy ruralistyczne (wsie Skotniki i Wólka Skotnicka), uznane jako tereny charakterystyczne dla historii i tradycji osadniczej regionu wskazane zostały do stanowienia form ochrony obszarowej.

Na obszarze gminy - na środowisko kulturowe, oprócz zabytków architektury, urbanistyki i archeologicznych - wpływają wszelkie przekształcenia przestrzenne, zmieniające krajobraz i ogólny „klimat kulturowy” gminy. Toteż niezwykle ważna jest dbałość o charakter nowej zabudowy, unikanie jej rozproszenia i wprowadzania chaosu przestrzennego, co wymaga odpowiednich ustaleń w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy.

## **2.7. Aktywność społeczna**

Aktywność społeczna mieszkańców gminy przejawia się w działalności związków, stowarzyszeń, fundacji, kół oraz innych organizacji, które poprzez swoją działalność chronią dorobek kulturalny poprzednich pokoleń, służą młodzieży, uczą postaw ekologicznych, dbają o rozwój społeczno-kulturalny gminy. Ich działania skierowane są na pogłębienie integracji społecznej, rozwój potencjału kulturowego gminy, rozwiązywanie problemów osób niepełnosprawnych oraz budowaniu tożsamości kulturowej regionu. Dzięki aktywności mieszkańców gminy, podejmowanej samodzielnie lub we współpracy z władzami samorządowymi, w istotny sposób zostaje wzbogacony zakres działań na rzecz mieszkańców gminy, przede wszystkim tych najbardziej potrzebujących opieki i wsparcia.

Gmina Aleksandrów współpracuje z wieloma podmiotami działającymi na terenie powiatu i województwa łódzkiego. Współpraca ta przebiega wielopłaszczyznowo, począwszy od współpracy ekonomicznej, gospodarczej, sportowej poprzez społeczną i kulturalną. Gmina we współpracy z PTTK Oddział w Żarnowie jest organizatorem przedsięwzięć promujących całe środkowe Nadpilicze. Ważnym wydarzeniem o charakterze turystycznym organizowanym wspólnie przez Oddział PTTK w Żarnowie i gminę Aleksandrów jest Rajd Szlakiem Powstania Styczniowego. Celem rajdu jest przede wszystkim uczczenie rocznicy wybuchu powstania styczniowego, propagowanie turystyki pieszej, jako formy czynnego wypoczynku, poznanie walorów turystyczno-krajoznawczych gminy oraz propagowanie odznak turystyki pieszej i Turystyczno-Krajoznawczej Odznaki gminy Aleksandrów. Ponadto na terenie gminy organizowane są we współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Gminy Aleksandrów, Oddziałem PTTK w Żarnowie oraz Gminnym Centrum Kultury w Aleksandrowie, ogólnopolskie konferencje popularno-naukowe połączone ze spływem kajakowym, które promują oraz budują pozytywny wizerunek gminy. W 2022 roku, w miejscowości Skotniki, w ramach projektu „Pejzaż pamięci - rekonstrukcja krajobrazu historycznego” odbyła się uroczystość związana z poświęceniem Krzyża Powstańczego (1863-1864). Organizatorami wydarzenia byli Łódzki Dom Kultury, Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego oraz Urząd Gminy w Aleksandrowie. Wszystkie te wydarzenia są dowodem na dobre współdziałanie organizacji pozarządowych, samorządu terytorialnego oraz innych instytucji działających na terenie województwa łódzkiego. Na obszarze gminy poza szlakiem pieszym i kajakowym występuje również szlak rowerowy Grunwaldzki oraz kulturowe szlaki samochodowe: Romański i Cysterski.

Gmina Aleksandrów jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Dolina Pilicy”, które działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich gmin: Aleksandrów, Inowódz, Lubochnia, Mniszków, Opoczno, Przedbórz, Sławno, Sulejów, Tomaszów Mazowiecki i Wolbórz. LGD

stara się o dofinansowanie zadań lokalnych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach działań: różnicowania w kierunku działalności nierolniczej, tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw, odnowy i rozwoju wsi oraz tzw. „małych projektów”. LGD „Dolina Pilicy” podejmuje działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego, budowania i kształtowania świadomości społecznej oraz społeczeństwa obywatelskiego, propagowania wiedzy o Unii Europejskiej oraz możliwościach związanych z korzystaniem ze środków unijnych, budowania potencjału społeczeństwa obywatelskiego.

### **Podsumowanie**

- Dobry poziom edukacji i dostępności do bazy edukacyjnej i sportowej;
- Wzrost aktywności społecznej mieszkańców gminy, skierowany przede wszystkim na rozwój lokalny i poprawę warunków zamieszkania;
- Malejąca liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej świadczy o poprawie sytuacji materialnej mieszkańców gminy;
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi na zasadach określonych w corocznie uchwalanym Programie współpracy gminy Aleksandrów z organami pozarządowymi;
- Zachowanie i rozwój bogatego dorobku kultury ludowej na terenie gminy może stać się elementem ożywienia kulturalnego oraz przyczynić do rozwoju turystyki.

### 3. SFERA GOSPODARCZA

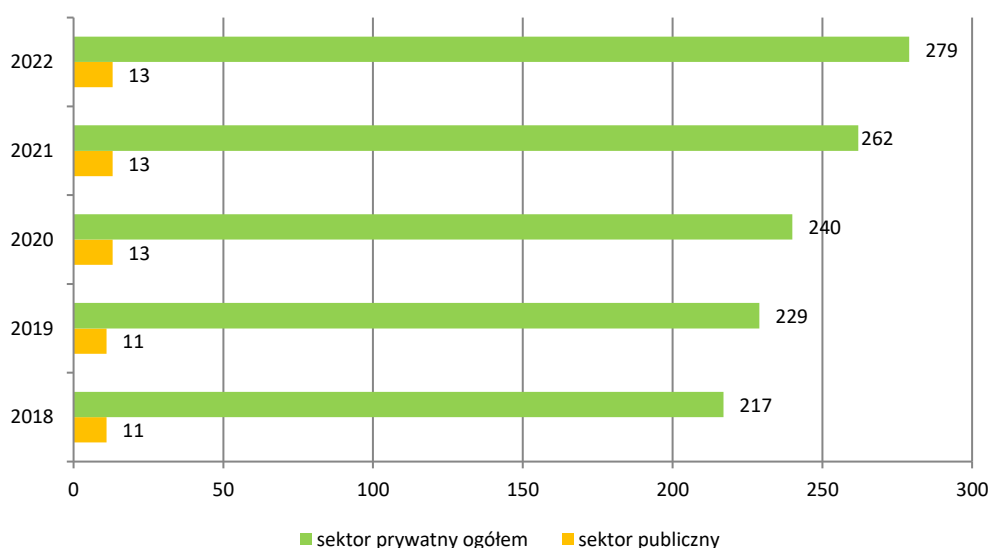
#### 3.1. Aktywność gospodarcza

Rozwój gospodarczy oznacza proces pozytywnych zmian w gospodarowaniu: w działalności wytwórczej i redystrybucyjnej dóbr i usług, ich wymianie oraz zwiększanie potencjału ekonomicznego, wzrost dobrobytu i dobrostanu społeczności lokalnej. Towarzyszą im zmiany w stosunkach ekonomicznych i mechanizmie funkcjonowania gospodarki, które powinny zapewnić zachowanie naturalnych walorów środowiska przyrodniczego. Ten proces rozwojowy wyraża się w zwiększeniu i zmianie struktury zdolności wytwórczych gospodarki, rzeczywistej produkcji towarów i usług, ich redystrybucji, wymiany i ich konsumpcji. Zmienia się również mechanizm funkcjonowania gospodarki, charakter i formy rynku oraz rodzaje konkurencji, jak również sposoby i formy regulacyjnego oddziaływania państwa na rynki i poszczególne podmioty.

Gmina Aleksandrów ma charakter rolniczy z rozwijającą się turystyką. Wielkość i potencjał lokalnej gospodarki odgrywa kluczową rolę w określaniu celów rozwojowych w strategii. Aspekty gospodarcze związane z liczbą przedsiębiorstw, ich aktywnością oraz wielkością lokalnego rynku pracy uznawane są często za główne czynniki rozwoju. Do większych przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie gminy zaliczamy Zakład Chemiczny WABA WiB Jęcek Dąbrowa nad Czarną (produkcja wyrobów chemicznych), Przedsiębiorstwo Produkcji Drzewnej POLTRAK Sp. z o.o. Skotniki (tartak), tartak Zofia Paras Skotniki.

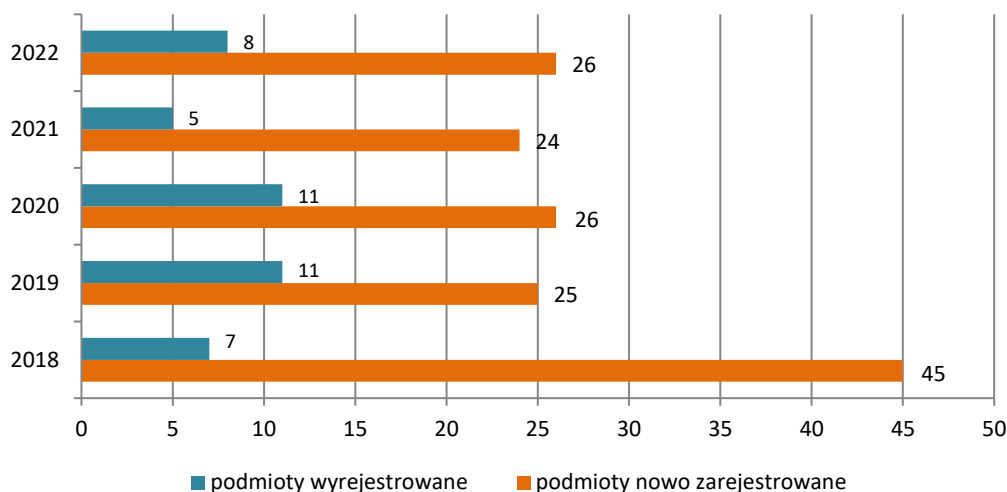
W gminie Aleksandrów w 2022 roku w systemie REGON zarejestrowane były 292 podmioty gospodarki narodowej (dane GUS). Rynek pracy na terenie gminy kształtowany jest głównie przez sektor prywatny (277 przedsiębiorstw) – do sektora publicznego przynależało jedynie 13 przedsiębiorstw, co świadczy o aktywności ekonomicznej mieszkańców gminy.

**Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wg rejestru REGON w gminie Aleksandrów w latach 2018-2022 ([www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl))**



W roku 2022 w rejestrze Regon w gminie Aleksandrów zarejestrowano 26 nowych podmiotów gospodarczych, natomiast wyrejestrowano 8 podmiotów (wszystkie w sektorze prywatnym).

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej - nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w gminie Aleksandrów w latach 2018-2022 (www.stat.gov.pl)

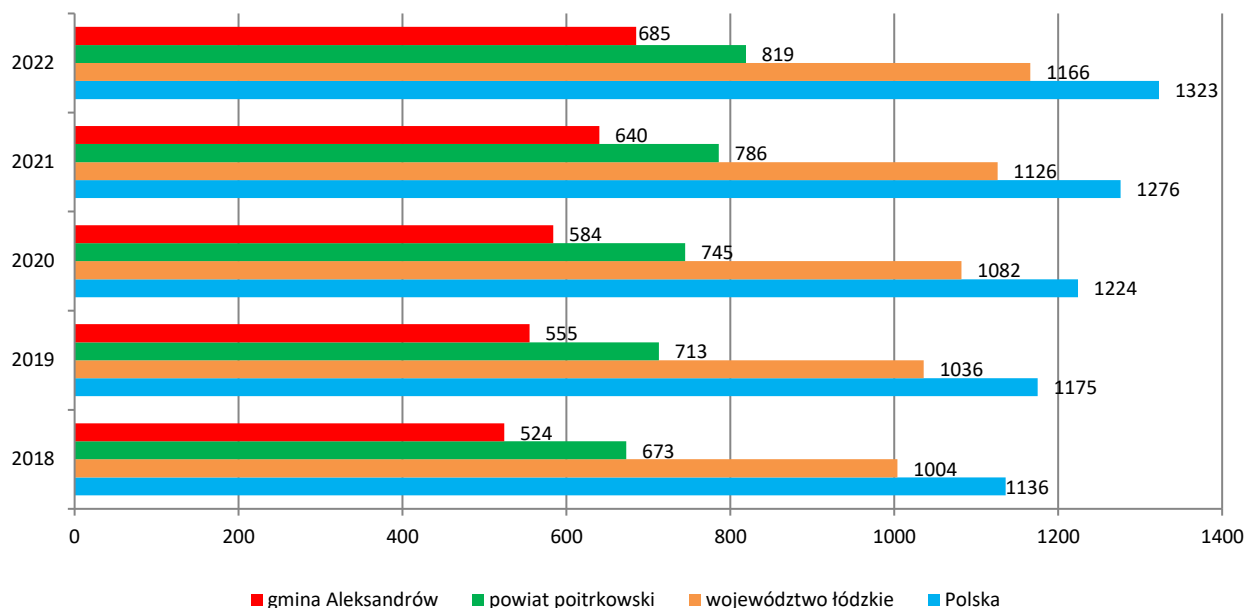


Sytuację gospodarczą na terenie gminy Aleksandrów odzwierciedlają między innymi wskaźniki: liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności oraz wskaźnik liczby podmiotów na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

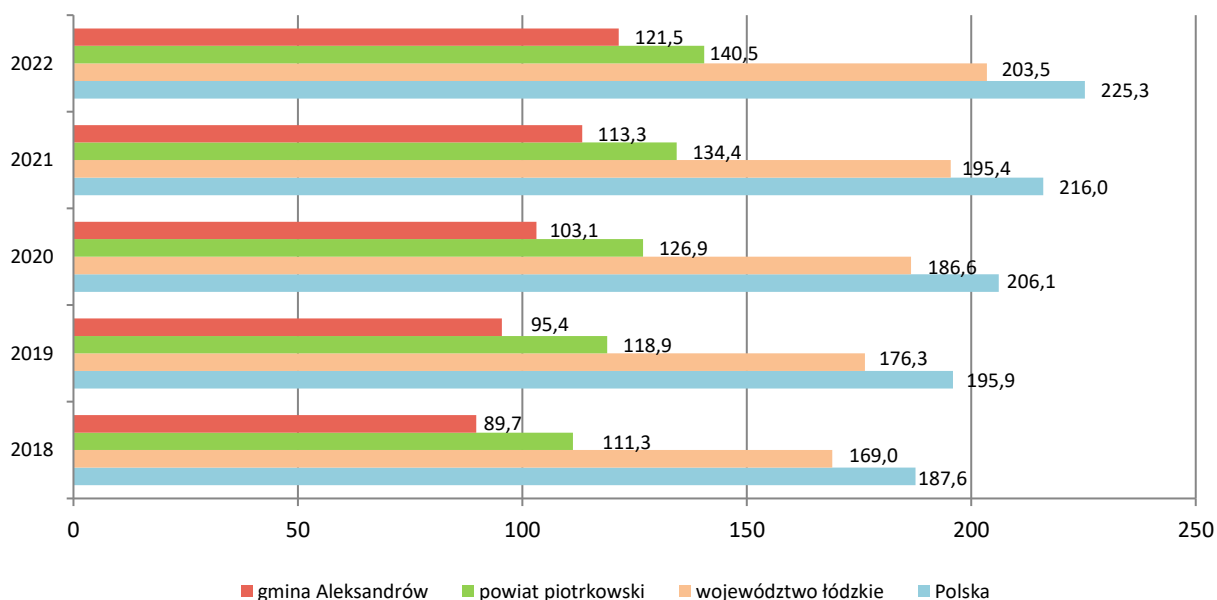
W latach 2018-2022 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności ulegała wzrostowi. W 2022r. na 10 tys. ludności przypadało 685 podmiotów gospodarczych tj. o 161 podmiotów więcej w porównaniu z rokiem 2018. Wartość wskaźnika zmienia się corocznie, nie są to jednak znaczące wahania, co potwierdza stabilność sytuacji gospodarczej pod względem liczby przedsiębiorstw. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. ludności w gminie Aleksandrów jest niższy w porównaniu ze wskaźnikiem dla kraju, województwa łódzkiego oraz powiatu piotrkowskiego.

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na przestrzeni lat 2018-2022 kształtuje się na zbliżonym poziomie, przy czym najwyższa wartość wskaźnika występuje w 2022r. natomiast najniższa w 2018r. Zjawiskiem pozytywnym i pożądanym kierunkiem zmian jest systematyczny wzrost analizowanego miernika. Wskaźnik dla gminy Aleksandrów w porównaniu do sytuacji panującej w kraju, województwie łódzkim i powiecie piotrkowskim jest niższy.

Wykres 7. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2018-2022 – porównanie wskaźnika dla Polski, województwa łódzkiego, powiatu piotrkowskiego i gminy Aleksandrów (www.stat.gov.pl)



Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022 - porównanie wskaźnika dla Polski, województwa łódzkiego, powiatu piotrkowskiego i gminy Aleksandrów (www.stat.gov.pl)



### 3.2. Rolnictwo

Gmina Aleksandrów jest gminą rolniczą, ponad 60% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa kształtują się dzięki rzeźbie terenu i łagodnemu klimatowi, natomiast przeszkodę stanowi słaba jakość ziemi oraz rozległe tereny leśne. Duże kompleksy najlepszych gleb w gminie (III i IV klasa bonitacyjna) występują w rejonie miejscowości: Niewierszyn, Katuszów, Włodzimierzów, Rożenek, Aleksandrów i Siucice. Na



pozostałym obszarze występują zróżnicowane warunki glebowe z przewagą gleb o niskiej wartości bonitacyjnej, z najstabszymi glebami w południowej części gminy.

Ze względu na brak uciążliwego przemysłu, na terenie gminy Aleksandrów występują dogodne warunki do powstawania gospodarstw agroturystycznych. Czyste powietrze, duże kompleksy leśne oraz uprawy rolne tworzą dobry mikroklimat terenu gminy.

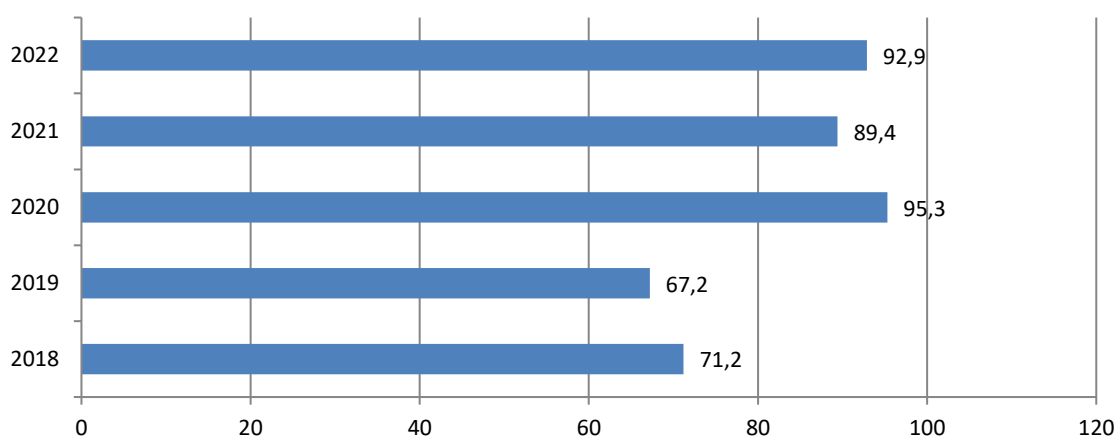
Jednym z objawów degradacji rolniczej gleb jest ich zakwaszenie. Przy dość intensywnym użytkowaniu rolniczym gleby na terenie gminy wykazują obecnie znaczny stopień zakwaszenia. Gleby użytkowane rolniczo w gminie wymagają wapnowania. Obszary niewykorzystane rolniczo, grunty orne o niskiej przydatności dla rolnictwa i podatne na degradację (erozja, wyjąłwienie, przenikanie zanieczyszczeń do wód) nadają się w znacznej części pod zalesienia.

### 3.3. Rynek pracy i bezrobocie

Gospodarka rolna pozostaje wiodącą dziedziną gospodarki gminy. Analiza rynku pracy i struktury zatrudnienia jest trudna, ponieważ brak jest danych określających liczbę osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Szacunkowo można przyjąć, że 80% ogółu ludności gminy jest związana z gospodarstwami rolnymi (jest to odsetek ludności pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym z użytkownikami indywidualnych gospodarstw rolnych i działek rolnych).

Poniższa analiza dotycząca rynku pracy gminy Aleksandrów oparta została na danych statystycznych GUS, które nie odzwierciedlają w pełni informacji dotyczących zatrudnienia w gminie. Rynek pracy gminy Aleksandrów cechuje się pozytywnym trendem wzrostu liczby osób pracujących w stosunku do ogółu mieszkańców. Według danych GUS, liczba osób pracujących zawodowo w gminie Aleksandrów na przestrzeni lat 2018-2022 ulegała wzrostowi. W 2022r. wskaźnik osób pracujących na 1000 ludności wynosił 39, natomiast wskaźnik osób pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym wynosi 92,9. Jest to znacznie mniej w porównaniu do wskaźników dla powiatu piotrkowskiego (odpowiednio 414 oraz 410,4).

**Wykres 9. Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym z terenu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 (www.stat.gov.pl)**

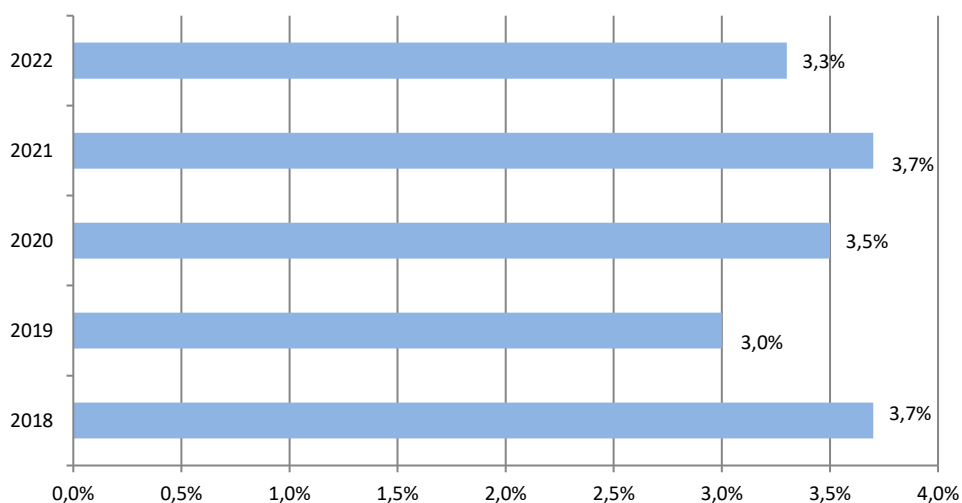


Pozytywnym trendem na rynku pracy cechuje się bezrobocie, które w latach 2018-2022 uległo spadkowi. Trend taki obserwuje się na terenie całego kraju. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Aleksandrów wynosiła 79 w tym ponad 50% stanowiły kobiety. Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych, dominują osoby młode, co jest zjawiskiem bardzo niekorzystnym. W 2022 roku osoby długotrwale bezrobotne, tj. takie, których okres pozostawania bez pracy w ciągu ostatnich dwóch lat wyniósł co najmniej 12 miesięcy, stanowiły ponad 55% ogólnej liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych. Udział osób bezrobotnych z terenu gminy Aleksandrów w liczbie bezrobotnych powiatu piotrkowskiego wynosił około 4,6%. Źródłem utrzymania się osób bezrobotnych na terenie gminy są prace sezonowe, dorywcze jak również pomoc społeczna i pomoc rodziny. Zabiegi te nie gwarantują stabilności finansowej rodzin, dlatego też częstym zjawiskiem jest emigracja zarobkowa.

**Tabela 16. Bezrobocie w gminie Aleksandrów w latach 2018-2022 (www.stat.gov.pl)**

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022
OGÓŁEM	93	75	87	91	79
kobiety	47	38	50	43	40
mężczyźni	46	37	37	48	39
do 25 roku życia	12	9	12	12	9
do 30 roku życia	26	26	27	30	23
powyżej 50 roku życia	27	18	15	18	17
długotrwale bezrobotni	45	34	39	50	44

**Wykres 10 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z terenu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 (www.stat.gov.pl)**



## PODSUMOWANIE

- Dobrze rozwinięta pomoc i opieka społeczna;
- Rozwój rolnictwa ekologicznego oraz agroturystyki szansą rozwoju gminy;
- Możliwości wykorzystania słabszych gleb dla uprawy roślin energetycznych;
- Korzystna z punktu widzenia pracownika sytuacja na rynku pracy i niewielkie bezrobocie.

#### 4. BUDŻET I POLITYKA INWESTYCYJNA GMINY

Do czynników decydujących o możliwościach rozwoju każdej jednostki terytorialnej są jej możliwości finansowe, które w znacznym stopniu warunkują to, jakie można na danym etapie stawiać cele oraz w jaki sposób te cele osiągać. Podstawowym elementem analizy sytuacji finansowej jest bilans dochodów i wydatków budżetowych. Gmina samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej gminy. Budżet gminy jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki.

**Tabela 17. Dochody budżetu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 w zł (Urząd Gminy w Aleksandrowie)**

Dochody	2018	2019	2020	2021	2022
bieżące	19.454.972,66	20.834.760,26	22.275.899,25	24.222.688,73	29.858.405,90
majątkowe	1.433.661,37	3.350.099,52	1.845.511,68	5.346.598,78	1.814.965,99
<b>Ogółem</b>	<b>20.888.634,03</b>	<b>24.184.859,78</b>	<b>24.121.450,93</b>	<b>29.569.287,51</b>	<b>31.673.371,89</b>

Podstawowym rodzajem dochodów budżetowych, które warunkują możliwości rozwojowe gminy, tak jak każdej innej jednostki terytorialnej są dochody własne, czyli środki uwarunkowane poziomem lokalnej aktywności. Wysokość dochodów własnych zależy przede wszystkim od poziomu zamożności społeczności lokalnej, która odprowadza podatek dochodowy od osób fizycznych oraz poziomu zainwestowania gminy, który wpływa na skalę dochodów z tytułu podatku CIT i podatku od nieruchomości.

Wydatki budżetu najogólniej podzielić można na wydatki bieżące oraz majątkowe (inwestycyjne).

**Tabela 18. Wydatki budżetu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 w zł (Urząd Gminy w Aleksandrowie)**

Wydatki	2018	2019	2020	2021	2022
bieżące	17.802.405,44	19.334.265,54	19.998.647,73	21.423.001,88	25.115.239,19
majątkowe (inwestycyjne)	6.837.408,35	2.937.227,83	3.810.416,35	4.129.601,39	3.534.831,34
<b>Ogółem</b>	<b>24.639.813,79</b>	<b>22.271.493,37</b>	<b>23.809.064,08</b>	<b>25.552.603,27</b>	<b>28.650.070,53</b>
Udział % wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem	27,7%	13,19%	16,00%	16,16%	12,34%

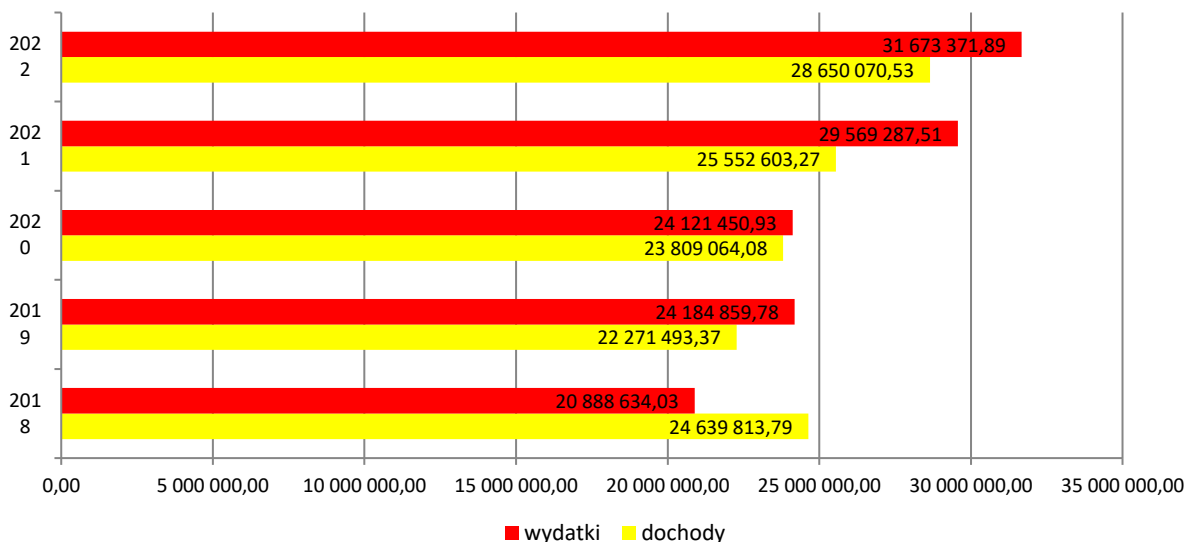
Poziom zrealizowanych wydatków majątkowych w 2022 roku stanowił 12,34% wykonanych wydatków ogółem. Wydatki ogółem to wydatki poniesione głównie na: rodzinę i pomoc społeczną (38,9% ogółu wykonanych wydatków), oświatę i wychowanie oraz edukację i edukacyjną opiekę wychowawczą (22,9% ogółu wykonanych wydatków), administrację publiczną (14,2% ogółu wykonanych wydatków), transport i łączność (5,7% ogółu wykonanych wydatków oraz gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (4,8% ogółu wykonanych wydatków).

Budżet 2022 roku zamknął się nadwyżką w kwocie 3.023.301,36 zł. W trakcie roku dokonano spłaty pożyczek i kredytów z lat poprzednich w kwocie 550.000,00 zł.

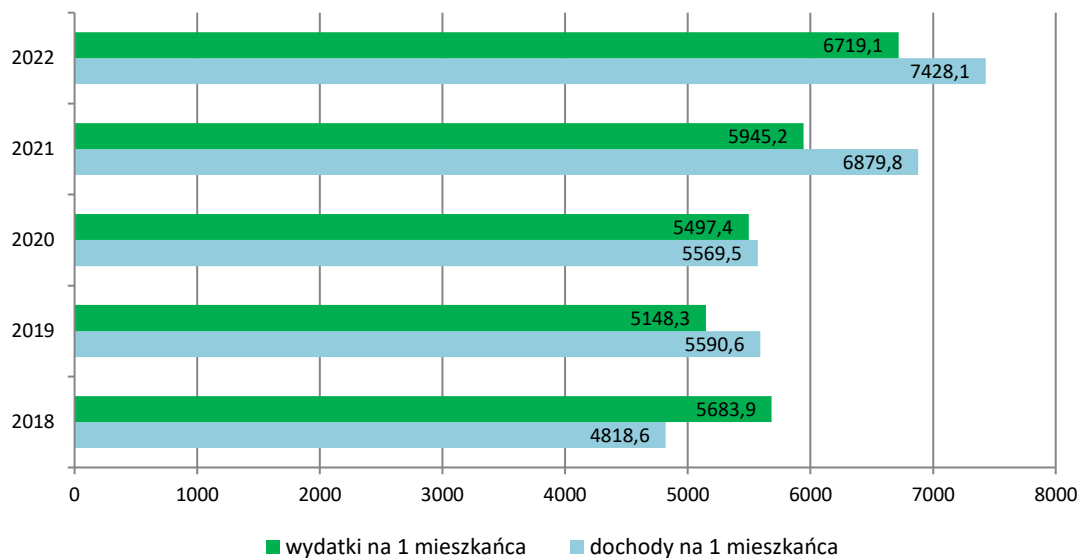
**Tabela 19. Wydatki budżetu gminy Aleksandrów wg działów (Urząd Gminy w Aleksandrowie)**

<b>Wyszczególnienie działu</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>	<b>2021</b>	<b>2022</b>
Rolnictwo i łowiectwo	3.247.295,14	485.121,69	521.071,28	515.072,1	1.078.658,49
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	144.178,88	147.505,00	184.575,18	151.999,22	464.674,78
Transport i łączność	2.291.937,64	999.195,34	1.337.754,30	2.660.419,87	1.641.599,18
Turystyka	22.050,67	22.711,75	2.545,61	2.545,61	165,00
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1.557.437,06	925.210,05	1.282.415,91	1.548.714,11	1.366.982,81
Gospodarka mieszkaniowa i działalność usługowa	277.361,08	80.951,21	300.517,76	411.686,05	582.632,09
Oświata i wychowanie	5.236.345,55	7.125.161,08	7.641.352,81	5.968.901,54	6.505.374,60
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2.023.507,24	333.286,45	249.243,87	258.842,86	264.397,64
Ochrona zdrowia	83.408,71	110.909,79	17.701,60	49.515,65	24.705,16
Pomoc społeczna	2.203.499,24	2.329.979,26	2.369.790,98	2.811.721,45	3.463.775,12
Kultura fizyczna i sport	130.887,24	293.994,86	63.364,03	81.859,12	86.072,31
Administracja publiczna	2.773.399,76	2.956.555,11	2.893.267,36	3.261.125,15	4.075.159,24
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	221.786,07	478.013,30	243.267,27	1.519.801,42	1.173.620,22
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli oraz sądownictwa	61.871,30	51.168,90	49.913,80	971,00	6.906,72
Obsługa długu publicznego	69.090,99	94.318,83	45.238,66	29.179,08	139.076,91
Edukacyjna opieka wychowawcza	93.029,28	80.957,10	117.130,23	83.018,92	72.136,14
Rodzina i pozostałe działania w zakresie polityki społecznej	5.202.730,94	5.756.453,65	6.489.913,43	6.192.382,10	7.694.134,12
<b>RAZEM</b>	<b>24.639.813,79</b>	<b>22.271.493,37</b>	<b>23.809.064,08</b>	<b>25.552.603,27</b>	<b>28.650.070,53</b>

Wykres 11. Dochody i wydatki budżetu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 (Urząd Gminy w Aleksandrowie)



Wykres 12. Dochody i wydatki gminy Aleksandrów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2018-2022 (Urząd Gminy w Aleksandrowie)



Inwestycyjne projekty na terenie gminy finansowane są ze środków własnych oraz zewnętrznych. Dodatkowe źródła finansowania inwestycji gminnych stanowią głównie: dofinansowania ze środków unijnych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, dofinansowania i dotacje z Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Urzędu Łódzkiego w Łodzi, dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Ministerstwa Sportu, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Edukacji Narodowej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych i innych oraz preferencyjne kredyty i pożyczki z banków komercyjnych.



Tabela 20. Zadania inwestycyjne realizowane przez gminę Aleksandrów w latach 2019-2022 (Urząd Gminy w Aleksandrowie)

Zadanie 2019 rok	Wydatkowane środki [zł]
Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej w miejscowości Stara	84.863,30
Przebudowa drogi powiatowej Nr 1502E na odcinku Kawęczyn-Aleksandrów	260.286,16
Przebudowa drogi powiatowej Nr 1504E Stara- Skórkowice-Żarnów	45.124,41
Remont drogi gminnej Rożenek-Borowiec	388.119,01
Zagospodarowanie centrum miejscowości Kotuszów	4.845,00
Zagospodarowanie centrum miejscowości Wolka Skotnicka	4.845,00
Zagospodarowanie źródła w miejscowości Dębowa Góra	2.730,00
Zakup nieruchomości w postaci działki w miejscowości Kotuszów	8,744,52
Zakup samochodu osobowego oznakowanego dla Komisariatu Policji w Sulejowie	13.807,29
Zakup samochodu dla OSP w Siucicach	20.000,00
Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego z napędem 4x4 dla OSP w Dąbrowie nad Czarną	200.000,00
Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej im. T. Kościuszki w Aleksandrowie	1.678.863,32
Magia Pilicy- Ochrona Przyrody Obszaru Funkcjonalnego Doliny Rzeki Pilicy	11.900,00
Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w miejscowości Dąbrówka	151.159,92
Mała infrastruktura sportowo-rekreacyjna o charakterze wielopokoleniowym w miejscowości Reczków Nowy	60.139,90
Zadanie 2020 rok	Wydatkowane środki [zł]
Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej w miejscowości Dębowa Góra Kolonia	63.974,33
Przebudowa drogi powiatowej Nr 1502E Sulejów- Kawęczyn- Krasik od km 13+246 do 19+146 tj. centrum miejscowości Aleksandrów do granic administracyjnych z gminą Paradyż	16.200,00
Przebudowa drogi powiatowej Nr 1504E Stara- Skórkowice- Żarnów na odcinku 995m w zakresie przebudowy nawierzchni	316.450,54
Remont drogi gminnej w miejscowości Skotniki	232.268,98
Remont drogi gminnej Dąbrowa nad Czarną- Kotuszów	517.361,54
Budowa centrum rekreacyjno-sportowego w Aleksandrowie	125.581,00
Zagospodarowanie centrum miejscowości Kotuszów	13.500,00
Zagospodarowanie centrum miejscowości Wolka Skotnicka	11.500,00
Zagospodarowanie centrum miejscowości Dębowa Góra	15.006,00
Zakup działki w miejscowości Ostrów	2.730,22
Zakup działki w miejscowości Reczkow Nowy	4.890,40

## Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Aleksandrów

Zakup działki w miejscowości Wolica	21.092,12
Modernizacja zasobów informatycznych Urzędu Gminy Aleksandrów	49.981,05
Budowa Sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej im. T. Kościuszki w Aleksandrowie	2.214.947,17
Zakup pojazdu przeznaczonego do przewozu uczestników na zajęcia terapeutyczno-rehabilitacyjne w Środowiskowym Domu Samopomocy w Dąbrówce	168.633,00
Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń poprzez wymianę niskoprawnych i nieekologicznych kotłów i pieców na nowe źródła ciepła na terenie Gminy Aleksandrów	18.260,00
Budowa infrastruktury rekreacyjnej w Jaksonku	2.460,00
Wykonanie dodatkowych zewnętrznych okien osłaniających witraże kościoła parafialnego w Dąbrowie nad Czarną wraz z oczyszczeniem oraz konserwacją witraży	15.000,00
<b>Zadanie 2021 rok</b>	<b>Wydatkowane środki [zł]</b>
Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej w miejscowości Dębowa Góra Kolonia	97.085,15
Budowa chodnika w miejscowości Kamocka Wola przy drodze powiatowej nr 3921E Przedbórz- Skotniki- Jaksonek- Radonia- Błogie Szlacheckie	25.000,00
Remont (przebudowa) poboczy przy drodze w miejscowości Janikowice	57.850,00
Remont (przebudowa) drogi w miejscowości Reczków Nowy	376.242,32
Budowa drogi wewnętrznej w miejscowości Wolica	7.468,00
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Sieczka (Opoczniaki)	10.920,00
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Borowiec (budynek)	38.777,00
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Wolica- Stara Kolonia	14.993,78
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Justynów	12.158,00
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Ostrów	13.523,40
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Stara- Dąbrówka (Kępina)	24.999,90
Przebudowa drogi powiatowej Nr 1502E Sulejów- Kawęczyn- Krasik	1.618.742,47
Oznakowanie szlaku wodnego rzeki Pilicy na terenie gminy Aleksandrów	5.393,55
Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w Aleksandrowie	9.274,30
Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w Niewierszynie	11.611,30
Zagospodarowanie centrum miejscowości Ciechomin poprzez budowę infrastruktury rekreacyjno-sportowej	246.723,94
Zagospodarowanie terenu przy sali gimnastycznej w Aleksandrowie	1.476,00
Zakup działki nr 222/30 w miejscowości Ostrów	24.259,96
Zakup działki nr 223/13 w miejscowości Ostrów	13.968,70
Zakup działki w miejscowości Janikowice	6.634,68

## Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Aleksandrów

Zakup działki w miejscowości Kalinków	27.482,40
Rozbudowa i nadbudowa budynku strażnicy OSP w miejscowości Dąbrowa nad Czarną	1.285.961,78
Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Skotnikach o salę gimnastyczną wraz z instalacjami i niezbędną infrastrukturą techniczną oraz wykonanie utwardzenia terenu	67.968,50
Zakup bakteryjnej maszyny czyszczącej na potrzeby Szkoły Podstawowej w Aleksandrowie	19.571,76
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Aleksandrów	1.000,00
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Kawęczyn	1.500,00
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Siucice Kolonia	2.500,00
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Stara Kolonia	2.000,00
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Ciechomin-Rżenek	1.999,99
Czysta energia w Gminie Aleksandrów dzięki instalacji odnawialnych źródeł energii	1.000,00
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Niewierszyn- Ostrów	1.000,00
Rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Dąbrowa nad Czarną	2.000,00
Rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Dąbrówka- Szarbsko	2.500,00
Rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Skotniki	1.000,00
Budowa altany w miejscowości Kamocka Wola służącej integracji sołectwa	26.506,47
Budowa altany w miejscowości Ostrów służącej integracji sołectwa	17.237,00
Budowa podświetlanej wiaty służącej ekspozycji historycznego wozu strażackiego oraz rzeźby Orła, jako symbolu odzyskanej przez Polskę Niepodległości w miejscowości Siucice	21.200,00
Czysta energia w gminie Aleksandrów dzięki instalacji odnawialnych źródeł energii	26.103,00
<b>Zadanie 2022 rok</b>	<b>Wydatkowane środki [zł]</b>
Rozbudowa i nadbudowa budynku strażnicy Ochotniczej Straży Pożarnej w miejscowości Dąbrowa nad Czarną	899.204,43
Magia Pilicy – Ochrona Przyrody Obszaru Funkcjonalnego Doliny Rzeki Pilicy	15.298,78
Budowa nowego ujęcia wody wraz z modernizacją ujęć istniejących celem zapewnienia wody dla mieszkańców Gminy Aleksandrów	483.028,10
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków – III etap	11.685,00
Remont drogi powiatowej Sulejów- Kawęczyn- Krasik od mostu w miejscowości Rożenek do granic administracyjnych gminy Aleksandrów	442.031,62,00
Magia Pilicy – Ochrona Przyrody Obszaru Funkcjonalnego Doliny Rzeki Pilicy	47.721,22
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy – etap IV	9.225,00
Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie łódzkim na DK w miejscowości Jaksonek	6.150,00

## Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Aleksandrów

Przebudowa (remont) drogi gminnej Borowiec- Katuszów	4.720,20
Przebudowa drogi gminnej Reczków Nowy -Wacławów	6.550,40
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Sieczka (Opoczniaki)	9.222,78
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Borowiec (budynek)	450,00
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Ostrów	19.305,80
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Stara- Dąbrówka (Kępina)	11.070,00
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Niewiadów- Kolonia	50.000,00
Remont drogi powiatowej Sulejów- Kawęczyn- Krasik od mostu w miejscowości Rożenek do granic administracyjnych gminy Aleksandrów	503.374,00
Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej na terenie gminy Aleksandrów	256.410,44
Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w Niewierszynie	436.624,75
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Aleksandrów	4.335,16
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Kawęczyn	10.323,39
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Siucice Kolonia	20.408,78
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Stara Kolonia	16.942,00
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowościach Ciechomin- Rożenek	17.548,54
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowościach Jaksonek- Katuszów	7.610,00
Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowościach Niewierszyn-Ostrów	8.963,00
Rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Dąbrowa nad Czarną	15.404,50
Rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Dąbrówka -Szarbsko	18.410,00
Rozbudowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Skotniki	2.444,00
Budowa altany w miejscowości Janikowice służącej integracji sołectwa	19.556,53
Budowa altany w miejscowości Kalinków służącej integracji sołectwa	19.556,54
Budowa altany w miejscowości Katuszów służącej integracji sołectwa	19.467,61
Wykonanie instalacji fotowoltaicznych na potrzeby budynków użyteczności publicznej oraz budowa i rozbudowa oświetlenia ulicznego w gminie Aleksandrów	12.300,00

W 2022 roku gmina pozyskała środki zewnętrzne na realizację wielu zadań inwestycyjnych. Były to środki pozyskane od administracji rządowej oraz funduszy europejskich na działania w zakresie kanalizacji gminy Aleksandrów (III i IV etap), środki z funduszy europejskich na inwestycje w zakresie budowy instalacji fotowoltaicznych dla mieszkańców gminy, ale również na potrzeby budynków użyteczności publicznej stanowiących własność gminy oraz środki na rozbudowę infrastruktury sportowej przy Szkole Podstawowej w Skotnikach. Projekty (inwestycje) realizowane w 2022 roku ze środków zewnętrznych:

- Budowa strażnicy w Dąbrowie nad Czarną (budowa remizy, remont istniejącej wieży OSP, zagospodarowanie terenu wokół obiektu) - środki z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych;

- Magia Pilicy – Ochrona Przyrody Obszaru Funkcjonalnego Doliny Rzeki Pilicy (wykonanie robót budowlanych oraz montaż małej infrastruktury – tablice informacyjne, tablice z oznakowaniem szlaku, stojaki na rowery, wiaty z ławkami i stołem – zlokalizowanych w miejscowościach Niewierszyn, Ostrów, Sieczka, Dąbrówka, Szarbsko, Stara i Skotniki). Projekt, którego celem jest uporządkowanie ruchu turystyczno-pieszego i rowerowego na terenach cennych przyrodniczo oraz przeciwdziałanie degradacji środowiska na obszarach przyrodniczych został dofinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020;
- Budowa nowego ujęcia wody wraz z modernizacją ujęć istniejących celem zapewnienia wody dla mieszkańców gminy Aleksandrów - środki finansowe w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład;
- Czysta energia w Gminie Aleksandrów dzięki instalacji odnawialnych źródeł energii (montaż instalacji fotowoltaicznych oraz kotłów na pellet (biomasę) – pomoc dla 347 rodzin z terenu gminy) – środki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020;
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy – III etap kanalizacji gminy w oparciu o budowę 80 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
- Realizacja grantów soleckich w miejscowości Kalinków, Janikowice i Kotuszów (zagospodarowanie terenu, wybudowanie drewnianej altany ogrodowej wraz z wyposażeniem) – środki Samorządu Województwa Łódzkiego;
- remont drogi powiatowej nr 1502ESulejów- Kawęczyn- Krasik (remont drogi od mostu w miejscowości Rożenek do granic administracyjnych gminy Aleksandrów) – Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg oraz powiat piotrkowski;
- Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej w miejscowości Włodzimierz – Rządowy Fundusz Polski Ład, powiat piotrkowski;
- Remont i termomodernizacja budynku po byłej szkole w Niewierszynie – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi.

Działania gminy w ramach kilkuletniej perspektywy finansowej obejmują przede wszystkim przedsięwzięcia infrastrukturalne w gospodarce ściekowej i wodociągowej, inwestycje infrastruktury drogowej oraz projekty związane z montażem instalacji fotowoltaicznych, termomodernizacją budynków i wymianą źródeł ciepła. To również działania skierowane na budowę i rozbudowę oświetlenia ulicznego w gminie Aleksandrów. Nowe inwestycje publiczne to element sprzyjający nie tylko podnoszeniu jakości życia mieszkańców, ale także poprawiający uwarunkowania dla rozwoju gospodarczego gminy czy budujący przyjazny wizerunek obszaru dla każdego z jego użytkowników. Na te działania składa się zwykle budowa lub modernizacja istniejącej infrastruktury. Poczynione inwestycje to zwykle główny czynnik przyciągający zewnętrznych inwestorów, koło zamachowe dla miejscowego rynku budowlanego, ale także element polityki społecznej i środowiskowej. Pozwala zwiększać komfort życia, a także wpływać na poprawę stanu środowiska.

## Spis tabel, wykresów i rysunków

### SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz dróg powiatowych i gminnych (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	10
Tabela 2. Zestawienie gruntów na terenie gminy Aleksandrów (Urząd Gminy Aleksandrów) .....	14
Tabela 3. Obszary podlegające ochronie występujące na terenie gminy (crfop.gdos.gov.pl) .....	19
Tabela 4. Zasoby mieszkaniowe gminy Aleksandrów (GUS, www.stat.gov.pl) .....	26
Tabela 5. Charakterystyka ujęć wody funkcjonujących na terenie gminy (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	27
Tabela 6. Długość sieci i liczba gospodarstw domowych przyłączonych do sieci w gminie Aleksandrów na przestrzeni 2018-2022 (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	27
Tabela 7. Ilość odpadów zebranych z terenu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	28
Tabela 8. Rodzaj paliwa wykorzystywanego na cele grzewcze w budynkach użyteczności publicznej (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	29
Tabela 9. Demografia w gminie Aleksandrów w latach 2018-2022 (GUS) .....	30
Tabela 10. Porównanie wybranych wskaźników demograficznych gminy Aleksandrów do wskaźników demograficznych powiatu piotrkowskiego i województwa łódzkiego w roku 2022 (GUS, 2022) .....	31
Tabela 11. Środki finansowe przeznaczone na opiekę społeczną w latach 2018-2022 według źródeł pochodzenia (GOPS w Aleksandrowie) .....	32
Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS według głównych powodów jej przyznania w latach 2018-2022 (GOPS w Aleksandrowie) .....	33
Tabela 13. Główne świadczenia z pomocy społecznej w latach 2018-2022 (GOPS w Aleksandrowie) .....	34
Tabela 14. Informacje o placówkach oświatowych na terenie gminy Aleksandrów – rok szkolny 2022/2023 (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	37
Tabela 15. Zabytki wpisane do rejestru zabytków województwa łódzkiego (wuoz-lodz.pl) .....	41
Tabela 16. Bezrobocie w gminie Aleksandrów w latach 2018-2022 (www.stat.gov.pl) .....	49
Tabela 17. Dochody budżetu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 w zł (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	51
Tabela 18. Wydatki budżetu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 w zł (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	51
Tabela 19. Wydatki budżetu gminy Aleksandrów wg działów (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	52
Tabela 20. Zadania inwestycyjne realizowane przez gminę Aleksandrów w latach 2019-2022 (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	54

### SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Powierzchnia jednostek administracyjnych na terenie gminy Aleksandrów w ha (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów) .....	8
Wykres 2. Liczba mieszkańców sołectw na terenie gminy w 2022 roku (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	9
Wykres 3. Struktura ogólna powierzchni gminy Aleksandrów .....	14
Wykres 4. Struktura ludności gminy według ekonomicznych grup wieku (Urząd Gminy Aleksandrów) .....	30
Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wg rejestru REGON w gminie Aleksandrów w latach 2018-2022 (www.stat.gov.pl) .....	45
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej - nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w gminie Aleksandrów w latach 2018-2022 (www.stat.gov.pl) .....	46
Wykres 7. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2018-2022 – porównanie wskaźnika dla Polski, województwa łódzkiego, powiatu piotrkowskiego i gminy Aleksandrów (www.stat.gov.pl) .....	47

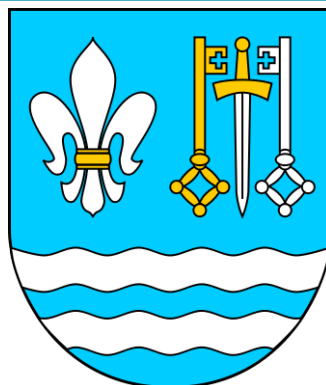


Wykres 8. Podmioty gospodarki narodowej na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2018-2022 - porównanie wskaźnika dla Polski, województwa łódzkiego, powiatu piotrkowskiego i gminy Aleksandrów (www.stat.gov.pl) .....	47
Wykres 9. Pracujący na 1000 ludności w wieku produkcyjnym z terenu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 (www.stat.gov.pl) .....	48
Wykres 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z terenu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 (www.stat.gov.pl).....	49
Wykres 12. Dochody i wydatki budżetu gminy Aleksandrów w latach 2018-2022 (Urząd Gminy w Aleksandrowie).....	53
Wykres 13. Dochody i wydatki gminy Aleksandrów w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2018-2022 (Urząd Gminy w Aleksandrowie) .....	53

## SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Obszar diagnozy gminy (opracowanie własne).....	4
Rysunek 2. Gmina Aleksandrów na tle województwa (pl.wikipedia.org) .....	6
Rysunek 3. Mapa gminy Aleksandrów (pl.wikibooks.org).....	7
Rysunek 4. Uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów (Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów).....	12
Rysunek 5. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Aleksandrów (www.Aleksandrów.e-mapa.net) .....	17
Rysunek 6. Rozmieszczenie form ochrony przyrody na terenie gminy Aleksandrów (www.aleksandrowpiotrkowskie.e-mapa.net).....	24
Rysunek 7. Zabytkowe kościoły i dwory zlokalizowane na terenie gminy Aleksandrów .....	42

**STRATEGIA ROZWOJU  
GMINY ALEKSANDRÓW  
NA LATA 2023-2030**



ALEKSANDRÓW 2023

*Dokument opracowany przez:*

**Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „BaSz”**

mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie ul. Polna 72

[www.basz.pl](http://www.basz.pl)

tel./fax: 41 372 49 75 e-mail: [basz@post.pl](mailto:basz@post.pl)

*przy współpracy:*

**Urzędu Gminy w Aleksandrowie**

**SPIS TREŚCI**

<b>WSTĘP .....</b>	<b>4</b>
<b>I. UWARUNKOWANIA PRAWNE I USTALENIA DIAGNOSTYCZNE.....</b>	<b>7</b>
1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNE I METODYKA OPRACOWANIA .....	7
1.2. KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI .....	9
1.3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY .....	12
1.4. ANALIZA SWOT .....	20
<b>II. PLAN STRATEGICZNEGO ROZWOJU GMINY ALEKSANDRÓW .....</b>	<b>24</b>
2.1. WIZJA ROZWOJU GMINY ALEKSANDRÓW .....	24
2.2. MISJA ROZWOJU GMINY ALEKSANDRÓW .....	25
2.3. PLAN STRATEGICZNY.....	25
2.4. KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	29
<b>III. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ ROZWOJU GMINY .....</b>	<b>38</b>
<b>IV. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE .....</b>	<b>47</b>
<b>V. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WYZNACZONE DLA GMINY ALEKSANDRÓW .....</b>	<b>50</b>
<b>VI. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITORINGU, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII .....</b>	<b>53</b>
6.1. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII.....	53
6.2. SYSEM MONITORINGU REALIZACJI STRATEGII.....	54
6.3. EWALUACJA .....	55
6.4. AKTUALIZACJA DOKUMENTU.....	56
6.5. WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII .....	56
<b>VII. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA .....</b>	<b>59</b>
<b>VIII. ŚRODOWISKOWE UWARUNKOWANIA REALIZACJI PLANU STRATEGICZNEGO .....</b>	<b>60</b>
<b>IX. WYTYCZNE DLA SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH .....</b>	<b>63</b>
<b>BIBLIOGRAFIA .....</b>	<b>66</b>
<b>SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW .....</b>	<b>66</b>
<b>ZAŁĄCZNIK Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Aleksandrów</b>	

## WSTĘP

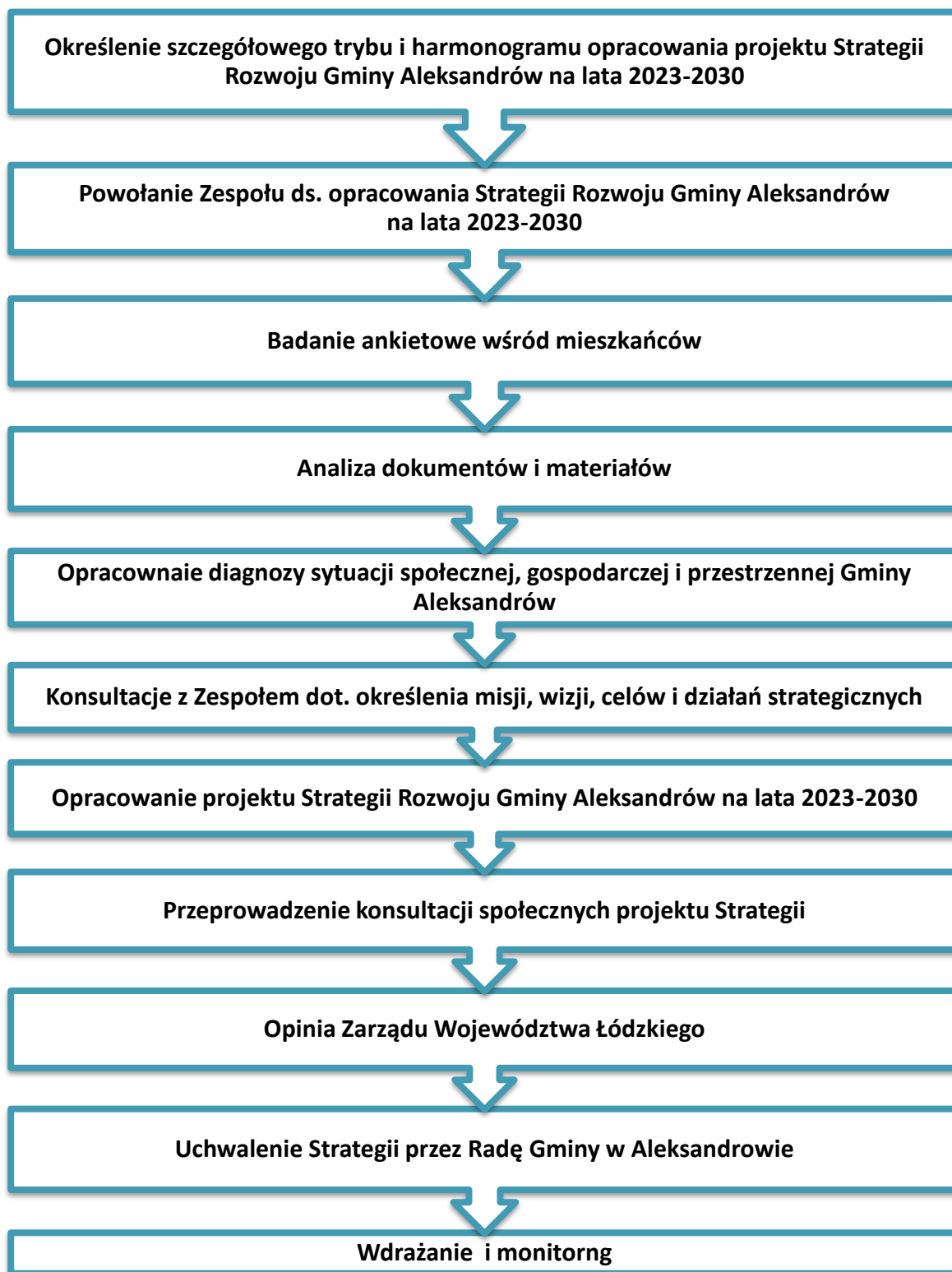
Zarządzanie gminą wiąże się z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Aby efektywnie nią zarządzać potrzebny jest wieloletni plan, który będzie wskazywać kierunki jej dalszego rozwoju. Działania właściwe ze strategicznego punktu widzenia mają większe znaczenie niż działania nastawione na przynoszenie natychmiastowych efektów. Zarządzanie strategiczne jest procesem nastawionym na formułowanie i wdrażanie strategii, które ma na celu sprzyjanie wyższemu stopniowi zgodności organizacji, w tym wypadku gminy, z jej otoczeniem zewnętrznym oraz zachowaniem spójności wewnętrznej, a co za tym idzie – osiągnięciem przyjętych celów strategicznych.

Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 powstała na mocy uchwały Nr XLII/277/2022 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 19 października 2022r. w sprawie określenia trybu i harmonogramu opracowania Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz uchwały Nr XLVII/314/2023 Rady Gminy Aleksandrowa z dnia 17 maja 2023r. zmieniającej uchwałę w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Głównym powodem opracowania strategii była konieczność stworzenia długofalowego dokumentu odpowiadającego oczekiwaniom i wyzwaniom współczesności oraz konieczność dostosowania zapisów w strategii do nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce, mającego na celu zdynamizowanie rozwoju oraz redukcję przestrzennych różnic rozwojowych. Bardzo ważną kwestią stanowiło również zapewnienie spójności pomiędzy strategią rozwoju gminy i aktualnie obowiązującymi dokumentami strategicznymi na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym, w tym w szczególności z celami Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2030. Zasadniczym argumentem, przemawiającym za opracowaniem strategii rozwoju gminy Aleksandrów była również konieczność dostosowania jej celów i działań do polityki spójności Unii Europejskiej oraz wynikających z tej polityki celów tematycznych, wdrażanych za pomocą krajowych i regionalnych programów operacyjnych finansowanych w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.

Głównym celem tworzenia dokumentu strategicznego, jakim jest Strategia Rozwoju, jest zdiagnozowanie priorytetowych kierunków rozwoju, zmierzających do rozwoju społeczno-gospodarczego. Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 to długookresowy plan działania, określający strategiczne cele rozwoju, zawierający kierunki oraz priorytety, które są niezbędne do realizacji przyjętych założeń.

ETAPY PROCESU PRAC NAD STRATEGIĄ ROZWOJU GMINY ALEKSANDRÓW NA LATA 2023-2030





Opracowanie strategii rozwoju pozwala na określenie najbardziej efektywnych działań mogących zapewnić dynamiczny rozwój całego obszaru, stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju oraz powstawanie nowych inicjatyw społecznych. Strategia stanowi ogół planowanych działań, zmierzających do realizacji wyznaczonych celów rozwojowych. Jest to sposób, w jaki gmina zamierza realizować swoją misję. Istotną cechą strategii jest budowa wizerunku gminy, który stanowi jej swoistą wizytówkę, jest źródłem informacji dla podmiotów gospodarczych, inwestorów i społeczności lokalnej o długoterminowych uwarunkowaniach rozwoju przyjętych przez gminę oraz o sposobach rozwiązywania przez nią pojawiających się problemów. Strategiczne planowanie polega przede wszystkim na wyeliminowaniu rozwiązań nierealnych. Każda strategia jest inna, ponieważ endo- i egzogeny wkład w programowanym przypadku jest inny. Za sprawą dokumentu strategicznego dana jednostka terytorialna może efektywnie wykorzystać własne zasoby, w tym zasoby finansowe, rzeczowe czy społeczne oraz określić sposoby przeciwdziałania pojawiającym się zagrożeniom. Strategia stanowi źródło zasad i zbiór rozwiązań.

Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwszą z nich jest część diagnostyczna, oparta na analizie danych zastanych, która pozwoliła na przedstawienie sytuacji w gminie oraz mocnych i słabych stron gminy. Drugi, kluczowy element stanowi część planistyczną, która identyfikuje kluczowe cele, kierunki i plany na poziomie strategicznym i operacyjnym. Dopełnienie stanowi omówienie systemu wdrażania i monitoringu oraz ram finansowych i źródeł finansowania, które jest niezbędne do oceny możliwości realizacji strategii.

## I. UWARUNKOWANIA PRAWNE I USTALENIA DIAGNOSTYCZNE

### 1.1. UWARUNKOWANIA PRAWNE I METODYKA OPRACOWANIA

#### Podstawa prawna

Podstawą do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 jest ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2023 poz. 40), ustawa z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2023 poz. 1259) oraz ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2023 poz. 1094 ze zm.). Art. 10e ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o których mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2023 poz. 1259) oraz określa w szczególności:

- 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 3) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 4) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 5) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- 6) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. 2020 poz. 1668 oraz 2021 poz. 1038), wraz z zakresem planowanych działań;
- 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 9) ramy finansowe i źródła finansowania.

Zgodnie z art. 10f. ust. 1. ustawy: *Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.* Dokument strategii wymaga podjęcia działań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi, którymi są m.in. sąsiednie gminy i ich związki, a także lokalni partnerzy. Oprócz tego, projekt przedstawiony zostaje zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa przez zarząd województwa (art. 10f. 1-3.).

## **Metodyka opracowania strategii**

### Opracowanie Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Aleksandrów

Celem diagnozy jest określenie stanu rozwoju i struktury gminy oraz wskazanie istniejących tendencji przemian, które będą miały wpływ na kształtowanie strategicznych kierunków dalszego rozwoju lokalnego gminy. Diagnoza zawiera charakterystykę stanu obecnego gminy, pozwoli na poznanie mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń w najbliższym otoczeniu, co przełoży się na możliwość wyznaczenia kierunków rozwoju oraz celów, jakie należy osiągnąć, by skutecznie wzmocnić rozwój gminy.

### Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod analizy diagnozy sytuacji. Służy porządkowaniu i segregacji faktów, danych i informacji pozyskanych na potrzeby opracowania diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy. Analiza stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenia priorytetów rozwoju. Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój gminy, szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnozowanie bliższego oraz dalszego otoczenia gminy,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego.

### Opracowanie misji i wizji rozwoju gminy

Wizja rozwoju gminy stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie czasowej. Określa stan docelowy, do którego dążyć będzie cała gmina rozumiana, jako wspólnota mieszkańców tj. władze samorządowe, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, partnerzy i instytucje, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja to pewne modelowe ujęcie gminy, które musi odzwierciedlać ambicje ogółu jej mieszkańców. Wizja powinna odpowiadać na pytania: Jak widzimy naszą gminę?, Czego chcemy, czego oczekujemy?, Jak chcemy, aby nas postrzegano?, Czego potrzebują mieszkańcy?

Rozwinięciem wizji jest misja, która służy określeniu tego, co w wyniku realizacji strategii rozwoju uzyskają mieszkańcy. Właściwie sformułowana zapewnia, iż rozwój będzie służył rzeczywistym oczekiwaniom społecznym. Misja w sposób dokładny definiuje charakter gminy a przede wszystkim wskazuje jej atuty. Dobrze wypracowana, wraz z wizją, pokazuje pozytywne ujęcie gminy w perspektywie czasowej. Jednocześnie misja stanowi ważne przesłanie, komunikujące w najprostszy sposób nadrzędną ideę strategii rozwoju.

### Sformułowanie celów

Cele strategiczne i operacyjne odnoszą się bezpośrednio do wypracowanej misji i wizji rozwoju gminy. Bazą do formułowania celów strategicznych oraz zaplanowania kierunków działań są wnioski, które wyciągnięte zostały na pierwszym etapie prac nad strategią, czyli wnioski z diagnozy oraz analiza SWOT. Stanowią one odpowiedź na zidentyfikowane na etapie diagnostycznym problemy oraz są szansą na lepsze wykorzystanie potencjałów gminy.

### Opracowanie modelu funkcjonalno-przestrzennego

Ilustracją założeń strategii, która przedstawia długookresową wizję rozwoju gminy jest model funkcjonalno-przestrzenny gminy. Prezentacja graficzna, będąca odzwierciedleniem i dopełnieniem przedstawionych w dokumencie treści, sprawia, że wizja i kierunki rozwoju są bardziej przystępne w odbiorze.

### Opracowanie części wdrożeniowej

Część wdrożeniowa dokumentu zawiera informacje na temat mechanizmów wdrażania tj. system realizacji strategii, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji. W celu oceny możliwości realizacji zapisów w strategii określone zostaną ramy finansowe oraz źródła finansowania, które ułatwią ocenę jej realizacji.

## **1.2. KOMPLEMENTARNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI**

Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 odnosząc się w swych założeniach (celach strategicznych, celach głównych i działaniach priorytetowych) do wykorzystywania lokalnych potencjałów i rozwiązywania problemów, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu subregionalnym i regionalnym, a także realizuje założenia dokumentów w przedmiotowym obszarze na szczeblu krajowym oraz europejskim. W związku z tym, komplementarność z innymi celami, działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność zaplanowanych przedsięwzięć.

Podstawą aktualnie obowiązującego systemu zarządzania rozwojem kraju jest ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, natomiast głównymi dokumentami strategicznymi, w oparciu o które prowadzona jest polityka rozwoju są: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017r. oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 z 17 września 2019r.

**STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2030**

**CEL GŁÓWNY:** Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym

**CELE SZCZEGÓŁOWE:**

**GŁÓWNE OBSZARY KONCENTRACJI DZIAŁAŃ:**

Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

- Reindustrializacja
- Rozwój innowacyjnych firm
- Małe i średnie przedsiębiorstwa
- Kapitał dla rozwoju
- Ekspansja zagraniczna

Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

- Spójność społeczna,
- Rozwój zrównoważony terytorialnie

Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu

- Prawo w służbie obywatelom i gospodarce
- Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem
- E-państwo
- Finanse publiczne
- Efektywność wykorzystania środków Unii Europejskiej

**KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030 (KSRR 2030) Z 17 WRZEŚNIA 2019R.**

**CEL GŁÓWNY:** Efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

**CELE SZCZEGÓŁOWE:**

**KIERUNKI INTERWENCJI**

Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

- Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo-wschodnia Polska oraz obszary zagrożone marginalizacją
- Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze
- Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska
- Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych
- Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów

Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

- Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
- Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym
- Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach

Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie

- Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem
- Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym

Cele realizowane będą poprzez zapisy uszczegółowujące zawarte w strategiach sektorowych:

- Polityka ekologiczna państwa 2030 z 16 lipca 2019r.,
- Strategii Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 z 10 listopada 2020r.,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 sierpień 2019r.,
- Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 z 27 października 2020r.,
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku z 24 września 2019 r.,
- Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 z 15 października 2019r.,
- Strategii Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej,
- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022r. (Dz. U. 2023 poz. 300).
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły - Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022r. (Dz. U. 2022 poz. 2739),
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy – Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021r. (Dz. U. 2021 poz. 1615).

Najważniejszym dokumentem samorządu województwa o randze regionalnej jest Strategia Rozwoju Województwa łódzkiego do 2030 roku, który określa wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym, przestrzennym oraz określa działania niezbędne do ich osiągnięcia.

## **STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2030**

### **Wizja rozwoju:**

Harmonijnie rozwijające się województwo w centrum Polski, przyjazne rodzinom, mieszkańcom miast i obszarów wiejskich. Region, w którym nowoczesna gospodarka idzie w parze z ochroną walorów kulturowych i przyrodniczych

### **Cel horyzontalny:**

Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo

### **Cele strategiczne:**

1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka

### **Cele operacyjne:**

1.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego

1.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego

1.3. Wsparcie rozwoju MŚP

1.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności

2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans

2.1. Rozwój kapitału społecznego

2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców

2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego

3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń

3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska

3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu

3.3. Zwiększenie dostępności transportowej

3.4. Nowoczesna energetyka w województwie



3.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami

3.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych

### PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

**Wizja rozwoju przestrzennego województwa**

Region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia

**CELE SZCZEGÓŁOWE:**

- I. Region spójny, o zrównoważonym systemie osadniczym
- II. Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury transportowej
- III. Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury technicznej
- IV. Region o wysokiej jakości środowiska przyrodniczego
- V. Region o dobrze zachowanym dziedzictwie kulturowym
- VI. Region o wysokiej atrakcyjności turystycznej
- VII. Region o krajobrazie wysokiej jakości
- VIII. Region o wysokim poziomie bezpieczeństwa publicznego
- IX. Region efektywnie wykorzystujący endogeniczny potencjał rozwojowy na rzecz zrównoważonego rozwoju przestrzennego

### 1.3. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY

Celem opracowania diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Aleksandrów było określenie stanu rozwoju i struktury gminy oraz wskazanie istniejących tendencji przemian, które będą miały wpływ na kształtowanie strategicznych kierunków dalszego rozwoju lokalnego gminy.

Diagnoza podzielona została na rozdziały prezentujące poszczególne strefy funkcjonowania gminy: zagospodarowanie przestrzenne i środowisko, społeczną, gospodarczą oraz finansową. Sfera przestrzenna obejmowała zagadnienia związane z warunkami zamieszkiwania w gminie – m.in. mobilność, środowisko, infrastrukturę i mieszkalnictwo. Sfera społeczna uwzględniająca dziedzictwo kulturowe przedstawia informacje związane z mieszkańcami, analizując strukturę demograficzną, jakość i dostępność usług publicznych dla mieszkańców, takich jak m.in. oświata i wychowanie, pomoc społeczna, ochrona zdrowia.

W sferze gospodarczej przedstawiono kwestie lokalnej gospodarki, w tym także rolnictwa oraz rynku pracy, natomiast w sferze finansowej budżet gminy oraz plany inwestycyjne. Analiza oparta była na aktualnych danych statystycznych, danych źródłowych i informacji Urzędu Gminy Aleksandrów oraz jednostek podległych, dlatego jest kompetentnym i systematycznym podsumowaniem potencjału rozwojowego gminy.

### **POŁOŻENIE I DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA**

Gmina Aleksandrów to gmina wiejska położona w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie piotrkowskim. Siedzibą władz samorządowych jest miejscowość Aleksandrów. Sąsiaduje z gminami Sulejów i Ręčno (powiat piotrkowski), Mniszków, Paradyż i Żarnów (powiat opoczyński) oraz z gminą Przedbórz (powiat radomszczański). Gmina położona jest w odległości ok. 20 km od Piotrkowa Trybunalskiego i ok. 8 km od najbliższego miasta - Sulejowa. W północnym fragmencie obszaru gminy (na długości ok. 2,5 km) przebiega droga krajowa nr 74 Wieluń- Piotrków Trybunalski- Kielce- Zamość- Zosin. Gmina z obszarem 144,09km<sup>2</sup>, stanowi 10% powierzchni powiatu piotrkowskiego i podzielona jest na 32 sołectwa. Rozmieszczenie sieci osadniczej jest stosunkowo równomierne. Siedziba gminy położona jest centralnie w stosunku do całego jej obszaru. Największe przestrzenie (powyżej 900 ha) są sołectwa: Skotniki, Taraska, Jaksonek, najmniejszym jest sołectwo Reczków Nowy (204 ha).

Przez północną część gminy przebiega 2,5 km odcinek drogi krajowej nr 74 Wieluń- Piotrków Trybunalski- Kielce- Zamość- Zosin. Przez teren gminy przebiega 6 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości 50,71 km oraz drogi gminne o łącznej długości 46,50 km pełniące rolę ciągów komunikacyjnych, decydujących zarówno o zintegrowaniu układu terytorialnego gminy i jego funkcjonowaniu, jak i otwartości na zewnątrz. Sieć dróg publicznych uzupełniają ogólnodostępne drogi wewnętrzne w poszczególnych miejscowościach.

### **ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE**

Na terenie gminy Aleksandrów przeważa sznurowy układ urbanistyczny wsi. W dużej mierze dominują ulicówki (wsie rozwijające się, po obu stronach wzdłuż traktów, dróg). Do powyższych można zaliczyć m. in. Aleksandrów, Kalinków, Kotuszów oraz Rożenek (wpisane do gminnej ewidencji konserwatorskiej). Liczne są również wsie o złożonym charakterze przestrzennym, powstałe w różnych okresach historycznych (m.in. Skotniki), bądź te o nietypowym, często nieokreślonym układzie (Dąbrowa nad Czarną czy Szarbsko). Na terenie gminy występują również przysiółki, które na skutek rozwoju przekształciły się w osobne wsie (m.in. Zygmuntów, Borowiec). Wsiami o najciekawszym rodzaju przestrzennym na terenie gminy są Kotuszów i Wólka Skotnicka, które przejawiają cechy charakterystyczne dla owalnic (duży plac w centrum wsi z min. dwoma stawami). W zabudowie gminy wyróżnia się tereny zabudowy zagrodowej mieszkaniowej wraz z zabudową gospodarczą związane z produkcją rolną, z towarzyszącymi usługami, w tym wytwórczości i rzemiosła, usługami agroturystycznymi, tereny zabudowy mieszkaniowej rezydencjonalnej (zabudowa mieszkalna w formie wolnostojących domów jednorodzinnych), tereny zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) oraz tereny zabudowy produkcyjno-usługowej (obiekty i urządzenia związane z obsługą komunikacji, infrastrukturą techniczną, magazyny, składy itp.).

## **ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE**

Środowisko przyrodnicze gminy jest jednym z najważniejszych walorów i czynników rozwojowych (nowi mieszkańcy, rozwój turystyki rekreacji). Gmina Aleksandrów posiada średnią lesistość. Lasy i grunty leśne na obszarze gminy zajmują ok. 35% powierzchni gminy. Rozmieszczenie lasów w gminie jest nierównomierne. Kompleksy leśne ciągną się wzdłuż rzeki Pilicy stanowiący kompleks Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Większe kompleksy leśne znajdują się w pobliżu miejscowości Brzezcie, Wolica, Borowiec (Poręba). Lasy występują również w znacznym rozdrobnieniu tworząc niewielkie enklawy wśród pól uprawnych

Na terenie gminy Aleksandrów występują elementy środowiska przyrodniczego, które z uwagi na wysokie wartości objęte zostały różnymi formami ochrony wprowadzonymi na podstawie przepisów ogólnych z zakresu ochrony środowiska oraz miejscowych aktów prawnych. Należą do nich: Sulejowski Park Krajobrazowy, Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat leśno-florystyczny „Jaksonek”, rezerwat przyrody „Diabla Góra”, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Czarnej PLH260015, 16 pomników przyrody oraz 16 użytków ekologicznych.

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Aleksandrów położony jest w dorzeczu rzeki Wisły, w obrębie zlewni rzeki Pilicy. Sieć hydrograficzną gminy Aleksandrów tworzą rzeki Pilica, dopływ Wisły oraz Czarna Maleniecka, dopływ Pilicy, które w północno-zachodniej części gminy tworzą ważny węzeł wodny. Na terenie gminy biorą także początek liczne bezimienne ciekły - dopływy Pilicy i Czarnej Malenieckiej. Na terenie gminy nie występują większe naturalne zbiorniki wodne, istniejące zbiorniki pełnią rolę stawów gospodarczych. Zgodnie z Aktualizacją Planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, gmina Aleksandrów położona jest na obszarze państwowego gospodarstwa wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, znajduje się w zasięgu zlewni następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP): PLRW2000062544799 (Czarna od Plebanki do Barbarki), PLRW200010254369 (Ojrzanka), PLRW2000112545399 (Pilica od Zwelczy do zbiornika Sulejów), PLRW200011254499 (Czarna od Barbarki do ujścia), PLRW2000102544969 (Popławka) oraz PLRW2000102544949 (Czarna), PLRW200010254532 (Radońka), PLRW200006254389 (Stobianka) oraz Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) PLGW200085 i PLGW200084. Północna część gminy znajduje się w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 410 „Opoczno”.

## **MIESZKALNICTWO**

Na terenie gminy dominuje zabudowa charakterystyczna dla osadnictwa wiejskiego, zarówno pod względem formy, jak i funkcji. Tereny poszczególnych miejscowości różni między innymi potencjał zabudowy, tj. liczba siedlisk zamieszkania, które składają się na zabudowę całej wsi, struktura przestrzenna zabudowy (układ zabudowy) oraz charakter zainwestowania towarzyszącego siedliskom zamieszkania. W przeważającej liczbie miejscowości dominuje zabudowa ulicowa, prowadzona wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Są

to budynki zabudowy zagrodowej oraz jednorodzinnej w formie wolnostojącej. Jakość i komfort zamieszkania na terenie gminy z roku na rok ulega stopniowemu podwyższeniu, a mianowicie występuje tendencja wzrostowa liczby izb w mieszkaniu, wzrasta przeciętna wielkość powierzchni użytkowej będącej w dyspozycji statystycznego mieszkańca oraz wielkość powierzchni użytkowej mieszkań. Zmiany te są wynikiem wymiany starej substancji mieszkaniowej i oddawania do użytku mieszkań o większym metrażu, rozbudowy mieszkań już istniejących, jak również procesów demograficznych. Stan techniczny budynków mieszkaniowych jest bardzo różny, przeważają budynki w dobrym stanie, często po termomodernizacji lub remoncie. Na całym obszarze występuje przemieszanie zabudowy nowej ze starą.

#### **INFRASTRUKTURA TECHNICZNA**

System wodociągowy gminy zasilany jest z ujęć wody zlokalizowanych w miejscowościach Aleksandrów, Niewierszyn, Ciechomin, Jaksonek i Reczków Nowy. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 122,22 km, do której podłączonych jest 2.040 gospodarstw (stan na koniec 2022r.). Na terenie gminy nie ma sieci kanalizacji sanitarnej oraz nie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków komunalnych. Większość mieszkańców korzysta z bezodpływowych zbiorników na nieczystości płynne oraz z przydomowych oczyszczalni ścieków.

Systemem zbiórki odpadów komunalnych na terenie gminy objęte są wszystkie gospodarstwa. System zbiórki odpadów komunalnych w gminie opiera się na zbiorce odpadów niesegregowanych (zmieszanych) oraz segregowanych, w podziale na: odpady z papieru (tektura, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury), odpady z metali (odpady opakowaniowe z metali, odpady tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe), odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła, odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów. Właściciele nieruchomości położonych na terenie gminy ponoszą opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Istniejący system zasilania gminy Aleksandrów zaspokaja obecne oraz perspektywiczne potrzeby elektroenergetyczne odbiorców. Teren gminy zasilany jest za pomocą stacji transformatorowych SN/nN o mocy znamionowej dostosowanej do występujących potrzeb lub przewyższającej te potrzeby. Istniejące typy stacji umożliwiają w miarę potrzeby wymianę transformatorów na jednostki o większej mocy. Ogólnie stan eksploatowanej infrastruktury elektroenergetycznej (LSN, nn, stacje trafo) na terenie gminy ocenia się jako dobry.

Przez teren gminy przebiega fragment sieci gazowej w postaci gazociągu wysokoprężnego magistralnego relacji Piotrków Trybunalski-Końskie. Gmina Aleksandrów nie jest zgazyfikowana. Mieszkańcy gminy, głównie do celów kulinarnych, korzystają z gazu propan-butan w butlach. W gminie funkcjonują pojedyncze przydomowe instalacje na gaz płynny wykorzystywany do celów grzewczych.

Na terenie gminy Aleksandrów wszystkie obiekty i mieszkania zasilane są w ciepło na potrzeby grzewcze oraz na przygotowanie ciepłej wody użytkowej z własnych indywidualnych źródeł. Ze względu na to, że wszystkie piece lub kotłownie indywidualne zasilają tylko obiekty, w których są zainstalowane, należy zakładać, że są to źródła ciepła o mocach rzędu kilku kilowatów, a w nielicznych przypadkach, gdy kotłownia ogrzewa większy obiekt (np. szkoła) istnieją źródła ciepła o mocach kilkudziesięciu kilowatów. Kotłownie działają głównie w oparciu o paliwa stałe (paliwa węglowe, drewno, pellet), olej opałowy, gaz płynny i energię elektryczną.

W budynkach publicznych oraz prywatnych montowane są instalacje fotowoltaiczne, solarne oraz pompy ciepła. Obecnie gmina realizuje projekt „Czysta energia w Gminie Aleksandrów dzięki instalacji odnawialnych źródeł energii”, który polega na zaprojektowaniu i zrealizowaniu dostawy, montażu i uruchomieniu instalacji kotłów na pellet 3 szt. oraz instalacji fotowoltaicznych 347 szt. w budynkach mieszkalnych.

Gmina posiada korzystne położenie administracyjne oraz dogodne połączenia komunikacyjne umożliwiające sprawny dojazd do dużych ośrodków. Zły stan techniczny niektórych dróg oraz braki w infrastrukturze około drogowej i wodno-kanalizacyjnej wpływają niekorzystnie na rozwój gminy. Rozwój szerokopasmowego Internetu wpłynie na rozwój lokalny oraz wizerunek gminy.

#### **POTENCJAŁ DEMOGRAFICZNY**

Analiza sytuacji demograficznej gminy Aleksandrów wskazuje na powolny spadek liczby ludności w ciągu ostatnich lat. Według stanu na koniec 2022 roku gmina liczy ogółem 4.264 mieszkańców, w tym 49,4% stanowią kobiety, a 50,6% mężczyźni. W latach 2018-2022 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się o 71 osób. Wśród populacji mieszkańców obserwuje się nieznaczną przewagę mężczyzn. Obecnie 56,4% mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym, 18,4% ogółu mieszkańców stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym natomiast 25,2% osoby w wieku poprodukcyjnym. Wskaźniki demograficzne pokazują poziom zaawansowania procesu powolnego starzenia się ludności gminy. Wysokie wartości wskaźników obciążenia demograficznego ma niekorzystny wpływ na lokalny rynek pracy i powoduje sytuację, w której zbyt duży odsetek ludności utrzymuje się z socjalnych źródeł dochodów. Zmniejszenie udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym występujące łącznie z obciążeniem demograficznym ogółem niesie ze sobą negatywne skutki w postaci spadku siły roboczej, co w dłuższej perspektywie nie pozwoli na podwyższanie poziomu życia starzejącego się społeczeństwa.

#### **POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA ORAZ BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE**

Świadczenia z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Aleksandrów realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Aleksandrowie (GOPS). Należy zauważyć, iż liczba mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia spada. W roku 2022 pomoc i wsparcie w gminie otrzymało ogółem 120 rodzin. W gminie najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc

społeczną była niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz ochrona macierzyństwa.

Na terenie gminy Aleksandrów usługi medyczne w zakresie podstawowym świadczone są przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej SUL-MED zlokalizowany w trzech miejscowościach – Aleksandrów, Skotniki i Dąbrowa nad Czarną. Jest to duże udogodnienie dla mieszkańców, którzy mogą korzystać z opieki lekarskiej w stosunkowo niewielkiej odległości od swojego miejsca zamieszkania. Ważną rolę, od kilku już lat, w zakresie podnoszenia stanu opieki zdrowotnej w gminie odgrywa Środowiskowy Dom Samopomocy w Dąbrowce (60 uczestników).

W zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego obsługę prewencyjną zapewnia Komisariat Policji w Sulejowie, który jest jednostką podległą Komendy Miejskiej Policji w Piotrkowie Trybunalskim. Komisariat obsługuje teren gmin Aleksandrów i Sulejów. Sprawami bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ratownictwa ogólnego zajmują się Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Piotrkowie Trybunalskim oraz 4 jednostki OSP mieszczące się w Siucicach, Dąbrowie nad Czarną, Niewierszynie oraz Skotnikach.

#### **EDUKACJA, KULTURA, SPORT I REKREACJA**

Bazę oświatową w gminie stanowią Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Aleksandrowie, Szkoła Podstawowa w Skotnikach oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrowie nad Czarną. Placówki oświatowe na terenie gminy posiadają dobrze wyposażoną bazę szkolną, a także wykwalifikowaną kadrę nauczycielską, dzięki czemu stworzone są warunki do osiągnięcia bardzo dobrych efektów w nauce i rozwoju uczniów. Przy każdej placówce istnieją ogólnodostępne tereny sportowe. Samorząd gminy, w miarę możliwości wspomaga podległe placówki, pozyskując środki finansowe z różnych programów oraz instytucji. W ostatnich latach została wybudowana sala gimnastyczna w Aleksandrowie. Aktualnie budowana jest sala gimnastyczna w Skotnikach. W kolejnych latach zaplanowana została budowa infrastruktury sportowej przy Szkole Podstawowej w Skotnikach.

Działalność kulturalna na terenie gminy Aleksandrów obejmuje przede wszystkim przedsięwzięcia realizowane przez Gminne Centrum Kultury, Gminną Bibliotekę Publiczną, placówki oświatowe, sołectwa i organizacje pozarządowe. Na terenie gminy prowadzonych jest wiele form kulturalnych, których podstawowym celem jest kultywowanie regionalnych tradycji i zachowanie wartości ludowych. Działalność ta ma charakter wielokierunkowy i prowadzona jest zgodnie z potrzebami mieszkańców. Polega ona na inspirowaniu i działalności kulturalnej, społecznej, integracyjnej i oświatowo-wychowawczej na terenie gminy.

Bazę sportowo-rekreacyjną na terenie gminy tworzą boiska sportowe, sale gimnastyczne, a także place zabaw i otwarte strefy aktywności. Gmina posiada szeroką ofertę imprez rekreacyjnych dla różnych grup wiekowych i dla całych rodzin, min. rajdy rowerowe, turnieje piłki nożnej i siatkowej oraz tenisa stołowego. Przez teren gminy przebiega fragment niebieskiego pieszego szlaku turystycznego o długości 24km, ciągnącego się wokół Zbiornika Sulejowskiego i wzdłuż rzeki Pilicy. Szlak obejmuje miejscowości: Taraska -Ostrów -



Niewierszyn -Władysławów -Szarbsko -Dąbrówka -Stara -Stara Kolonia -Wolica -Diabla Góra -Brzezie -Wacławów -Skotniki. Korytem rzeki Pilicy prowadzi szlak wodny. Rzeka Pilica stanowi prawie całą zachodnią granicę gminy Aleksandrów i stwarza wraz z rzeką Czarną doskonałe warunki do spływów kajakowych.

#### **DZIEDZICTWO KULTUROWE I AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA**

Środowisko kulturowe gminy determinowane jest występowaniem na jej obszarze zabytków archeologicznych, zabytków architektury, urbanistyki i ruralistyki (nauka o budowie wsi) oraz wartości niematerialnych tj. krajobraz, język znaków i symboli, kultura ludowa, język. Duża liczba stanowisk archeologicznych odkrytych na terenie gminy świadczy o dynamicznym rozkwicie osadnictwa przed wieloma wiekami, natomiast niewielka liczba obiektów wpisanych zarówno do ewidencji jak i rejestru zabytków odzwierciedla niekorzystne wpływy historyczno-polityczne. Na terenie gminy Aleksandrów znajduje się wiele zabytków architektonicznych. Do rejestru zabytków województwa łódzkiego wpisane są obiekty sakralne oraz dawne rezydencje wiejskie z parkami.

Na obszarze gminy - na środowisko kulturowe, oprócz zabytków architektury, urbanistyki i archeologicznych - wpływają wszelkie przekształcenia przestrzenne, zmieniające krajobraz i ogólny „klimat kulturowy” gminy. Toteż niezwykle ważna jest dbałość o charakter nowej zabudowy, unikanie jej rozproszenia i wprowadzania chaosu przestrzennego, co wymaga odpowiednich ustaleń w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy. Gmina Aleksandrów współpracuje z wieloma podmiotami działającymi na terenie powiatu i województwa łódzkiego. Współpraca ta przebiega wielopłaszczyznowo, począwszy od współpracy ekonomicznej, gospodarczej, sportowej poprzez społeczną i kulturalną. Gmina we współpracy z PTTK Oddział w Żarnowie jest organizatorem przedsięwzięć promujących całe środkowe Nadpilicze. Ważnym wydarzeniem o charakterze turystycznym organizowanym wspólnie przez Oddział PTTK w Żarnowie i gminę Aleksandrów jest Rajd Szlakiem Powstania Styczniowego. Ponadto na terenie gminy organizowane są we współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Gminy Aleksandrów, Oddziałem PTTK w Żarnowie oraz Gminnym Centrum Kultury w Aleksandrowie, ogólnopolskie konferencje popularno-naukowe połączone ze spływem kajakowym, które promują oraz budują pozytywny wizerunek gminy.

Gmina Aleksandrów jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie „Dolina Pilicy”, które działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich gmin: Aleksandrów, Inowódz, Lubochnia, Mniszków, Opoczno, Przedbórz, Sławno, Sulejów, Tomaszów Mazowiecki i Wolbórz.

#### **AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA**

Rozwój gospodarczy oznacza proces pozytywnych zmian w gospodarowaniu: w działalności wytwórczej i redystrybucyjnej dóbr i usług, ich wymianie oraz zwiększanie potencjału ekonomicznego, wzrost dobrobytu i dobrostanu społeczności lokalnej. Towarzyszą im zmiany w stosunkach ekonomicznych i mechanizmie funkcjonowania gospodarki, które powinny zapewnić zachowanie naturalnych walorów środowiska przyrodniczego. Ten proces



rozwojowy wyraża się w zwiększeniu i zmianie struktury zdolności wytwórczych gospodarki, rzeczywistej produkcji towarów i usług, ich redystrybucji, wymiany i ich konsumpcji. Zmienia się również mechanizm funkcjonowania gospodarki, charakter i formy rynku oraz rodzaje konkurencji, jak również sposoby i formy regulacyjnego oddziaływania państwa na rynki i poszczególne podmioty. Gmina ma charakter rolniczy z rozwijającą się turystyką. Wielkość i potencjał lokalnej gospodarki odgrywa kluczową rolę w określaniu celów rozwojowych w strategii. Aspekty gospodarcze związane z liczbą przedsiębiorstw, ich aktywnością oraz wielkością lokalnego rynku pracy uznawane są często za główne czynniki rozwoju lokalnego. W gminie Aleksandrów w 2022 roku w systemie REGON zarejestrowane były 292 podmioty gospodarki narodowej (dane GUS). Rynek pracy na terenie gminy kształtowany jest głównie przez sektor prywatny. Są to podmioty małe o charakterze rodzinnym.

### **ROLNICTWO**

Gmina Aleksandrów jest gminą rolniczą, ponad 60% jej powierzchni stanowią użytki rolne. Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa kształtują się dzięki rzeźbie terenu i łagodnemu klimatowi, natomiast przeszkodę stanowi słaba jakość ziemi oraz rozległe tereny leśne. Duże kompleksy najlepszych gleb w gminie (III i IV klasa bonitacyjna) występują w rejonie miejscowości: Niewierszyn, Katuszów, Włodzimierzów, Rożenek, Aleksandrów i Siucice. Na pozostałym obszarze występują zróżnicowane warunki glebowe z przewagą gleb o niskiej wartości bonitacyjnej, z najłagodniejszymi glebami w południowej części gminy.

### **RYNEK PRACY I BEZROBOCIE**

Gospodarka rolna pozostaje wiodącą dziedziną gospodarki gminy. Analiza rynku pracy i struktury zatrudnienia jest trudna, ponieważ brak jest danych określających liczbę osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. Szacunkowo można przyjąć, że 80% ogółu ludności gminy jest związana z gospodarstwami rolnymi. Rynek pracy gminy Aleksandrów cechuje się pozytywnym trendem wzrostu liczby osób pracujących w stosunku do ogółu mieszkańców. Według danych GUS, liczba osób pracujących zawodowo w gminie Aleksandrów na przestrzeni kilku ostatnich lat ulegała wzrostowi. Potwierdzeniem pozytywnych trendów rynku pracy jest niskie bezrobocie – liczba osób zarejestrowanych, jako bezrobotne w 2022 roku wynosiła 79. Głównym źródłem utrzymania się osób bezrobotnych na terenie gminy są prace dorywcze, sezonowe jak również pomoc społeczna i pomoc rodziny. Zabiegi te nie gwarantują stabilności finansowej rodzin, dlatego też częstym zjawiskiem jest emigracja zarobkowa.

### **BUDŻET I POLITYKA INWESTYCYJNA GMINY**

Do czynników decydujących o możliwościach rozwoju każdej jednostki terytorialnej są jej możliwości finansowe, które w znacznym stopniu warunkują to, jakie można na danym etapie stawiać cele oraz w jaki sposób te cele osiągać. Podstawowym elementem analizy sytuacji finansowej jest bilans dochodów i wydatków budżetowych. Gmina samodzielnie prowadzi gospodarkę finansową na podstawie uchwały budżetowej gminy. Budżet gminy jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki.

Podstawowym rodzajem dochodów budżetowych, które warunkują możliwości rozwojowe gminy, tak jak każdej innej jednostki terytorialnej są dochody własne, czyli środki uwarunkowane poziomem lokalnej aktywności. Wysokość dochodów własnych zależy przede wszystkim od poziomu zamożności społeczności lokalnej, która odprowadza podatek dochodowy od osób fizycznych oraz poziomu zainwestowania gminy, który wpływa na skalę dochodów z tytułu podatku CIT i podatku od nieruchomości. W 2022 roku gmina wypracowała nadwyżkę budżetową w wysokości ponad 3 mln zł. Wydatki wyższe od dochodów związane były z inwestycjami realizowanymi w tym okresie oraz z kredytami i pożyczkami zaciągniętymi do ich realizacji (wkład własny do projektów unijnych). W 2022 roku najwięcej środków finansowych gmina przeznacza na rodzinę i pomoc społeczną – 38,9% ogółu oraz oświatę i wychowanie, edukację i edukacyjną opiekę wychowawczą - 22,9% ogółu wykonanych wydatków. Te działy stanowią prawie 62% całości poniesionych wydatków. Działalność inwestycyjna ukierunkowana jest nie tylko na rozbudowę infrastruktury technicznej, ale również infrastruktury społecznej. Zadania inwestycyjne na terenie gminy finansowane są ze środków własnych oraz zewnętrznych.

Działania gminy w ramach kilkuletniej perspektywy finansowej obejmują przede wszystkim przedsięwzięcia infrastrukturalne w gospodarce ściekowej i wodociągowej, inwestycje infrastruktury drogowej oraz projekty związane montażem instalacji fotowoltaicznych, termomodernizacją budynków i wymianą źródeł ciepła. To również działania skierowane na budowę i rozbudowę oświetlenia ulicznego w gminie Aleksandrów. Nowe inwestycje publiczne to element sprzyjający nie tylko podnoszeniu jakości życia mieszkańców, ale także poprawiający uwarunkowania dla rozwoju gospodarczego gminy czy budujący przyjazny wizerunek obszaru dla każdego z jego użytkowników. Na te działania składa się zwykle budowa lub modernizacja istniejącej infrastruktury. Poczynione inwestycje to zwykle główny czynnik przyciągający zewnętrznych inwestorów, koło zamachowe dla miejscowego rynku budowlanego, ale także element polityki społecznej i środowiskowej. Pozwala zwiększać komfort życia, a także wpływać na poprawę stanu środowiska.

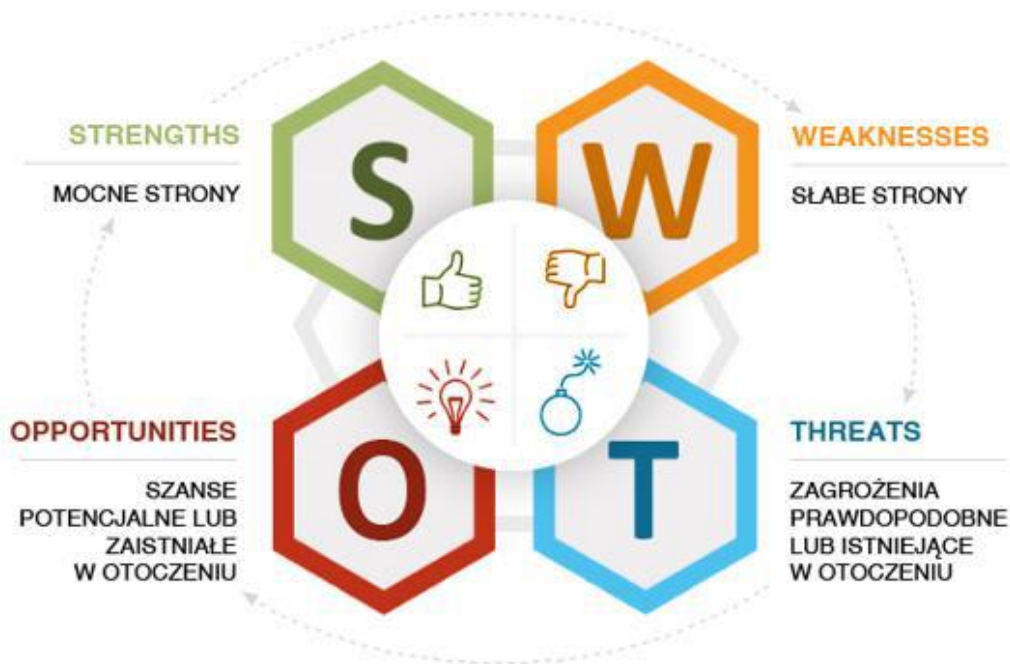
#### **1.4. ANALIZA SWOT**

Analiza SWOT jest to jedna z najpopularniejszych i najskuteczniejszych metod analitycznych wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego, pozwala porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie.

Analiza SWOT:

- mocne strony (strengths) to cechy, które wyróżniają gminę od innych jednostek i stanowią jej przewagę konkurencyjną,
- słabe strony (weaknesses) to negatywne cechy gminy, generalnie będące konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów lub zaniedbań w kontekście rozwoju,
- szanse (opportunities) to korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym gminy, które właściwie wykorzystane mogą stanowić dla niej istotny impuls rozwojowy,

- zagrożenia (threats) to niekorzystne zjawiska zewnętrzne o różnym charakterze, które mogą być poważną barierą rozwoju dla gminy.






Analizy dokonano w oparciu o wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Aleksandrów, danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych na etapie diagnozowania oraz informacji z Urzędu Gminy Aleksandrów.

#### ANALIZA SWOT DLA GMINY ALEKSANDRÓW

##### MOCNE STRONY



- Walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy
- Położenie administracyjne gminy
- Duża lesistość
- Zabytkowe dziedzictwo kulturowe gminy (zachowana zabudowa, obiekty sakralne, dwory i parki oraz stanowiska archeologiczne)
- Korzystne warunki sprzyjające rozwojowi turystyki, agroturystyki i rekreacji
- Bezpieczeństwo publiczne
- Istniejąca infrastruktura oświatowa
- Pozyskiwanie przez gminę środków zewnętrznych na realizację projektów gminnych
- Tradycje rolnicze
- Zwodociągowanie gminy
- Aktywność społeczna
- Dostępność i jakość opieki zdrowotnej

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych</li> <li>- Aktywna polityka inwestycyjna gminy</li> </ul>
<p><b>SŁABE STRONY</b></p> 	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Niewystarczająca infrastruktura kanalizacyjna</li> <li>- Zły stan techniczny niektórych dróg na terenie gminy oraz braki w infrastrukturze okołodrogowej (chodniki, ciągi piesze, parkingi, drogi dla rowerów itp.)</li> <li>- Brak dostępu do sieci gazowej</li> <li>- Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców, niski poziom wykorzystanie OZE</li> <li>- Słabo rozwinięta sieć szerokopasmowa</li> <li>- Spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, głównie na rzecz zwiększającej się liczby osób w wieku poprodukcyjnym</li> </ul>
<p><b>SZANSE</b></p> 	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, termomodernizację obiektów, a także rozwój infrastruktury turystycznej</li> <li>- Wykorzystanie potencjału do rozwoju atrakcji turystycznych, wynikającego z położenia geograficznego oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych</li> <li>- Wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój turystyczny gminy</li> <li>- Wykorzystanie potencjału ludzkiego, aktywizacja mieszkańców, budowanie tożsamości i integracji mieszkańców</li> <li>- Wykorzystanie warunków środowiskowych gminy do rozwoju turystyki, agroturystyki oraz rolnictwa ekologicznego</li> <li>- Działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych</li> <li>- Budowa infrastruktury turystycznej (drogi szlaki pieszo-rowerowe, trasy widokowe, szlaki rowerowe, ścieżki edukacyjne itp.)</li> <li>- Realizacja działań promujących gminę</li> </ul>
<p><b>ZAGROŻENIA</b></p> 	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Postępujący spadek liczby mieszkańców gminy, będący wynikiem odpływu młodych wykształconych i aktywnych osób</li> <li>- Wzrastające potrzeby osób starszych i niesamodzielnych</li> <li>- Duża konkurencyjność w aplikowaniu o środki zewnętrzne</li> <li>- Zagrożenia wynikające ze zmian klimatu (powodzie, susza, nawałnice, gradobicia itp.)</li> <li>- Nieprzewidziane zagrożenia (pandemia, wojna)</li> </ul>

- |  |  |
|--|--|
|  | <ul style="list-style-type: none"><li>- Ograniczone środki zewnętrzne</li><li>- Niestabilne przepisy prawne, różna interpretacja przepisów</li></ul> |
|--|--|

## **PODSUMOWNIE**

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Aleksandrów oraz przeprowadzona analiza SWOT pozwoliły na określenie założeń rozwojowych i najważniejszych barier rozwojowych gminy.

W celu wzmocnienia możliwości finansowych realizacji przedsięwzięć należy szukać możliwości wsparcia dla budżetu gminy poprzez środki zewnętrzne. Oczywiście wśród nich najważniejszą opcją jest maksymalne wykorzystanie środków bezzwrotnych, głównie z UE (warto zwrócić uwagę także na tzw. Fundusze Norweskie oraz środki krajowe, zwłaszcza w obszarze infrastruktury technicznej). Należy również poszukiwać możliwości realizacji wybranych zadań w inny sposób, np. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego. Dotyczy to zwłaszcza projektów związanych z przygotowaniem terenów inwestycyjnych. Warto przy tym podkreślić, że poprawa stanu infrastruktury zarówno technicznej jak i społecznej będzie silnym czynnikiem wzrostu, zarówno wewnętrznego jak i opartego o imigrację. Sprowadzając powyższe uogólnione omówienie wyników analizy SWOT strategia dla gminy Aleksandrów powinna skoncentrować się na wykorzystaniu szans, poprzez dalszy rozwój rolnictwa, także poprzez rozwój rolnictwa ekologicznego, rozwój turystyki, rekreacji oraz agroturystyki oparty na walorach przyrodniczych i kulturowych, szeroką promocję gminy, dobrą komunikację drogową, szczególnie skupioną na jakości dróg oraz infrastruktury okołodrogowej (oświetlenie, parkingi, chodniki, drogi dla pieszych i rowerów, ścieżki edukacyjne), współpracę z otoczeniem poprzez współpracę z wieloma organizacjami pozarządowymi, rozwój gospodarczy oparty na bazie produkcji rolnej, rozwoju różnych form małej i średniej przedsiębiorczości w tym w obszarze turystyki, rekreacji i wypoczynku, wykorzystanie energii odnawialnej, wprowadzanie innowacji, zrównoważony rozwój wszystkich obszarów życia gminy tj. gospodarki, sfery społecznej i infrastruktury technicznej, społecznej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, wspieranie aktywności mieszkańców oraz wzrost poziomu usług społecznych (problem ludzi starszych i chorych).

## II. PLAN STRATEGICZNEGO ROZWOJU GMINY ALEKSANDRÓW

Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 opracowana została w układzie wskazującym kierunek rozwoju gminy poprzez ustalenie wizji i misji, celów strategicznych i operacyjnych a w ich ramach działań i zadań. Strategia ustanawia jednocześnie podstawy dla podejmowania kluczowych decyzji w przyszłości, tworzenia planów szczegółowych i kreowania projektów o zasadniczym wpływie na rozwój lokalny. Posiadając strategię gmina będzie dążyć do identyfikacji i wykorzystywania nieodkrytych dotychczas potencjałów i szans rozwojowych. Determinacja i konsekwencja działań strategicznych podejmowanych przez władze lokalne wraz z wyzwaniem i utrwalaniem aktywności społeczności lokalnej prowadzić będzie do intensyfikowania rozwoju lokalnego.



Strategia stanowi fundament systemu zarządzania sukcesywnym rozwojem gminy. Rozpoznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców stworzyło podstawy do określenia wizji i misji gminy Aleksandrów a następnie pozwoliło na stworzenie podstaw do uruchomienia pożądanych procesów rozwojowych. Niwelowanie istniejących barier rozwoju gminy wymaga równocześnie od różnych środowisk i grup społecznych a także liderów życia społeczno-gospodarczego nowych inicjatyw i niekonwencjonalnych działań. Niniejsza strategia powinna przyczynić się do tworzenia sprzyjających warunków i promowania rozwoju przedsiębiorczości, do podejmowania inicjatyw samozatrudnienia, skutecznego wspierania przedsiębiorczości społecznej w formie organizacji pozarządowych. Powinna również pozwolić na wzrost jakości ochrony zdrowia, przyczynić się ożywiania życia kulturalnego w gminie, powstawania nowych inicjatyw służących spędzaniu wolnego czasu przez mieszkańców, zwłaszcza młodzieży i dzieci. Zakłada się, że wdrażanie strategii będzie wynikiem aktywności możliwie dużej liczby podmiotów lokalnych.

### 2.1. WIZJA ROZWOJU GMINY ALEKSANDRÓW

Wizja rozwoju gminy stanowi syntetyczny opis pożądań i aspiracji społeczności lokalnej opracowany przez całą wspólnotę gminy, tj. władze samorządowe, partnerów społecznych oraz mieszkańców i ich reprezentantów. Wizja gminy jest wyrazem jej aspiracji społecznych oraz wyobrażeń na temat jej przyszłości, określających rangę, atrakcyjność, efekty wykorzystania atutów i szans rozwojowych a także eliminację problemów i zagrożeń. Ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel, do jakiego zmierza gmina oraz wskazuje zasadniczy kierunek podejmowanych działań.



***Aleksandrów to gmina o zrównoważonym rozwoju, przyjazna dla mieszkańców, turystów i inwestorów, zapewniająca wysoki standard życia mieszkańców.***



## 2.2. MISJA ROZWOJU GMINY ALEKSANDRÓW

Misja rozwoju gminy jest sposobem urzeczywistnienia zakładanej wizji, stanowi nadrzędny cel funkcjonowania wspólnoty samorządowej. Określa przede wszystkim rolę władz w procesie rozwoju, ale ma równocześnie integrować, motywować i rozbudzać aspiracje całej społeczności lokalnej. Misja jest zwięzłym opisem docelowego, oczekiwanego stanu i zakresu funkcji spełnianych przez gminę wobec jej mieszkańców i otoczenia. Stan opisywany w misji ma charakter idealny, którego osiągnięcie powinno być zasadniczym celem wszystkich działań podejmowanych przez lokalną społeczność i władze. Zgodnie z misją, władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Aleksandrów, a podejmowanych przez liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców itd. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (należących do zadań własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju gminy, upowszechniania jej walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań. Zadaniem misji jest także motywowanie i integrowanie mieszkańców oraz ugruntowanie w nich potrzeby partycypacji w rozwoju.

U podstaw misji rozwoju gminy leży przekonanie, iż gmina ma potencjalne szanse aby stać się atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, życia, prowadzenia działalności gospodarczej, lokowania kapitału a także wypoczynku i spędzania wolnego czasu.

***Wykorzystanie potencjału gminy na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz zapewnienie wysokiego poziomu życia mieszkańców, dostępu do usług o odpowiedniej jakości, rozwoju turystyki i nowoczesnych gospodarstw rolnych.***

## 2.3. PLAN STRATEGICZNY

Struktura strategii zbudowana została w oparciu o elementy składowe wzajemnie sobie podległe w hierarchii ważności: cele strategiczne, cele operacyjne i wynikające z nich kierunki działań. Osiągnięciu przyjętej wizji i misji służą wyznaczone cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, które mają charakter ogólny i określają pożądane stany i procesy rozwojowe. Cele zdefiniowane zostały na podstawie diagnozy, w sposób bezpośredni nawiązują do wizji i misji rozwoju gminy. Realizacja kierunków działań prowadzić będzie do osiągnięcia celów operacyjnych, jak również strategicznych.



Cele strategiczne rozwoju gminy przypisane zostały do określonych sfer rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowo-przestrzennego, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej jest racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego.



Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.



Sformułowane cele strategiczne w perspektywie do 2030 roku, zostaną osiągnięte poprzez realizację podporządkowanych im celów operacyjnych. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki działań - kluczowe zadania i projekty do realizacji. Należy je traktować jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty gminy w perspektywie długofalowej.

Tabela 1. Plan strategiczny rozwoju gminy Aleksandrów– cele strategiczne i operacyjne

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
<b>CEL STRATEGICZNY I</b> <b>WYSOKI POZIOM USŁUG SPOŁECZNYCH ORAZ AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO</b>	1.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych i zdrowotnych
	1.2. Rozwój infrastruktury społecznej
	1.3. Rozwój tożsamości oraz aktywizacja mieszkańców
<b>CEL STRATEGICZNY II</b> <b>KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA - INTENSYFIKACJA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY</b>	2.1. Rozwój efektywnego i wyspecjalizowanego rolnictwa
	2.2. Wspieranie rozwoju różnorodnej przedsiębiorczości
	2.3. Rozwój turystyki i rekreacji oraz promocja gminy
<b>CEL STRATEGICZNY III</b> <b>PEŁNA I NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA ORAZ PRAWIDŁOWA POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY</b>	3.1. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej
	3.2. Ochrona zasobów środowiska naturalnego oraz promocja odnawialnych źródeł energii
	3.3. Wzrost atrakcyjności przestrzennej opartej na zrównoważonym rozwoju gminy

### **CEL STRATEGICZNY I WYSOKI POZIOM USŁUG SPOŁECZNYCH ORAZ AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO**

Cel związany jest ściśle z realizacją polityki zrównoważonego rozwoju w obszarze społecznym i zakłada działania w zakresie zapewnienia wysokiego poziomu usług społecznych dostosowanych do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Jakość życia wzrasta, jeśli wzrasta poziom, m. in.: oferty edukacyjnej, lokalnej przedsiębiorczości oraz bezpieczeństwa, a także poprawia się dostęp do usług społecznych, w tym usług medycznych. Ważna dla rozwoju społecznego gminy jest tak rozbudowana, zróżnicowana, oferta dla mieszkańców, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy zawodowej, wiekowej czy zróżnicowanej ze względu na płeć, sytuację rodzinną lub materialną, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne. Za poprawą jakości usług społecznych idzie rozbudowanie infrastruktury społecznej i technicznej, uwzględniające potrzeby osób młodych (atrakcyjność osiedleńcza), ale i starszych czy chorych (atrakcyjność opiekuńcza). Konkurencyjność gminy będzie przejawiać się w zapewnianiu lepszych warunków życia mieszkańców, dbaniu o rozwój potencjału ludzkiego, zapobieganie rozwojowi zjawisk patologicznych poprzez rozbudowę infrastruktury społecznej oraz infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i turystycznej. Działania podejmowane w ramach wymiaru społecznego będą mieć na celu również integrację lokalnej społeczności, współpracę gminy z mieszkańcami, inwestorami,

innymi jednostkami samorządowymi i stowarzyszeniami. Ważnym elementem jest także zachowanie unikalnych wartości środowiska kulturowego.

### **CEL STRATEGICZNY II KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA - INTENSYFIKACJA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY**

W obrębie gospodarki samorząd może oddziaływać głównie poprzez tworzenie sprzyjających warunków do rozwoju przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki (m.in. poprzez prawo miejscowe i uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego). Rolą gminy jest tworzenie odpowiednich warunków dla ich realizacji, wspieranie przedsięwzięć i przedsiębiorczości. Ponadto gmina powinna popularyzować własne zasoby wśród potencjalnych inwestorów strategicznych.

Głównym obszarem dotychczasowej aktywności gospodarczej gminy jest rolnictwo. Istnieje potrzeba modernizacji tej aktywności gospodarczej poprzez stymulowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego, produkcji zdrowej żywności, specjalizacji produkcji. Gospodarstwa wykorzystujące nowoczesne technologie i sposoby gospodarowania wykazują większą efektywność działania zapewniając tym samym zwiększone zyski.

Wykorzystanie atutów środowiska naturalnego, stworzenie bogatej oferty turystycznej, rekreacyjnej i agroturystycznej dla rozmaitych grup turystów, włączenie gminy w szlaki turystyczne i szeroka promocja - jest kolejnym kierunkiem rozwoju gospodarczego gminy Aleksandrów. Szansą na rozwój jest także zapewnienie terenów inwestycyjnych i ich zbrojenie w celu uatrakcyjnienia gminy, jako miejsca do inwestowania i w konsekwencji tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem.

### **CEL STRATEGICZNY III PEŁNA I NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA ORAZ PRAWIDŁOWA POLITYKA PRZESTRZNNA GMINY**

Poza działaniami na rzecz rozwoju społecznego i gospodarczego, polityka zrównoważonego rozwoju kładzie silny nacisk na kwestie związane z ochroną środowiska naturalnego. Korzystny stan środowiska zamierza się osiągnąć poprzez działania w sferze gospodarki ściekami, prowadzenie gospodarki rolnej i przestrzennej nie powodującej degradacji środowiska, rozbudowę infrastruktury technicznej chroniącej środowisko oraz szeroką edukację ekologiczną.

Wyposażenie danego obszaru w infrastrukturę techniczną jest podstawowym czynnikiem aktywizującym postęp społeczno-gospodarczy. Stanowi podstawę wszelkiej działalności gospodarczej i warunkuje jakość życia mieszkańców. Na terenie gminy, w zakresie infrastruktury technicznej najważniejszym jest: uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz poprawa stanu technicznego dróg wymagających interwencji, jak również rozbudowa infrastruktury okołodrogowej. Ważnym działaniem jest dążenie do ograniczenia barier infrastrukturalnych utrudniających dostęp do wiedzy, bieżących informacji (korzystanie z zasobów Internetu). Interwencja w obszarze infrastruktury energetycznej, efektywności energetycznej i gospodarki niskoemisyjnej powinna koncentrować się na systematycznym podnoszeniu efektywności systemów energetycznych, dywersyfikacji źródeł energii w kierunku energii odnawialnej, wdrażaniu rozwiązań, których celem będzie

ograniczenie zjawiska tzw. „niskiej emisji”. Poprzez oferowanie terenów odpowiednio przygotowanych pod inwestycje wraz z odpowiednią infrastrukturą techniczną (sieć wodociągowa, kanalizacyjna, drogowa, system gospodarki odpadami, infrastruktura informatyczna itp.) samorząd stwarza warunki dla rozwoju gospodarczego.

Racjonalne rozplanowanie przestrzenne gwarantuje funkcjonalność oraz przekłada się na odczuwany przez mieszkańców komfort życia w gminie. Właściwe działania to dbanie o funkcjonalne lokowanie inwestycji, rozplanowanie przestrzeni poszczególnych miejscowości (szlaków komunikacyjnych, zabudowy mieszkaniowej, terenów zielonych) oraz poprawa ich estetyki.

## 2.4. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Poniższy rozdział zawiera zestawienie kierunków działań, które gmina planuje podjąć w ramach każdego z założonych celów operacyjnych. Lista zestawionych kierunków działań nie jest zamknięta, można ją w każdej chwili uzupełniać o nowe elementy w zależności od potrzeb gminy, rodzajów zewnętrznych konkursów oraz możliwości finansowych gminy. Poszczególnym celom operacyjnym przyporządkowano wykaz wstępnie zidentyfikowanych działań inwestycyjnych i organizacyjnych. Ewentualne nowe projekty inwestycyjne wpisujące się w poszczególne cele operacyjne i przypisane im kierunki działań nie wymagają aktualizacji dokumentu strategii, jeśli zostaną zaakceptowane przez Radę Gminy w uchwałach budżetowych oraz wieloletnich prognozach inwestycyjnych na poszczególne lata, na które została opracowana strategia. W planie działań zostały wpisane zadania nie tylko leżące w kompetencji gminy oraz jej jednostek organizacyjnych i podległych, ale także innych podmiotów, w tym osób fizycznych, które przyczynią się do zrównoważonego rozwoju gminy. Poprzez wpisanie takich zadań do strategii różnorodni beneficjenci będą mogli ubiegać się o zewnętrzne źródła finansowania. Realizacja zadań, przede wszystkim zadań inwestycyjnych, wymaga znacznych środków finansowych. Budżet gminy samodzielnie nie będzie w stanie sfinansować większości inwestycji, a zatem konieczne będzie podjęcie starań o pozyskanie środków zewnętrznych, pochodzących z funduszy UE, funduszy ochrony środowiska, budżetu państwa i innych. W przypadku podejmowania inicjatywy przekraczających swym zasięgiem granice administracyjne gminy, bądź jej możliwości kompetencyjne i finansowe, gmina może działać w partnerstwie z innymi podmiotami, w tym samorządami, w obrębie ustanowionego obszaru tematycznego wyczerpującego zakres podjętego wspólnie projektu.



Tabela 2. Cele operacyjne i kierunki wspierające realizację celów strategicznych

CEL STRATEGICZNY I: WYSOKI POZIOM USŁUG SPOŁECZNYCH ORAZ AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO	
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1.1. ZAPEWNIENIE WYSOKIEGO STANODARU USŁUG SPOŁECZNYCH I ZDROWOTNYCH	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Kontynuacja działań instytucji pomocy społecznej w gminie</li> <li>- Budowa zintegrowanego systemu wsparcia zapobiegającego kryzysom w rodzinie</li> <li>- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</li> <li>- Wsparcie opieki na osobami starszymi i chorymi</li> <li>- Poprawa dostępu do poradni specjalistycznych</li> <li>- Wzrost jakości i dostępności opieki zdrowotnej</li> <li>- Tworzenie systemu opieki nad małym dzieckiem</li> <li>- Wspieranie edukacji szkolnej i pozaszkolnej</li> <li>- Wsparcie oferty kulturalnej placówek</li> <li>- Dopuszczenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych</li> </ul>
1.2. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej</li> <li>- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej</li> <li>- Dopuszczenie placówek oświatowych</li> <li>- Usuwanie barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnością oraz rodzicom z dziećmi</li> <li>- Zapewnienie powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu</li> <li>- Poprawa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy poprzez budowę/modernizację obiektów na terenie gminy m.in. boiska sportowe, sale gimnastyczne, place zabaw, siłownie plenerowe</li> </ul>
1.3. ROZWÓJ TOŻSAMOŚCI ORAZ AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami oraz współpraca ponadgminna</li> <li>- Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz ochrona zabytków</li> <li>- Wspieranie lokalnych tradycji i kultury (propagowanie działalności kół gospodyń wiejskich, zespołów ludowych, itp.)</li> <li>- Upowszechnianie wolontariatu</li> <li>- Pomoc dzieciom i młodzieży zagrożonym wykluczeniu społecznemu</li> <li>- Promowanie aktywności i wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych</li> <li>- Działania na rzecz integracji społeczności lokalnej</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Tworzenie warunków do powstawania lokalnych inicjatyw edukacyjnych, podnoszących kwalifikacje lokalnej społeczności</li> <li>- Promowanie form współdziałania w zakresie opieki nad osobami starszymi oraz niepełnosprawnymi</li> </ul>
--	--

**CEL STRATEGICZNY II: KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA – INTENSYFIKACJA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY**

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ
<p><b>2.1. ROZWÓJ EFEKTYWNEGO I WYSPECJALIZOWANEGO ROLNICTWA</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Modernizacja gospodarstw rolnych</li> <li>- Promowanie specjalizacji w produkcji rolnej</li> <li>- Wzmacnianie systemu doradztwa rolniczego oraz promowanie i wspieranie inicjatyw współpracy rolników i mieszkańców (grupy producenckie)</li> <li>- Pomoc w zakresie pozyskiwania środków na modernizację gospodarstw rolnych</li> <li>- Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności, towarowości i specjalizacji gospodarstw rolnych</li> <li>- Zwiększenie efektywności, innowacyjności i specjalizacji produkcji rolnej</li> <li>- Wyposażenie obszarów wiejskich w infrastrukturę drogową, techniczną oraz społeczną</li> <li>- Wspieranie rozwoju i promocja ekologicznego rolnictwa</li> </ul>
<p><b>2.2. WSPARCIE ROZWOJU RÓŻNORODNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Aktywne wspieranie rozwoju i konkurencyjności lokalnych przedsiębiorców</li> <li>- Wspieranie doradztwa w zakresie zakładania i prowadzenie własnej działalności gospodarczej</li> <li>- Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego pozwalający na wykorzystanie lokalnego potencjału surowcowego</li> <li>- Skuteczna promocja gospodarcza gminy</li> </ul>
<p><b>2.3. ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI ORAZ PROMOCJA GMINY</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Wspieranie rozwoju oraz właściwa promocja turystyki i agroturystyki</li> <li>- Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej</li> <li>- Organizacja imprez kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych</li> <li>- Wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych</li> <li>- Przyjazne dla inwestorów planowanie przestrzenne</li> <li>- Kompleksowe przygotowanie terenów pod inwestycje</li> <li>- Promowanie walorów gminy we współpracy z gminami sąsiednimi, powiatem, stowarzyszeniami itp.</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Promowanie terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą oraz terenów pod budownictwo indywidualne</li> </ul>
--	---

**CEL STRATEGICZNY III: PEŁNA I NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA ORAZ PRAWIDŁOWA POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY**

<b>CEL OPERACYJNY</b>	<b>KIERUNKI DZIAŁAŃ</b>
<b>3.1. ROZBUDOWA NOWOCZESNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Rozbudowa/modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej</li> <li>- Promowanie i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków</li> <li>- Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg</li> <li>- Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury okołodrogowej (m.in. chodniki, parkingi, drogi dla rowerów, ciągi piesze, przystanki)</li> <li>- Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego</li> </ul>
<b>3.2. OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ PROMOCJA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej</li> <li>- Popularyzacja i wspieranie termomodernizacji budynków prywatnych</li> <li>- Modernizacja istniejących nieekologicznych źródeł ciepła</li> <li>- Montaż instalacji OZE</li> <li>- Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych</li> <li>- Promocja oraz wspieranie działań zmierzających do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii</li> <li>- Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych oraz w zakresie gromadzenia ścieków przez przedsiębiorców (co najmniej raz na 3 lata)</li> <li>- Budowa nowych zbiorników bezodpływowych i remont istniejących, regularny wywóz nieczystości płynnych oraz budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków przez właścicieli nieruchomości</li> <li>- Coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/ użytkownika ujęcia</li> <li>- Wdrażanie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej – ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych</li> <li>- Zwiększenie retencji wodnej na terenach rolniczych, leśnych i zurbanizowanych</li> </ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Modernizacja systemów melioracyjnych</li> <li>- Inwestycje przeciwpowodziowe, m.in. budowa i modernizacja obiektów hydrotechnicznych, w tym wielofunkcyjnych zasobników retencyjnych i innych urządzeń wodnych</li> <li>- Ekologiczne zabezpieczenie przeciwpowodziowe, m. in. Zielona infrastruktura</li> <li>- Rozbudowa i tworzenie gminnych magazynów przeciwpowodziowych</li> <li>- Racjonalne gospodarowanie obszarami zagrożenia powodziowego, zwłaszcza w dolinie rzeki Pilicy</li> <li>- Właściwa gospodarka odpadami komunalnymi – selektywna zbiórka odpadów</li> <li>- Usuwanie wyrobów zawierających azbest</li> <li>- Promowanie i wdrażanie rozwiązań mających na celu zmniejszenie zużycia energii i ograniczenie tzw. niskiej emisji</li> <li>- Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz ochrona, wzbogacanie i odtwarzanie różnorodności biologicznej</li> <li>- Kształtowanie spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych województwa (SOCh), którego strategicznymi elementami w gminie Aleksandrów są Sulejowski Park Krajobrazowy, istniejący Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu oraz proponowany Spalsko-Sulejowski Obszar Chronionego krajobrazu</li> <li>- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców</li> </ul>
<p style="text-align: center;"><b>3.3. WZROST ATRAKCYJNOŚCI PRZESTRZENNEJ OPARTEJ NA ZROWNOWAŻONYM ROZWOJU GMINY</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego</li> <li>- Wyznaczenie terenów inwestycyjnych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego</li> <li>- Zagospodarowanie oraz dbałość o centra miejscowości, zwiększenie ich estetyki i dostosowanie do potrzeb mieszkańców</li> <li>- Wspomaganie urządzania i utrzymywania terenów zieleni, zadrzewień i zakrzewień w poszczególnych miejscowościach</li> <li>- Rozwój sieci terenów zielonych z infrastrukturą turystyczną, rekreacyjną i sportową (tworzenie np. ścieżek edukacyjnych, tras widokowych itp.)</li> </ul>

Projekty w ramach kilkuletniej perspektywy finansowej obejmują przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej, wodno-kanalizacyjnej, modernizacji i termomodernizacji budynków, montaż instalacji OZE wraz z wymianą źródeł ciepła oraz gospodarki odpadami. Przedsięwzięcia te są elementem sprzyjającym nie tylko podnoszeniu jakości życia mieszkańców, ale także poprawiający uwarunkowania rozwoju turystyki, rolnictwa oraz przedsiębiorczości, jak również budujący przyjazny wizerunek obszaru dla każdego z jego użytkowników. Są to działania przede wszystkim związane z budową, rozbudową lub modernizacją istniejącej infrastruktury technicznej. Powyższe cele oraz kierunki działań są podstawą do zrealizowania konkretnych zaplanowanych zamierzeń i inwestycji. Lista zadań do realizacji w bezpośredniej bądź dalszej przyszłości powstała na podstawie analizy celów rozwoju gminy, jej mocnych i słabych stron a także szans i zagrożeń.

Tabela 3. Zadania wspierające realizację celów strategicznych

<b>CEL STRATEGICZNY I: WYSOKI POZIOM USŁUG SPOŁECZNYCH ORAZ AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO</b>			
<b>CELE OPERACYJNE:</b>			
<b>1.1. ZAPEWNIENIE WYSOKIEGO STANDARDU USŁUG SPOŁECZNYCH I ZDROWOTNYCH</b>			
<b>1.2. ROZWOJ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ</b>			
<b>1.3. ROZWÓJ TOŻSAMOŚCI ORAZ AKTYWIZACJA MIESZKAŃCÓW</b>			
<b>PLANOWANY PROJEKT/ZAKRES</b>	<b>Okres realizacji</b>	<b>Planowane koszty [zł]</b>	<b>Dofinansowanie/ źródło</b>
Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Skotnikach o salę gimnastyczną wraz z instalacjami i niezbędną infrastrukturą techniczną	2023-2024	5.024.490,00	środki własne Rządowy Fundusz Polski Ład
Budowa Gminnego Centrum Kultury	2024-2030	4.000.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa Gminnego Centrum Sportu	2024-2030	3.000.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych	2024-2030	-	środki własne środki zewnętrzne
Ochrona zabytków oraz ochrona dziedzictwa kulturowego	2024-2030	-	środki własne środki zewnętrzne

**CEL STRATEGICZNY II: KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA – INTENSYFIKACJA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY****CELE OPERACYJNE:****2.1. ROZWÓJ WYSPECJALIZOWANEGO I EFEKTYWNEGO ROLNICTWA****2.2. WSPIERANIE ROZWOJU RÓŻNORODNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI****2.3. ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI ORAZ PROMOCJA GMINY**

<b>PLANOWANY PROJEKT/ZAKRES</b>	<b>Okres realizacji</b>	<b>Planowane koszty [zł]</b>	<b>Dofinansowanie/ źródło</b>
Tworzenie warunków do rozwoju gospodarstw ekologicznych	2023-2030	gmina, rolnicy	-
Modernizacja gospodarstw rolnych	2023-2030	rolnicy	ARiMR, rolnicy
Stworzenie korzystnych warunków dla nowych przedsiębiorców	2023-2030	gmina	-
Promocja produktów lokalnych	2023-2030	gmina, grupy producenckie	-
Stworzenie ulg i zachęt dla inwestorów	2023-2030	gmina	-
Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej związanej z uprawianiem turystyki wodnej na Pilicy w miejscowości Ostrów	2023-2024	100.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa szlaku rowerowego wzdłuż rzeki Pilicy	2024-2030	300.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa szlaku rowerowego Ostrów – Niewierzyn –Kawęczyn –Dąbrówka –Szarbsko –Stara –Skotniki	2024-2030	200.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa szlaku pieszo-rowerowego szlakiem walk partyzanckich	2024-2030	50.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa szlaku pieszo-rowerowego szlakiem powstania styczniowego	2024-2030	50.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa tras widokowych w miejscowości Ostrów i Szarbsko	2024-2030	200.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa ścieżek edukacyjnych na obszarze Doliny Środkowej Pilicy	2024-2030	100.000,00	środki własne środki zewnętrzne

**CEL STRATEGICZNY III: PEŁNA I NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA ORAZ PRAWIDŁOWA POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY****CELE OPERACYJNE:****3.1. ROZBUDOWA NOWOCZESNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ****3.2. OCHRONA ZASOBOW ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ PROMOCJA ODNAWILANYCH ŹRÓDEŁ ENERGII****3.3. WZROST ATRAKCYJNOŚCI PRZESTZENNEJ OPARTEJ NA ZRÓWNOWAZONYM ROZOWJU GMINY**

<b>PLANOWANY PROJEKT/ZAKRES</b>	<b>Okres realizacji</b>	<b>Planowane koszty (zł)</b>	<b>Dofinansowanie/ źródło</b>
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Aleksandrów – Etap IV	2023-2024	3.756.450,00	środki własne środki zewnętrzne
Kanalizacja gminy w oparciu o przydomowe oczyszczalnie ścieków – Etap V	2024-2030	3.500.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa gminnej oczyszczalni ścieków	2025-2030	7.000.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie łódzkim na DK 74 w miejscowości Jaksonek	2024-2025	704.500,00	środki własne
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Ostrów	2024-2025	120.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowościach Stara – Dąbrówka (Kępina)	2024	400.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Przebudowa (remont) drogi gminnej Borowiec – Kotuszów	2024	200.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa drogi w miejscowości Brzezcie	2024	20.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa drogi w miejscowości Janikowice	2024	20.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa drogi w miejscowości Wolica	2024	200.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Przebudowa drogi Skotniki –Józefów Stary	2024-2025	1.200.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy Aleksandrów - Etap I	2024	2.000.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy Aleksandrów - Etap II	2024-2025	6.000.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Przebudowa drogi powiatowej Nr 3118E	2024	25.000,00	środki własne

Prymusowa Wola –Paradyż –Skórkowice – Reczków na długości 990m			środki zewnętrzne
Przebudowa drogi powiatowej Nr 3921E Przedbórz –Skotniki –Jaksonek –Radonia -Błogie Szlacheckie na długości 990m	2024	25.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa chodnika w miejscowości Kamocka Wola przy drodze powiatowej Nr 3921E Przedbórz –Skotniki –Jaksonek –Radonia -Błogie Szlacheckie	2024-2025	300.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa witaczy przy DK 74	2024	20.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Budowa witaczy przy drogach powiatowych na terenie gminy Aleksandrów	2024	20.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Zagospodarowanie centrum miejscowości Kotuszów	2024	350.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Zagospodarowanie centrum miejscowości Wólka Skotnicka	2024-2025	400.000,00	środki własne środki zewnętrzne
Odnawialne Źródła Energii na terenie gminy Aleksandrów – Etap III	2024-2030	10.000.000,00	środki własne środki zewnętrzne

Planowane do realizacji zadania inwestycyjne na terenie gminy finansowane będą ze środków własnych oraz zewnętrznych. Dodatkowe źródła finansowania inwestycji gminnych stanowią głównie: dofinansowania ze środków unijnych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, dofinansowania i dotacje z Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego oraz Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Ministerstwa Sportu, Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Edukacji Narodowej, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych i innych oraz preferencyjne kredyty i pożyczki z banków komercyjnych.

### III. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ ROZWOJU GMINY

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Bazą modelu jest przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych. Przestrzeń ma określoną powierzchnię, posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem trendów globalnych (np. zmiany klimatyczne) oraz lokalnych (np. podlega silnej presji rozwojowej i zawłaszczaniu przez indywidualnych właścicieli). Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Model wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Za podstawowe założenia przy formułowaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy uznano jej dalszy rozwój wraz z ochroną i wzbogacaniem istniejących walorów przyrodniczo-kulturowych w bliższej dalszej perspektywie czasowej. Układ funkcjonalno-przestrzenny gminy zapewnia:

- wykorzystanie szans rozwojowych gminy wynikających z położenia oraz powiązań zewnętrznych powiązanie układu komunikacyjnego gmin z planowanym układem dróg ekspresowych, wyznaczanie terenów dla rozwoju mieszkalnictwa, zabudowy rekreacji indywidualnej, działalności gospodarczej oraz ustalenie ochrony terenów wartościowych pod względem przyrodniczo-krajobrazowym
- wyeliminowanie bądź ograniczenia kolizji lub sytuacji konfliktowych w zagospodarowaniu przestrzennym przez wyznaczenie terenów do: sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z wykluczeniem rozwoju funkcji rekreacyjnej, funkcji mieszkaniowo-rekreacyjnej, terenów wymagających rekultywacji oraz określenia funkcji przyrodniczych i krajobrazowych podlegających ochronie (Sulejowski Park Krajobrazowy, ciąg ekologiczny rzeki Czarna Maleniecka)
- zachowanie wartości obecnego zainwestowania gminy przez ochronę wartości dziedzictwa w postaci historycznych układów przestrzennych wsi, ochronę wartości krajobrazowo-kulturowych w postaci zagospodarowania doliny rzeki Czarnej Malenieckiej, ochronę wartości krajobrazowych we fragmencie wsi Taraska, wskazanie do objęcia ochroną innych elementów dziedzictwa kulturowego w postaci stanowisk archeologicznych, obiektów wpisanych do rejestru i gminnej ewidencji zabytków, pomników przyrody, zespołów podworskich, parków wiejskich i cmentarzy
- ochronę zasobów przyrody w zakresie działań związanych z kształtowaniem spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych województwa (SOCh), którego strategicznymi elementami w gminie Aleksandrów są Sulejowski Park krajobrazowy, istniejący Piliczański

Obszar Chronionego Krajobrazu oraz proponowany Spalsko-Sulejowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

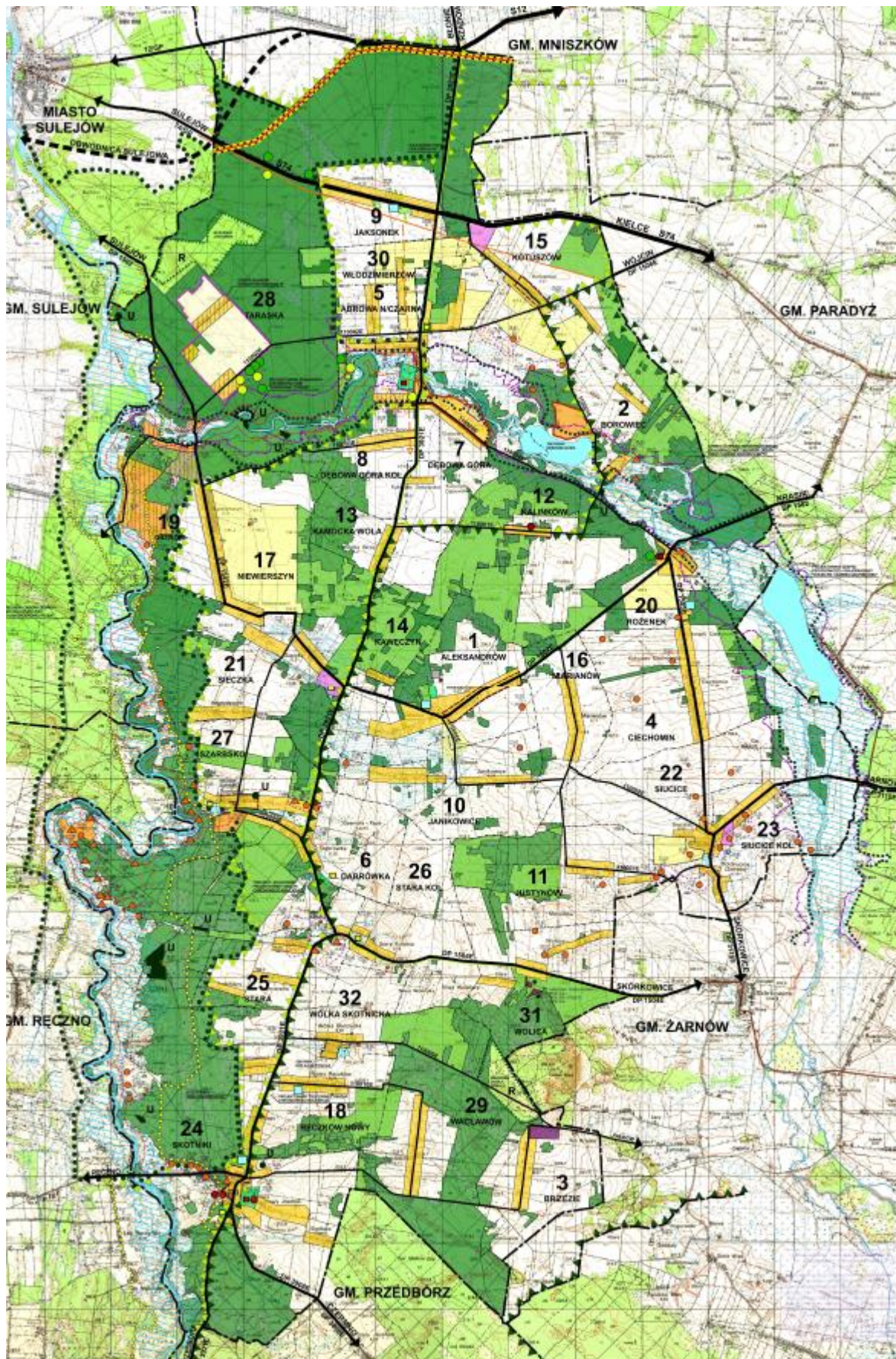
Ze względu na przesłanki stymulujące rozwój gminy istotne jest zachowanie zrównoważonego rozwoju. Środowisko przyrodnicze, potrzeby cywilizacyjne, wartości kulturowe, warunki życia oraz ład w przestrzeni powinny stanowić współzależne nurty działań w gospodarowaniu. Pomimo typowego rolniczego charakteru, gmina Aleksandrów powinna wykorzystywać wysokie walory środowiska przyrodniczego (m.in. Sulejowski Park Krajobrazowy, rzeka Pilica i Czarna Maleniecka) oraz kulturowego (zespoły parkowo-pałacowe) w celu rozwoju turystyki oraz agroturystyki.

Z uwagi na planowane kierunki rozwoju gminy, jej związki funkcjonalno-przestrzenne oraz sieć powiązań z układem zewnętrznym analizowano kierunki rozwoju ze szczególnym uwzględnieniem uwarunkowań rozwoju funkcji turystyki, rekreacji i wypoczynku. Funkcjonowanie rynku turystycznego jest ściśle związane z ogólnie rozumianą, jakością życia społeczeństwa. Zauważalny wzrost jakości życia społeczeństwa, przekładający się na zmianę systemu wartości, a także modelu i charakteru konsumpcji, staje się czynnikiem generującym zwiększenie popytu na produkty turystyczne. Tendencje te uwidaczniają się również w oczekiwaniach społeczeństwa wobec jakości, cen, różnorodności oferowanych produktów turystycznych oraz względnie niedużej odległości i dobrej dostępności komunikacyjnej od stałego miejsca zamieszkania. W/w cechy stały się czynnikiem decydującym o tym, że gmina Aleksandrów stanowić może obszar rekreacji i wypoczynku letniskowego.
























































Zamieszczona poniżej mapa przedstawia zapisy kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów wg Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów (2017r.) ze zmianą z 2022r..



Rysunek 1. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów)

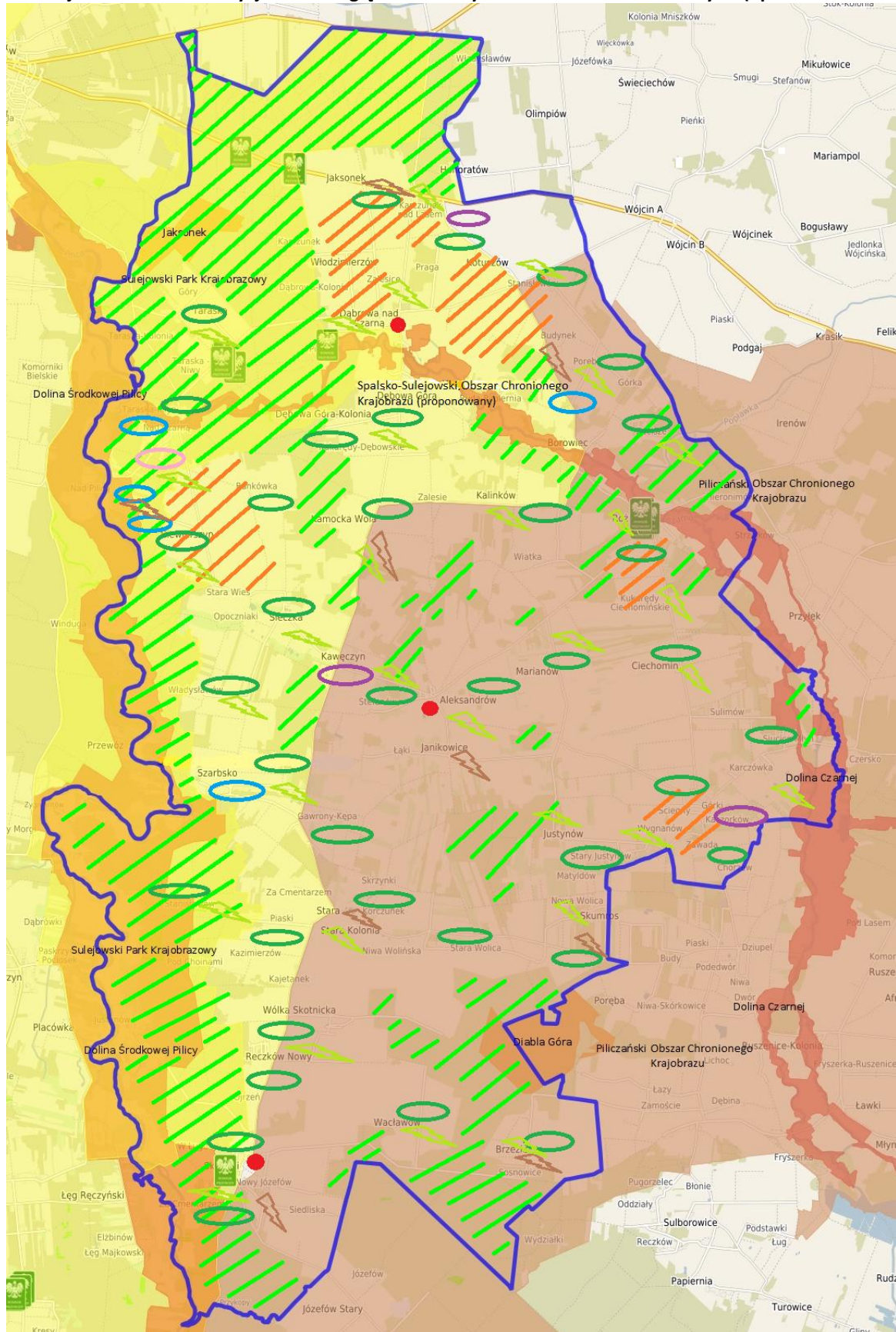




<p><b>KIERUNKI ROZWOJU I PRZEKSZTAŁCEN STRUKTURY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ GMINY</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li> ZABUDOWA ZAGRODOWA</li> <li> ZABUDOWA MIESZKANIOWA REZYDENCJONALNA</li> <li> ZABUDOWA REKREACJI INDYWIDUALNEJ (LETNISKOWA)</li> <li> ZABUDOWA PRODUKCYJNO-USŁUGOWA</li> <li> ZIELEŃ URZĄDZONA (PARKI, SPORT I REKREACJA, CMENTARZE)</li> <li> LASY</li> <li> DOLESIENIA</li> <li> GRUNTY ROLNE (POLA UPRAWNE, PASTWISKA)</li> <li> TERENY EKSPLOATACJI POWIERZCHNIOWEJ</li> </ul>	<p><b>KIERUNKI OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA KULTUROWEGO</b></p> <p>obiekty i tereny wpisane do rejestru zabytków:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li> BUDYNKI, ZESPOŁY BUDYNKÓW</li> <li> PARKI</li> </ul> <p>tereny znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li> PARKI</li> <li> CMENTARZE</li> </ul> <p>projektowane strefy ochrony konserwatorskiej:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li> STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ HISTORYCZNYCH UKŁADÓW PRZESTRZENNYCH "B"</li> <li> STREFA OCHRONY KONSERWATORSKIEJ KRAJOBRAZU KULTUROWEGO DOLINY RZĘKI CZARNEJ MALEŃCIEKIEJ "K"</li> <li> STREFA OCHRONY OTWARTYCH PANORAM "E"</li> <li> STREFA OCHRONY ARCHEOLOGICZNEJ "W"</li> <li> STREFA OBSERWACJI ARCHEOLOGICZNEJ "OW"</li> </ul> <p>stanowiska archeologiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li> POWIERZCHNIA DO 1 ARA</li> <li> POWIERZCHNIA DO 0,5 HA</li> <li> STANOWISKA ARCHIWALNE</li> </ul>
<p><b>KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA OBSZARÓW ZURBANIZOWANYCH</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li> TERENY PRZEZSTRZENI PUBLICZNEJ DO KSZTAŁTOWANIA I URZĄDZENIA</li> <li> WYKLUCZENIE ROZWOJU FUNKCJI REKREACYJNEJ</li> <li> OGRANICZENIA ROZWOJU FUNKCJI MIESZKANIOWO-REKREACYJNEJ</li> <li> TERENY WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI</li> </ul>	<p><b>KIERUNKI OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO</b></p> <p>fragmenty obszaru objęte przyrodniczą ochroną konserwatorską:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li> GRANICA REZERWATU "JAKSONEK" I "DIABLA GÓRA"</li> <li> GRANICA SULEJOWSKIEGO PARKU KRAJOBRAZOWEGO</li> <li> GRANICE SPECJALNEGO OBSZARU OCHRONY SIEDLISK NATURA 2000 - "DOLINA ŚRODKOWEJ PILICY"</li> <li> GRANICE UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH</li> <li> POMNIKI PRZYRODY</li> </ul> <p>fragmenty obszaru ustalone do objęcia przyrodniczą ochroną konserwatorską:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li> GRANICE "PILICZAŃSKIEGO" OBSZARU CHRONIONEGO KRAJOBRAZU</li> <li> GRANICE "SPALSKO - SULEJOWSKIEGO" OBSZARU CHRONIONEGO KRAJOBRAZU</li> <li> POMNIKI PRZYRODY</li> <li> STANOWISKO DOKUMENTACYJNE "SKARPA NAD CZARNĄ"</li> <li> GRANICE ZESPOŁU PRZYRODNICZO - KRAJOBRAZOWEGO "DOLINA RZĘKI CZARNEJ MALEŃCIEKIEJ"</li> </ul>
<p><b>KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA OBSZARÓW NIEZURBANIZOWANYCH</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li> TERENY WYMAGAJĄCE UZYSKANIA ZGODY NA PRZEZNACZENIE GRUNTÓW ROLNYCH NA CELE NIEROLNICZE</li> <li> TERENY WYŁĄCZONE Z DOLESIEŃ - OCHRONA OTWARTYCH PANORAM</li> <li> KOMPLEKSY GLEB CHRONIONYCH PRZED NIEROLNICZYM UŻYTKOWANIEM (III-IV KLASA BONITACYJNA) - WYKLUCZENIE ZABUDOWY</li> <li> STREFA ZAKAZU LOKALIZACJI ZABUDOWY W SULEJOWSKIM PARKU KRAJOBRAZOWYM</li> </ul>	<p><b>INNE</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li> ISTNIEJĄCE CIEKI I ZBIORNIKI WODNE</li> <li> ISTNIEJĄCE I PRZEWDZIANE DO BUDOWY ZBIORNIKI WODNE wg Wojewódzkiego Programu Małej Retencji: <ul style="list-style-type: none"> <li>- "DEBOWA GÓRA"</li> <li>- "SZARBSKO"</li> <li>- "WÓŁKA SKOTNICKA"</li> </ul> </li> <li> STREFA BEZPOŚREDNIEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ</li> <li> TERENY ZMELIOROWANE</li> <li> GRANICE TERENÓW GÓRNICZYCH / OBSZARÓW GÓRNICZYCH <ul style="list-style-type: none"> <li>- "WOLICA"</li> <li>- "WOLICA I"</li> <li>- "WOLICA - POLE B"</li> </ul> </li> <li> ISTNIEJĄCY GAZOCIĄG WYSOKIEGO CIŚNIENIA</li> <li> PROJEKTOWANY GAZOCIĄG WYSOKIEGO CIŚNIENIA</li> <li> ISTNIEJĄCA LINIA TELEKOMUNIKACYJNA</li> <li> ISTNIEJĄCE UJĘCIA WODY</li> <li> ISTNIEJĄCE SKŁADOWISKO ODPADÓW</li> </ul>
<p><b>KIERUNKI KSZTAŁTOWANIA UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO</b></p> <p>DROGI KRAJOWE: EKSPRESOWE S-12, S-74, OBWODNICA SULEJOWA:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li> - PROJEKTOWANY ORIENTACYJNY PRZEBIEG</li> <li> - ISTNIEJĄCY PRZEBIEG</li> <li> DROGI POWIATOWE</li> <li> DROGI GMINNE</li> <li> PROJEKTOWANA PRZEPRAWA MOSTOWA NA RZĘCE PILICY (ŁĘG RĘCZYŃSKI, GM. RĘCZNO - SKOTNIKI, GM. ALEKSANDRÓW)</li> <li> LINIA ELEKTROENERGETYCZNA 110kV SULEJÓW-SŁAWNÓ WRAZ ZE STREFĄ OCHRONNĄ- projektowana</li> </ul>	

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy wskazuje główne kierunki rozwoju - obszary o określonych funkcjach rozwoju: zabudowa zagrodowa, zabudowa rekreacyjna – letniskowa, zabudowa mieszkalna rezydencjonalna, rozwój funkcji produkcyjno-usługowej, oraz obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Poniżej zobrazowano główne planowane do realizacji zadania inwestycyjne.

Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Aleksandrów z głównymi planowanymi do realizacji zadaniami inwestycyjnymi z uwzględnieniem systemu obszarów chronionych (opracowanie własne)

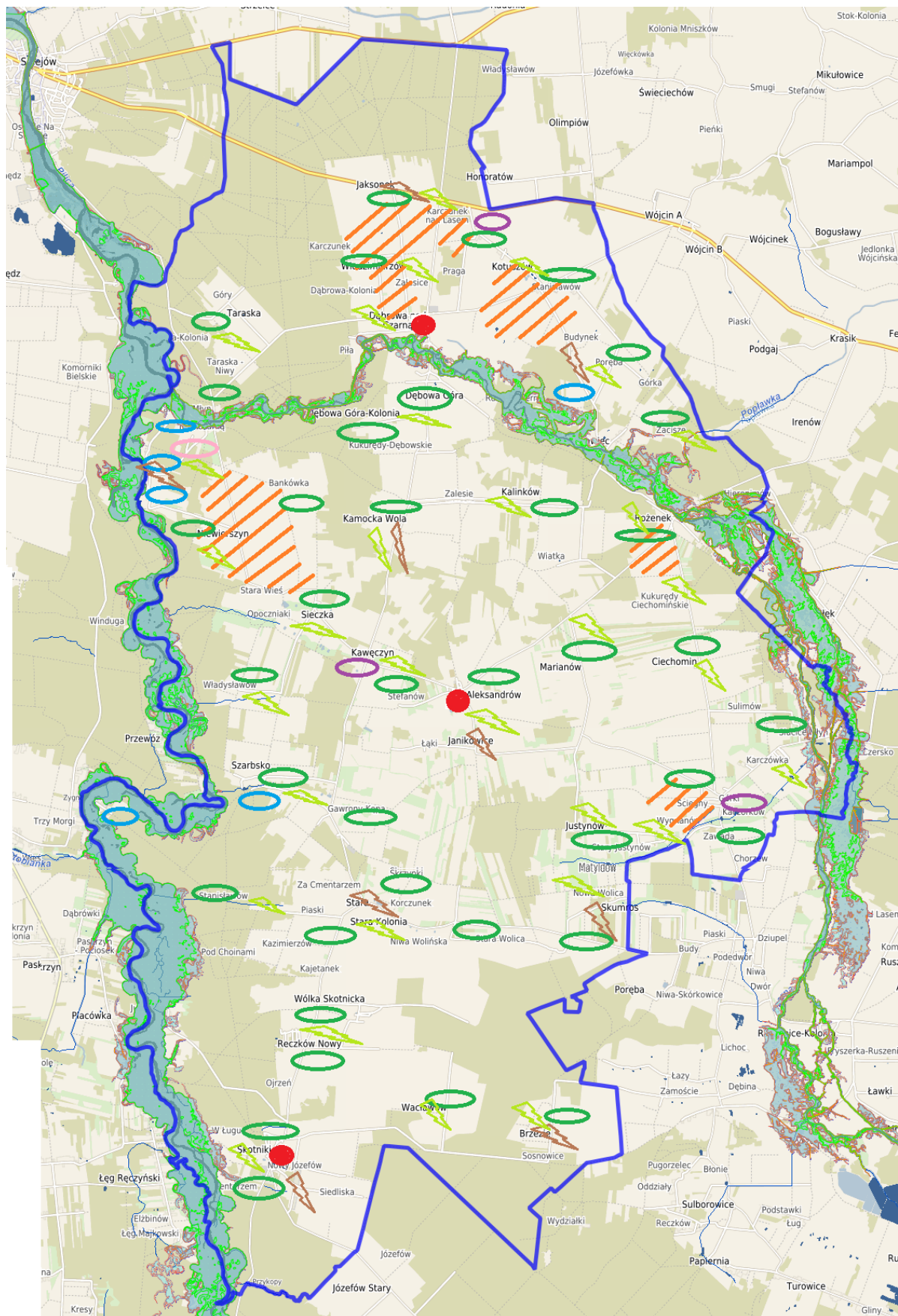


## Legenda

GŁÓWNE TERENY ROZWOJOWE GMINY		INWESTYCJE PLANOWANE DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY	
	Budownictwo zagrodowe		Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej
	Budownictwo produkcyjno-usługowe		Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej
	Budownictwo rekreacyjno-letniskowe		Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
	Budownictwo mieszkaniowe rezydencjonalne		
	Rejon o najwyższej wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej		
	Lasy		








**Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Aleksandrów z głównymi planowanymi do realizacji zadaniami inwestycjami z uwzględnieniem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (opracowanie własne)**






## Legenda

### GLÓWNE TERENY ROZWOJOWE GMINY

-  Budownictwo zagrodowe
-  Budownictwo produkcyjno-usługowe
-  Budownictwo rekreacyjno-letniskowe
-  Budownictwo mieszkaniowe rezydencjonalne
-  Rejon o najwyższej wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej



### INWESTYCJE PLANOWANE DO REALIZACJI NA TERENIE GMINY

-  Budowa i modernizacja infrastruktury społecznej
-  Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej
-  Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej



#### **IV. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE**

Polityka przestrzenna to świadoma i celowa działalność władz polegająca na racjonalnym kształtowaniu zagospodarowania przez właściwe użytkowanie przestrzeni zapewniające utrzymanie ładu przestrzennego i umożliwienie prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego gminy. Podmiotem polityki przestrzennej jest samorząd gminny oraz jednostki gospodarcze i mieszkańcy. Przedmiotem polityki przestrzennej jest przestrzeń, jej jakość z punktu widzenia ładu przestrzennego oraz zasoby wykorzystywane w procesie kształtowania zagospodarowania przestrzennego gminy.

Głównymi dokumentami planistycznymi w zakresie gospodarki przestrzennej gminy Aleksandrów są: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów przyjęte uchwałą Nr XXIII/181/2017 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 29.11.2017r. i zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów przyjęta uchwałą Nr XXXIII/224/2022 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 26.01.2022r. oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (Uchwała Nr VII/60/15 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 13 listopada 2015r. w sprawie przyjęcia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu i obszaru górniczego w miejscowości Wolica, gmina Aleksandrów i Uchwała Nr XLVIII/320/2023 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 27.06.2023r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie trasy napowietrznej linii elektroenergetycznej 110kV relacji Sławno-Sulejów dla obszaru w obrębach geodezyjnych: Jaksonek i Taraska, gmina Aleksandrów).

Celem strategicznym polityki przestrzennej gminy (wg Studium uwarunkowań....) jest dążenie do efektywnego zrównoważonego rozwoju społecznego, gospodarczego oraz harmonijnego rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy w oparciu o możliwości, jakie stwarza istniejące i planowane zagospodarowanie uwzględniające racjonalne kształtowanie przestrzeni oraz korzystanie z zasobów środowiska (warunki naturalne dla rolnictwa, atrakcyjne warunki przyrodniczo-krajobrazowe dla funkcji rekreacyjnej). Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb lokalnej społeczności, przy uwzględnieniu miejsca gminy w regionie i kraju.

Czynnikami decydującymi o kierunkach zmian w strukturze przestrzennej gminy są przede wszystkim infrastruktura techniczna i komunikacja oraz środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe. Są to elementy, które warunkują dalszy rozwój przestrzenny gminy, który w znacznej mierze opiera się także na uwarunkowaniach społecznych i ekonomicznych przedmiotowego obszaru. Celami podstawowymi w zakresie wyznaczenia kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz docelowego przeznaczenia terenu jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny (np. zapewnienie

prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (np. wprowadzanie nowych funkcji, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju. Podstawą osiągnięcia celów polityki przestrzennej i określenia kierunków rozwoju przestrzennego jest wykorzystanie uwarunkowań oraz położenia i powiązań zewnętrznych gminy, dotychczasowego zainwestowania i zagospodarowania gminy.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Aleksandrów wynikają z przyjętego i opisywanego wyżej modelu oraz wskazują pożądane działania w dziedzinie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:

- Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej na glebach średniej i dobrej klasy bonitacyjnej,
- Ochrona przed zabudowa kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- Ochrona i konserwacja zieleni śródpolnej, jako ważnego elementu funkcjonowania ekosystemów,
- Realizacja programu stosowania indywidualnych, bezobsługowych, biologicznych systemów oczyszczania ścieków,
- Opracowanie kompleksowego programu kanalizacji sanitarnej obszaru funkcjonującej na zasadzie grupowego systemu oczyszczania ścieków,
- Opracowanie i wdrożenia kompleksowego programu zaopatrzenia populacji w wodę,
- Opracowanie i wdrożenia systemu zbierania, usuwania, utylizacji i unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
- Budowa chodników i modernizacja oświetlenia ulicznego,
- Rozbudowa, konserwacja i modernizacja sieci elektroenergetycznych,
- Rozbudowa i modernizacja sieci telekomunikacyjnej,
- Realizacja fragmentu systemu ścieżek rowerowych,
- Popularyzacja i promocja specjalistycznych form produkcji rolniczej ogrodniczej i sadowniczej (w tym form rolnictwa ekologicznego) oraz dążenie do tworzenia gospodarstw o wyższych areałach).

W odniesieniu do występujących na obszarze gminy działań planistycznych kształtowanie polityki przestrzennej gminy powinno odbywać się w oparciu o następujące zasady:

- restrukturyzacja rolnictwa, ze wskazaniem na rozwój rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego,
- powiększanie pasów terenów otwartych wyłączonych z zabudowy i zainwestowania,
- wzbogacanie struktury Sulejowskiego Parku Krajobrazowego oraz projektowanych obszarów chronionych o kształtowanie spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych (SOCh), którego strategicznymi elementami w gminie Aleksandrów są Sulejowski Park Krajobrazowy, istniejący Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu oraz proponowany Spalsko-Sulejowski Obszar Chronionego Krajobrazu,

- intensyfikacja rozwoju miejscowości gminnych, rozbudowa, sanacja i rekonstrukcja układów substandardowych,
- rozwój przedsiębiorczości lokalnej z zagospodarowaniem przestrzeni dla rozwoju przemysłu nieuciążliwego, transportu i usług,
- zapewnianie przestrzeni dla budownictwa mieszkaniowego,
- rozwój rekreacji weekendowej i pobytovej oraz budownictwa rekreacji indywidualnej w atrakcyjnych obszarach gminy,
- rozwój ścieżek rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą na obrzeżach układu komunikacji kołowej oraz budowa ścieżek rowerowych i rekreacyjnych, łączących atrakcyjne tereny na obszarze gminy,
- modernizacja układu komunikacji kołowej lokalnej i tranzytowej,
- rozwój agroturystyki i turystyki kwalifikowanej,
- wdrożenie procedur przygotowywania obszarów stanowiących ofertę gminy dla pozyskania inwestorów z zewnątrz,
- dbałość o higienę i estetykę miejsca zamieszkania, pracy i odpoczynku oraz osiągnięcie stanu ładu przestrzennego.

## V. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI WYZNACZONE DLA GMINY ALEKSANDRÓW

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (art. 5 pkt. 6b ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. – tj. Dz. U. 2023 poz. 1259) **obszar strategicznej interwencji** to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wyznacza obszary strategicznej interwencji dla miast i gmin województwa, określając im funkcje w przyszłości i ich kierunki rozwoju. Założeniem jest, aby poprzez ukierunkowanie terytorialnie strategicznej interwencji obszary województwa, w których zidentyfikowano problemy rozwojowe lub dostrzeżono szczególne walory, w perspektywie do 2030 roku osiągnęły stabilny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego.

Gmina Aleksandrów została wpisana w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 w regionalne Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), jako:

- Obszar zagrożony trwałą marginalizacją wskazany z poziomu regionalnego, który w perspektywie do 2030 roku ma się przekształcić w **Obszar Aktywnej Integracji**
- Obszar walorów turystyczno-środowiskowo-rolnych, który w perspektywie do 2030 roku ma się przekształcić w **Obszar Zielonej Gospodarki**

### OBSZAR AKTYWNEJ INTEGRACJI

Według informacji zamieszczonych w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 na terenie województwa wyróżniono 25 gmin zagrożonych trwałą marginalizacją. Na tych obszarach działania zmierzają będą do zainicjowania nowych impulsów rozwojowych, wzmocnienia istniejących potencjałów i ich aktywnej integracji we wszystkich aspektach rozwoju społeczno-gospodarczego. Najważniejsze działania obejmować będą m.in.: rozwój lokalnej przedsiębiorczości, poprawę dostępności komunikacyjnej, w szczególności w zakresie rozwoju transportu publicznego, działania w zakresie aktywizacji zawodowej, poprawy kwalifikacji mieszkańców, integracji społecznej oraz rozwój infrastruktury technicznej (w szczególności wodno-kanalizacyjnej i teleinformatycznej), poprawę dostępu do podstawowych usług publicznych.

**Rysunek 4. Obszary Aktywnej Integracji wyznaczone na terenie województwa łódzkiego (Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030)**



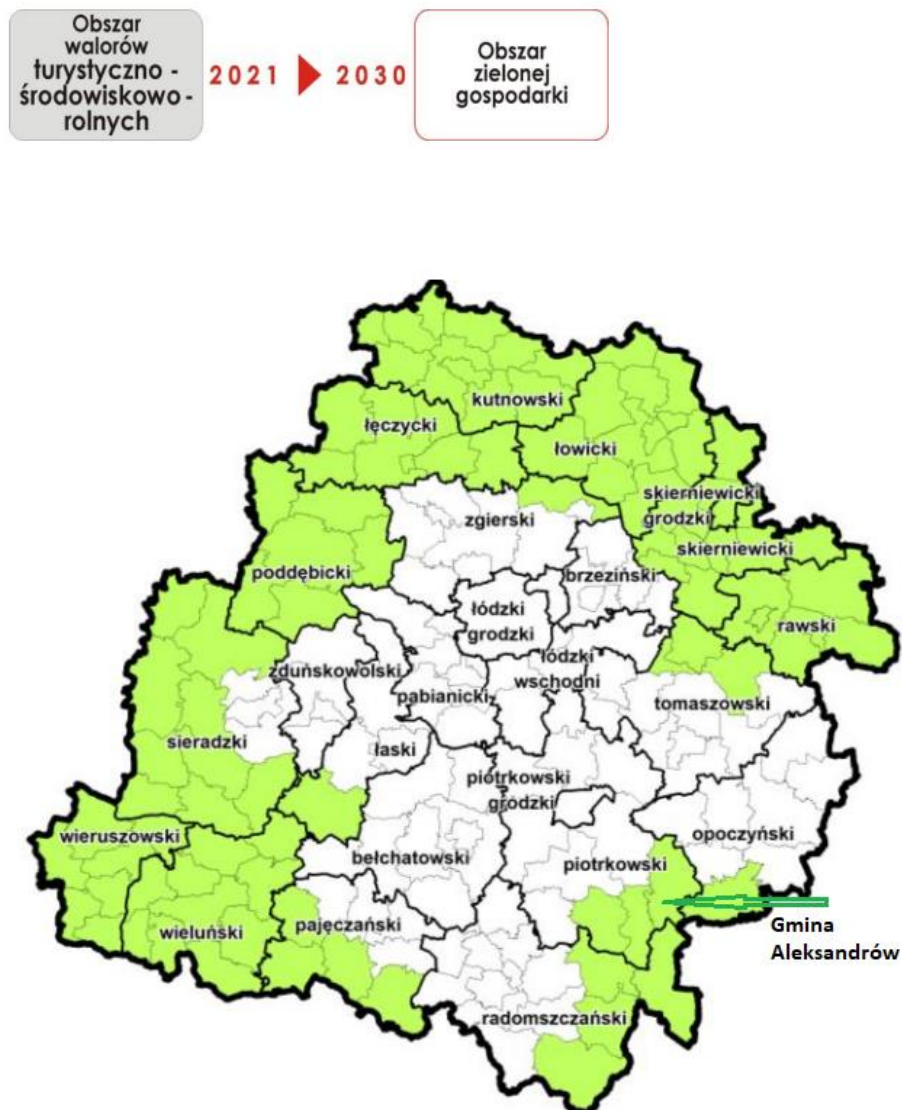


### OBZAR ZIELENEJ GOSPODARKI

Obszar obejmuje 94 gmin województwa łódzkiego, położonych poza Miejskimi Obszarami Funkcjonalnymi z dominującą funkcją rolniczą, przyrodniczą oraz z predyspozycjami do rozwoju turystyki. Gmina Aleksandrów należy do grupy gmin, gdzie potencjał rolnictwa jest wysoki. Działania zalecane do realizacji na tym obszarze związane są z ochroną gruntów rolnych i rozwojem wiodącej funkcji, czyli rolnictwa, powadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, w tym m. in.: właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin. W zakresie zwiększania opłacalności produkcji rolnej istotne będzie polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk. Ważne jest również wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego. Na wyznaczonych Obszarach Zielonej Gospodarki dla rozwoju funkcji rolniczej, ważne będą działania związane z ochroną i poprawą jakości środowiska oraz wzmocnieniem odporności Obszarów Strategicznej Interwencji na zmiany klimatu i zagrożenia naturalne. Działania będą miały na celu m.in. zwiększanie zdolności retencyjnych zlewni (m.in. wprowadzanie zalesień, zakrzewień, zadrzewień, budowy i modernizacji zbiorników wodnych, rozwoju systemów melioracyjnych, odtwarzania oczek wodnych i mokradeł) oraz wprowadzenie rozwiązań ukierunkowanych na ochronę środowiska (m.in. poprawę czystości

wód, w tym tworzenie wysokoefektywnych stref ekotonowych, renaturalizację siedlisk i cieków wodnych, zwiększanie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną), a także inwestycji w infrastrukturę przeciwwązrożeń (m.in. przeciwpowodziową i przeciwpożarową).

Rysunek 5. Obszary Zielonej Gospodarki wyznaczone na terenie województwa łódzkiego (Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030)

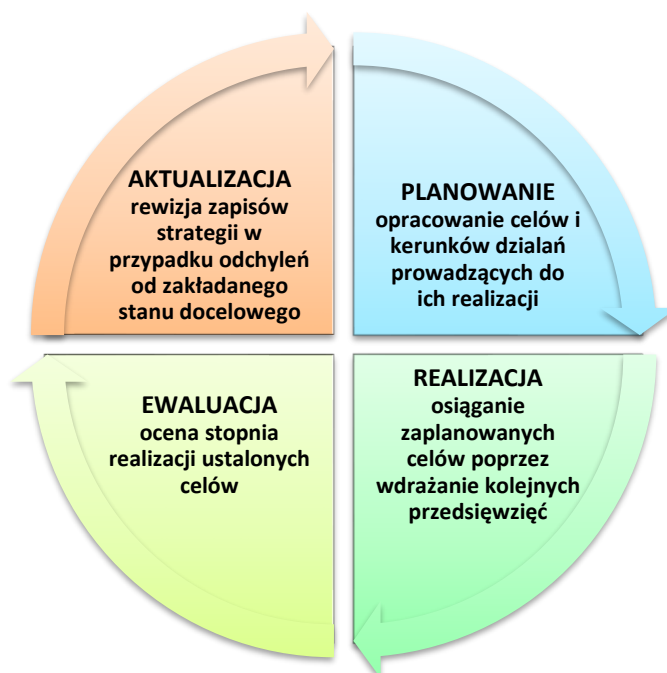




## VI. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITORINGU, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości. Biorąc pod uwagę długookresowy charakter strategii należy podkreślić, że wdrażanie jej założeń jest procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych oraz elastyczności w dostosowaniu się do wytycznych w zakresie pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych. W efekcie realizowanych przedsięwzięć stopniowo będą osiągnane cele i w związku z tym będą zmieniały się priorytety.

Rysunek 6. Schemat planowania, wdrażania, ewaluacji i aktualizacji strategii



### 6.1. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII

Wdrażanie strategii jest złożonym procesem, który wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze. Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji danego programu, pozwala na zidentyfikowanie ewentualnych nieprawidłowości w jego realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń.

Za wdrożenie strategii odpowiedzialny jest Wójt Gminy Aleksandrów, natomiast za prowadzenie procesu monitorowania odpowiedzialny jest Zespół ds. Strategii Rozwoju powołany przez Wójta Gminy. Zespół ds. Strategii Rozwoju będzie się zbierał co najmniej raz na dwa lata, a do jego zadań należeć będzie m.in.:

- przedstawienie wniosków z realizacji poszczególnych celów strategicznych,
- monitorowanie oraz ocena wdrażania poszczególnych działań priorytetowych,
- gromadzenie i analizowanie informacji w układzie przedstawionego zestawu wskaźników,
- sporządzenie, co najmniej dwóch raportów z realizacji dokumentu i przedstawienie ich do zatwierdzenia Radzie Gminy na sesji,
- opublikowanie wyników sprawozdawczości na stronie internetowej Urzędu Gminy.

Rada Gminy analizować będzie postępy w realizacji strategii poprzez akceptację sprawozdań z realizacji strategii rozwoju oraz uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy i wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.

Realizacja niektórych planowanych zadań w strategii wymaga również współpracy z gminami sąsiednimi, powiatem oraz województwem i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować wymiar merytoryczny i finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację konkretnego projektu.

Informacje na temat stanu wdrożenia strategii rozwoju będą przekazywane mieszkańcom, jak również wszystkim zainteresowanym podmiotom za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy w Aleksandrowie, a także podczas spotkań z różnymi grupami społecznymi, w tym mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi itp.

## **6.2. SYSEM MONITORINGU REALIZACJI STRATEGII**

Ustalenie systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu celów założonych w strategii rozwoju. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a w razie potrzeby na wprowadzenie niezbędnych korekt oraz aktualizacji dokumentu. Zakres monitoringu strategii rozwoju wyznaczają określone w niej cele strategiczne i operacyjne, działania priorytetowe oraz zaplanowane przedsięwzięcia. Monitoring strategii prowadzony będzie w zakresie finansowym i rzeczowym. Zakres finansowy dotyczyć będzie monitorowania poprawności oraz efektywności wydawanych środków, a zakres rzeczowy związany będzie z efektywnością podejmowanych działań oraz postępem we wdrażaniu dokumentu.

Monitorowanie przebiegu rozwoju społecznego i gospodarczego oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy będzie procesem ciągłym. Sporządzany raport powinien wskazywać na zachodzące przeobrażenia i tendencje rozwoju oraz umożliwiać dokonywanie oceny stopnia realizacji zapisanych celów, które mierzone będą za pomocą corocznych zmian wskaźników realizacji strategii.

### 6.3. EWALUACJA

Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów została opracowana na poziomie celów i planowanych działań, a jej wdrażanie będzie się odbywało w dużej mierze poprzez realizację regionalnych programów operacyjnych i programów rządowych, a system realizacji strategii będzie prowadzony poprzez system ewaluacji.

Ewaluacja ma na celu poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji strategii rozwoju w odniesieniu do konkretnych problemów gminy, z jednoczesnym uwzględnieniem celów strategicznych podejmowanych działań. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ewaluacja strategii będzie prowadzona w celu określenia rzeczywistych efektów zrealizowanych projektów, a jej ocena opierać się będzie na pięciu zasadniczych kryteriach:

- skuteczność – pozwala określić czy zostały osiągnięte cele strategii założone na etapie programowania,
- efektywność – pozwala ocenić poziom ekonomiczności strategii,
- użyteczność – pozwala ocenić zgodności celów strategii z faktycznymi problemami i potrzebami grupy docelowej,
- trafność – obrazuje do jakiego stopnia cele strategii odpowiadają potrzebom danego obszaru,
- trwałość – pozwala określić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po jej zakończeniu.

Ewaluacja zadań zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 zostanie podzielona na następujące części:

- *ewaluacja ex-ante* (przed realizacją Strategii) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem Strategii);
- *ewaluacja on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Zespół ds. Strategii Rozwoju, który będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji strategii, co najmniej raz na dwa lata;
- *ewaluacja mid-term* (w połowie okresu realizacji) – służąca przede wszystkim, jako instrument, w wyniku którego nastąpi aktualizacja strategii,
- *ewaluacja ex-post* (na zakończenie realizacji strategii) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych działań w ramach strategii z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

#### 6.4. AKTUALIZACJA DOKUMENTU

Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmian zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz wykreowania nowych projektów – możliwa będzie jej aktualizacja. Co najmniej dwukrotnie w trakcie obowiązywania dokumentu analizowane będą postępy w realizacji zapisów, celem podjęcia decyzji dotyczącej potrzeby uaktualnienia jej założeń.

Z wnioskiem o aktualizację strategii rozwoju może wystąpić Wójt Gminy Aleksandrów, Zespół ds. Strategii Rozwoju, przynajmniej 3 członków Rady Gminy. Rada Gminy, jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie.

#### 6.5. WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII

Przy konstruowaniu systemu wskaźników starano się ograniczyć ich liczbę do minimum, a także wykorzystać przede wszystkim te, których wartości można monitorować w oparciu o ogólnodostępne statystyki, np. GUS, BDL, dane sprawozdawcze z referatów Urzędu Gminy, odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań, dane sprawozdawcze z jednostek podległych gminie i instytucji, stowarzyszeń, związków itp. działających na terenie gminy oraz dane pochodzące z przeprowadzonych badań ilościowych i jakościowych (badania opinii publicznej, ankietyzacja, spotkania konsultacyjne itp.).

Tabela 4. Wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii

CEL STRATEGICZNY I	
WYSOKI POZIOM USŁUG SPOŁECZNYCH ORAZ AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO	
CEL OPERACYJNY	NAZWA WSKAŹNIKA
1.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych i zdrowotnych	- liczba osób korzystających z pomocy GOPS [os.]
	- liczba programów, akcji profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży [szt.]
	- liczba zajęć pozaszkolnych, imprez sportowych, kulturalnych itp. organizowanych dla dzieci i młodzieży [szt.]
	- liczba osób korzystających z form wsparcia dla seniorów [os.]
	- liczba małych dzieci przebywających w żłobkach, klubach dziecięcych [os.]
	- liczba osób posiadająca dostęp do Internetu [os.]
	- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych [szt.]
	- kwota wydatków na wyposażenie OSP [zł]
1.2. Rozwój infrastruktury społecznej	- liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji [szt.]
	- liczba przebudowanych/rozbudowanych/zmodernizowanych budynków

	<ul style="list-style-type: none"> <li>użyteczności publicznej [szt.]</li> <li>- liczba wybudowanych/przebudowanych obiektów sportowych i rekreacyjnych [szt.]</li> <li>- liczba doposażonych obiektów oświatowych [szt.]</li> </ul>
1.3. Rozwój tożsamości oraz aktywizacja mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba form aktywności związanej z historią i tradycjami gminy [szt.]</li> <li>- liczba stowarzyszeń, organizacji pozarządowych działających w gminie/lub realizujących zadania publiczne [szt.]</li> <li>- liczba liderów lokalnych [ szt.]</li> <li>- liczba imprez w kalendarzu gminnym [szt.]</li> <li>- liczba wolontariuszy [os.]</li> </ul>

**CEL STRATEGICZNY II**  
**KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA – INTENSYFIKACJA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY**

CEL OPERACYJNY	NAZWA WSKAŹNIKA
2.1. Rozwój efektywnego i wyspecjalizowanego rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba specjalistycznych gospodarstw rolnych [szt.]</li> <li>- liczba gospodarstw agroturystycznych [szt.]</li> <li>- liczba przeprowadzonych szkoleń dla rolników [szt.]</li> <li>- liczba działań promocyjnych lokalnej produkcji rolnej i rolnictwa ekologicznego [szt.]</li> </ul>
2.2. Wsparcie rozwoju różnorodnej przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> <li>- powierzchnia nowych terenów inwestycyjnych [ha]</li> <li>- liczba powstałych nowych przedsiębiorstw [szt.]</li> <li>- liczba osób bezrobotnych [os.]</li> <li>- liczba działań promocyjnych wspierających rozwój przedsiębiorczości [szt.]</li> <li>- liczba działań promujących atrakcyjność terenów dla potencjalnych inwestorów [szt.]</li> </ul>
2.3. Rozwój turystyki i rekreacji oraz promocja gminy	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba powstałych miejsc służących rekreacji, placów zabaw [szt.]</li> <li>- liczba powstałych obiektów rekreacyjno-sportowych [szt.]</li> <li>- długość powstałych dróg dla pieszych i rowerów [km]</li> </ul>

**CEL STRATEGICZNY III**  
**PEŁNA I NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA ORAZ PRAWIDŁOWA POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY**

CEL OPERACYJNY	NAZWA WSKAŹNIKA
3.1. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> <li>- długość zmodernizowanych i rozbudowanych dróg [km]</li> <li>- długość wybudowanych dróg [km]</li> <li>- liczba powstałej infrastruktury okołodrogowej (parkingi, chodniki itp.) [m<sup>2</sup>]</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>- długość zmodernizowanej sieci wodociągowej [km]</li> <li>- długość nowowybudowanej sieci wodociągowej [km]</li> <li>- długość zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej [km]</li> <li>- długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej [km]</li> <li>- liczba powstałych przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]</li> <li>- liczba zmodernizowanych stacji wody [szt.]</li> <li>- liczba nowych punktów oświetlenia ulicznego [szt.]</li> <li>- długość rozbudowanej linii oświetlenia drogowego [km]</li> <li>- kwota wydatków na doposażenie OSP [zł]</li> </ul>
<p>3.2. Ochrona zasobów środowiska naturalnego oraz promocja odnawialnych źródeł energii</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- liczba zmodernizowanych/przebudowanych źródeł ciepła [szt.]</li> <li>- liczba wybudowanych instalacji OZE [szt.]</li> <li>- liczba działań promocyjnych w zakresie OZE [szt.]</li> <li>- ilość odpadów zebranych z terenu gminy w sposób selektywny [Mg]</li> <li>- ilość zebranego azbestu [Mg]</li> <li>- liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk [szt.]</li> </ul>
<p>3.3. Wzrost atrakcyjności przestrzennej opartej na zrównoważonym rozwoju gminy</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- udział powierzchni gminy objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego [%]</li> <li>- powierzchnia wykupionych i uzbrojonych terenów inwestycyjnych [ha]</li> </ul>



## VII. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję rozwoju gminy. W części planistycznej dokumentu zaproponowane zostały jedynie zadania priorytetowe dla rozwoju gminy wraz z kosztami i źródłami finansowania (niektóre zadania). Koszty pozostałych planowanych zadań będą analizowane na bieżąco i umieszczane w planach finansowych gminy. Niektóre zadania będą realizowane z własnych środków, inne z dofinansowaniem z zewnątrz. Potencjalnymi źródłami finansowania działań umieszczonych w strategii są:

- środki własne gminy,
- środki budżetu państwa,
- rządowe programy inwestycyjne przeznaczone dla samorządów,
- Rządowy Fundusz Inwestycyjny, Polski Ład,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatywy Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej,
- inne fundusze ze źródeł europejskich np. fundusze norweskie oraz fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- pożyczki, kredyty bankowe,
- środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego,
- inne środki publiczne.

Bazę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, na bieżąco analizowana jest możliwość pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące, jak i majątkowe.

### **VIII. ŚRODOWISKOWE UWARUNKOWANIA REALIZACJI PLANU STRATEGICZNEGO**

W celu eliminacji ewentualnego negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze przeprowadzanych w ramach strategii inwestycji przewiduje się działania zapobiegawcze oraz bezwzględne respektowanie rygorów ochronnych określonych przepisami prawa dla poszczególnych obszarów cennych przyrodniczo. Ze względu na charakter i skalę planowanych działań ujętych w dokumencie nie przewiduje się wystąpienia zagrożeń dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia ludzi. Teren, na którym prowadzone będą działania inwestycyjne nie wykracza poza granice administracyjne gminy Aleksandrów. Zalecenia ogólnobudowlane łagodzące ewentualne niekorzystne oddziaływania planowanych inwestycji na środowisko:

- odpowiednie oznakowanie obszarów prowadzenia prac budowlanych
- bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP i przepisów przeciwpożarowych, zapewnienie zaplecza socjalnego
- zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót w szczególności poprzez: stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, korzystanie z urządzeń o niskich parametrach emisji zanieczyszczeń, ograniczanie czasu pracy maszyn, systematyczne sprzątanie placów budowy, odpowiednią gospodarkę odpadami, a także zabezpieczenie przez niekorzystnym wpływem na zwierzęta, rośliny oraz wody gruntowe i powierzchniowe.

#### **ŚRODKI I ZALECENIA ŁAGODZĄCE NIEKORZYSTNE ODDZIAŁYWANIA DZIAŁAŃ INWESTYCYJNYCH ZAWARTYCH W STRATEGII NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA**

##### Wody powierzchniowe i podziemne:

- zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych
- zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z wodami opadowymi i gruntowymi)
- zapewnienie pracownikom przedsiębiorstw budowlanych dostępu do przenośnych toalet
- stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie zużycia wody
- zagwarantowanie odpowiedniego spływu wód opadowych i roztopowych z terenów nieprzepuszczalnych oraz ich oczyszczania ze względu na rodzaj odbiornika

##### Powietrze atmosferyczne:

- zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót przez systematyczne sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy, stosowanie osłon na urządzenia, maszyny i pojazdy, ograniczające pylenie

- promowanie ruchu rowerowego i pieszego, poprzez budowę nowych lub modernizację istniejących ciągów rowerowych i chodników
- ograniczenie zmniejszania powierzchni terenów zielonych na terenach zurbanizowanych,
- wprowadzenie pasów zieleni izolacyjnej, ograniczającej uciążliwości wywołane ruchem komunikacyjnym (hałas, zanieczyszczenia pyłowe)

#### Ludzie:

- ograniczenie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu
- stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych (przepisy bhp), ograniczające jednocześnie uciążliwości przez nie wywoływane
- stosowanie roślinności izolacyjnej (głównie wzdłuż ciągów komunikacyjnych)

#### Świat zwierząt:

- wykonanie inwentaryzacji budynków przed przystąpieniem do prac budowlanych (termomodernizacyjnych) pod kątem występowania ptaków oraz nietoperzy
- prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu lub hibernacji nietoperzy i innych gatunków istotnych pod względem przyrodniczym
- ograniczenie inwestycji na terenach bytowania, gniazdowania i żerowania dzikich zwierząt
- prowadzenie prac w możliwie najkrótszym czasie
- stosowanie zastępczych schronień dla ptaków i nietoperzy (w postaci skrzynek podociepniowych i natynkowych) w czasie prowadzenia prac termomodernizacyjnych budynków

#### Świat roślin:

- zachowanie obszarów biologicznie czynnych o powierzchni proporcjonalnej do powierzchni zagospodarowania
- wprowadzanie nowych obszarów zielni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z otoczeniem
- prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych oraz zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia w czasie wykonywania prac budowlanych

#### Powierzchnia ziemi:

- przestrzegania prawidłowej gospodarki odpadami
- przed rozpoczęciem prac ziemnych zebranie warstwy wierzchniej gleby (humus), a po zakończeniu prac – rozplantowanie na powierzchni terenu

#### Krajobraz:

- zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu i zagospodarowaniem
- utrzymanie jak największe powierzchni zieleni

Klimat:

- utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych
- wzrost wykorzystania OZE

Zabytki i dobra materialne:

- planowanie nowych inwestycji w harmonii z istniejącym krajobrazem i historycznym układem przestrzennym, odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych o wysokich wartościach artystycznych, historycznych i kulturowych
- prowadzenie prac remontowych obiektów zabytkowych w uzgodnieniu z Konserwatorem Zabytków

Inwestycje przewidziane do wykonania w strategii realizowane będą głównie w obszarach zmienionych antropogenicznie, zurbanizowanych, przekształconych w wyniku działalności człowieka. Nie przewiduje się lokalizacji inwestycji na terenach podlegających rygorom ochronnym. Realizacja planowanych działań przyniesie pozytywne skutki dla środowiska oraz wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców gminy Aleksandrów.

## IX. WYTYCZNE DLA SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Obowiązkowym elementem systemu realizacji strategii są wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, czyli obowiązkowych lub fakultatywnych planów i programów m.in. gminnego programu rewitalizacji, gminnego programu opieki nad zabytkami, planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, programu ochrony środowiska. Tego typu dokumenty powinny wpisywać się w zintegrowaną strategię i stanowić niezbędne jej uszczegółowienie. Zgodność tych dokumentów wykonawczych powinna odnosić się do:

- zgodności na poziomie wizji – sprawdzenia czy dokument jest spójny i opowiada na główną koncepcję gminy zawartą w Strategii,
- zgodności na poziomie celów – cele zaplanowane w dokumentach programowych niższego rzędu muszą wpisywać się w realizację celów zaplanowanych w strategii,
- zgodność na poziomie zaplanowanych efektów – dokumenty wykonawcze powinny przyczynić się do osiągnięcia wskaźników zaplanowanych w strategii,
- zgodność na poziomie wytycznych i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.

Tabela 5. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Obszar tematyczny	Dokumenty na poziomie lokalnym	Aktualność dokumentu, wytyczne i zalecenia
Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	Uchwała Nr XXIII/181/2017 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 29.11.2017r. w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów oraz Uchwała Nr XXXIII/224/2022 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 26.01.2022r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów.
	Miejscowy plany zagospodarowania przestrzennego gminy	Uchwała Nr VII/60/15 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 13 listopada 2015r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu i obszaru górniczego w miejscowości Wolica, gmina Aleksandrów) Uchwała Nr XLVIII/320/2023 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 27.06.2023r, w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie trasy napowietrznej linii elektroenergetycznej 110kV relacji Sławno-Sulejów dla obszaru w obrębach geodezyjnych: Jaksonek i Taraska, gmina Aleksandrów.
	Gminny Program Rewitalizacji	Gmina nie planuje opracowania dokumentu ze względu na swój charakter, rzeczywiste uwarunkowania oraz potrzeby.
Energetyka, ochrona	Plan gospodarki	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy

<b>środowiska i adaptacja do zmian klimatu</b>	niskoemisyjnej dla gminy	Aleksandrów na lata 2023-2030 (Uchwała Nr XLIV/289/2022 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 27.12.2022r.)
	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Aleksandrów na lata 2018-2033
	Program ochrony środowiska dla gminy	Należy rozważyć konieczność opracowania dokumentu
	Program usuwania wyrobów zawierających azbest dla gminy	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Aleksandrów jest zgodny z treścią zapisów w niniejszej strategii. Należy rozważyć konieczność opracowania aktualizacji.
<b>Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem</b>	Program Opieki nad Zabytkami dla gminy	Gmina planuje opracowanie dokumentu
<b>Polityka społeczna</b>	Strategia rozwiązywania problemów społecznych dla gminy	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Aleksandrów na lata 2016-2022 Gmina planuje opracowanie aktualizacji dokumentu.
	Dokumenty sektorowe	Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2023-2024 dla Gminy Aleksandrów (Uchwała Nr XLIV/288/2022 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 27.12.2022r.). Dokument jest uchwalony na dwa lata i wpisuje się w cel operacyjny: 1.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych i zdrowotnych
		Program współpracy Gminy Aleksandrów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na 2023 rok (Uchwała Rady Gminy Aleksandrów Nr XLIII/280/2022 z dnia 29.11.2022r.)
		Gminny Program Wspierania Rodziny wpisuje się w cel operacyjny: 1.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych i zdrowotnych
		Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Aleksandrów w 2022 roku (Uchwała Rady Gminy Aleksandrów Nr XXXVI/235/2022 z dnia 31.03.2022r.).
Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Aleksandrów na lata 2022-2026 (Uchwała Nr XXXVI/236/2022 Rady Gminy Aleksandrów z dnia 31.03.2023r.)		

<b>Zarządzanie kryzysowe</b>	Gminny plan zarządzania kryzysowego	Dokument, wraz z innymi dotyczącymi wystąpienia zagrożenia (w tym dokumenty zastrzeżone) – aktualne. Określają zadania bezpieczeństwa na poziomie gminnym i nie są zależne od zapisów strategii, stanowią zapisy prawa ogólnego.
<b>Finanse publiczne</b>	Wieloletnia prognoza finansowa gminy	Wieloletnia prognoza finansowa oraz prognoza długu Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 (Uchwała Rady Gminy Aleksandrów Nr XLIV/298/2022 z dnia 27.12.2022r. ze zm.), która ukazuje sytuację finansową i zamierzenia budżetowe gminy.



## BIBLIOGRAFIA

- Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów- 2022,
- Raport o stanie gminy Aleksandrów za 2019 rok,
- Raport o stanie gminy Aleksandrów za 2020 rok,
- Raport o stanie gminy Aleksandrów za 2021 rok,
- Raport o stanie gminy Aleksandrów za 2022 rok,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030,

## SPIS TABEL, RYSUNKÓW I WYKRESÓW

Tabela 1. Plan strategiczny rozwoju gminy Aleksandrów– cele strategiczne i operacyjne.....	27
Tabela 2. Cele operacyjne i kierunki wspierające realizację celów strategicznych.....	30
Tabela 3. Zadania wspierające realizację celów strategicznych.....	34
Tabela 4. Wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii.....	56
Tabela 5. Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych .....	63
Rysunek 1. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Aleksandrów (Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów) .....	40
Rysunek 2. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Aleksandrów z głównymi planowanymi do realizacji zadaniami inwestycjami z uwzględnieniem systemu obszarów chronionych (opracowanie własne) .....	43
Rysunek 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Aleksandrów z głównymi planowanymi do realizacji zadaniami inwestycjami z uwzględnieniem obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (opracowanie własne) .....	45
Rysunek 4. Obszary Aktywnej Integracji wyznaczone na terenie województwa łódzkiego (Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030).....	50
Rysunek 5. Obszary Zielonej Gospodarki wyznaczone na terenie województwa łódzkiego (Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030).....	52
Rysunek 6. Schemat planowania, wdrażania, ewaluacji i aktualizacji strategii .....	53

## ZAŁĄCZNIK Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Aleksandrów

Załącznik do Uchwały Nr LV/368/2024  
Rady Gminy Aleksandrów z dnia 28 marca 2024 r.

**Prognoza oddziaływania na środowisko  
projektu dokumentu:**

***Strategii Rozwoju  
Gminy Aleksandrów  
na lata 2023-2030***

Wykonawca opracowania:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie ul. Polna 72

tel./fax (41) 372 49 75

e-mail basz@post.pl

www.basz.pl

## Aleksandrów 2024

### Spis treści

1. Wprowadzenie .....	4
1.1. Podstawa prawna i cel Prognozy .....	4
1.2. Zawartość merytoryczna „Prognozy...” .....	5
1.3. Zawartość „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” .....	7
1.4. Cele „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” .....	7
2. Powiązania projektu z innymi dokumentami .....	8
3. Analiza stanu środowiska .....	9
3.1. Ogólna charakterystyka gminy Aleksandrów .....	9
3.2. Gleby .....	9
3.3. Wody podziemne .....	9
3.4. Wody powierzchniowe.....	9
3.5. Powietrze atmosferyczne.....	9
3.6. Zasoby przyrodnicze.....	10
3.6.1. Stan zasób przyrodniczych, obszary chronione .....	10
3.7. Różnorodność biologiczna .....	10
3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne .....	11
3.9. Gospodarka odpadami .....	12
4. Problemy ochrony środowiska na terenie gminy Aleksandrów istotne z punktu widzenia projektu Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów .....	13
4.1. Degradacja gleb i powierzchni ziemi.....	13
4.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych .....	15
4.3. Powietrze atmosferyczne.....	24
4.4. Zasoby przyrodnicze.....	26
4.5. Hałas.....	27
5. Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym oraz ich uwzględnienie podczas opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów ...” .....	27
6. Zadania ujęte w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” ....	37
7. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach przewidywanych znaczącym oddziaływaniem .....	40
7.1. Matryca wpływów zadań Strategii na poszczególne komponenty środowiska.....	41
7.2. Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań .....	49
7.3. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko .....	50
7.4. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych .....	57
7.5. Oddziaływanie planowanych inwestycji .....	57
8. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” .....	81
9. Propozycje rozwiązań alternatywnych służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów .....	81
10. Odporność ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu ze szczególnym uwzględnieniem klęsk żywiołowych oraz analiza oddziaływania zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych .....	84

11. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 .....	86
12. Oddziaływania transgraniczne projektu „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” .....	86
13. Niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu .....	87
14. Informacje końcowe .....	87
14.1. Metody wykorzystane przy opracowaniu „Prognozy...” i analizie „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów...” .....	87
14.2. Metody analizy realizacji skutków „Strategii...” .....	88
14.3. Metody analizy realizacji postanowień projektu Strategii .....	88
15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym .....	89
16. Podpis autora oraz data opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko .....	92

## 1. Wprowadzenie

### 1.1. Podstawa prawna i cel Prognozy

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu: „Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” jest art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2023, poz. 1094 ze zm.). Artykuł ten zobowiązuje organy administracji opracowujące projekty polityk, strategii, planów lub programów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji tych dokumentów. Związane jest to ze stosowaniem w prawodawstwie polskim postanowień Dyrektywy 2001/42/WE z 27 czerwca 2001 roku w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

Zawartość niniejszej Prognozy wynika z art. 51 wspomnianej ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z zapisami ustawowymi przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty: „studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego (...) koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju (...) polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu, opracowywane lub przyjmowane przez organy administracji (...) polityki, strategii, planu i programu, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar natura 2000”.

Nadrzędnym celem „Prognozy...” jest określenie potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą wystąpić po wdrożeniu zapisów projektu „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” jak również sformułowanie zaleceń o charakterze przeciwdziałania lub minimalizacji dla wszelkich jego negatywnych oddziaływań. „Prognoza...” winna wspierać proces decyzyjny dla realizacji inwestycji ingerujących w stan środowiska.

Celem przeprowadzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko...” jest:

- ocena stopnia i sposobu uwzględnienia zagadnień ochrony środowiska w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”
- ocena potencjalnych skutków środowiskowych wdrażania zapisów dokumentu
- przygotowanie ewentualnych wytycznych, które pozwolą na udoskonalenie końcowej wersji dokumentu.

## 1.2. Zawartość merytoryczna „Prognozy...”

Zawartość niniejszej „Prognozy...” wynika z powyżej przedstawionej ustawy dotyczącej udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

W sprawie przeprowadzenia procedury środowiskowej do dokumentu „Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” Gmina Aleksandrów wystąpiła z pismami do:

- Łódzkiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (odpowiedź: znak pisma – NS OZNS.9022.33.2024.SK z dnia 9 lutego 2024r.)
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi (odpowiedź: znak pisma – WOOŚ.411.19.2024.MGw z dnia 25 stycznia 2024r.).

Zgodnie z art. 51 ust 2 ustawy o oś „Prognoza oddziaływania na środowisko”:

### 1. Zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości ich przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74 a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

### 2. Określa, analizuje i ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

3. Przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto Prognoza zawiera:

1. identyfikację, analizę i ocenę oddziaływań generowanych zapisami projektu dokumentu na zasoby, twory i składniki przyrody, a także na cele ochrony przyrody wymienione w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2022, poz. 916 ze zm.) oraz cele, przedmioty i zakazy obowiązujące w odniesieniu do form ochrony przyrody i otulin,
2. szczegółową analizę możliwości negatywnego oddziaływania przewidywanych przez projekt dokumentu zapisów na cele ochrony, przedmioty ochrony, integralność obszarów i spójność Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 w kontekście zapisów art. 33 ustawy o ochronie przyrody,
3. identyfikację, analizę i ocenę oddziaływania generowanego zapisami projektu dokumentu na jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych oraz obejmuje analizę możliwości nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza dla zidentyfikowanych części wód,
4. analizę odporności ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu ze szczególnym uwzględnieniem klęsk żywiołowych, jak i analizę oddziaływania zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych na ustalenia projektowanego dokumentu. Powyższa analiza uwzględnia również wpływ projektu dokumentu na różnorodność biologiczną i inne elementy środowiska,



5. identyfikację obszarów, na których prowadzona była działalność mogąca z dużym prawdopodobieństwem powodować historyczne zanieczyszczenie powierzchni ziemi, o których mowa w art. 3 pkt 5a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo Ochrony Środowiska (tj. Dz. U. 2022 poz. 2556 ze zm..
6. identyfikację istniejących i zamkniętych składowisk odpadów lub ich części oraz terenów, na których gromadzone były odpady, na których występuje zagrożenie życia lub zdrowia ludzi, ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania zanieczyszczeń z terenów innych niż składowiska odpadów, na których gromadzone były odpady.

### **1.3. Zawartość „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”**

Podstawowym aktem prawnym, określającym zadania gminy, na którym bazowano podczas opracowania „Strategii ...” jest ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2023 poz. 40 ze zm.). Niniejszy dokument opracowany został z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. 2023 poz. 1259).

Projekt „Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” opracował zespół konsultantów PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik (Końskie, ul. Polna 72).

Projekt „Strategii...” składa się z części:

- Uwarunkowania prawne i ustalenia diagnostyczne
- Plan strategicznego rozwoju gminy Aleksandrów
- Model funkcjonalno-przestrzenny rozwoju gminy
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie
- Obszary strategicznej interwencji, wyznaczone dla gminy Aleksandrów
- System wdrażania, monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii
- Ramy finansowe i źródła finansowania
- Środowiskowe uwarunkowania realizacji planu strategicznego
- Wytyczne dla sporządzania dokumentów wykonawczych

### **1.4. Cele „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”**

Działania zapisane w Strategii realizowane będą zgodnie ze zdefiniowanymi celami strategicznymi i operacyjnymi w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz środowiskowo-przestrzennym:

**CEL STRATEGICZNY I – Wysoki poziom usług społecznych oraz aktywne i zintegrowane społeczeństwo**

- 1.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych i zdrowotnych
- 1.2. Rozwój infrastruktury społecznej
- 1.3. Rozwój tożsamości oraz aktywizacja mieszkańców

**CEL STRATEGICZNY II** – Konkurencyjna gospodarka lokalna – intensyfikacja rozwoju gospodarczego gminy

2.1. Rozwój efektywnego i wyspecjalizowanego rolnictwa

2.2. Wspieranie rozwoju różnorodnej przedsiębiorczości

2.3. Rozwój turystyki i rekreacji oraz promocja gminy

**CEL STRATEGICZNY III** – Pełna i nowoczesna infrastruktura techniczna oraz prawidłowa polityka przestrzenna gminy

3.1. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej

3.2. Ochrona zasobów środowiska naturalnego oraz promocja odnawialnych źródeł energii

3.3. Wzrost atrakcyjności przestrzennej opartej na zrównoważonym rozwoju gminy

## **2. Powiązania projektu z innymi dokumentami**

Przy opracowywaniu projektu Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów korzystano z zapisów zawartych w niżej wymienionych dokumentach sporządzonych na poziomie krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym:

- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030r.,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Polityka ekologiczna państwa 2030,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 roku (PEP2040),
- Program oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW),
- Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły,
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy,
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030,
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Aleksandrów

Priorytety i zadania objęte projektem dla „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów” realizują cele środowiskowe ujęte w dokumentach strategicznych w zakresie ochrony środowiska zarówno na szczeblu krajowym, wojewódzkim powiatowym jak i gminnym.

### **3. Analiza stanu środowiska**

#### **3.1. Ogólna charakterystyka gminy Aleksandrów**

Gmina Aleksandrów to gmina wiejska położona w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie piotrkowskim. Siedzibą władz samorządowych jest miejscowość Aleksandrów. Sąsiaduje z gminami Sulejów i Ręčno (powiat piotrkowski), Mniszków, Paradyż i Żarnów (powiat opoczyński) oraz z gminą Przedbórz (powiat radomszczański). W granicach administracyjnych gmina zajmuje powierzchnię 144,09 km<sup>2</sup> i jest jedną z większych obszarowo gmin powiatu piotrkowskiego (stanowi ok. 10% jego powierzchni).

#### **3.2. Gleby**

Gleby, występujące na terenie gminy, są w większości pochodzenia mineralnego: gleby bielicoziemne (bielicowe, bielice, rdzawe), w mniejszym stopniu – brunatnoziemne (brunatne właściwe, płowe). W sąsiedztwie cieków wodnych są też gleby napływowe aluwialne (m.in. mady rzeczne) oraz hydrogeniczne (bagienne i pobagienne). Gleby gminy należą do jednych ze słabszych w rejonie piotrkowskim.

#### **3.3. Wody podziemne**

Gmina znajduje się w obrębie jednostki hydrogeologicznej należącej do podregionu Małogosko-Sulejowskiego, wody podziemne występują głównie w utworach czwartorzędowych i jurajskich. Obszar gminy zlokalizowany jest na obszarach Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd): PLGW200085 i PLGW200084. Północna część gminy znajduje się w zasięgu szczelinowo-krasowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 410 „Opoczno” o poziomie wodonośnym w utworach jury i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wód 115 tys. m<sup>3</sup>/dobę.

#### **3.4. Wody powierzchniowe**

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Aleksandrów położony jest w dorzeczu rzeki Wisły, w obrębie zlewni rzeki Pilicy. Sieć hydrograficzną gminy Aleksandrów tworzą rzeki Pilica, dopływ Wisły oraz Czarna Maleniecka, dopływ Pilicy, które w północno-zachodniej części gminy tworzą ważny węzeł wodny. Na terenie gminy biorą także początek liczne bezimienne ciek - dopływy Pilicy i Czarnej Malenieckiej. Na terenie gminy nie występują większe naturalne zbiorniki wodne, istniejące zbiorniki pełnią rolę stawów gospodarczych.

#### **3.5. Powietrze atmosferyczne**

W gminie Aleksandrów największy udział w zanieczyszczeniu powietrza ma emisja powierzchniowa powstająca w wyniku spalania paliw energetycznych (emisja z kotłowni, domowych instalacji grzewczych, bądź też zakładów przemysłowych). Dużym problemem na terenie gminy jest emisja niska z ogrzewania indywidualnego, wynikająca ze stosowania paliw stałych (przede wszystkim węgla kamiennego i drewna), w tym również różnego rodzaju odpadów palnych.

Na jakość powietrza wpływa również emisja, której źródło stanowią środki transportu. Emisja komunikacyjna (liniowa) skoncentrowana jest w szczególności wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych i charakteryzuje się nierównomiernością w ciągu doby. Na terenie gminy nie ma dużych emitorów zanieczyszczeń do powietrza (instalacji technologicznych), brak jest zakładów o profilu produkcji szczególnie szkodliwym dla środowiska. Wpływ na jakość powietrza będą miały więc zanieczyszczenia napływające wraz z masami powietrza z okolicznych terenów oraz zanieczyszczenia pochodzące z lokalnych kotłowni obiektów użyteczności publicznej.

### **3.6. Zasoby przyrodnicze**

#### **3.6.1. Stan zasób przyrodniczych, obszary chronione**

Na terenie gminy grunty leśne obejmują powierzchnię 5100,24 ha, stanowiąc 34,9% jej powierzchni (dane GUS, 2022 rok). Przeważa sosna stanowiąc ok. 89% drzewostanu. Ponadto występują świerk, jodła, dąb, brzoza i olsza. Rozmieszczenie lasów w gminie jest nierównomierne. Kompleksy leśne ciągną się wzdłuż rzeki Pilicy stanowiący kompleks Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Większe kompleksy leśne znajdują się w pobliżu miejscowości Brzeziny, Wolica, Borowiec (Poręba). Lasy występują również w znacznym rozdrobnieniu tworząc niewielkie enklawy wśród pól uprawnych

Na terenie gminy Aleksandrów występują elementy środowiska przyrodniczego, które z uwagi na wysokie wartości objęte zostały różnymi formami ochrony wprowadzonymi na podstawie przepisów ogólnych z zakresu ochrony środowiska oraz miejscowych aktów prawnych. Należą do nich: Sulejowski Park Krajobrazowy, Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat leśno-florystyczny „Jaksonek”, rezerwat przyrody „Diabla Góra”, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Środkowej Pilicy PLH100008, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Dolina Czarnej PLH260015, 16 pomników przyrody oraz 16 użytków ekologicznych.

Ponadto na terenie gminy znajdują się zabytkowe parki podworskie (objęte rejestrem zabytków) w miejscowościach Dębowa Góra, Rożenek, Skotniki oraz Szarbsko.

Wzdłuż zachodniej granicy gminy przebiega fragment korytarzy ekologicznego Pilicy o znaczeniu krajowym – GKPdA-7 Dolina Dolnej Pilicy oraz przez środkową część gminy fragment korytarza ekologicznego GKPdC-6B Puszcza Świętokrzyska – Dolina Pilicy.

#### **3.7. Różnorodność biologiczna**

Na obszarze gminy zagrożeniem różnorodności biologicznej są przede wszystkim zmiany zachodzące w siedliskach, które uniemożliwiają zachowanie gatunku. Zagrożenia zwykle mają związek z gospodarczą działalnością człowieka, która w głównej mierze polega na przekształcaniu siedlisk.

Dużym zagrożeniem dla zasobów przyrody w gminie jest silna antropopresja, która niesie za sobą wymieranie gatunków, a w konsekwencji ubożenie ekosystemów i zmniejszanie lokalnej bioróżnorodności. Głównym zagrożeniem dla gatunków roślin jest zmiana

charakteru ich siedlisk. Działalność człowieka zmierza do coraz lepszego wykorzystania gruntów ornych powoduje istotne zmiany we florze gminy.

Straty w bioróżnorodności spowodowane są m.in. poprzez wylesianie, zabiegi pielęgnacyjne w lasach, utworzenie sztucznych zbiorników wodnych, meliorację, wypalanie traw, powstawanie dzikich wysypisk śmieci oraz zanieczyszczenie wód.

### **3.8. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne**

Na stan akustyczny środowiska ma wpływ wiele czynników, wśród których należy wyróżnić uwarunkowania wynikające z położenia gminy, wielkości zajmowanego obszaru, zaludnienia, stopnia urbanizacji, uprzemysłowienia oraz rozwoju szlaków komunikacyjnych. Najbardziej uciążliwym hałasem dla człowieka jest hałas komunikacyjny (najbardziej odczuwalny) oraz przemysłowy i rolniczy.

#### Hałas komunikacyjny

Hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska. Czynniki wpływające na poziom hałasu komunikacyjnego to: natężenie i płynność ruchu, udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, położenie dróg oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy. Hałas ten koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych, ma więc charakter liniowy.

Głównym źródłem hałasu na terenie gminy mogą być przebiegające drogi powiatowe i gminne. Przez obszar gminy przebiega fragment drogi krajowej nr 74 relacji Wieluń-Piotrków Trybunalski- Kielce- Zamość- Zosin. Na poziom hałasu drogowego ma wpływ szereg czynników związanych z ruchem pojazdów i parametrami drogi. Do najważniejszych z nich należą: problemy komunikacyjne (nieprzystosowanie nawierzchni do występującego natężenia ruchu i obciążenia - duży udział pojazdów ciężarowych powoduje szybkie niszczenie nawierzchni), natężenie ruchu związane bezpośrednio ze znaczeniem drogi w układzie komunikacyjnym, struktura ruchu (udział pojazdów ciężkich i hałaśliwych), średnia prędkość pojazdów i ich stan techniczny, płynność ruchu oraz rodzaj i stan nawierzchni.

#### Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy na terenie gminy stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występujące głównie na terenach sąsiadujących z zakładami produkcyjnymi i usługowymi. Poziom hałas przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy m.in. od parku maszynowego, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych, zastosowanych urządzeń wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, transportu wewnątrzzakładowego.

Na terenie gminy brak jest zakładów przemysłowych o szczególnej uciążliwości akustycznej. Obecnie systemy lokalizacji nowych inwestycji, a także potrzeba sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenie tych uciążliwości. Ponadto dla źródeł hałasu przemysłowego, ze względu na ich niewielkie rozmiary, istnieją różne możliwości techniczne ograniczenia emisji hałasu (np. stosowanie tłumików akustycznych, obudów poszczególnych urządzeń czy zwiększenie

izolacyjności akustycznej ścian pomieszczeń, w których znajdują się maszyny wytwarzające hałas).

#### Pola elektromagnetyczne

Pola elektromagnetyczne występujące w środowisku mogą negatywnie oddziaływać na poszczególne jego elementy, w tym na organizmy żywe. Właściwości pola, a więc i jego oddziaływanie na otoczenie zmieniają się w zależności od częstotliwości pola, w związku z tym wyróżnia się promieniowanie jonizujące (promienie X, gamma, ultrafiolet) lub niejonizujące (promieniowanie widzialne, podczerwień, radiofale, promieniowanie do urządzeń elektrycznych linii przesyłowych). Promieniowanie jonizujące nie stanowi zagrożenia w Gminie, poza niewielkim promieniowaniem naturalnym.

Na terenie gminy Aleksandrów głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego jest sieć i urządzenia elektroenergetyczne.

Źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy są również stacje bazowe telefonii komórkowej. Zasięgi występowania pól elektromagnetycznych o wartościach granicznych w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowych są zależne od mocy doprowadzanej do anten i charakterystyki promieniowania tych anten.

Na terenie gminy Aleksandrów nie prowadzono pomiarów poziomu pól elektromagnetycznych. Pomiarów wykonanych w gminach wiejskich o podobnym charakterze do gminy Aleksandrów nie wykazały przekroczeń poziomów dopuszczalnych pól elektromagnetycznych w żadnym punkcie. Dla każdego punktu pomiarowego wartość natężenia pola elektromagnetycznego wynosiła  $<0,3V/m$ , przy wartości dopuszczalnej  $7V/m$ .

W związku z powyższym na terenie gminy Aleksandrów brak jest realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.

W stosunku do przesyłowych linii elektroenergetycznych oraz obiektów z nimi związanych przyjmuje się:

- szkodliwy wpływ linii energetycznych o napięciu 110, 220 i 400 kV obejmuje strefę o szerokości od 12 do 25 m od osi linii w obie strony,
- uciążliwość stacji transformatorowych zamyka się w granicach obiektu.

### **3.9. Gospodarka odpadami**

#### Odpady komunalne

Na terenie gminy obowiązuje pojemnikowo-workowy system gospodarowania odpadami, który polega na gromadzeniu odpadów przez właścicieli nieruchomości o określonych frakcjach, co ułatwia dalsze przetwarzanie odpadów. Segregacja odpadów komunalnych „u źródła” podzielona jest na frakcje tj.: odpady z papieru (tektura, odpady opakowaniowe z papieru i odpady opakowaniowe z tektury), odpady z metali (odpady opakowaniowe z metali, odpady tworzyw sztucznych, w tym odpady opakowaniowe tworzyw sztucznych oraz odpady opakowaniowe wielomateriałowe), odpady ze szkła, w tym odpady opakowaniowe ze szkła, odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem

biodopadów. Właściciele nieruchomości położonych na terenie gminy ponoszą opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

#### Odpady niebezpieczne

Podstawowym źródłem powstawania odpadów niebezpiecznych jest działalność przemysłowa i usługowa. Odpady niebezpieczne powstają również w gospodarstwach domowych, ośrodkach zdrowia i szkolnictwie.

Do odpadów niebezpiecznych znajdujących się w strumieniu odpadów komunalnych zalicza się: lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć, baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami ołowiowymi, niklowo-kadmowymi lub bateriami zawierającymi rtęć oraz niesortowane baterie i akumulatory, detergenty zawierające substancje niebezpieczne, środki ochrony roślin (np. insektycydy, fungicydy, herbicydy), kwasy i alkalia, rozpuszczalniki, odczynniki fotograficzne, leki cytotoksyczne i cytostatyczne, urządzenia zawierające freony, oleje i tłuszcze inne niż jadalne, farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszczą i żywice zawierające substancje niebezpieczne, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne. Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów niebezpiecznych, mogilnika, składowisk przyjmujących azbest oraz obiektów umożliwiających neutralizację odpadów medycznych.

Zorganizowane zbieranie odpadów niebezpiecznych występuje w niektórych placówkach: zużyty sprzęt RTV i AGD w sklepach sprzedających takie produkty, baterie - pojemniki na baterie znajdują się w sklepach, obiektach administracyjnych, w tym w szkołach, przeterminowane leki - w aptekach.

Ponadto sprzęt elektroniczny i elektryczny, także zawierający części niebezpieczne można oddawać bez limitów ilościowych do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

W gminie obowiązuje „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Aleksandrów”. Realizacja programu odbywa się na zgłoszenie właściciela nieruchomości z wnioskiem o sfinansowanie wywozu i utylizacji wyrobów zawierających azbest.

#### Odpady z sektora gospodarczego

Na terenie gminy funkcjonują obecnie 292 podmioty gospodarcze ujęte w rejestrze REGON (stan na 31.12.2022r.). Większość z zarejestrowanych firm stanowią podmioty małe, gdzie znaczna ich część działa jako podmioty jednoosobowe. Odbiorem odpadów gospodarczych od poszczególnych wytwórców z terenu gminy zajmują się specjalistyczne firmy, posiadające odpowiednie zezwolenia w tym zakresie.

## **4. Problemy ochrony środowiska na terenie gminy Aleksandrów istotne z punktu widzenia projektu Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów**

### **4.1. Degradacja gleb i powierzchni ziemi**

Rolnictwo jest ważną dziedziną gospodarki gminnej, użytki rolne stanowią prawie 80% powierzchni gminy. Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego w gminie wynosi około 9ha.



Średnia powierzchnia gospodarstwa rolnego gminy obejmuje chów trzody chlewnej z przewagą hodowli bydła mlecznego i opasów. Produkcja roślinna opiera się głównie na uprawie zbóż w tym znaczne ilości uprawy kukurydzy, ziemniaków i uprawie tytoniu – rośliny przemysłowej.

#### Główne zagrożenia i problemy:

Gleby gminy narażone są na degradację w związku z rozwojem sieci osadniczej, ulegają one zarówno degradacji chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych. Do najważniejszych obszarów problemowych związanych z ochroną gleb na terenie gminy można zaliczyć: odcinki dróg o dużym natężeniu ruchu, obszary położone w sąsiedztwie stacji paliw, obszary związane z eksploatacją kopalni, obszary użytkowane rolniczo, obszary zajmowane pod zabudowę.

Naturalna odporność gleb na chemiczne czynniki niszczące związana jest ściśle z typem gleb. Najmniejszą odporność na tego typu zagrożenia wykazują gleby luźne i słabo gliniaste, ubogie w składniki pokarmowe, a więc głównie gleby bielicowe. Gleby brunatne, zasobne w składniki pokarmowe i wodę, są bardziej odporne na zagrożenia chemiczne. Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne. Jednym z głównych czynników zmian w strukturze chemicznej gleb jest rolnicze użytkowanie, które może powodować nadmierne przechodzenie składników pokarmowych, takich jak azot, fosfor, potas i magnez do gleby, a tym samym dalej do wód powierzchniowych i podziemnych powodując eutrofizację. Niewłaściwe używanie nawozów naturalnych i mineralnych może spowodować poważne straty w środowisku. W przypadku rolnictwa erozja i degradacja gleb najczęściej powiązana jest z niewłaściwym nawożeniem mineralnym i organicznym, nieprawidłową uprawą, likwidacją zakrzewień i zadrzewień śródpolnych. Dla gleb gminy problemem są również zanieczyszczenia pyłowe, których źródłem jest głównie rozwijający się transport drogowy. Z komunikacją samochodową związane są takie zanieczyszczenia jak: substancje ropopochodne, metale ciężkie, związki azotu, węglowodory WWA i inne, takie jak sól stosowana w czasie zimy, detergenty, itp.

Najważniejszymi zabiegami, które mogą ograniczyć degradację fizyczną gleb są przede wszystkim:

- ograniczenie przeznaczania gleb na cele nierolnicze i nieleśne,
- zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnych oraz szkodom w produkcji rolniczej lub leśnej oraz w drzewostanach powstającym wskutek działalności nierolniczej lub nieleśnej,
- rekultywacja i zagospodarowanie gruntów na cele rolnicze,
- zachowanie torfowisk i oczek wodnych, jako naturalnych zbiorników wodnych, odpowiednia melioracja (zarówno odwodnienia, jak i nawodnienia),

- przywracanie i poprawianie wartości użytkowej gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych wskutek działalności nieleśnej, a także zapobieganie obniżania produktywności gruntów leśnych.

#### **4.2. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych**

##### Wody powierzchniowe

Pod względem hydrograficznym gmina należy do dorzecza Wisły. Główną rzeką jest Pilica. Sieć hydrograficzną gminy Aleksandrów tworzą rzeki Pilica, dopływ Wisły oraz Czarna Maleniecka, dopływ Pilicy, które w północno-zachodniej części gminy tworzą ważny węzeł wodny. Na terenie gminy biorą także początek liczne bezimienne cieki - dopływy Pilicy i Czarnej Malenieckiej.

##### ***Wpływ na jednolite części wód powierzchniowych (JCWP)***

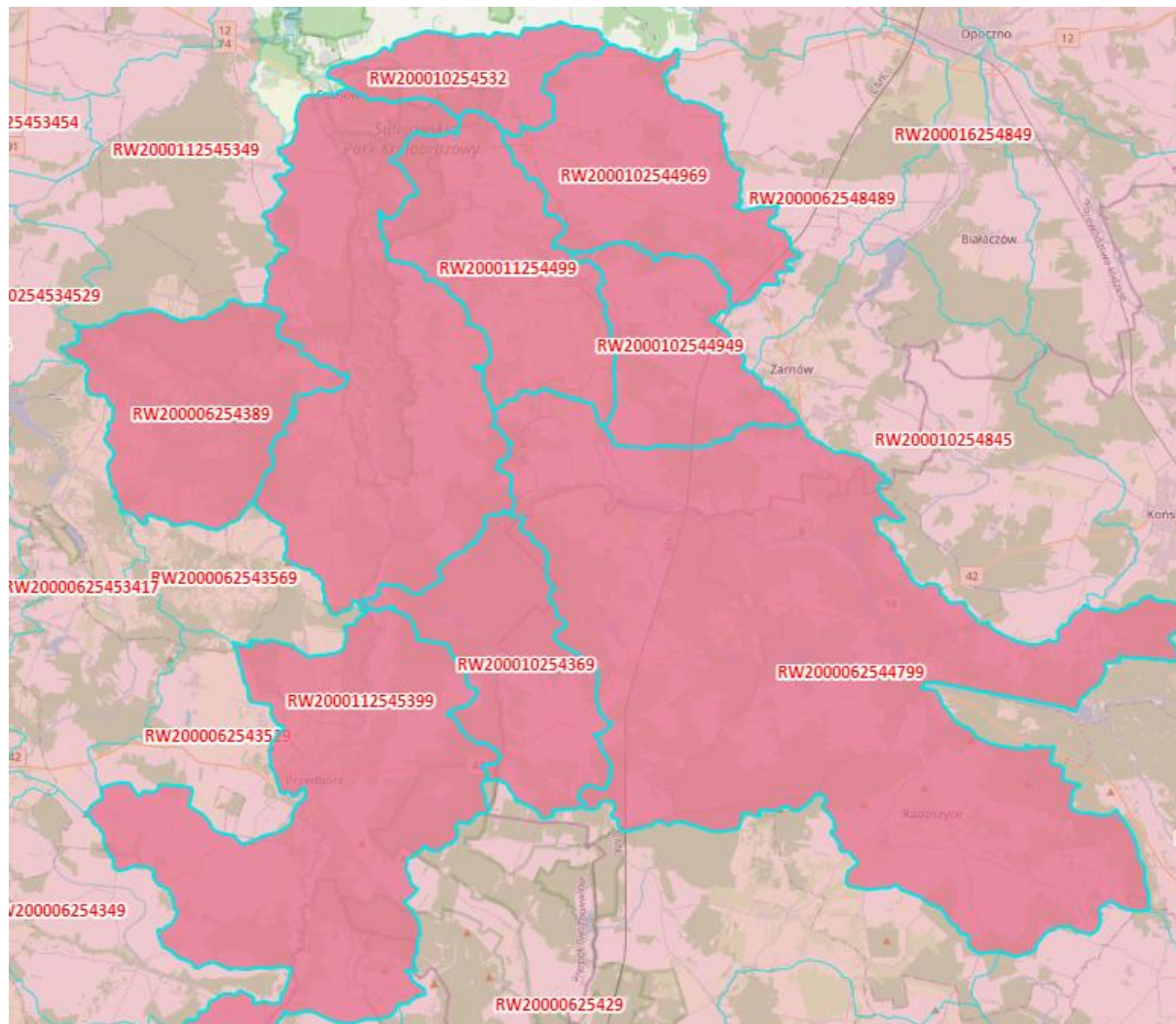
Zgodnie z Aktualizacją Planu zagospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, gmina Aleksandrów położona jest na obszarze państwowego gospodarstwa wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, znajduje się w zasięgu zlewni następujących Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP): PLRW2000062544799 (Czarna od Plebanki do Barbarki), PLRW200010254369 (Ojrzanka), PLRW2000112545399 (Pilica od Zwelczy do zbiornika Sulejów), PLRW200011254499 (Czarna od Barbarki do ujścia), PLRW2000102544969 (Popławka) oraz PLRW2000102544949 (Czarna), PLRW200010254532 (Radońka), PLRW200006254389 (Stobianka).

**Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych obejmujących teren gminy Aleksandrów**

Jednolita część wód powierzchniowych (JCWP)		Lokalizacja			Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
Krajowy kod JCWP rzecznych	Nazwa JCWP rzecznych	Region wodny	Nazwa dorzecza	RZGW				
PLRW2000 62544799	Czarna od Plebanki do Barbarki	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200010254369	Ojrzanka	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	niezagrożona
PLRW2000112545399	Pilica od Zwelczy do zb. Sulejów	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200011254499	Czarna od Barbarki do ujścia	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW2000102544969	Popławaka	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW2000102544949	Czarna	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	nie można dokonać oceny stanu/potencjału	dobry	brak danych	zagrożona
PLRW200010254532	Radońka	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200006254389	Stobianka	Środkowej Wisły	obszar dorzecza Wisły	Warszawa	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	niezagrożona

Źródło: polska.e-mapa.net (opracowanie własne)

### Lokalizacja gminy Aleksandrów w obrębie rzecznych jednolitych części wód powierzchniowych



Źródło: karty.apgw.gov.pl:4200/mapa

Od dnia 17 lutego 2023r. obowiązuje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. 2023 poz. 300). Jest to druga aktualizacja Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (IIaPGW). IIaPGW na obszarze dorzecza Wisły stanowi wypełnienie zobowiązań wynikających z postanowień Ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie cyklicznej (sześćoletniej) aktualizacji planów gospodarowania wodami (opracowana na lata 2022-2027). Jednocześnie dokument umożliwia wypełnienie zobowiązań raportowych Polski do KE.

IIaPGW na obszarze dorzecza Wisły jest głównym dokumentem planistycznym w zakresie gospodarowania wodami na tym obszarze dorzecza. Stanowi on podstawę do podejmowania decyzji kształtujących stan zasobów wodnych na obszarze dorzecza i zasady gospodarowania nimi. Służy także koordynowaniu działań mających na celu osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wód zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych, poprawę możliwości korzystania z wód, zmniejszenie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji mogących negatywnie oddziaływać na wody.

Priorytetem IIaPGW na obszarze dorzecza Wisły jest stworzenie w ekosystemach wodnych i od wód zależnych warunków, określonych w RDW, sprzyjających osiągnięciu celów środowiskowych wyznaczonych dla poszczególnych JCW oraz dla obszarów chronionych. Efekt procesu osiągania celów środowiskowych nie został dotychczas w pełni uzyskany. Determinuje to konieczność szczegółowego przeanalizowania przyczyn braku zakładanego postępu w osiąganiu celów środowiskowych oraz przygotowania zaktualizowanego zestawu działań naprawczych dających realną szansę na osiągnięcie celów środowiskowych do roku 2027 dla tych JCW, dla których nadal nie stwierdzono oczekiwanego stanu. Zestaw działań IIaPGW zawiera również działania zmierzające do utrzymania dobrego stanu w tych JCW, które stan ten osiągnęły. W przypadku JCW, dla których został wykazany brak możliwości osiągnięcia celów środowiskowych, przy jednoczesnym spełnianiu przesłanek dla przyznania odstępstw, przygotowane zostały szczegółowe uzasadnienia odstępstw w zakresie konieczności osiągnięcia celu środowiskowego wymaganych RDW.

### **Cele środowiskowe**

Zgodnie z art. 56, art. 57, art. 59 i art. 61 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (tj. Dz. U. 2023, poz. 1478) cele środowiskowe określone są dla:

- 1) jednolitych części wód powierzchniowych niewyznaczonych jako sztuczne lub silnie zmienione;
- 2) sztucznych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych;
- 3) jednolitych części wód podziemnych;
- 4) obszarów chronionych.

#### Cele środowiskowe Jednolitych Części Wód Powierzchniowych

W trakcie wyznaczania celów środowiskowych dla wód powierzchniowych na IV cykl planistyczny (2022–2027) bazowano na procedurze przyjętej w cyklu poprzednim 2016–2021 (aPGW). Analogicznie, cele środowiskowe ustalono w odniesieniu do wymagań dla stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego. Podczas oceny stanu wód i wyznaczania celów środowiskowych wykorzystano najnowsze dane i opracowania, w tym nowe metodyki określania stanu elementów biologicznych i hydromorfologicznych, aktualizację wyznaczania SZCW i SCW oraz zweryfikowaną typologię wód.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 RDW celem dla wód powierzchniowych jest:

- nie pogarszanie się stanu wód powierzchniowych oraz ochrona i przywrócenie dobrego stanu JCW;
- osiągnięcie, co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego wód powierzchniowych;
- stopniowe eliminowanie, a w rezultacie zaprzestanie zrzutów do wód powierzchniowych substancji priorytetowych i niebezpiecznych, a także zapobieganie dopływowi zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- odwrócenie każdej znaczącej i ciągłej tendencji wzrostu stężenia każdego zanieczyszczenia wynikającego z wpływu działalności człowieka w celu stopniowej

redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych;

- osiągnięcie zgodności ze wszystkimi normami i celami określonymi w ustawodawstwie wspólnotowym dla obszarów chronionych.

Zgodnie z powyższym, celem środowiskowym dla części wód niewyznaczonych jako SCW lub SZCW, którym w konsekwencji nadano status NAT, jest:

- dobry stan ekologiczny i dobry stan chemiczny, w przypadku oceny z monitoringu wód wskazującej na stan dobry lub zły;
- bardzo dobry stan ekologiczny, w przypadku JCWP, dla których wyniki monitoringu wskazują na bardzo dobry stan ekologiczny;
- stan dobry, w przypadku JCWP niemonitorowanych;
- spełnienie warunków określonych dla obszarów chronionych.

W przypadku części wód wyznaczonych jako SCW lub SZCW celem środowiskowym jest:

- dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny, w przypadku oceny z monitoringu wód wskazującej na stan dobry lub zły;
- maksymalny potencjał ekologiczny w przypadku JCWP, dla których wyniki monitoringu wskazują na maksymalny potencjał ekologiczny;
- stan dobry w przypadku JCWP niemonitorowanych;
- spełnienie warunków określonych dla obszarów chronionych.

Celem środowiskowym dla JCWP RW i RWr jest również zapewnienie drożności cieku dla migracji ryb.

Działania służące osiągnięciu ustalonych dla JCWPd celów środowiskowych polegają w szczególności na stopniowym redukowaniu zanieczyszczenia wód podziemnych przez odwracanie znaczących i utrzymujących się tendencji wzrostowych zanieczyszczenia powstałego w wyniku działalności człowieka.

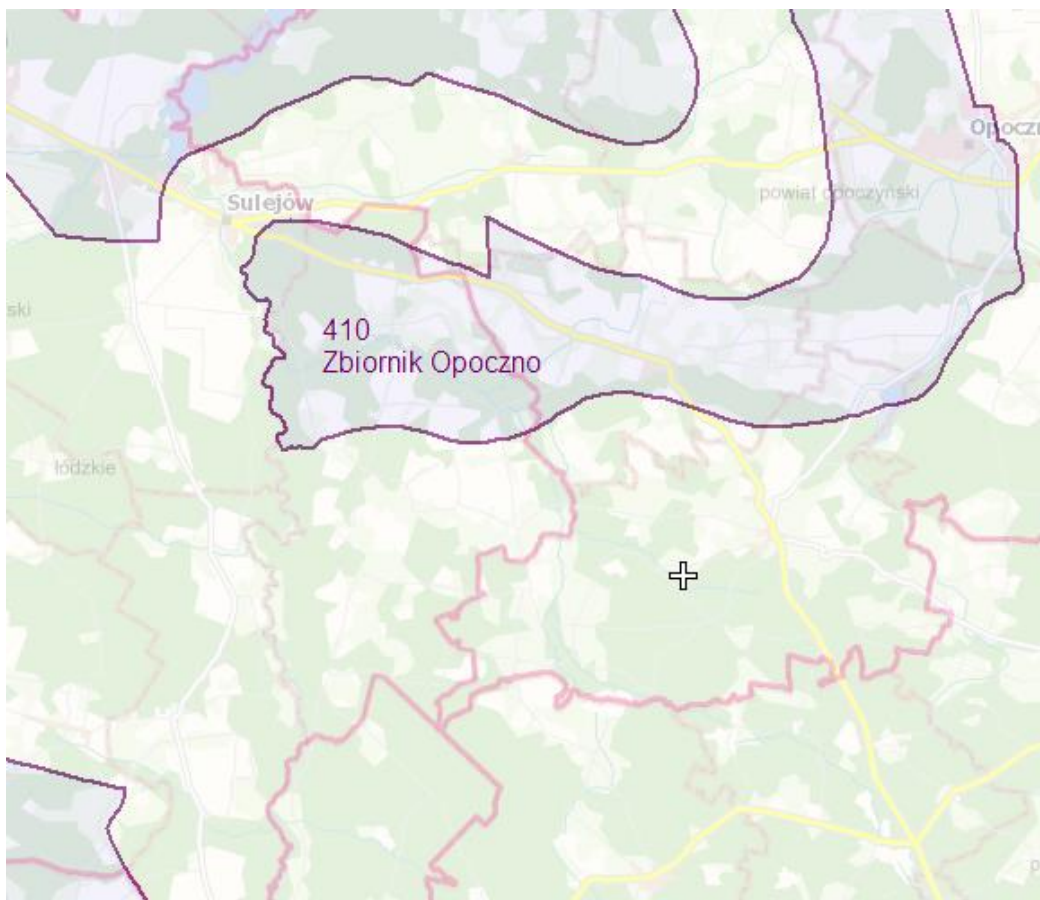
Podstawowym celem środowiskowym dla JCWPd jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu, definiowanego w art. 2 RDW jako stan osiągnięty przez część wód podziemnych, jeżeli zarówno jej stan ilościowy, jak i chemiczny jest określony jako co najmniej „dobry”. Ogólny stan JCWPd określany jest zatem na podstawie oceny stanu ilościowego oraz oceny stanu chemicznego JCWPd, przy czym o ogólnej ocenie stanu decyduje gorszy wynik.

### Wody podziemne

W ostatnich latach na terenie gminy Aleksandrów nie prowadzono pomiarów jakości wód podziemnych. Z analizy dostępnych materiałów wynika, że jakość wód podziemnych na terenie gminy jest dobra. Wody podziemne, istotne ze względu na zaopatrzenie w wodę, utworzone są na bazie utworów jurajskich i czwartorzędowych i charakteryzują się dużą wodonością. Północna część gminy znajduje się w zasięgu szczelinowo-krasowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 410 Opoczno o poziomie wodonośnym w utworach jury i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wód 115 tys. m<sup>3</sup>/dobę.



### Lokalizacja gminy Aleksandrów względem Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP Nr 410)



Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna; <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>

Według map obrazujących granice jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), mapy dostępne na stronie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej ([geoportal.kzgw.gov.pl/imap/](http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap/)), gmina Aleksandrów położona jest w regionie wodnym Środkowej Wisły, w obrębie Jednolitych części wód podziemnych: PLGW200084 i PLGW200085.

Celem środowiskowym dla JCWPd jest dobry stan ilościowy i chemiczny, charakteryzowany wartościami wskaźników zgodnie z rozporządzeniem w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych. Stan ilościowy obrazuje wpływ poboru wody na części wód podziemnych. Natomiast stan chemiczny odnosi się do parametrów fizyko-chemicznych wód podziemnych (zarówno traktowanych jako zanieczyszczenia jak i skażenie).

#### Charakterystyka JCWPd PLGW200084 obejmującej teren gminy Aleksandrów

Informacje podstawowe	
Numer JCWPd	84
Kod JCWPd	GW200084
Powierzchnia JCWPd [km <sup>2</sup> ]	4265,59
Obszar dorzecza	obszar dorzecza Wisły
Region wodny	Środkowej Wisły
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	RZGW w Warszawie



Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim
<b>Ocena stanu JCWPd*</b>	
Stan chemiczny	dobry
Stan ilościowy	dobry
Stan JCWPd	dobry
<b>Presje determinujące stan JCWPd</b>	
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [tys. m <sup>3</sup> /rok] – stan na rok 2018	184141,04
% wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania	11
Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań - JCWPd	presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem, gospodarka komunalną lub przemysłem
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	chemiczna
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona
<b>Cele środowiskowe dla JCWPd</b>	
Stan chemiczny	dobry stan chemiczny
Stan ilościowy	dobry stan ilościowy

Źródło: karty.apgw.gov.pl (opracowanie własne)

\*Ocena stanu (2019) wg Rozporządzenia MGMIŻŚ z dnia 11.10.2019r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148)

#### Charakterystyka JCWPd PLGW200085 obejmującej teren gminy Aleksandrów

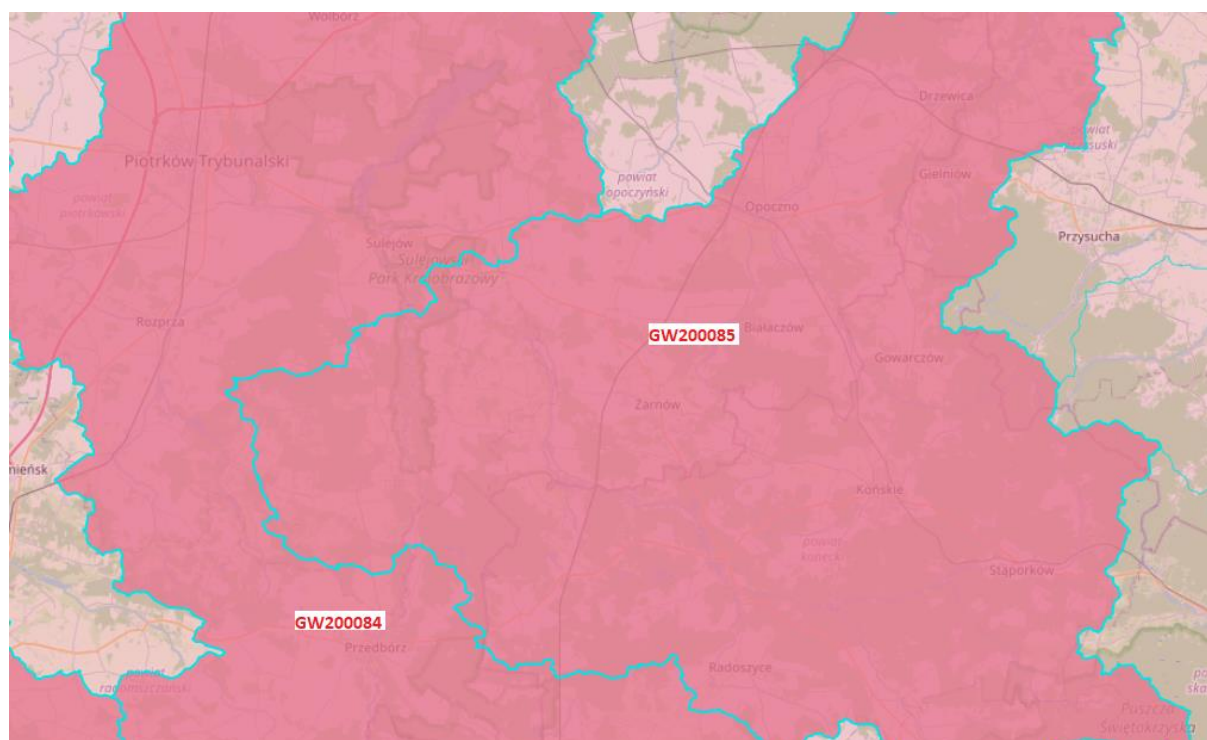
<b>Informacje podstawowe</b>	
Numer JCWPd	85
Kod JCWPd	GW200085
Powierzchnia JCWPd [km <sup>2</sup> ]	2362,88
Obszar dorzecza	obszar dorzecza Wisły
Region wodny	Środkowej Wisły
Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	RZGW w Warszawie
Zarząd Zlewni	Zarząd Zlewni w Piotrkowie Trybunalskim
<b>Ocena stanu JCWPd*</b>	
Stan chemiczny	dobry
Stan ilościowy	dobry
Stan JCWPd	dobry
<b>Presje determinujące stan JCWPd</b>	
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [tys. m <sup>3</sup> /rok] – stan na rok 2018	104267,00
% wykorzystania zasobów dostępnych do zagospodarowania	9

Zidentyfikowane presje znaczące. Wynik analizy znaczących oddziaływań - JCWPd	Brak zidentyfikowanej presji powodującej zagrożenie dla stanu JCWPd (brak czynnika sprawczego)
Rodzaj presji determinującej stan wód w obrębie danej JCWPd	NIE
Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona
<b>Cele środowiskowe dla JCWPd</b>	
Stan chemiczny	dobry stan chemiczny
Stan ilościowy	dobry stan ilościowy

Źródło: karty.apgw.gov.pl (opracowanie własne)

\*Ocena stanu (2019) wg Rozporządzenia MG MiŻŚ z dnia 11.10.2019r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz. U. 2019 poz. 2148)

#### Lokalizacja Gminy Aleksandrów w obrębie jednolitych części wód podziemnych



Źródło: karty.apgw.gov.pl:4200/mapa

#### Cele środowiskowe Jednolitych Części Wód Podziemnych

Zgodnie z art. 59 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (tj. Dz. U. 2023, poz. 1478) celem środowiskowym dla JCWPd jest:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

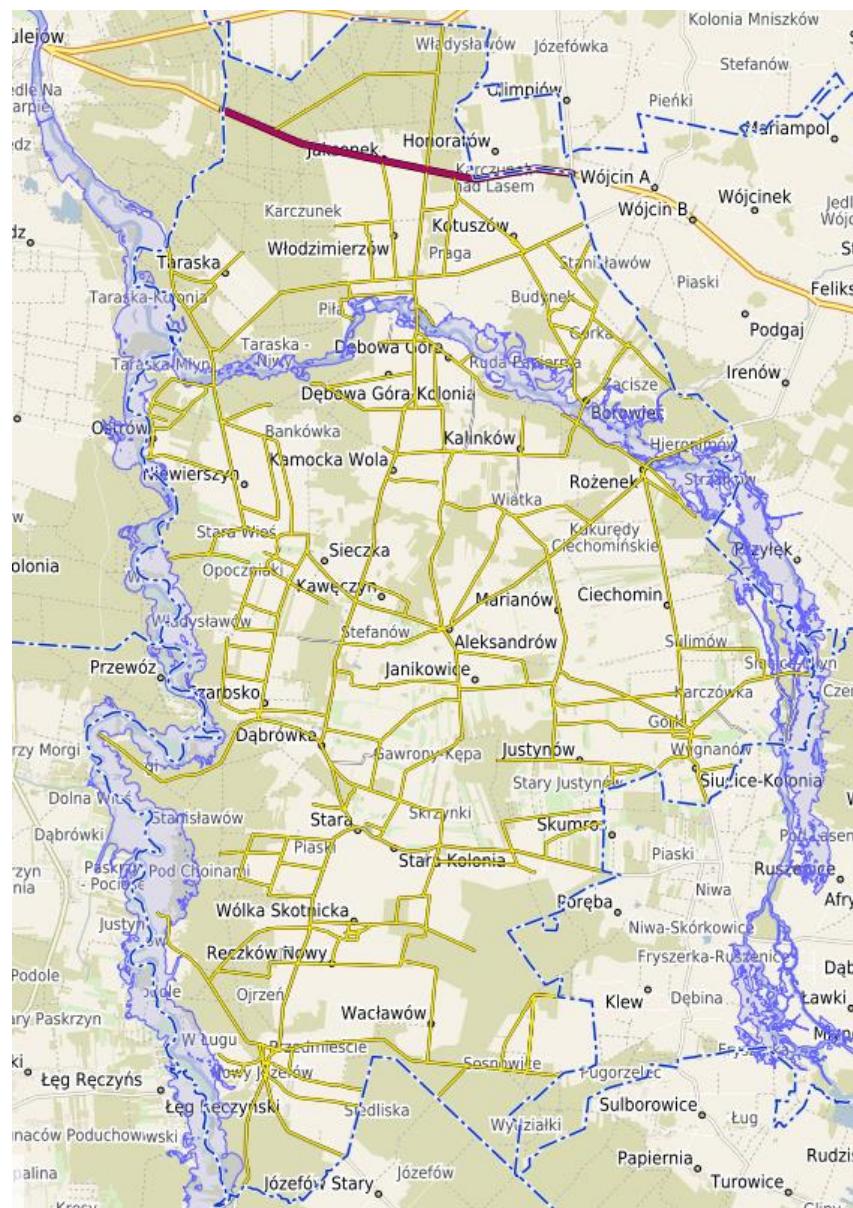
Działania służące osiągnięciu ustalonych dla JCWPd celów środowiskowych polegają w szczególności na stopniowym redukowaniu zanieczyszczenia wód podziemnych przez odwracanie znaczących i utrzymujących się tendencji wzrostowych zanieczyszczenia

powstałego w wyniku działalności człowieka. Podstawowym celem środowiskowym dla JCWPd jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu, definiowanego w art. 2 RDW jako stan osiągnięty przez część wód podziemnych, jeżeli zarówno jej stan ilościowy, jak i chemiczny jest określony jako co najmniej „dobry”.

**Główne zagrożenia i problemy:**

W zachodniej i środkowej części gminy występują obszary zagrożenia powodziowego raz na 100 lat (1%), związane z dolinami największych rzek Pilicy i Czarnej Malenieckiej. Tereny powodziowe zajmują ponad 1200 ha i stanowią około 8,5% powierzchni gminy. Na terenie gminy nie przewiduje się katastrofalnych zatopień zagrażających ludności. Na poniższej mapie kolorem niebieskim zaznaczono obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

**Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Aleksandrów ([www.Aleksandrow.e-mapa.net](http://www.Aleksandrow.e-mapa.net))**



Wahania stanów wody zależą głównie od pór roku i ilości długotrwałych dużych opadów. Dla obszarów szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z Ustawy Prawo wodne. Przy przygotowywaniu i wykonywaniu robót polegających na regulacji wód

oraz budowie wałów przeciwpowodziowych należy uwzględnić potrzebę zachowania doliny rzecznej oraz obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w stanie równowagi przyrodniczej i utrzymania różnorodności biologicznej, pozostawienie naturalnej doliny lub jej części nieobwałowanymi oraz wyłączenie z obwałowywania cennych przyrodniczo odcinków doliny Pilicy i Czarnej Malenieckiej, np. miejsca łąkowe ptactwa wodnego i błotnego, lasy łąkowe. Na terenie gminy nie przewiduje się katastrofalnych zatopień zagrażających ludności.

Dużym obciążeniem dla środowiska wodnego, a w szczególności dla cieków wodnych jest zrzut oczyszczonych ścieków z oczyszczalni ścieków. Ponadto bezpośrednio do wód powierzchniowych lub pośrednio poprzez odprowadzanie do gruntu, odprowadzane są wody opadowe i roztopowe. Spływające zanieczyszczenia z dróg i placów mogą stanowić znaczne zagrożenie dla jakości wód i gleb.

Wody podziemne, podobnie jak wody powierzchniowe, stale podlegają antropopresji. Mogą być narażone na różnego rodzaju czynniki degradujące wpływające na ich jakość i zasobność. Wśród potencjalnych i rzeczywistych źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych występujących na terenie gminy można zaliczyć: komunalne (ścieki, oczyszczalnie ścieków, nieszczelne szamba, zrzut ścieków, ujęcia wód podziemnych), transportowe (stacje paliw, szlaki komunikacyjne, obszary magazynowo-składowe), rolnicze (nawozy, pestycydy i środki ochrony roślin, gnojownie przy gospodarstwach rolnych, składowanie obornika bez płyt obornikowych), atmosferyczne, związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery i ich opadem oraz naturalne.

Planowane na terenie gminy inwestycje, zarówno na etapie realizacji (faza budowy) jak i późniejszej eksploatacji nie będą negatywnie oddziaływać na jakość wód, tym samym nie będą stanowić zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych wód i ekosystemów wodnych. W czasie prac budowlanych należy dbać o właściwy stan techniczny maszyn budowlanych i urządzeń oraz środków transportujących materiały budowlane na plac budowy w celu zapobieżenia ewentualnym awariom instalacji paliwowych i tym samym wyciekom substancji ropopochodnych, które mogą spowodować zanieczyszczenie gruntu, a pośrednio również wód. Na etapie funkcjonowania inwestycji zalecenia w zakresie ochrony wód dotyczyć będą właściwego sposobu gospodarowania powstającymi w budynku ściekami i odpadami.

#### **4.3. Powietrze atmosferyczne**

Ocena jakości powietrza i obserwacja zachodzących zmian w tym obszarze dokonywana jest corocznie w ramach państwowego monitoringu. Na terenie całego województwa łódzkiego, ocena jakości powietrza dokonywana jest w obszarze dwóch stref oceny tj.: Aglomeracja Łódzka (kod strefy PL1001) oraz strefa Łódzka (kod strefy PL1002). Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, oceny tej dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska (w tym Regionalne Wydziały Monitoringu Środowiska GIOŚ na poziomie województw). Klasyfikacji stref dokonuje się oddzielnie dla dwóch grup kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia oraz ze względu na ochronę roślin.

Podstawą klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są wartości poziomów: dopuszczalnego, docelowego i celu długoterminowego, określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2021 poz. 845). Wynikiem oceny jest zaliczenie strefy pod względem wszystkich substancji podlegających ocenie, do jednej z poniższych klas:

- klasa A (D1) – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych (D1),
- klasa C (D2) – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych (D2).

W poniższych tabelach przedstawiono wyniki klasyfikacji w latach 2016-2022 dla strefy łódzkiej, do której należy gmina Aleksandrów, dla poszczególnych zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia oraz ochrony roślin (Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim GIOŚ, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Łodzi).

Wynikowe klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (z uwzględnieniem krajowych norm dla uzdrowisk)

Kod strefy PL1002	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												
		SO <sub>2</sub>	NO <sub>2</sub>	PM10	Pb	C <sub>6</sub> H <sub>6</sub>	CO	As	Cd	Ni	BaP	PM <sub>2,5</sub>	O <sub>3</sub> *	O <sub>3</sub> **
2016	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2	
2017	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C	D2	
2018	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C	D2	
2019	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	C	D2	
2020	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C	A	D2	
2021	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C1	A	D2	
2022	A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C1	A	D2	

\*wg poziomu docelowego \*\*wg poziomu celu długoterminowego

Klasyfikacja strefy łódzkiej według parametrów, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony roślin

Kod strefy PL1002	Rok	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy			
		SO <sub>2</sub>	NO <sub>x</sub>	O <sub>3</sub> *	O <sub>3</sub> **
2016	A	A	A	A	D2
2017	A	A	A	A	D2
2018	A	A	A	A	D2
2019	A	A	A	C	D2
2020	A	A	A	A	D2
2021	A	A	A	A	D2
2022	A	A	A	A	D2

\*wg poziomu docelowego \*\*wg poziomu celu długoterminowego



W ocenie rocznej jakości powietrza sporządzonej dla kryterium ochrony zdrowia strefa łódzka w roku 2022 została zaliczona do klasy C z powodu przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM<sub>10</sub>, poziomu docelowego benzo(a)piranu oraz w zakresie przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu PM<sub>2,5</sub>. Cały obszar województwa uzyskał klasę D2 z powodu przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu.

Dążąc do ograniczenia emisji zanieczyszczeń gmina Aleksandrów oraz poszczególne podmioty organizacyjne podejmują różnego rodzaju działania. Stosowane metody to: budowa i eksploatacja urządzeń ochrony powietrza, stosowanie paliw o większej wartości opałowej i niższej zawartości siarki oraz popiołu, modernizacje kotłowni polegające na zastąpieniu źródeł opalanych węglem na źródła opalane olejem opałowym.

**Główne zagrożenia i problemy:**

- zanieczyszczenia komunikacyjne: droga krajowa nr 74, drogi powiatowe i drogi gminne,
- lokalna uciążliwość niskiej emisji: małe kotłownie i indywidualne paleniska domowe wykorzystujące węgiel złej jakości.

**4.4. Zasoby przyrodnicze**

Działania w zakresie ochrony przyrody powinny obejmować ochronę prawnie chronionych form przyrody oraz terenów zielonych i lasów (przeciwdziałanie powstawaniu dzikich wysypisk, wypalaniu traw), jak również możliwość wykorzystania tych terenów dla rozwoju turystyki.

**Zagrożenia dla terenów pod ochroną:**

- zmiany stosunków wodnych: przeprowadzone melioracje i brak obsługi urządzeń na rowach melioracyjnych wpłynęły na obniżenie poziomu wód gruntowych i przesuszenie wielu miejsc,
- intensywna gospodarka leśna (wycinka),
- zabiegi melioracyjne na terenach leśnych prowadzące do zaniku siedlisk torfowiskowych i podmokłych łąk,
- zmiana sposobu gospodarowania na łąkach i odejście od ich wykaszania i wypasania, co powoduje ich zakrzaczenie,
- nielegalne wysypiska śmieci,
- wypalanie łąk,
- zagrożenia komunikacyjne występujące wzdłuż drogowych szlaków komunikacyjnych związane ze stałym użytkowaniem szlaku oraz z przewozem materiałów niebezpiecznych,
- zagrożenia związane z pracami dotyczącymi odwodnienia dróg i nasypów kolejowych lub budową urządzeń infrastruktury drogowej.

#### **4.5. Hałas**

Pomiary hałasu drogowego na terenie województwa łódzkiego przeprowadzane były w roku 2020, w 11 punktach pomiarowych zlokalizowanych w miastach: Łowicz i Szadek. Na terenie gminy Aleksandrów nie przeprowadzono pomiarów poziomu hałasu.

Badania krótkookresowe hałasu drogowego wskazują na wystąpienie przekroczeń poziomu dopuszczalnego w 6 punktach pomiarowych: w porze dnia w 5 i nocy w 6 przypadkach. Z uwagi na położenie gminy nie należy się spodziewać, że na jej terenie występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu komunikacyjnego.

Na terenie gminy w ostatnich latach nie prowadzono pomiarów poziomu hałasu przemysłowego. Skala zagrożeń hałasem przemysłowym na terenie gminy jest nieznaczna, co wynika przede wszystkim z charakteru zainwestowania gminy, jak i niewielkiej liczby podmiotów działalności gospodarczej, w tym działalności sekcji przemysłowej. Hałas przemysłowy obejmuje zarówno dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia, a także części procesów technologicznych oraz instalacje i wyposażenie zakładów produkcyjnych, rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych (wentylatory, urządzenia klimatyzacyjne). Taki hałas ma charakter lokalny.

Zakłady i obiekty usługowe coraz częściej stosują zabezpieczenia przeciw emisji ponadnormatywnego hałasu.

Obecnie systemy lokalizacji nowych inwestycji, a także potrzeba sporządzenia ocen oddziaływania na środowisko, kontrole i egzekucja nałożonych kar pozwalają na znaczne ograniczenie tych uciążliwości.

##### Główne zagrożenia i problemy:

- niekorzystne zjawisko rozszerzania się obszarów zagrożonych hałasem samochodowym,
- brak inwentaryzacji obszarów, na których występują przekroczenia wartości normatywnych hałasu w środowisku, a w szczególności obszarów, na których przekroczone są wartości progowe hałasu w środowisku.

#### **5. Główne cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym oraz ich uwzględnienie podczas opracowania „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”**

Polityka ochrony środowiska jest jedną z najważniejszych polityk Unii Europejskiej, ponieważ obejmuje swym zakresem wszystkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego oraz przewiduje realizację działań o efektach długofalowych (charakter horyzontalny). Dlatego też polityka wspólnotowa musi znajdować odzwierciedlenie w strategiach niższego rzędu.



## Cele polityki ochrony środowiska

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania zaplanowane w Strategii powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
<b>Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku</b>	
<p>Celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.</p> <p><u>Cel szczegółowy 1.</u> Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych</p> <p>Projekt strategiczny 1. Transformacja regionów węglowych</p> <p><u>Cel szczegółowy 2.</u> Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej</p> <p>Projekt strategiczny 2B. Wdrożenie inteligentnych sieci elektroenergetycznych</p> <p><u>Cel szczegółowy 3.</u> Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych</p> <p>Projekt strategiczny 3A. Budowa Baltic Pipe</p> <p>Projekt strategiczny 3B. Budowa drugiej nitki Rurociągu Pomorskiego</p> <p><u>Cel szczegółowy 4.</u> Rozwój rynków energii</p> <p>Projekt strategiczny 4A. Wdrażanie Planu działania mającego służyć zwiększeniu trans granicznych zdolności przesyłowych energii elektrycznej</p> <p>Projekt strategiczny 4B. Hub gazowy</p> <p>Projekt strategiczny 4C Rozwój elektromobilności</p> <p><u>Cel szczegółowy 5.</u> Wdrażanie energetyki jądrowej</p> <p>Projekt strategiczny 5. Program polskiej energetyki jądrowej</p> <p><u>Cel szczegółowy 6.</u> Rozwój odnawialnych źródeł energii</p> <p>Projekt strategiczny 6. Wrażanie morskiej energetyki wiatrowej</p> <p><u>Cel szczegółowy 7.</u> Rozwój ciepłownictwa i Kogeneracji</p> <p>Projekt strategiczny 7A. Rozwój ciepłownictwa systemowego</p> <p><u>Cel szczegółowy 8.</u> Poprawa efektywności energetycznej</p> <p>Projekt strategiczny 8. Promowanie poprawy efektywności energetycznej</p>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach celu operacyjnego: 3.2. Ochrona środowiska oraz promocja odnawialnych źródeł energii</p>
<b>Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025r. (z perspektywą do 2030r. oraz do 2040r.)</b>	
<p>Celem głównym aKPOP jest ochrona zdrowia i komfortu życia mieszkańców oraz środowiska naturalnego jako całości, w szczególności – pilna poprawa stanu powietrza na obszarach stref, w których jak wynika z corocznie przeprowadzonej przez GIOŚ oceny jakości powietrza, stwierdzane są w dalszym ciągu przekroczenia poziomu dopuszczalnych i docelowych niektórych zanieczyszczeń. Kierunkami interwencji</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych</p>

<p>prowadzącymi do osiągnięcia i dotrzymania co najmniej standardów jakości powietrza określonych w prawodawstwie unijnym oraz krajowym, będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- utrzymanie priorytetu poprawy jakości powietrza oraz rozwój systemu oceny jakości powietrza poprzez zwiększenie liczby stacji pomiarowych uwzględnionych w pomiarach jakości powietrza w ramach PMŚ,</li> <li>- ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego,</li> <li>- ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego,</li> <li>- ograniczenie poziomu zanieczyszczeń powietrza w miastach, polityka miejska,</li> <li>- zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój OZE, - edukacja ekologiczna,</li> <li>- zapewnienie finansowania przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza,</li> <li>- ograniczanie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów mających wpływ na stan powietrza, w tym z uwzględnieniem działań dla sektora mieszkalnictwa do realizacji na obszarach wiejskich.</li> </ul>	
<b>Aktualizacja Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły</b>	
<p>Dla naturalnych części wód celem jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.</p> <p>Dla wód podziemnych określono następujące główne cele środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych</li> <li>– Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych</li> <li>– Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych</li> <li>– Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego na skutek działalności człowieka</li> <li>– Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach celu operacyjnego:</p> <p>3.1. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej oraz</p> <p>3.2. Ochrona zasobów środowiska naturalnego oraz promocja odnawialnych źródeł energii</p>
<b>Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju</b>	
<p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Niepogarszanie stanu części wód</li> <li>– Osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla wód powierzchniowych, dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych,</li> <li>– Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach celu operacyjnego:</p> <p>3.1. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej oraz</p> <p>3.2. Ochrona zasobów</p>

<p>prawnych i polskim prawie w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji</li> </ul>	<p>środowiska naturalnego oraz promocja odnawialnych źródeł energii</p>
<p><b>VI aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2022</b></p>	
<p>Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.</p>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach celu operacyjnego: 3.1. Wysoki poziom życia poprzez rozwój i modernizację infrastruktury technicznej</p>
<p><b>Master Plan dla obszaru dorzecza Wisły</b></p>	
<p>Nadrzędne cele strategiczne polityki wodnej Unii Europejskiej, które uwzględniono w dokumencie, skupiają się przede wszystkim na:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu oraz potencjału wód, a także związanych z nimi ekosystemów,</li> <li>– Zapewnieniu dostępu do zasobów wodnych dla zaspokojenia potrzeb ludności, środowiska naturalnego oraz społecznie i ekonomicznie uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki</li> <li>– Ograniczeniu negatywnych skutków powodzi i suszy oraz minimalizowaniu ryzyka wystąpienia sytuacji nadzwyczajnych</li> <li>– Wdrożeniu systemu zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi i gospodarowania wodami</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach celu operacyjnego: 3.1. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej</p>
<p><b>Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły</b></p>	
<p>Cele główne zarządzania ryzykiem powodziowym, to:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego,</li> <li>– Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego,</li> <li>– Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach celu operacyjnego: 3.1. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej</p>
<p><b>Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028</b></p>	
<p>Przewidywanymi efektami wdrożenia w życie KPGO 2028 będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ograniczenie wytwarzania odpadów,</li> <li>- zwiększenie ilości odpadów przekazywanych do recyklingu,</li> <li>- wyeliminowanie nieprawidłowo prowadzonego zagospodarowania odpadów,</li> <li>- podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie</li> </ul>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Właściwa gospodarka odpadami - selektywna zbiórka odpadów</li> <li>- Usuwanie odpadów</li> </ul>

zapobiegania powstawaniu odpadów oraz właściwego postępowania z odpadami.	zawierających azbest - Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
<b>Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032</b>	
W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu: – Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest – Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju – Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach działań: - Usuwanie odpadów zawierających azbest - Właściwa gospodarka odpadami - selektywna zbiórka odpadów - Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
<b>Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej</b>	
Celem głównym jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju. Celami szczegółowymi są: - Niskoemisyjne wytwarzanie energii, - Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami, - Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo - Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności - Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji	Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach celów operacyjnych: 3.1. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej 3.2. Ochrona zasobów środowiska naturalnego oraz promocja odnawialnych źródeł energii 3.3. Wzrost atrakcyjności przestrzennej opartej na zrównoważonym rozwoju gminy
<b>Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej</b>	
Głównym celem zdefiniowanym w NSEE jest podnoszenie świadomości ekologicznej, zmian postaw i zachowań społeczeństwa, w tym dzieci i młodzieży. Priorytety, które przyczynią się do osiągnięcia celu: • Priorytet 1. Zapewnienie źródeł finansowania i poprawa efektywności procesu dofinansowania przedsięwzięć z zakresu edukacji ekologicznej • Priorytet 2. Współpraca z województwem – realizacja Wspólnej strategii działania • Priorytet 3. Inicjowanie i prowadzenie szerokich konsultacji dla uzyskania nowoczesnych rozwiązań w zakresie edukacji ekologicznej	Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych
<b>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030</b>	
Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym 1. Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej	Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych

<p>o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną</p> <p>2. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony</p> <p>3. Cel szczegółowy III – skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu:</p>	
<b>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030</b>	
<p>Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska</p> <p>I. Kierunek interwencji: II.1. Rozwój liniowej infrastruktury technicznej</p> <p>II. Kierunek interwencji: II.2. Dostępność wysokiej jakości usług publicznych</p> <p>III. Kierunek interwencji: II.3. Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast</p> <p>IV. Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska</p> <p>V. Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych</p>
<b>Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej</b>	
<p><u>Cel główny:</u> Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców (SOR)</p> <p>Cel szczegółowy I: <b>Środowisko i zdrowie</b>. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1)</li> <li>- Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2)</li> <li>- Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3)</li> <li>- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4)</li> </ul> <p>Cel szczegółowy II: <b>Środowisko i gospodarka</b>. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1)</li> <li>- Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2)</li> <li>- Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3)</li> <li>- Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4)</li> <li>- Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz</li> </ul>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych</p>

<p>upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5)</p> <p>Cel szczegółowy III: <b>Środowisko i klimat</b>. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych</p> <p>- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1)</p> <p>- Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2)</p> <p><u>Cele horyzontalne:</u></p> <p><b>Środowisko i edukacja</b>. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV)</p> <p>- Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1)</p> <p><b>Środowisko i administracja</b>. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V)</p> <p>Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1)</p>	
<b>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku</b>	
<p>Kierunek interwencji 3: Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności</p> <p>Kierunek interwencji 4: Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów</p> <p>Kierunek interwencji 5: Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko</p>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach celu operacyjnego</p> <p>3.1. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej</p>
<b>Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022</b>	
<p>Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego</p> <p>I. Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej</p> <p>a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,</p> <p>Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa</p> <p>II. Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego</p> <p>b) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,</p> <p>c) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,</p> <p>d) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,</p> <p>e) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych</p>
<b>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</b>	
<p>Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p> <p>Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych celów</p>

<p>gospodarczego Śląska</p> <p>Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych</p> <p>Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p> <p>Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p> <p>Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach</p>	<p>strategicznych i operacyjnych</p>
<p><b>Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego do 2030 roku</b></p>	
<p><b>WIZJA ROZWOJU REGIONU:</b> Harmonijnie rozwijające się województwo w centrum polski, przyjazne rodzinom, mieszkańcom miast i obszarów wiejskich. Region, w którym nowoczesna gospodarka idzie w parze z ochroną walorów kulturowych i przyrodniczych.</p> <p><b>CELE STRATEGICZNE:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Strefa gospodarcza: nowoczesna i konkurencyjna gospodarka</li> <li>2. Strefa społeczna: obywatelskie społeczeństwo równych szans</li> <li>3. Strefa przestrzenna: atrakcyjna i dostępna przestrzeń</li> </ol> <p>Cel horyzontalny: efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych</p>
<p><b>Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem lat 2026-2031</b></p>	
<p>Cele w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) zmniejszenie ilości powstających odpadów:             <ol style="list-style-type: none"> <li>a. ograniczenie marnotrawienia żywności;</li> <li>b. wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia;</li> </ol> </li> <li>2) zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji;</li> <li>3) doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. W celu obliczenia poszczególnych wartości procentowych wskazanych poniżej, należy ująć wszystkie odpady komunalne odebrane i zebrane (również odpady budowlane i remontowe pochodzące z gospodarstw domowych):             <ol style="list-style-type: none"> <li>a. osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji:                 <ul style="list-style-type: none"> <li>papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020r.;</li> <li>b. do 2020r. udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w stosunku do wytworzonych odpadów komunalnych nie może przekraczać 30%;</li> <li>c. do 2025r. recyklingowi powinno być poddawane 60% odpadów</li> </ul> </li> </ol> </li> </ol>	<p>Cele będą realizowane przez zadania zaplanowane w ramach kierunków działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Właściwa gospodarka odpadami - selektywna zbiórka odpadów</li> <li>- Usuwanie odpadów zawierających azbest</li> <li>- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców</li> </ul>



<p>komunalnych;</p> <p>4) zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie):</p> <p>a. objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych;</p> <p>b. wprowadzenie jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju do końca 2021r. – zestandaryzowanie ma na celu zapewnienie minimalnego poziomu selektywnego zbierania odpadów szczególnie w odniesieniu do gmin w których stosuje się niedopuszczalny podział na odpady „suche” - „mokre”;</p> <p>c. zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi;</p> <p>d. wprowadzenie we wszystkich gminach w kraju systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i innych bioodpadów u źródła – do końca 2021 r.;</p> <p>5) zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby nie było składowanych w 2020r. więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995r.;</p> <p>6) zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych;</p> <p>7) zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia;</p> <p>8) zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych;</p> <p>9) utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi;</p> <p>10) monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowywaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12);</p> <p>11) zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% suchej masy i o ciepłe spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016r.;</p> <p>12) kontynuacja prowadzenia przez gminy gospodarki odpadami w ramach regionów gospodarki odpadami komunalnymi;</p> <p>13) doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami. W celu obliczenia poszczególnych wartości procentowych wskazanych poniżej, należy ująć wszystkie odpady komunalne odebrane i zebrane (również odpady budowlane i remontowe pochodzące z gospodarstw</p>	
--	--

<p>domowych);</p> <p>14) do 2030r. recyklingowi powinno być poddawane 65% odpadów komunalnych;</p> <p>15) redukcja składowania odpadów komunalnych do maksymalnie 10% do 2030r.</p>	
<p><b>Program ochrony środowiska dla Województwa łódzkiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028</b></p>	
<p>Cele w zakresie ochrony środowiska do 2028 roku:</p> <p><i>Ochrona klimatu i jakości powietrza</i></p> <p>P.I. Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu</p> <p><i>Zagrożenia hałasem</i></p> <p>ZH.I. Poprawa klimatu akustycznego w województwie łódzkim</p> <p><i>Pola elektromagnetyczne</i></p> <p>PEM.I. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi</p> <p><i>Gospodarowanie wodami</i></p> <p>GW.I. Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) – rzecznych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd)</p> <p>GW.II. Ochrona przed niedoborami wody i powodzią</p> <p><i>Gospodarka wodno-ściekowa</i></p> <p>GWS.I. Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej</p> <p><i>Zasoby geologiczne</i></p> <p>ZG.I. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi</p> <p><i>Gleby</i></p> <p>GL.I. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu</p> <p><i>Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</i></p> <p>GO.I. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa łódzkiego</p> <p><i>Zasoby przyrodnicze</i></p> <p>ZP.I. Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej</p> <p>ZP.II. Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej</p> <p>ZP.III. Zwiększenie lesistości</p> <p><i>Zagrożenia poważnymi awariami (PAP)</i></p> <p>PAP I. Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków</p>	<p>Cele te będą realizowane przez wszystkie zaplanowane zadania w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych</p>

## 6. Zadania ujęte w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”

Zadania przewidziane do realizacji na terenie gminy Aleksandrów w latach 2023-2030

<b>CEL STRATEGICZNY I: WYSOKI POZIOM USŁUG SPOŁECZNYCH ORAZ AKTYWNE I ZINTEGROWANE SPOŁECZEŃSTWO</b>
<b>CELE OPERACYJNE:</b>
1.1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych i zdrowotnych
1.2. Rozwój infrastruktury społecznej
1.3. Rozwój tożsamości oraz aktywizacja mieszkańców
<b>PLANOWANY PROJEKT/ZADANIE</b>
Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Skotnikach o salę gimnastyczną wraz z instalacjami i niezbędną infrastrukturą techniczną
Budowa Gminnego Centrum Kultury
Budowa Gminnego Centrum Sportu
Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych
Doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
Usuwanie barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnością oraz rodzicom z dziećmi
Poprawa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy poprzez budowę/modernizację obiektów na terenie gminy m.in. boiska sportowe, sale gimnastyczne, place zabaw, siłownie plenerowe

<b>CEL STRATEGICZNY II: KONKURENCYJNA GOSPODARKA LOKALNA – INTENSYFIKACJA ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY</b>
<b>CELE OPERACYJNE:</b>
2.1. ROZWÓJ EFEKTYWNEGO I WYSPECJALIZOWANEGO ROLNICTWA
2.2. WSPIERANIE ROZWOJU RÓŻNORODNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
2.3. ROZWÓJ TURYSTYKI I REKREACJI ORAZ PROMOCJA GMINY
<b>PLANOWANY PROJEKT/ZADANIE</b>
Tworzenie warunków do rozwoju gospodarstw ekologicznych
Modernizacja gospodarstw rolnych

Stworzenie korzystnych warunków dla nowych przedsiębiorców
Promocja produktów lokalnych
Stworzenie ulg i zachęt dla inwestorów
Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej związanej z uprawianiem turystyki wodnej na Pilicy w miejscowości Ostrów
Budowa szlaku rowerowego wzdłuż rzeki Pilicy
Budowa szlaku rowerowego Ostrów –Niewierszyn –Kawęczyn –Dąbrówka –Szarbsko –Stara –Skotniki
Budowa szlaku pieszo-rowerowego szlakiem walk partyzanckich
Budowa szlaku pieszo-rowerowego szlakiem powstania styczniowego
Budowa tras widokowych w miejscowości Ostrów i Szarbsko
Budowa ścieżek edukacyjnych na obszarze Doliny Środkowej Pilicy
Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

<b>CEL STRATEGICZNY III: PEŁNA I NOWOCZESNA INFRASTRUKTURA TECHNICZNA ORAZ PRAWIDŁOWA POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY</b>
<b>CELE OPERACYJNE:</b>
3.1. ROZBUDOWA NOWOCZESNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
3.2. OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ PROMOCJA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII
3.3. WZROST ATRAKCYJNOŚCI PRZESTRZENNEJ OPARTEJ NA ZRÓWNOWAŻONYM ROZWOJU GMINY
<b>PLANOWANY PROJEKT/ZADANIE</b>
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Aleksandrów – Etap IV
Kanalizacja gminy w oparciu o przydomowe oczyszczalnie ścieków – Etap V
Budowa gminnej oczyszczalni ścieków
Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie łódzkim na DK 74 w miejscowości Jaksonek
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Ostrów
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowościach Stara – Dąbrówka (Kępina)
Przebudowa (remont) drogi gminnej Borowiec – Katuszów
Budowa drogi w miejscowości Brzezcie
Budowa drogi w miejscowości Janikowice
Budowa drogi w miejscowości Wolica
Przebudowa drogi Skotniki –Józefów Stary

Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy Aleksandrów - Etap I
Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy Aleksandrów - Etap II
Przebudowa drogi powiatowej Nr 3118E Prymusowa Wola –Paradyż –Skórkowice –Reczków na długości 990m
Przebudowa drogi powiatowej nr 3921E Przedbórz –Skotniki –Jaksonek –Radonia -Błogie Szlacheckie na długości 990m
Budowa chodnika w miejscowości Kamocka Wola przy drodze powiatowej nr 3921E Przedbórz – Skotniki –Jaksonek –Radonia -Błogie Szlacheckie
Budowa witaczy przy DK 74
Budowa witaczy przy drogach powiatowych na terenie gminy Aleksandrów
Zagospodarowanie centrum miejscowości Kotuszów
Zagospodarowanie centrum miejscowości Wólka Skotnicka
Odnawialne Źródła Energii na terenie gminy Aleksandrów – Etap III
Rozbudowa/modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej
Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury okołodrogowej (m.in. chodniki, parkingi, drogi dla rowerów, ciągi piesze, przystanki)
Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
Modernizacja istniejących nieekologicznych źródeł ciepła
Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych
Modernizacja systemów melioracyjnych
Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Zadania inwestycyjne wskazane do realizacji na terenie gminy Aleksandrów to zarówno inwestycje wynikające z planów Samorządu, planów rozwoju gospodarstw działających na tym terenie, jak również innych zadań, których wdrożenie uzależnia się od czynników zewnętrznych, m.in. pozyskania dofinansowania, zainteresowania mieszkańców.

Zadania dotyczące poprawy efektywności energetycznej budynków obejmuje ocieplenie ścian zewnętrznych i stropów oraz wymianę okien i drzwi w budynkach. Przed przystąpieniem do termomodernizacji budynku należy opracować Audyt energetyczny, który pozwoli prawidłowo zweryfikować potrzeby cieplne budynku oraz dobrać optymalne rozwiązania techniczne. Działania termomodernizacyjne dotyczą istniejących budynków (mieszkalnych, użyteczności publicznej i gospodarczych) i zamykają się w granicach obszarów już zainwestowanych. Termomodernizacja ma na celu zrationalizowanie potrzeb ciepłych budynków - właściwa izolacja termiczna budynków przyczyni się do ograniczenia ilości

spalanego paliwa (tzw. efekt oszczędnościowy), a tym samym zmniejszy ilość emisji substancji zanieczyszczających powietrze.

Działania modernizacyjne w systemie ogrzewania oraz wymiana źródeł ciepła to z założenia inwestycje, które będą realizowane w oparciu o nowe rozwiązania technologiczne, ograniczające zanieczyszczenia pochodzące ze spalania poszczególnych mediów grzewczych oraz ograniczające straty energii. Przedmiotem działań będą źródła ciepła małych mocy w istniejącej zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej oraz w budynkach użyteczności publicznej oraz instalacje w budynkach prowadzących działalność gospodarczą (w zależności od potrzeb danego rodzaju działalności). Inwestycje prowadzone będą dla potrzeb danego budynku, wewnątrz obiektu. Zadanie realizowane może być poprzez wymianę przestarzałego kotła na kocioł o wyższej sprawności z możliwością zmiany paliwa na bardziej ekologiczne (np. z węgla na pompę ciepła). Moc kotłów dostosowana do potrzeb budynków mieszkalnych, tj. maksymalnie do kilkudziesięciu kW.

Przewidywane działania w obszarze wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii dotyczą budowy lokalnych rozproszonych małych źródeł energii produkujących ciepło na potrzeby budynku (typu kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne). Są to instalacje małych mocy w aplikacjach indywidualnych (budynek mieszkalny, budynek użyteczności publicznej).

Modernizacja i remont infrastruktury drogowej ma na celu upłynnienie ruchu i ograniczenia emisji spalin z komunikacji. Inwestycje drogowe głównie zadań modernizacyjnych i usprawniających w obecnym stanie zainwestowania – w śladzie przebiegu drogi.

Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej będzie prowadzona na terenach zainwestowanych, zamieszkałych, w pobliżu ciągów komunikacyjnych lub nawet w pasie drogowym.

## **7. Określenie, analiza i ocena stanu środowiska na obszarach przewidywanych znaczącym oddziaływaniem**

Głównym celem Prognozy jest określenie możliwych skutków i oddziaływań na środowisko, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji zapisów „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów ...”.

Dla wszystkich przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839 ze zm.) nakłada obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, a przedsięwzięcia, które mogą oddziaływać na środowisko mogą mieć nałożony obowiązek przeprowadzenia oceny i sporządzenia raportu. Raporty oddziaływania na środowisko dotyczące poszczególnych zadań inwestycyjnych mogą wskazywać działania wariantowe.

### **7.1. Matryca wpływów zadań Strategii na poszczególne komponenty środowiska**

Dla przeanalizowania skutków i oddziaływań na środowisko działań inwestycyjnych, zamieszczonych w „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów ...” posłużono się matrycą logiczną.



**Przewidywane oddziaływanie zadań inwestycyjnych na terenie gminy na następujące zagadnienia i aspekty środowiska**

Zadania inwestycyjne zawarte w „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”	obszary Natura 2000		różnorodność biologiczną		ludzi		zwierzęta		rośliny		wodę		powietrze		powierzchnię ziemi		krajobraz		klimat		zasoby naturalne		zabytki		dobra materialne			
	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
REALIZACJA (R)/EKSPLOATACJA (E)	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
<b>Cel strategiczny I: Wysoki poziom usług społecznych oraz aktywne i zintegrowane społeczeństwo</b>																												
Rozbudowa budynku Szkoły Podstawowej w Skotnikach o salę gimnastyczną wraz z instalacjami i niezbędna infrastrukturą techniczną	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa Gminnego Centrum Kultury	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa Gminnego Centrum Sportu	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych	*	*	*	*	*	+	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	-	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	*	*	*	*	*	+	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	-	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Usuwanie barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnością oraz rodzicom z dziećmi	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Poprawa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy poprzez budowę/modernizację obiektów na terenie gminy m.in. boiska sportowe, sale gimnastyczne, place zabaw, siłownie plenerowe	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
<b>Cel strategiczny II: Konkurencyjna gospodarka lokalna – intensyfikacja rozwoju gospodarczego gminy</b>																												
Tworzenie warunków do rozwoju gospodarstw ekologicznych	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Modernizacja gospodarstw rolnych	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Zadania inwestycyjne zawarte w „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”	obszary Natura 2000		różnorodność biologiczną		ludzi		zwierzęta		rośliny		wodę		powietrze		powierzchnię ziemi		krajobraz		klimat		zasoby naturalne		zabytki		dobra materialne			
	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
REALIZACJA (R)/EKSPLOATACJA (E)	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
Stworzenie korzystnych warunków dla nowych przedsiębiorców	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Promocja produktów lokalnych	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Stworzenie ulg i zachęt dla inwestorów	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej związanej z uprawianiem turystyki wodnej na Pilicy w miejscowości Ostrów	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa szlaku rowerowego wzdłuż rzeki Pilicy	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa szlaku rowerowego Ostrów –Niewierszyn –Kawęczyn –Dąbrówka – Szarbsko –Stara –Skotniki	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa szlaku pieszo-rowerowego szlakiem walk partyzanckich	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa szlaku pieszo-rowerowego szlakiem powstania styczniowego	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa tras widokowych w miejscowości Ostrów i Szarbsko	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa ścieżek edukacyjnych na obszarze Doliny Środkowej Pilicy	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Rozbudowa infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
<b>Cel strategiczny III: Pełna i nowoczesna infrastruktura techniczna oraz prawidłowa polityka przestrzenna gminy</b>																												
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Aleksandrów – Etap IV	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Kanalizacja gminy w oparciu o przydomowe oczyszczalnie ścieków – Etap V	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa gminnej oczyszczalni ścieków	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+

Zadania inwestycyjne zawarte w „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”	obszary Natura 2000		różnorodność biologiczną		ludzi		zwierzęta		rośliny		wodę		powietrze		powierzchnię ziemi		krajobraz		klimat		zasoby naturalne		zabytki		dobra materialne			
	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
REALIZACJA (R)/EKSPLOATACJA (E)	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie łódzkim na DK 74 w miejscowości Jaksonek	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Ostrów	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowościach Stara – Dąbrówka (Kępina)	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa (remont) drogi gminnej Borowiec – Kotuszów	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa drogi w miejscowości Brzezie	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa drogi w miejscowości Janikowice	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa drogi w miejscowości Wolica	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa drogi Skotniki –Józefów Stary	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy Aleksandrów - Etap I	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy Aleksandrów - Etap II	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa drogi powiatowej Nr 3118E Prymusowa Wola –Paradyż – Skórkowice –Reczków na długości 990m	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Przebudowa drogi powiatowej nr 3921E Przedbórz –Skotniki –Jaksonek – Radonia -Błogie Szlacheckie na długości 990m	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa chodnika w miejscowości Kamocka Wola przy drodze powiatowej nr 3921E Przedbórz –Skotniki –Jaksonek –Radonia -Błogie Szlacheckie	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa witaczy przy DK 74	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa witaczy przy drogach powiatowych na terenie gminy Aleksandrów	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+

Zadania inwestycyjne zawarte w „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”	obszary Natura 2000		różnorodność biologiczną		ludzi		zwierzęta		rośliny		wodę		powietrze		powierzchnię ziemi		krajobraz		klimat		zasoby naturalne		zabytki		dobra materialne			
	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
REALIZACJA (R)/EKSPLOATACJA (E)	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E	R	E
Zagospodarowanie centrum miejscowości Kotuszów	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Zagospodarowanie centrum miejscowości Wólka Skotnicka	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Odnawialne Źródła Energii na terenie gminy Aleksandrów – Etap III	*	*	*	*	*	+	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	-	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Rozbudowa/modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	+	*	*	-	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa, rozbudowa i modernizacja dróg	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury okołodrogowej (m.in. chodniki, parkingi, drogi dla rowerów, ciągi piesze, przystanki)	*	*	*	*	*	+	*	*	-	*	*	*	-	+	-	*	-	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	*	*	*	*	*	+	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	-	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Modernizacja istniejących nieekologicznych źródeł ciepła	*	*	*	*	*	+	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	-	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej i budynkach prywatnych	*	*	*	*	*	+	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	-	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	+
Usuwanie wyrobów zawierających azbest	*	*	*	*	*	+	*	*	*	*	*	+	*	+	*	+	*	+	*	*	*	*	*	*	*	*	*	+

Oznaczenia symboli w powyższej matrycy: + wpływ pozytywny, - wpływ negatywny, \* brak wpływu

### Wpływ przedsięwzięć na poszczególne komponenty środowiska – wnioski z matrycy logicznej

Komponent	Opis
<b>Natura 2000</b>	Oddziaływanie przedsięwzięć inwestycyjnych na siedliska objęte ochroną w ramach sieci ekologicznej Natura 2000 na terenie gminy nie będzie występowało, ze względu na lokalizację inwestycji na terenach zagospodarowanych lub w konkretnych obiektach. Przedsięwzięcia zlokalizowane są w znacznej odległości od chronionych terenów i nie będą bezpośrednio oddziaływać na środowisko przyrodnicze oraz na gatunki roślin i zwierząt znajdujące się pod ochroną. Obszary Natura zajmuje fragmenty terenów niezainwestowanych, przedsięwzięcia zlokalizowane są w odległości od chronionych terenów i nie będą bezpośrednio oddziaływać na środowisko przyrodnicze oraz na gatunki roślin i zwierząt znajdujące się pod ochroną.
<b>Różnorodność biologiczna</b>	Dla planowanych inwestycji brak wpływu, ponieważ inwestycje nie mają zbyt dużego zasięgu (najczęściej inwestycje ograniczają się do poszczególnych obiektów lub przestrzeni), aby znacząco wpłynąć na ograniczenie różnorodności biologicznej.
<b>Ludzi</b>	<p>Dla inwestycji realizowanych w budynkach brak wpływu na etapie realizacji inwestycji oraz znaczący wpływ pozytywny na etapie eksploatacji obiektów (po termomodernizacji, wymianie źródeł oświetlenia oraz źródeł ciepła, montażu ogniw fotowoltaicznych).</p> <p>Inwestycje liniowe wiążą się z wykorzystaniem niezbędnych maszyn czy urządzeń. Hałas i zanieczyszczenia generowane przez wykorzystywany sprzęt będą mocno ograniczone i nie będą przekraczać dopuszczalnych, określonych przepisami prawa norm w zakresie emisji hałasu i zanieczyszczeń, zatem nie będą powodować znaczących uciążliwości dla ludzi. Wpływ znaczący pozytywny na etapie eksploatacji, ponieważ w wyniku realizacji poszczególnych inwestycji nastąpi rozwój oraz poprawa stanu infrastruktury, nastąpi wzrost standardu życia mieszkańców gminy a także poprawa stanu jakości powietrza w wyniku zmniejszenia emisji CO<sub>2</sub>.</p> <p>Przy zachowaniu przepisów BHP oraz postępowania przy prowadzeniu inwestycji budowlanych nie powinno dojść do sytuacji, w których narażone byłoby zdrowie i życie ludzi.</p> <p>Dzięki planowanym inwestycjom powstanie infrastruktura techniczna i odnowione zostaną obiekty użyteczności publicznej itp. Większość działań będzie prowadziła do zwiększenia standardu życia mieszkańców na terenie gminy. Efekty działań będą widoczne także w sferze ekonomicznej.</p>
<b>Zwierzęta</b>	Obecnie żyjące gatunki zwierząt na terenach zurbanizowanych, gdzie będzie przeprowadzana zdecydowana większość inwestycji, to gatunki synantropijne, czyli wykorzystujące bliskość siedzib ludzkich z korzyścią dla siebie. Po zakończeniu działań inwestycyjnych gatunki te mogą bez przeszkód egzystować dalej. Termomodernizacja budynków dotyczyć będzie obiektów już istniejących. Elementem podstawowym przed przystąpieniem do prac jest ekspertyza ornitologa i chiropterologa stwierdzająca obecność ptaków i nietoperzy lub ich brak w danym obiekcie. W sytuacji stwierdzenia obecności ptaków czy nietoperzy, należy dostosować terminy i sposób wykonywania prac do okresów lęgu, rozrodu lub hibernacji ptaków i nietoperzy, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem ich przez ptaki i nietoperze. Podczas prowadzenia prac inwestycyjnych w takich budynkach należy uzyskać (przed rozpoczęciem prac) zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2023 poz. 1336 ze zm.). Po zakończeniu prac należy umożliwić im dalsze gniazdowanie lub zapewnić siedliska zastępcze.

Komponent	Opis
<p><b>Rośliny</b></p>	<p>Okresowy, chwilowy niekorzystny wpływ na szatę roślinną może wystąpić na etapie realizacji inwestycji - zwłaszcza inwestycji liniowych. Wyjątek stanowią będą inwestycje związane z termomodernizacją budynków czy montażem ogniw fotowoltaicznych, które zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji pozostaną bez wpływu na szatę roślinną. Inwestycje liniowe (dotyczące np. rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej poprawy stanu technicznego dróg publicznych na terenie gminy) będą miały ograniczony wpływ wyłącznie do granic terenu inwestycji. Planowane inwestycje realizowane będą w obszarach zurbanizowanych, użytkowanych i przekształcanych przez człowieka. Po zakończeniu prac roślinność powróci w drodze naturalnej sukcesji lub celowych, zaplanowanych nasadzeń. Na etapie eksploatacji poszczególnych inwestycji nie przewiduje się wpływu na roślinność.</p> <p>Inwestycje nie dopuszczają możliwości ograniczania terenów zielonych. Wszelkie inwestycje znajdujące się w obszarach podlegających ochronie będą realizowane z zachowaniem obowiązujących na tych terenach ograniczeń i zakazów.</p>
<p><b>Woda</b></p>	<p>Na etapie realizacji inwestycji, zwłaszcza związanych z pracami ziemnymi należy dbać o stan techniczny zaplecza budowy oraz wykorzystywanych maszyn celem zapobieżenia przedostania się substancji ropopochodnych do gruntu a następnie do wód. Odpowiedni nadzór nad pracą sprzętu i jego stanem technicznym wyeliminuje wpływ robót budowlanych na wody powierzchniowe i podziemne.</p> <p>Nie przewiduje się wpływu na stan i jakość wód powierzchniowych i podziemnych na etapie eksploatacji większości inwestycji.</p> <p>Wpływ pozytywny - w wyniku realizacji przedsięwzięć zostanie zmodernizowana i rozbudowana infrastruktura wodno-kanalizacyjna.</p>
<p><b>Powietrze</b></p>	<p>W trakcie realizacji przedsięwzięć zagrożenie dla stanu powietrza wynikać będzie głównie z pracy sprzętu budowlanego, powodującego emisję zanieczyszczeń (produkty spalania oleju napędowego). Nieorganizowana emisja zanieczyszczeń występować będzie podczas realizacji robót budowlanych. Ilość zanieczyszczeń wytwarzanych przez maszyny budowlane będzie stosunkowo niewielka ze względu na ograniczoną powierzchnię, na jakiej będą odbywały się roboty oraz ograniczony czas ich przeprowadzania. Można stwierdzić, że powstające zanieczyszczenia powietrza w trakcie budowy będą miały zasięg lokalny. Emisja ta będzie zjawiskiem czasowym i nie będzie miała większego znaczenia w długofalowym kształtowaniu jakości powietrza atmosferycznego na omawianym obszarze ani w jego otoczeniu. Po zakończeniu realizacji poszczególnych inwestycji ustaną uciążliwości w tym zakresie.</p> <p>Wpływ pozytywny na etapie eksploatacji inwestycji dotyczy większości inwestycji ujętych w „Strategii...”</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- termomodernizacja budynków spowoduje wzrost oszczędności energii, redukcję strat ciepła</li> <li>- modernizacja systemów grzewczych - ograniczy zanieczyszczenia pochodzące ze spalania poszczególnych mediów grzewczych oraz ograniczające straty energii</li> <li>- rozwój instalacji bazujących na odnawialnych źródłach energii (instalacje fotowoltaiczne) spowoduje ograniczenie „niskiej emisji”, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji chemicznych (m.in. CO<sub>2</sub>, SO<sub>2</sub>) do środowiska</li> <li>- poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej - realizacja tego zadania może wpłynąć (choć w niewielkim stopniu) na poprawę jakości powietrza w perspektywie długoterminowej. Zwiększy się płynność poruszania się pojazdów po drogach oraz średnią prędkość ruchu</li> </ul>
<p><b>Powierzchnia ziemi</b></p>	<p>Wpływ pozytywny lub neutralny, ponieważ inwestycje nie przekształcą znacząco powierzchni ziemi, naruszają ją jedynie w fazie budowy (dotyczy to głównie terenów niezurbanizowanych i inwestycji liniowych), a po przeprowadzeniu inwestycji teren zostanie uprzątnięty</p>

Komponent	Opis
<b>Krajobraz</b>	Okresowy niekorzystny wpływ na krajobraz może wystąpić na etapie realizacji większości inwestycji (m.in. obecność maszyn budowlanych). Oddziaływania te będą mieć charakter przejściowy i ustąpią po zakończeniu etapu budowy.
<b>Klimat</b>	Brak wpływu, ponieważ inwestycje nie mają na tyle szerokiego zasięgu, aby znacząco wpłynąć na zmiany klimatyczne.
<b>Zasoby naturalne</b>	Brak wpływu zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji poszczególnych inwestycji. Jedynie etap realizacji związany będzie z wykorzystywaniem paliw do zasilania maszyn i urządzeń. Skala inwestycji przewidzianych w projekcie dokumentu nie jest tak duża, aby mogła negatywnie wpływać na stan zasobów naturalnych.
<b>Zabytki</b>	Wpływ pozytywny lub neutralny. Niektóre inwestycje mogą obejmować tereny, na których są obiekty zabytkowe oraz same obiekty.
<b>Dobra materialne</b>	Wpływ znaczący pozytywny, ponieważ w wyniku realizacji przedsięwzięć wzrośnie jakość przestrzeni publicznej, niektóre obiekty zostaną odnowione, ocieplone i zmienią swoje funkcje, wzrośnie wyposażenie terenów w infrastrukturę techniczną oraz jakość zagospodarowania terenów. Wzrośnie atrakcyjność gminy dla przyszłych inwestorów oraz zwiększy się standard życia mieszkańców.

Dokładne określenie oddziaływania inwestycji wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, przewidzianych w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” na komponenty środowiska, określane będzie na etapie trwania tej procedury. Obecnie nie jest możliwa szczegółowa ocena wpływu poszczególnych inwestycji na środowisko ze względu na różny stopień zaawansowania prac projektowych (albo ich brak) dla poszczególnych przedsięwzięć.



Podsumowując wpływ powyższych inwestycji na poszczególne komponenty środowiska należy zaznaczyć, że poprzez realizację konkretnych zadań inwestycyjnych osiągnięte zostaną założenia „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów”. Poszczególne zadania mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak w efekcie prognozuje się poprawę jakości środowiska i jego funkcjonowania.

Jedną z ważniejszych inwestycji przeprowadzanych na terenie gminy Aleksandrów jest poprawa jakości środowiska przede wszystkim w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Dotyczą one urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych. Uporządkowanie działań związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków bez wątplenia stanie się przyczyną poprawy jakości środowiska w gminie. Natomiast rozwój sieci wodociągowej, może pozytywnie wpłynąć na zdrowie mieszkańców gminy oraz poprawę jakości ich życia.

Kolejną grupę zadań inwestycyjnych w gminie stanowią zadania zmierzające do poprawy infrastruktury drogowej. Gmina wymienia tu działania polegające na budowie, rozbudowie i modernizacji dróg. Są to inwestycje wykazujące nieznaczne negatywne oddziaływanie na środowisko, jedynie w fazie realizacji prac drogowych. Drogi z poprawioną nawierzchnią, w fazie eksploatacji, stanowią źródło zanieczyszczeń znacznie mniej uciążliwe dla środowiska w porównaniu ze stanem wcześniejszym. Ograniczeniu ulegają szczególnie emisje hałasu i wibracji. Usprawnienie płynności ruchu w sieci dróg może doprowadzić do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, biorąc pod uwagę stale wzrastające natężenie ruchu na drogach w gminie.

Ponadto Projekt „Strategii ...” przewiduje szereg działań, zmierzających do poprawy stanu środowiska poprzez promowanie efektywności energetycznej oraz wprowadzanie urządzeń i instalacji wykorzystujących energię odnawialną (montaż instalacji fotowoltaicznych).

Planowane inwestycje występują na terenie zamieszkałym, w skupiskach siedzib ludzkich, na terenie gminy Aleksandrów i nie będą bezpośrednio oddziaływać na siedliska przyrodnicze oraz chronione gatunki roślin i zwierząt na obszarze chronionym Natura 2000 (obszary zlokalizowane są poza gminą, w znacznej odległości). Ich oddziaływanie będzie miało jedynie skutek lokalny i tylko w trakcie budowy. Po zakończeniu i uprzątnięciu terenu budowy po zakończeniu realizacji inwestycji, w/w zadania będą miały pozytywny wpływ na środowisko.

## **7.2. Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań**

Realizacja celów „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” poprzez konkretne zadania, ma dla większości inwestycji pozytywny lub neutralny wpływ na środowisko. Poszczególne inwestycje mogą w różnym stopniu oddziaływać na środowisko, jednak w efekcie końcowym prognozuje się poprawę jakości środowiska i jego funkcjonowania.

W omawianym dokumencie przewiduje się szereg działań z zakresu poprawy jakości powietrza. Zadania te powodują długofalowe korzyści ekonomiczne, społeczne i środowiskowe (redukcji emisji gazów cieplarnianych, redukcji zużycia energii finalnej

poprzez podniesienie efektywności energetycznej i wzrostu udziału zużycia energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii).

W zadaniach inwestycyjnych są działania zmierzające do poprawy infrastruktury drogowej polegające na modernizacji i remoncie dróg. Są to inwestycje wykazujące nieznaczne negatywne oddziaływanie na środowisko, jedynie w fazie realizacji prac. Drogi z poprawioną nawierzchnią, w fazie eksploatacji, stanowią źródło zanieczyszczeń znacznie mniej uciążliwe dla środowiska w porównaniu ze stanem wcześniejszym. Ograniczeniu ulegają szczególnie emisje hałasu i wibracji. Usprawnienie płynności ruchu w sieci dróg może doprowadzić także do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej w efekcie finalnym będą miały pozytywny wpływ na środowisko naturalne oraz na zdrowie mieszkańców i poprawę jakości ich życia. Planowane inwestycje występujące na terenie zamieszkałym, w skupiskach siedzib ludzkich, na terenie poszczególnych miejscowości gminy Aleksandrów, nie będą bezpośrednio oddziaływać na siedliska przyrodnicze oraz chronione gatunki roślin i zwierząt na obszarze chronionym Natura 2000. Ich oddziaływanie będzie miało jedynie skutek lokalny i występujący tylko w trakcie budowy. Po zakończeniu i uprzątnięciu terenu budowy w/w zadania będą miały pozytywny wpływ na środowisko.

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów...” wskazuje zadania zaplanowane do realizacji w perspektywie czasowej do roku 2030 i ogranicza zasięg tych działań do terenu gminy Aleksandrów. Zadania przewidziane do realizacji nie wiążą się w większości ze znacznym zasięgiem ponadlokalnym, długotrwałym i nieodwracalnym oddziaływaniem związanym z emisją, wykorzystaniem zasobów naturalnych czy wystąpieniem awarii przemysłowej.

### **7.3. Przewidywane znaczące oddziaływanie na środowisko**

Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko (bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych i stałych i chwilowych) przedstawione zostały w podziale na poszczególne grupy zadań.

Dla poszczególnych inwestycji, dla których będą wymagane zostaną sporządzone szczegółowe raporty oddziaływania na środowisko, w chwili kiedy będzie wykonana dokumentacja na dane przedsięwzięcie.

**Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko (bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych i stałych i chwilowych) dla planowanych zadań inwestycyjnych na terenie gminy Aleksandrów**

Zadania w ramach celu strategicznego	Przewidywane oddziaływanie	Oddziaływanie na środowisko
<p><b>Cel: wysoki poziom usług społecznych oraz aktywne i zintegrowane społeczeństwo</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Rozbudowa budynku szkoły podstawowej w Skotnikach o salę gimnastyczną wraz z instalacjami i niezbędną infrastrukturą techniczną</li> <li>– Budowa Gminnego Centrum Kultury</li> <li>– Budowa Gminnego Centrum Sportu</li> <li>– Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych</li> <li>– Dopuszczenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych</li> <li>– Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej</li> <li>– Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej</li> <li>– Dopuszczenie placówek oświatowych</li> <li>– Usuwanie barier architektonicznych utrudniających funkcjonowanie osobom z niepełnosprawnością oraz rodzicom z dziećmi</li> <li>– Zapewnienie powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu</li> <li>– Poprawa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy poprzez budowę/modernizację obiektów na terenie gminy m.in. boiska sportowe, sale gimnastyczne, place zabaw, siłownie plenerowe</li> <li>– Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz ochrona zabytków</li> </ul>	<b>Bezpośrednie</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienie emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów</li> <li>– zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą potrzebną do ogrzania budynków</li> <li>– poprawa energetyczności budynków</li> <li>– zmniejszenie kosztów utrzymania obiektów</li> <li>– wzrost wartości materialnej</li> </ul>
	<b>Pośrednie</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– poprzez zapewnienie stałej temperatury w pomieszczeniach poprawa mikroklimatu wewnątrz pomieszczeń</li> <li>– poprawa stanu powietrza atmosferycznego w wyniku ograniczenia strat ciepła</li> <li>– ograniczenia zużycia nośników ciepła</li> <li>– wzrost estetyki przestrzeni publicznej</li> </ul>
	<b>Wtórne</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– ograniczenie „niskiej emisji”, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji (m. in. CO<sub>2</sub>, SO<sub>2</sub>) do środowiska - dodatni efekt ekologiczny</li> <li>– wzrost estetyki przestrzeni publicznej</li> <li>– poprawa standardu życia</li> </ul>
	<b>Skumulowane</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– brak oddziaływania negatywnego w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań</li> <li>– w połączeniu z efektami realizacji pozostałych zadań nastąpi ograniczenie zużycia energii i tym samym emisji zanieczyszczeń do powietrza</li> </ul>
	<b>Krótkoterminowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podczas przeprowadzania inwestycji okresowe pogorszenie warunków akustycznych oraz powstawanie odpadów</li> </ul>

<p><b>Cel: Konkurencyjna gospodarka lokalna – intensyfikacja rozwoju gospodarczego gminy</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Tworzenie warunków do rozwoju gospodarstw ekologicznych</li> <li>– Modernizacja gospodarstw rolnych</li> <li>– Stworzenie korzystnych warunków dla nowych przedsiębiorców</li> <li>– Promocja produktów lokalnych</li> <li>– Stworzenie ulg i zachęt dla inwestorów</li> <li>– Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej związanej z uprawianiem turystyki wodnej na Pilicy w miejscowości Ostrów</li> <li>– Budowa szlaku rowerowego wzdłuż rzeki Pilicy</li> <li>– Budowa szlaku rowerowego Ostrów- Niewierszyn- Kawęczyn- Dąbrówka- Szarbsko- Stara- Skotniki</li> <li>– Budowa szlaku pieszo-rowerowego szlakiem walk partyzanckich</li> <li>– Budowa szlaku pieszo-rowerowego szlakiem powstanie styczniowego</li> <li>– Budowa tras widokowych w miejscowości Ostrów i Szarbsko</li> <li>– Budowa ścieżek edukacyjnych na obszarze Doliny Środkowej Pilicy</li> </ul>	<p><b>Średnioterminowe</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zmniejszenie start ciepła w budynkach - dodatni efekt ekologiczny</li> </ul>
	<p><b>Długoterminowe</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– dodatni efekt ekologiczny</li> <li>– ekonomiczne użytkowanie energii, wzrost oszczędności na wytworzonej energii, zmniejszenie nakładów finansowych ponoszonych na zapewnienie właściwych warunków cieplnych w pomieszczeniach</li> <li>– zmniejszenie start ciepła w budynkach</li> <li>– podwyższenie wartości rynkowej budynku poprzez podwyższenie standardu użytkowego i estetycznego</li> <li>– poprawa standardu życia</li> </ul>
	<p><b>Stałe</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– ekonomiczne użytkowanie energii, wzrost oszczędności na wytworzonej energii, zmniejszenie nakładów finansowych ponoszonych na zapewnienie właściwych warunków cieplnych w pomieszczeniach</li> <li>– zmniejszenie start ciepła w budynkach</li> <li>– poprawa standardu życia</li> </ul>
	<p><b>Chwilowe</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podczas przeprowadzania inwestycji okresowe pogorszenie warunków akustycznych</li> </ul>

Zadania w ramach celu strategicznego	Przewidywane oddziaływania	Oddziaływanie na środowisko
<p><b>Cel: Pełna i nowoczesna infrastruktura techniczna oraz prawidłowa polityka przestrzenna gminy</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Rozbudowa/modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej</li> <li>– Promowanie i budowa przydomowych oczyszczalni ścieków</li> <li>– Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Aleksandrów – Etap IV</li> <li>– Kanalizacja gminy w oparciu o przydomowe oczyszczalnie ścieków – Etap V</li> <li>– Budowa gminnej oczyszczalni ścieków</li> <li>– Poprawa bezpieczeństwa 3a ruchu drogowego w województwie łódzkim na DK 74 w miejscowości Jaksonek</li> <li>– Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Ostrów</li> <li>– Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Stara-Dąbrówka (Kępina)</li> <li>– Przebudowa (remont) drogi gminnej Borowiec-Kotuszów</li> <li>– Budowa drogi w miejscowości Brzezcie</li> <li>– Budowa drogi w miejscowości Janikowice</li> <li>– Budowa drogi w miejscowości Wolica</li> <li>– Przebudowa drogi Skotniki- Józefów Stary</li> <li>– Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy Aleksandrów – Etap I</li> <li>– Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy</li> </ul>	<p><b>Bezpośrednie</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów, zanieczyszczenia wód w chwili niekorzystnych spływów powierzchniowych</li> <li>– występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzątanania nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej</li> <li>– poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania</li> <li>– poprawa stanu technicznego dróg dla rowerów: bezpieczeństwa i komfortu ich użytkowania</li> </ul>
	<p><b>Pośrednie</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– zmniejszenie emisji spalin i pyłów poprzez poprawę nawierzchni dróg i usprawnienie przejazdów</li> <li>– poprawa zdrowia mieszkańców</li> <li>– poprawa standardu życia</li> <li>– poprzez zapewnienie stałej temperatury w pomieszczeniach poprawa mikroklimatu wewnątrz pomieszczeń</li> <li>– poprawa stanu powietrza atmosferycznego w wyniku ograniczenia strat ciepła</li> <li>– ograniczenia zużycia nośników ciepła</li> </ul>
	<p><b>Wtórne</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– poprawa stanu sanitarnego powietrza - dodatni efekt ekologiczny</li> <li>– wzrost świadomości ekologicznej użytkowników</li> <li>– poprawa standardu życia</li> <li>– przy założeniu funkcjonowania bezawaryjnego oczyszczalni nie przewiduje się oddziaływania na środowisko wodno-gruntowe i inne elementy środowiska naturalnego</li> </ul>

<p>Aleksandrów – Etap II</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Przebudowa drogi powiatowej Nr 3118E Prymusowa Wola- Paradyż- Skórkowice- Reczków na długości 990m</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>– ograniczenie „niskiej emisji”, zmniejszenie emisji szkodliwych substancji (m. in. CO<sub>2</sub>, SO<sub>2</sub>) do środowiska - dodatni efekt ekologiczny</li> <li>– wzrost estetyki przestrzeni publicznej</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>– Przebudowa drogi powiatowej Nr 3921E Przedbórz- Skotniki- Jaksonek- Radonia- Błogie Szlacheckie na długości 990m</li> <li>– Budowa chodnika w miejscowości Kamocka wola przy drodze powiatowej Nr 3921E Przedbórz- Skotniki- Jaksonek- Radonia- Błogie Szlacheckie</li> <li>– Budowa witalicy przy DK74</li> <li>– Budowa witalicy przy drogach powiatowych na terenie gminy Aleksandrów</li> </ul>	<b>Skumulowane</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– możliwość wystąpienie negatywnych oddziaływań w przypadku realizacji kilku zadań równocześnie - planuje się stworzenie harmonogramu niekolidujących robót inwestycyjnych</li> <li>– w połączeniu z efektami realizacji pozostałych zadań nastąpi ograniczenie zanieczyszczeń do powietrza</li> <li>– przy założeniu funkcjonowania bezawaryjnego oczyszczalni nie przewiduje się oddziaływania na środowisko wodno-gruntowe i inne elementy środowiska naturalnego</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>– Zagospodarowanie centrum miejscowości Kotuszów</li> <li>– Zagospodarowanie centrum miejscowości Wolka Skotnicka</li> <li>– Odnawialne Źródła Energii na terenie gminy Aleksandrów – Etap III</li> </ul>	<b>Krótkoterminowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– podczas przeprowadzania inwestycji możliwość wystąpienia zwiększonej emisji spalin i hałasu z urządzeń i maszyn, powstawanie odpadów, zanieczyszczenia wód w chwili niekorzystnych spływów powierzchniowych</li> <li>– w fazie budowy sieci i budowy/przebudowy oczyszczalni –emisja spalin z urządzeń, odpady, hałas urządzeń – po zakończeniu inwestycji szkody zostaną zniwelowane</li> </ul>
<ul style="list-style-type: none"> <li>– Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego</li> <li>– Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej</li> <li>– Modernizacja istniejących nieekologicznych źródeł ciepła</li> <li>– Modernizacja systemów melioracyjnych</li> <li>– Właściwa gospodarka odpadami komunalnymi – selektywna zbiórka odpadów</li> <li>– Usuwanie wyrobów zawierających azbest</li> </ul>	<b>Średnioterminowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzętania nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej</li> <li>– poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania</li> <li>– zmniejszenie uciążliwości dla środowiska w związku z poprawą nawierzchni - ograniczenie emisji hałasu i wibracji, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza</li> <li>– brak konieczności ciągłej kontroli stanu napełnienia zbiornika na ścieki (szamba) i opróżniania oraz ograniczenie wycieku z nieszczelnych szamb do gruntu i wód gruntowych</li> </ul>

		<ul style="list-style-type: none"> <li>– zmniejszenie strat ciepła w budynkach - dodatni efekt ekologiczny</li> </ul>
	<p><b>Długoterminowe</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzątnięcia nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej</li> <li>– poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania</li> <li>– zmniejszenie uciążliwości dla środowiska w związku z poprawą nawierzchni - ograniczenie emisji hałasu i wibracji, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza</li> <li>– poprawa stanu technicznego dróg dla rowerów, bezpieczeństwa i komfortu ich użytkowania</li> <li>– poprawa stanu wód</li> <li>– poprawa standardu życia</li> <li>– eksploatacja oczyszczalni nie powoduje negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe, krajobraz</li> <li>– dodatni efekt ekologiczny</li> <li>– ekonomiczne użytkowanie energii, wzrost oszczędności na wytworzonej energii, zmniejszenie nakładów finansowych ponoszonych na zapewnienie właściwych warunków cieplnych w pomieszczeniach</li> <li>– zmniejszenie strat ciepła w budynkach</li> <li>– podwyższenie wartości rynkowej budynku poprzez podwyższenie standardu użytkowego i estetycznego</li> </ul>
	<p><b>Stałe</b></p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– występowanie uciążliwości komunikacyjnych: hałas, emisja spalin i zapylenia, występowanie odpadów m.in. ze sprzątnięcia nawierzchni i zimowego utrzymania, konieczność odprowadzania wód z nawierzchni - typowe oddziaływania infrastruktury drogowej</li> <li>– poprawa stanu technicznego jezdni, bezpieczeństwa i komfortu jej użytkowania</li> <li>– zmniejszenie uciążliwości dla środowiska w związku z poprawą nawierzchni -</li> </ul>



		<p>ograniczenie emisji hałasu i wibracji, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– korzyści ekologiczne: racjonalizacja gospodarki wodno-ściekowej w gminie</li> <li>– poprawa standardu życia</li> <li>– ekonomiczne użytkowanie energii, wzrost oszczędności na wytworzonej energii, zmniejszenie nakładów finansowych ponoszonych na zapewnienie właściwych warunków cieplnych w pomieszczeniach</li> <li>– zmniejszenie strat ciepła w budynkach</li> </ul>
	<b>Chwilowe</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– w fazie realizacji i eksploatacji wskutek wypadków i zdarzeń na drogach (np. wypadki drogowe, zdarzenia z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne, niewłaściwe i niedostateczne zabezpieczenie robót drogowych i samej drogi w wyniku błędnego rozpoznania warunków środowiskowych np. uwarunkowań geologicznych, hydrologicznych powodujących erozję) - wszelkie negatywne oddziaływania będą niezwłocznie eliminowane przez odpowiednie służby</li> <li>– w sytuacjach awaryjnych może nastąpić wyciek ścieków i potencjalne uszkodzenie terenu, na którym wystąpiła awaria</li> <li>– podczas przeprowadzania inwestycji okresowe pogorszenie warunków akustycznych</li> </ul>

#### **7.4. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych**

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnego wdrażania kilku zadań przewidzianych do realizacji. Jest to jednak kwestia uzależniona od harmonogramu prowadzonych robót i na obecnym etapie trudna do zidentyfikowania. Na tą chwilę przewiduje się, że zakres i skala planowanych w „Strategii...” inwestycji nie powoduje ryzyka skumulowania oddziaływań – realizacja zadań będzie rozłożona w czasie, inwestycje będą prowadzone przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa i minimalizacji uciążliwości ich prowadzenia.

Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi należy dokładnie ustalić harmonogram prac oraz na bieżąco informować z określonym wyprzedzeniem zainteresowane strony (tj. mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych.

Korzystne dla środowiska naturalnego oraz zdrowia lokalnej społeczności jest także łączenie realizacji poszczególnych prac na tych samych obiektach przez różnych administratorów, w tym samym czasie - np. podczas przebudowy nawierzchni odcinka drogi można wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym.

#### **7.5. Oddziaływanie planowanych inwestycji**

##### **Oddziaływanie planowanych inwestycji na poszczególne formy ochrony przyrody**

Część zapisanych w „Strategii Rozwoju...” inwestycji jest obecnie w fazie koncepcji – brak jest szczegółowych rozwiązań technologicznych, zakresu prac itp. W związku z powyższym nie ma możliwości przeprowadzenia szczegółowej analizy oddziaływania na środowisko.

Dla inwestycji mogących oddziaływać na środowisko zostaną sporządzone raporty oddziaływania na środowisko, w chwili kiedy będzie wykonana dokumentacja techniczna i ustalony zakres inwestycji oraz gdy inwestycja będzie wymagała sporządzenia takiego raportu.

##### **Oddziaływanie inwestycji na obszar Natura 2000**

Na terenie gminy Promna znajduje się obszar Natura 2000: specjalny obszar ochrony siedlisk Dolina Czarnej PLH260015 oraz specjalny obszar ochrony siedlisk Doliny Środkowe Pilicy PLH100008.

Celem utworzenia europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 jest zachowanie różnorodności biologicznej krajów Unii Europejskiej poprzez ochronę siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej flory i fauny na jej terytorium. Na obszarach takich zabrania się podejmowania działań mogących:

- w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt,
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000,
- pogorszyć integralność Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Na obszarach NATURA 2000, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i zwierząt, ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Większość działań inwestycyjnych będzie prowadzona na terenach zurbanizowanych, już przekształconych. Na terenach leśnych, łąkowych itp. inwestycje będą ograniczone do wąskiego pasa prowadzenie inwestycji, aby znacząco nie naruszać siedlisk.

Nie ma podstaw przypuszczać, aby przedsięwzięcia mogły spowodować utratę bądź fragmentację siedlisk przyrodniczych i miejsc bytowania, żerowania i lęgu gatunków ptaków, dla których ochrony wyznaczono obszary Natura 2000 na terenie gminy Aleksandrów.

Większość działań zaproponowanych w Strategii będzie miało wymierny efekt ekologiczny, będzie pozytywnie wpływać na jakość środowiska w perspektywie długoterminowej.

**Oddziaływanie inwestycji na Obszary Natura 2000**

Nazwa	Zadania wykonywane na obszarze	Cele ochrony	Przedmiot ochrony	Integralność obszarów	Spójność Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000
<b>Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk DOLINA CZARNEJ (PLH260015)</b>					
<p><b>Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk DOLINA CZARNEJ</b></p>	<p>Obszar obejmuje dolinę Czarnej Koneckiej (Malenieckiej) od źródeł do ujścia, z kilkoma dopływami i z przylegającymi do niej kompleksami łąk i stawów oraz lasami</p>	<p>Realizacja projektu dokumentu nie naruszy celów ochrony obszaru Natura 2000</p>	<p>Żadna z inwestycji nie powinna naruszyć siedlisk wyznaczonych na obszarze. Przedsięwzięcia nie będą powodować utraty, bądź fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz miejsc bytowania, żerowania i lęgu gatunków fauny. Planowane przedsięwzięcia nie będą zaburzać równowagi, rozmieszczenia gatunków, które są wskaźnikami właściwego stanu ochrony oraz zaburzać czynników sprzyjających utrzymaniu właściwego stanu ochrony obszaru. Kwestie oddziaływań na siedliska, w przypadku wykonywania inwestycji, należy rozpatrywać każdorazowo indywidualnie i przyjmować rozwiązania chroniące je przed negatywnym oddziaływaniem.</p> <p>W przypadku stwierdzenia występowania chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, może być wymagane uzyskanie przez Inwestora zezwoleń na odstąpienie od zakazów wydawanych w trybie art. 56 ustawy o ochronie przyrody.</p>	<p>Planowane inwestycje nie naruszą integralności obszaru Natura 2000 Dolina Czarnej- nie przewiduje się naruszenia struktur i procesów ekologicznych, które są warunkiem do trwałego i prawidłowego funkcjonowania siedlisk przyrodniczych.</p>	<p>Spójność pomiędzy obszarami Natura 2000 - tworzącymi korytarze ekologiczne - nie zostanie naruszona poprzez realizację zadań na obszarze gminy.</p>

Nazwa	Zadania wykonywane na obszarze	Cele ochrony	Przedmiot ochrony	Integralność obszarów	Spójność Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000
<b>Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk DOLINA ŚRODKOWEJ PILICY PLH100008</b>					
<p><b>Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk DOLINA ŚRODKOWEJ PILICY</b></p>	<p>Obszar obejmuje odcinek Pilicy o długości 40km od Przedborza na południu do Sulejowa na północy</p>	<p>Realizacja projektu dokumentu nie naruszy celów ochrony obszaru Natura 2000</p>	<p>Żadna z inwestycji nie powinna naruszyć siedlisk ochrony ptaków wyznaczonych na obszarze. Przedsięwzięcia nie będą powodować utraty, bądź fragmentacji siedlisk przyrodniczych oraz miejsc bytowania, żerowania i lęgu gatunków fauny. Planowane przedsięwzięcia nie będą zaburzać równowagi, rozmieszczenia gatunków, które są wskaźnikami właściwego stanu ochrony oraz zaburzać czynników sprzyjających utrzymania właściwego stanu ochrony obszaru. Kwestie oddziaływań na siedliska, w przypadku wykonywania inwestycji, należy rozpatrywać każdorazowo indywidualnie i przyjmować rozwiązania chroniące je przed negatywnym oddziaływaniem. W przypadku stwierdzenia występowania chronionych siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, może być wymagane uzyskanie przez Inwestora zezwoleń na odstępstwa od zakazów wydawanych w trybie art. 56 ustawy o ochronie przyrody.</p>	<p>Planowane inwestycje nie naruszą integralności obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy - nie przewiduje się naruszenia struktur i procesów ekologicznych, które są warunkiem do trwałego i prawidłowego funkcjonowania siedlisk ptasich.</p>	<p>Spójność pomiędzy obszarami Natura 2000 - tworzącymi korytarze ekologiczne - nie zostanie naruszona poprzez realizację zadań na obszarze gminy.</p>

### Oddziaływanie inwestycji na Sulejowski Park Krajobrazowy

Działania w zakresie czynnej ochrony	Zakazy
<p>Szczególne cele ochrony Parku:</p> <p><i>1. Dla ochrony przyrody nieożywionej:</i></p> <p>1) zachowanie i przywracanie naturalnych walorów dolinom rzecznych,</p> <p>2) ochrona naturalnych krawędzi dolin rzecznych m. in. rzeki Pilicy: w Barkowicach Mokrych, Sulejowie, pod Szarbskiem, skarpa doliny rzeki Czarnej Malenieckiej koło Taraski, stoki doliny Radońki,</p> <p>3) zachowanie i ochrona obszarów stanowiących świadectwo współczesnych, naturalnych procesów geomorfologicznych takich jak parowy, wąwozy itp.</p> <p><i>2. Dla ochrony ekosystemów leśnych:</i></p> <p>1) utrzymanie i odtworzenie unikatowych zbiorowisk lasów nadrzecznych: łęgów, olsów oraz zbiorowisk zaroślowych tj. wiklin nadrzecznych i łożowisk jako rzadkich składników szaty leśnej,</p> <p>2) ochrona lasów puszczańskich (ponad 160-letnich drzewostanów) będących relikdami Puszczy Pilickiej,</p> <p>3) ochrona naturalnych lasów, typowych dla dorzecza Pilicy, tj. pogranicza niżu i wyżyn polskich, zwłaszcza lasów z udziałem jodły pospolitej, lipy drobnolistnej, dębu bezszypułkowego, jawora i wiązu szypułkowego,</p> <p>4) ochrona rzadkich w Polsce zbiorowisk: dąbrowy świetlistej, łęgów z jesionem oraz borów bagiennych.</p> <p><i>3. Dla ochrony ekosystemów nieleśnych:</i></p> <p>1) zachowanie rzadkich i ginących fitocenoz łąk trzęślicowych,</p> <p>2) zachowanie fragmentów półnaturalnych łąk z cennymi zbiorowiskami roślinności łąkowo – bagiennej,</p> <p>3) zachowanie zbiorowisk łąk świeżych (grądowych),</p> <p>4) zachowanie i ochrona rzadkich i zagrożonych fitocenoz muraw napiaskowych i</p>	<p>1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko</p> <p>2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, łęgówisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, rybackiej i łowieckiej,</p> <p>3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej, zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego albo budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,</p> <p>4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów,</p> <p>5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczaniem przeciwpowodziowym lub przeciwoślusiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych,</p> <p>6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej,</p> <p>7) budowania nowych obiektów w pasie szerokości 100 m od:</p> <p>a) linii brzegów rzek i innych zbiorników wodnych,</p> <p>b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodno prawnym, o którym mowa w art. 389 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017r. –Prawo wodne</p> <p>- z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub</p>

Działania w zakresie czynnej ochrony	Zakazy
<p>kserotermicznych.</p> <p><i>4. Dla ochrony ekosystemów wodnych i torfowiskowych:</i></p> <p>1) utrzymanie naturalnych układów hydrologicznych w dorzeczu Pilicy, tj. ochronę starorzeczy, obszarów bagiennych, torfowisk,</p> <p>2) zachowanie i ochrona torfowisk w tym zespołów typowych dla torfowisk wysokich i przejściowych</p> <p>3) ochrona ekosystemów dolin rzecznych przed zmianą warunków wodnych i zanieczyszczeniem</p> <p>4) ochrona przed zalesieniem i utrzymanie połączeń starorzeczy z rzeką Pilicą</p> <p>5) ochrona źródeł, bagien, torfowisk przed zmianą warunków wodnych.</p> <p><i>5. Dla ochrony gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk:</i></p> <p>1) utrzymanie różnorodności gatunkowej i szczególna ochrona roślin zagrożonych wyginięciem i objętych ochroną prawną,</p> <p>2) utrzymanie różnorodności gatunkowej zwierząt lądowych i wodnych i szczególna ochrona gatunków zagrożonych wyginięciem i objętych ochroną prawną,</p> <p>3) utrzymanie stanu zwierząt łownych w ilości odpowiadającej pojemności ekologicznej łowiska,</p> <p>4) zapewnienie warunków dla prawidłowego funkcjonowania gatunków cennych przyrodniczo, chronionych, rzadkich i zagrożonych oraz zabezpieczenie warunków do życia i rozwoju ginących taksonów,</p> <p>5) ochrona siedlisk i odpowiadających im zbiorowisk roślinnych o charakterze naturalnym. Szczególnej ochrony wymagają następujące, swoiste dla tego terenu siedliska: obszary źródliskowe, starorzecza, wszystkie zbiorowiska dolin rzecznych (łęgi, olsy, wikliny nadrzeczne, zarośla łożowe), torfowiska, łąki trzęślicowe, łąki świeże, murawy napiaskowe, murawy kserotermiczne, murawy bliźniczkowe, grądy, bory bagienne, bory chrobotkowe, dąbrowy świetliste, jedlina świętokrzyska,</p> <p>6) zachowanie i ochrona tradycyjnych odmian roślin uprawnych, w tym starych,</p>	<p>rybackiej,</p> <p>8) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno – błotnych,</p> <p>9) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych,</p> <p>10) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową,</p> <p>11) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych,</p> <p>12) organizowania rajdów motorowych i samochodowych,</p> <p>13) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych</p> <p>Zakazy, o których mowa powyżej, nie dotyczą:</p> <p>1) wykonywania zadań wynikających z planu ochrony,</p> <p>2) wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa,</p> <p>3) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym,</p> <p>4) realizacji inwestycji celu publicznego w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym</p> <p>3. Zakaz, o którym mowa w p.1, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu oddziaływania na środowisko nie jest obowiązujące i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę parku krajobrazowego.</p>



Działania w zakresie czynnej ochrony	Zakazy
<p>tradycyjnych odmian drzew owocowych.</p> <p><i>6. Dla ochrony walorów krajobrazowych i kulturowych:</i></p> <p>1) ochrona naturalnych krajobrazów rzecznych o wybitnych walorach: środkowego odcinka Pilicy, Czarnej Malenieckiej, ujściowego odcinka Luciąży,</p> <p>2) ochrona wieloprzestrzennych obszarów leśnych, pozostałości puszczy pilickiej z enklawami naturalnej przyrody, 3) ochrona rolniczych krajobrazów otwartych tj. pól uprawnych z tradycyjnym układem miedz, łąk, pastwisk, zarośli śródpolnych, kęp drzew,</p> <p>4) ochrona historycznego krajobrazu kulturowego o unikatowych wartościach – Sulejów – Podklasztorze,</p> <p>5) ochrona zabytków kultury materialnej, w tym charakterystycznych kapliczek i krzyży przydrożnych stanowiących osobliwość Nadpilicza, miejsc pamięci narodowej, śladów historii regionu,</p> <p>6) ochrona punktów i panoram widokowych,</p> <p>7) zachowanie charakterystycznych cech tradycyjnej architektury wiejskiej, lokalnych tradycji i zachowanych elementów kultury niematerialnej,</p> <p>8) ochrona historycznych układów przestrzennych,</p> <p>9) ochrona istniejących stanowisk archeologicznych, miejsc koncentracji oraz potencjalnego występowania stanowisk archeologicznych,</p> <p>10) kształtowanie harmonijnego krajobrazu współczesnego,</p> <p>11) ochrona przed eksploatacją surowców naturalnych.</p> <p><i>7. Dla ochrony walorów rekreacyjnych:</i></p> <p>1) ochrona najatrakcyjniejszych terenów turystycznych przed degradującym zagospodarowaniem (obszary leśne, obrzeże zbiornika Sulejowskiego, dolina Pilicy),</p> <p>2) rozwój pożądaných form rekreacji - turystyki kwalifikowanej.</p>	
<p><b>Oddziaływanie zaplanowanych inwestycji:</b> Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, zakazy ustanowione i obowiązujące na terenach parków krajobrazowych nie mają zastosowania do realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.</p>	

Działania w zakresie czynnej ochrony	Zakazy
<p>U. 2023 poz. 977 ze zm.). Oznacza to, że ich realizacja służy interesowi publicznemu na poziomie samorządowym. W projekcie „Strategii.. ” do inwestycji celu publicznego należą zadania: rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, poprawa stanu technicznego dróg publicznych, budowa zbiorników wodnych, gospodarka odpadami. Wobec powyższego dla tych zadań inwestycyjnych, wymienione powyżej zakazy nie obowiązują. Zadania inwestycyjne zaplanowane są na terenach już zainwestowanych, w większości są to zadania w miejscowościach (inwestycje w centrach miejscowości, w konkretnych obiektach) lub inwestycje liniowe (np. drogi, sieci kanalizacyjne). Na terenie Parku Krajobrazowego inwestycje będą prowadzone w taki sposób, aby nie naruszać zakazów ustanowionych dla tego obszaru i przy realizacji poszczególnych inwestycji będą respektowane zasady ochrony środowiska wynikające z regulacji prawnych dla zminimalizowania ewentualnych oddziaływań na środowisko. Inwestycje mają charakter proekologiczny - nie będą podejmowane żadne konfliktowe inwestycje. Przejściowe oddziaływania mogą dotyczyć głównie fazy przeprowadzania inwestycji (np. budowy) i zostaną usunięte po jej przeprowadzeniu i uprzątnięciu terenu.</p>	

### Oddziaływanie inwestycji na Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
<p><i>1) ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych obejmują:</i></p> <p>a) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych oraz sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych,</p> <p>b) zachowanie i odtwarzanie stref ekotonowych, celem zwiększania różnorodności biologicznej,</p> <p>c) zalesianie i zadrzewianie gruntów mało przydatnych do produkcji rolnej i nieprzeznaczonych na inne cele, z wyłączeniem terenów, na których występują nieleśne siedliska przyrodnicze podlegające ochronie, siedliska gatunków roślin, grzybów i zwierząt związanych z ekosystemami nieleśnymi, a także miejsca pełniące funkcje punktów i ciągów widokowych o dużych wartościach krajobrazowych,</p> <p>d) zachowanie śródleśnych cieków, mokradel, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw kserotermicznych i napiaskowych,</p> <p>e) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, drzew dziuplastych, części drzew obumarłych, aż do ich całkowitego rozkładu,</p> <p>f) wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze,</p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką,</li> <li>2. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,</li> <li>3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,</li> <li>4. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,</li> <li>5. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu,</li> </ol>

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
<p>wyposażone w elementy infrastruktury i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem,</p> <p>g) utrzymanie leśnych korytarzy ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem możliwości migracji dużych ssaków,</p> <p>h) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,</p> <p>i) utrzymanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych dla zachowania siedlisk wilgotnych i bagiennych.</p> <p><i>2) ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów nieleśnych obejmują:</i></p> <p>a) ochronę zieleni wiejskiej: zadrzewień, zakrzewień, parków wiejskich oraz utrzymanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego poprzez ochronę istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych,</p> <p>b) utrzymanie trwałych użytków zielonych,</p> <p>c) zachowanie śródpolnych torfowisk, bagien, oczek wodnych, obszarów wodno-błotnych, wraz z pasem roślinności stanowiącej ich obudowę biologiczną oraz obszarów źródłiskowych cieków,</p> <p>d) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów,</p> <p>e) prowadzenie zabiegów agrotechnicznych z uwzględnieniem wymogów zbiorowisk roślinnych i zasiedlających je organizmów zwierzęcych, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstość i techniki koszenia),</p> <p>f) utrzymywanie poziomu wód gruntowych odpowiedniego dla zachowania bioróżnorodności,</p> <p>g) zachowanie i odtwarzanie korytarzy ekologicznych.</p> <p><i>3) ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów wodnych obejmują:</i></p> <p>a) zachowanie naturalnych zbiorników wód powierzchniowych, oczek wodnych, starorzeczy oraz obszarów źródłiskowych cieków wraz z ich naturalną obudową biologiczną,</p> <p>b) utrzymanie stref buforowych wzdłuż cieków wodnych oraz zbiorników wodnych w postaci pasów szuwarów, zakrzewień i zadrzewień, jako naturalnej obudowy</p>	<p>z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,</p> <p>6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalną gospodarką wodną lub rybacką,</p> <p>7. likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych,</p> <p>8. lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.</p> <p>Zakaz, o którym mowa w pkt 3, nie dotyczy prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody.</p> <p>Zakaz, o którym mowa w pkt 4 nie dotyczy terenów, dla których udzielono koncesji na wydobywanie kopalin przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.</p> <p>Zakaz, o którym mowa w pkt. 8, nie dotyczy obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego.</p>

Działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów	Zakazy
biologicznej, celem ograniczenia spływu substancji biogennej z pól uprawnych, c) prowadzenie prac regulacyjnych rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej i w oparciu o zasady dobrej praktyki utrzymania rzek, d) zachowanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne, celem zachowania dróg migracji organizmów, e) zachowanie siedlisk chronionych i zagrożonych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, f) zwiększanie retencji wodnej, odtwarzania funkcji obszarów źródliskowych o dużych zdolnościach retencyjnych.	
<p><b>Oddziaływanie planowanych inwestycji:</b> Zakazy ustanowione i obowiązujące na terenach obszarów chronionego krajobrazu nie mają zastosowania do realizacji inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 2 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. 2023 poz. 977 ze zm.). Oznacza to, że ich realizacja służy interesowi publicznemu na poziomie samorządowym.</p> <p>W projekcie „Strategii...” do inwestycji celu publicznego należą zadania: rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, poprawa stanu technicznego dróg publicznych, gospodarka odpadami. Wobec powyższego dla tych zadań inwestycyjnych, wymienione powyżej zakazy nie obowiązują. Zadania inwestycyjne zaplanowane są na terenach już zainwestowanych, w większości są to zadania w miejscowościach (inwestycje w centrach miejscowości, w konkretnych obiektach) lub inwestycje liniowe (np. drogi, sieci kanalizacyjne). Na terenach OChK inwestycje będą prowadzone w taki sposób, aby nie naruszać zakazów ustanowionych dla tych obszarów i przy realizacji poszczególnych inwestycji będą respektowane zasady ochrony środowiska wynikające z regulacji prawnych dla zminimalizowania ewentualnych oddziaływań na środowisko. Inwestycje mają charakter proekologiczny - nie będą podejmowane żadne konfliktowe inwestycje. Przejściowe oddziaływania mogą dotyczyć głównie fazy przeprowadzania inwestycji (np. budowy) i zostaną usunięte po jej przeprowadzeniu i uprzątnięciu terenu.</p>	

### Oddziaływanie inwestycji na rezerваты przyrody – rezerwat leśno-florystyczny Jaksonek oraz rezerwat przyrody Diabla Góra

Cele ochrony	Zakazy
Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami	<ul style="list-style-type: none"> <li>• budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody</li> <li>• chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu</li> </ul>

Cele ochrony	Zakazy
krajobrazowymi.	<ul style="list-style-type: none"> <li>• polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody</li> <li>• pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów</li> <li>• użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczenia i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody</li> <li>• zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;</li> <li>• pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu</li> <li>• niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów</li> <li>• palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska;</li> <li>• prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony</li> <li>• stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów</li> <li>• zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych</li> <li>• ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. 2024 poz. 44)</li> <li>• wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> </ul>

Cele ochrony	Zakazy
	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego</li> <li>• zakłócania ciszy;</li> <li>• używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu</li> <li>• biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• prowadzenia badań naukowych bez zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska</li> <li>• wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska</li> <li>• wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych</li> <li>• organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.</li> </ul>
<p><b>Oddziaływanie inwestycji:</b> W wyniku przeprowadzenia prac inwestycyjnych na terenie gminy istniejące pomniki przyrody nie będą narażone na łamanie zakazów wprowadzonych w celu ich ochrony. Inwestycyjne prowadzone będą poza obszarem lokalizacji pomników przyrody.</p>	

### Oddziaływanie inwestycji na pomniki przyrody oraz użytki ekologiczne

Cele ochrony	Zakazy
<b>Pomniki przyrody</b>	
Pomniki przyrody podlegają ochronie prawnej	<ul style="list-style-type: none"> <li>– niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru</li> <li>– wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z</li> </ul>

Cele ochrony	Zakazy
	<p>zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– uszkodzania i zanieczyszczania gleby</li> <li>– dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej</li> <li>– likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych</li> <li>– wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych</li> <li>– zmiany sposobu użytkowania ziemi</li> <li>– wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu</li> <li>– umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką</li> <li>– zbioru, niszczenia, uszkodzania roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych</li> <li>– umieszczania tablic reklamowych</li> </ul>
<p><b>Oddziaływanie inwestycji:</b> W wyniku przeprowadzenia prac inwestycyjnych na terenie gminy istniejące pomniki przyrody nie będą narażone na łamanie zakazów wprowadzonych w celu ich ochrony. Inwestycje prowadzone będą poza obszarem lokalizacji pomników przyrody.</p>	
Użytki ekologiczne	
<p>Użytki ekologiczne podlegają ochronie prawnej</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>– niszczenia, uszkodzania lub przekształcania obiektu lub obszaru</li> <li>– wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych</li> <li>– uszkodzania i zanieczyszczania gleby</li> <li>– dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej</li> </ul>

Cele ochrony	Zakazy
	<p>gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych</li> <li>– wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych</li> <li>– zmiany sposobu użytkowania ziemi</li> <li>– wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu</li> <li>– umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką</li> <li>– zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych</li> </ul> <ul style="list-style-type: none"> <li>• umieszczania tablic reklamowych</li> </ul>
<p><b>Oddziaływanie inwestycji:</b> Użytki ekologiczne znajdują się na terenach niezagospodarowanych, często trudnodostępnych, gdzie nie planuje się przeprowadzania inwestycji. Ze względu na charakter obszarów ewentualne inwestycje byłyby trudne bądź niemożliwe do przeprowadzenia,</p>	

### Oddziaływanie planowanych inwestycji na elementy przyrody

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
<p><b>ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów</b></p>	<p>W zakresie ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów obowiązują następujące akty prawne:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (tj. Dz. U. 2022, poz. 2380),</li> <li>– Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014, poz. 1409),</li> </ul>	<p>Siedliska przyrodnicze zostały wyznaczone celem ochrony miejsc bytowania cennych z punktu widzenia przyrodniczego gatunków roślin i zwierząt.</p> <p>Zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji inwestycji będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu w/w czynności zabronionych w odniesieniu do podlegających ochronie zarówno</p>



Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
	<p>– Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014, poz. 1408).</p> <p>Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie trwałego zachowania gatunków roślin, zwierząt występujących w przyrodzie w stanie dzikim oraz gatunków grzybów. Ochroną gatunkową objęte są gatunki rzadkie, zagrożone wyginięciem w wyniku zmian zachodzących w środowisku determinowanych działalnością człowieka, odgrywających istotną rolę w funkcjonowaniu ekosystemów.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt zabrania: umyślnego zabijania, umyślnego okaleczania lub chwytania, umyślnego niszczenia ich jaj i form rozwojowych, transportu, chowu, zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania, niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień, umyślnego uniemożliwienia dostępu do schronień, zdobywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków, wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. Rozporządzenie wprowadza też szczegółowe odstępstwa od zakazów.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin określa gatunki roślin objętych ochroną ścisłą (z wyszczególnieniem gatunków) wymagających ochrony czynnej, gatunki roślin objęte ochroną częściową, gatunki roślin objęte ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane oraz sposoby ich pozyskiwania a także gatunki roślin wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk oraz wielkość tych stref. W stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, wprowadza się zakazy: umyślnego niszczenia, umyślnego zrywania lub uszkodzenia, niszczenia ich siedlisk, pozyskiwania lub zbioru, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, wwożenia z zagranicy</p>	<p>całkowitej jak i częściowej gatunków dziko występujących chronionych roślin, zwierząt i grzybów.</p> <p>Przed realizacją inwestycji, która np. wymaga wycinki drzew, w zależności od przeprowadzonej inwentaryzacji przyrodniczej, może zostać wydany na wniosek inwestora odstępstwo od zakazu wydaną w trybie art. 56 ustawy o ochronie przyrody.</p> <p>W przypadku prac termomodernizacyjnych przed ich rozpoczęciem należy przeprowadzić ekspertyzę ornitologa i chiropterologa stwierdzająca obecność ptaków i nietoperzy lub ich brak w danym obiekcie. W sytuacji stwierdzenia obecności ptaków czy nietoperzy, należy dostosować terminy i sposób wykonywania prac do okresów lęgu, rozrodu lub hibernacji ptaków i nietoperzy, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny przed zajęciem ich. Ponadto należy uzyskać zezwolenie, o którym mowa w art. 56 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. 2023 poz. 1336 ze zm.). Po zakończeniu prac należy umożliwić dalsze gniazdowanie lub zapewnić siedliska zastępcze dla ptaków i nietoperzy.</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
	<p>i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.</p> <p>W stosunku do dziko występujących roślin należących do gatunków, o których mowa w lp. 301 w załączniku nr 2 do rozporządzenia, wprowadza się następujące zakazy: przetrzymywania okazów gatunków; zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub transportu okazów gatunków. Rozporządzenie wprowadza też szczegółowe odstępstwa od zakazów.</p> <p>Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów określa gatunki dziko występujących grzybów objętych ochroną ścisłą, ochroną częściową, ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane oraz sposoby ich pozyskiwania a także gatunki dziko występujących grzybów wymagających ustalenia stref ochrony ich ostoi lub stanowisk oraz wielkość tych stref. W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą lub częściową, wprowadza się zakazy: umyślnego niszczenia, umyślnego zrywania lub uszkodzenia, niszczenia ich siedlisk, pozyskiwania lub zbioru, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków, zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków, wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.</p> <p>W stosunku do dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną częściową obowiązują następujące zakazy: umyślnego niszczenia, umyślnego zrywania lub uszkodzenia, niszczenia ich siedlisk, pozyskiwania lub zbioru, umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym, umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.</p> <p>W stosunku do innych niż dziko występujących grzybów należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową wprowadza się zakaz umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego. Rozporządzenie wprowadza też szczegółowe odstępstwa od zakazów.</p>	

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
<p><b>drożność korytarzy ekologicznych i zadrzewień</b></p>	<p>Wzdłuż zachodniej granicy gminy przebiega fragment korytarzy ekologicznego Pilicy o znaczeniu krajowym – GKPdA-7 Dolina Dolnej Pilicy oraz przez środkową część gminy fragment korytarza ekologicznego GKPdC-6B Puszcza Świętokrzyska – Dolina Pilicy oraz małe lokalne korytarze występujące m.in. w rejonie rzek i cieków powierzchniowych</p>	<p>Nie przewiduje się działań, które mogłyby naruszyć drożność i funkcjonowanie ekologicznych korytarzy lądowych i wodnych. W ramach przebudowy istniejącej infrastruktury technicznej, np. dróg w razie konieczności przewiduje się m.in. budowę przejść dla zwierząt, budowę przepustów wodnych. Działania te będą ukierunkowane na zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt.</p>
<p><b>ekosystemy wodno-błotne, łąki i torfowiska</b></p>	<p>Obszary wodno-błotne stanowią, wraz z obszarami leśnymi, podstawowe układy przyrodnicze, które spełniają funkcje, min.: hamują odpływ wód podziemnych do rzek, retencjonują wody podziemne i powierzchniowe, oczyszczają wody, akumulują ograniczony węgiel i azot, podtrzymują i wzbogacają różnorodność form życia.</p> <p>W „Strategii rozwoju obszarów wodno-błotnych w Polsce” określono cele nadrzędne dla takich obszarów:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– zapewnienia ciągłości istnienia i naturalnego charakteru środowisk zachowanych dotychczas obszarów wodno-błotnych oraz pełnionych przez nie funkcji ekologicznych,</li> <li>– zatrzymania procesu degradacji i zanikania środowisk wodno-błotnych,</li> <li>– restytucji przyrodniczej obszarów zdegradowanych.</li> </ul> <p>Ochrona ta powinna być realizowana w odniesieniu do całych ekosystemów, jak i pojedynczych elementów składających się na różnorodność biologiczną: biotopów wodno-błotnych, zbiorowisk roślinnych, a także cennych gatunków fauny i flory.</p>	<p>Żadne z zadań infrastruktury liniowej, zadań w budynkach, nie będzie realizowane na obszarach wodno-błotnych oraz na terenach łąkowych. Nie przewiduje się aby te działania mogły pogarszać stan środowiska w obszarach wodno-błotnych oraz na terenach podmokłych.</p>
<p><b>krajobraz</b></p>	<p>O rodzaju oddziaływań inwestycji na krajobraz decyduje przede wszystkim ich rozmieszczenie i ciągłość w przestrzeni (charakter liniowy), a także parametry dotyczące wysokości, kubatury czy też materiału konstrukcyjnego. Nowe elementy w krajobrazie mogą przecinać istniejące układy przyrodnicze, przestrzenne i wpływać na zespoły krajobrazowe. Jednakże postrzeganie nowych obiektów w krajobrazie jest odczuciem</p>	<p>Większość inwestycji zawartych w projekcie dokumentu nie będzie ingerowało znacząco w krajobraz. Inwestycje wykonane na terenach zurbanizowanych będą miały pozytywny wpływ na krajobraz, ponieważ w wyniku ich przeprowadzania zostaną odpowiednio zagospodarowane</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
	<p>subiektywnym i w wielu przypadkach zależy od nastawienia wobec nowych, potencjalnych dominant w krajobrazie.</p>	<p>oraz dostosowane do pełnienia nowych funkcji tereny zaniedbane oraz tereny, gdzie infrastruktura techniczna będzie zmodernizowana i służąca poprawie środowiska.</p> <p>Lokalizacja inwestycji bezwzględnie powinna być przeprowadzona w zgodzie do zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz do istniejących miejscowych planów zagospodarowania, w związku z czym nie powinny naruszać wartości ładu przestrzennego.</p>
<p><b>wody powierzchniowe i podziemne (w tym: GZWP Nr 405 Niecka Radomska) oraz odprowadzenie i oczyszczanie ścieków (w tym wód deszczowych)</b></p>	<p>Cele środowiskowe i zasady ochrony wód określa art. 38 ustawy Prawo wodne (tj. Dz. U. 2023 poz. 1478). Wody jako integralna część środowiska oraz siedliska dla zwierząt i roślin podlegają ochronie. Celem ich ochrony jest utrzymanie oraz poprawa ich jakości oraz biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na terenach podmokłych. Cele powinny być osiągnięte poprzez podejmowanie działań zawartych w programie wodno-środowiskowym kraju. Działania te w szczególności powinny polegać na stopniowej redukcji i w konsekwencji eliminacji zanieczyszczeń szkodliwych dla środowiska wodnego. W obu przypadkach wskazano na konieczność utrzymania co najmniej dobrego stanu chemicznego wód. W „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”, na podstawie art. 4 RDW (dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna) oraz w „MasterPlanie dla obszaru dorzecza Wisły” określone zostały cele środowiskowe dla wód powierzchniowych, obszarów chronionych oraz wód podziemnych. Zgodnie z zapisami w/w dokumentu, dla naturalnych części wód celem środowiskowym będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, natomiast dla silnie zmienionych oraz sztucznych części wód - co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Dla wód podziemnych określono następujące główne cele środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód</li> </ul>	<p>Inwestycje zawarte w projekcie „Strategii...” nie będą powodować negatywnych skutków i oddziaływań na wody podziemne i powierzchniowe. Działania dotyczące rozbudowy sieci wodociągowej, kanalizacyjnej są inwestycjami proekologicznymi i nie przyniosą negatywnych skutków.</p> <p>W odniesieniu do art.81 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz zapisów „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” i „MasterPlanu” dla obszaru dorzecza Wisły” należy stwierdzić, że większość planowanych inwestycji nie będzie wywierać negatywnego wpływu na jakość wód powierzchniowych i podziemnych.</p> <p>Na terenie gminy Aleksandrów znajduje się GZWP Nr 410 Opoczno. Zbiornik ten posiada strefę ochronną ponieważ wody podziemne nie są równomiernie chronione przed zanieczyszczeniami. Głównym celem ochrony wód podziemnych jest zahamowanie procesów ich</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
	<p>podziemnych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych</li> <li>- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych</li> <li>- wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.</li> </ul> <p>W każdej strefie ochrony wód obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia określone odrębnie dla każdego ujęcia. Znajdują się one w pozwoleniach wodnoprawnych wydanych przez uprawnione urzędy. Dla ujęć wód podziemnych określona jest strefa ochrony bezpośredniej. Nakazy w strefie bezpośredniej dotyczą m.in.: konieczności ogrodzenia strefy w ustanowionych granicach, zagospodarowania strefy zgodnie z projektem i utrzymywania na nim bezwzględnej czystości, zapewnienia odprowadzenia wód opadowych tak, aby nie przedostały się do obudowy studni.</p> <p>W strefach bezpośredniej ochrony ujęcia wody wprowadza się następujące zakazy m.in.: budownictwa nie związanego ściśle z pracą wodociągu, zajmowania terenu na inne cele poza ujmowaniem wody, zamieszkiwania ludzi, wprowadzania i pobytu zwierząt, rolniczego i ogrodniczego wykorzystywania terenu, lokalizacji zbiorników i rurociągów do magazynowania lub transportu produktów ropopochodnych, olejów, materiałów łatwopalnych itp., wjazdów pojazdów poza niezbędnymi do usuwania awarii lub wykonywania remontów urządzeń służących do poboru wody.</p>	<p>zanieczyszczania, a w miarę możliwości przywrócenie i zachowanie ich naturalnej jakości dla obecnych i przyszłych użytkowników oraz zachowanie naturalnej funkcji tych wód w ekosystemie. Eksploatacja wód podziemnych na terenie opracowania prowadzona jest studniami wierconymi. W każdej strefie ochrony wód obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia określone odrębnie dla każdego ujęcia., które znajdują się w pozwoleniach wodnoprawnych wydanych przez uprawnione urzędy. Strefy te dzieli się na teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej. W ramach strefy pośredniej wyróżnia się część wewnętrzną przylegającą do terenu ochrony bezpośredniej oraz część zewnętrzną. Nakazy w strefie bezpośredniej dotyczą m.in.: konieczności ogrodzenia strefy w ustanowionych granicach, zagospodarowania strefy zgodnie z projektem i utrzymywania na nim bezwzględnej czystości, zapewnienia odprowadzenia wód opadowych tak, aby nie przedostały się do obudowy studni.</p> <p>W strefach ochronnych ujęcia wody wprowadza się następujące zakazy w strefie bezpośredniej m.in.: budownictwa nie związanego ściśle z pracą wodociągu, zajmowania terenu na inne cele poza ujmowaniem wody, zamieszkiwania ludzi, wprowadzania i pobytu zwierząt, rolniczego i ogrodniczego wykorzystywania terenu, lokalizacji zbiorników i rurociągów do magazynowania lub transportu produktów ropopochodnych, olejów, materiałów łatwopalnych itp., wjazdów pojazdów poza niezbędnymi do usuwania awarii lub wykonywania</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
		<p>remontów urządzeń służących do poboru wody. W strefie pośredniej ujęcia wody zakazuje się: budowy nowych ujęć wód podziemnych dla zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę i dla działalności gospodarczej, lokalizowania inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska, lokalizowania wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych, przechowywania i składowania odpadów promieniotwórczych, wprowadzania ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi. Ponadto: lokalizowania zakładów przemysłowych i ferm chowu zwierząt, budowy nowych zabudowań gospodarczych i mieszkalnych, budowy magazynów nawozów sztucznych i chemicznych środków ochrony roślin, zakładania gospodarstw ogrodniczych i sadowniczych o intensywnej uprawie owoców i warzyw, wydobywania kopalin.</p> <p>Zadania zawarte w projekcie dokumentu nie naruszają zapisów co do stref ochronnych ujęć wody i GZWP.</p>
<p><b>na emisję zanieczyszczeń do powietrza</b></p>	<p>W sprawie emisji zanieczyszczeń do powietrza za obowiązujące przyjmuje się Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (tj. Dz. U. 2021, poz. 845).</p>	<p>Wymiana nieekologicznych źródeł ciepła spowoduje znacznie mniejszą emisję zanieczyszczeń do atmosfery, co przyczyni się do poprawy stanu środowiska, atmosfery, ograniczenie zjawiska „niskiej emisji”.</p> <p>Przeprowadzanie inwestycji ma zdecydowanie krótkotrwały wpływ na ludzi na etapie realizacji, a efekty działań w fazie eksploatacji będą znacząco pozytywne i odczuwalne w perspektywie długoterminowej.</p> <p>Realizacja zadań ma zdecydowanie pozytywny wpływ na środowisko.</p>

Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
<p><b>oddziaływania pól elektromagnetycznych na tereny zabudowy mieszkaniowej oraz miejsca dostępne dla ludności</b></p>	<p>Zasady ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów.</p> <p>Ochrona przed niekorzystnym działaniem pola elektromagnetycznego polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska naturalnego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- utrzymanie poziomów elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego poniżej dopuszczalnego lub co najwyżej na poziomie dopuszczalnym,</li> <li>- zmniejszenie poziomu elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.</li> </ul>	<p>W projekcie „Strategii...” nie przewiduje się realizacji inwestycji, które byłyby potencjalnymi emitorami pól elektromagnetycznych i które miałyby znaczący wpływ na tereny zabudowy mieszkaniowej oraz miejsca dostępne dla ludności. Działające na terenie gminy stacje elektroenergetyczne są obiektami ogrodzonymi, gdzie nie występują przekroczenia dopuszczalnych norm promieniowania elektromagnetycznego. Pola elektromagnetyczne emitowane przez urządzenia zamykają się w granicach obiektu i nie wpływają niekorzystnie na otoczenie. Nie przewiduje się lokalizacji urządzeń, które miałyby większy wpływ na promieniowanie elektromagnetyczne dla mieszkańców niż obecnie istniejące.</p>
<p><b>gospodarkę odpadami</b></p>	<p>Potencjalnym zagrożeniem dla środowiska są odpady niebezpieczne występujące w strumieniu odpadów komunalnych, które dziś w większości trafiają na składowisko odpadów. Odpady takie zbierane są selektywnie poprzez: Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, sklepy RTV i AGD, pojemniki w instytucjach na konkretne rodzaje odpadów, apteki, stacje demontażu pojazdów, itp. Prowadzenie stałej edukacji i informacji dotyczącej konieczności selektywnego zbierania tych odpadów, ze wskazaniem miejsc ich składowania, a także pokazującej szkodliwość ich oddziaływania na zdrowie i środowisko w przypadku niewłaściwego postępowania, powinno w rezultacie przyczynić się do znaczącej poprawy stanu środowiska w gminie.</p>	<p>W ramach projektu „Strategii...” przewiduje się realizację racjonalnej gospodarki odpadami, w tym: prowadzenie selektywnej zbiórki według zasady „zaśmiecający płaci”, odzysk surowców, odbiór odpadów niebezpiecznych, funkcjonowanie PSZOK. Racjonalna gospodarka oraz prowadzenie selektywnej zbiórki i odzysk surowców, stanie się przyczyną poprawy jakości środowiska, a szczególnie powierzchni ziemi. Istotnym zadaniem gminy jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest. W przypadku braku realizacji w/w zadań może nastąpić sytuacja składowania tego rodzaju odpadów w miejscach na ten cel nie przeznaczonych – zanieczyszczenie środowiska oraz zagrożenie dla zdrowia ludzi poprzez niewłaściwe usuwanie azbestu.</p>



Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
klimat	-	Projekt dokumentu nie przewiduje inwestycji, która miałaby znaczący wpływ na zmianę klimatu i jej otoczenia.
poziom hałasu	<p>Ustawa z 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. 2022 poz. 2556 ze zm.) oraz ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. 2021 Nr 100, poz. 1085 ze zm.), regulują przepisy dotyczące klimatu akustycznego. Przepisy tych ustaw są wyrazem nowej, spójnej z ustawodawstwem Unii Europejskiej, polityki w zakresie ochrony środowiska.</p> <p>W odniesieniu do zagadnień akustycznych, wspomniane akty prawne dostosowują przepisy polskie do regulacji UE, w szczególności znajdującej podstawę prawną w regulacjach zawartych w Dyrektywie w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2002/49/EC).</p> <p>Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku z dnia 14 czerwca 2007r. (tj. Dz. U. 2014, poz. 112) określa: dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami <math>L_{Aeq D}</math> i <math>L_{Aeq N}</math>, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby. Normy określone dla terenów zabudowy zagrodowej (w odniesieniu do jednej doby) wynoszą: <math>L_{Aeq D} = 65</math> dB w porze dziennej, <math>L_{Aeq N} = 55</math> dB w porze nocnej.</p> <p>Urządzenia stosowane podczas prac budowlanych powinny spełniać wymogi określone w Rozporządzeniu Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. 2007 Nr 105, poz. 718).</p>	<p>Najbardziej uciążliwe dla otoczenia, wśród inwestycji przewidzianych w „Strategii...”, będą prace związane z budową, przebudową i modernizacją dróg. Roboty drogowe o dużej koncentracji sprzętu budowlanego powodują istotne pogorszenie klimatu akustycznego w otoczeniu miejsca ich realizacji nawet do: 25m - 83,4 dB(A), 50 m - 73,7 dB(A), 100m - 58,3 dB(A), 200m - 48,9 dB(A). Do szczególnie hałaśliwych robót należy zaliczyć: frezowanie nawierzchni, wykonywanie stabilizacji gruntu spoiwami hydraulicznymi oraz układanie warstw nawierzchni (w szczególności ich zagęszczanie). Hałas oraz drgania będą emitowane głównie przez maszyny spalinowe (koparki, ładowarki, spychacze), urządzenia budowlane (wiertarki, młoty, urządzenia pomocnicze, takie jak sprężarki, kompresory) i środki transportu. Maszyny budowlane i środki transportu stanowią źródła hałasu o mocy akustycznej w granicach 95-102 dB. Z tego względu prace budowlane powinny być wykonywane jedynie w porze dziennej. W miarę możliwości należy używać sprzęt i urządzenia w osłonach dźwiękoszczelnych oraz stosować odpowiedni sprzęt i środki transportu, ważna jest tutaj zarówno jakość sprzętu, jego prawidłowa eksploatacja i konserwacja, jak i dodatkowe wyposażenie w urządzenia zmniejszające niekorzystne oddziaływanie na środowisko. Dla sprzętu nowego obowiązują obecnie wymagania odnośnie emisji hałasu do środowiska. Inwestycja drogowa - nawet po jej zakończeniu - będzie</p>



Element przyrody	Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)	Oddziaływanie inwestycji
		<p>nadal oddziaływała na klimat akustyczny okolicy. Hałas drogowy, w przypadku przebudowy drogi, może być mniejszy, niż przed przebudową, ze względu na poprawę stanu technicznego, płynności ruchu itp.</p> <p>Stosowanie powyższych zaleceń pozwoli na ograniczenie emisji hałasu i zminimalizuje negatywny wpływ na klimat akustyczny otoczenia podczas budowy. Na zwiększony poziom hałasu będą narażeni mieszkańcy posesji sąsiadujących z rejonem prowadzonych prac oraz osoby przebywające tymczasowo w pobliżu. Hałas związany z prowadzonymi pracami budowlanymi będzie występować okresowo. Uciążliwości związane z budową będą miały charakter tymczasowy i ustąpią w momencie ukończenia prac budowlanych.</p>
<p><b>ryzyko wystąpienia poważnych awarii</b></p>	<p>Przez pojęcie poważnych awarii rozumie się zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.</p> <p>W celu przeciwdziałania poważnym awariom organy Inspekcji Ochrony Środowiska: prowadzą kontrole podmiotów, których działalność może stanowić przyczynę powstania poważnej awarii, prowadzą szkolenia dla organów administracji oraz podmiotów w/w, badają przyczyny powstawania oraz sposoby likwidacji skutków poważnych awarii dla środowiska, prowadzą rejestr zakładów o zwiększonym i dużym ryzyku, w rozumieniu przepisów o ochronie środowiska, prowadzą rejestr poważnych awarii.</p>	<p>Zadania w ramach projektu dokumentu zmierzają do poprawy stanu infrastruktury technicznej, żeby zmniejszyć ryzyko awarii i niekorzystnych skutków dla środowiska, np. wycieku substancji ropopochodnych lub niebezpiecznych na drogach, zmniejszenia ryzyka awarii instalacji technicznej.</p> <p>W związku z powyższym, w wyniku realizacji działań inwestycyjnych powinno zmniejszyć się zagrożenie poważną awarią, a w przypadku jej wystąpienia oddziaływanie na zdrowie i życie ludzi oraz na środowisko powinno się minimalizować.</p>
<p><b>obszary o szczególnych właściwościach</b></p>	<p>-</p>	<p>Planowane inwestycje nie wpłyną negatywnie na obiekty ważne dla dziedzictwa kulturowego występujące na terenie gminy.</p>

<b>Element przyrody</b>	<b>Opis elementu przyrody (cel ochrony, zakazy)</b>	<b>Oddziaływanie inwestycji</b>
naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego		

## **8. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”**

Prawidłowo realizowany rozwój przestrzenny gminy powinien uwzględniać ochronę środowiska naturalnego oraz eliminować wszystkie zagrożenia mogące zakłócić jego funkcjonowanie.

Część obiektów i form zagospodarowania przestrzeni, w stosunku do których przewidziano zadania inwestycyjne, zapisane w projekcie „Strategii...” (np. inwestycje z zakresu przebudowy dróg itp.) już istnieje. Obecny dokument uwzględnia głównie zmiany dotyczące podniesienia atrakcyjności terenów gminnych oraz aktywizacji obszarów wiejskich, zarówno w aspekcie gospodarczym, społecznym, jak i środowiskowym.

Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany stanu środowiska, jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji ustaleń projektu „Strategii...”:

- pogorszenie jakości powietrza
- wzrost niekorzystnego oddziaływania hałasu na ludzi
- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków
- zmniejszanie się zasobów wodnych
- postępująca degradacja gleb
- postępująca degradacja zasobów przyrodniczych oraz walorów kulturowych
- wzrost zużycia surowców i wody
- niewłaściwą gospodarkę odpadami komunalnymi, przemysłowymi i niebezpiecznymi
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Należy zatem przyjąć, że ewentualne negatywne skutki dla środowiska będą większe przy braku realizacji zamierzeń omawianego dokumentu.

## **9. Propozycje rozwiązań alternatywnych służących zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w związku z realizacją projektu Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów**

Działania łagodzące to środki zmierzające do zmniejszenia lub nawet eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego.

Działania kompensujące to działania najczęściej niezależne od przedsięwzięcia inwestycyjnego, których celem jest kompensacja znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko, jakie jest spowodowane realizacją tego przedsięwzięcia.

Projekt „Strategii...” nie jest konkretnym opracowaniem określającym szczegółowo planowane działania na terenie gminy. Jak wykazano w powyższych rozdziałach większość zaproponowanych do realizacji przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument

przedstawia ogólne propozycje inwestycji i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Negatywne oddziaływanie tych inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak i w fazie eksploatacji inwestycji pozwoli także ograniczyć te oddziaływania.

Ze względu na charakter i skalę planowanych zadań ujętych w „Strategii...” nie przewiduje się wystąpienia zagrożeń dla środowiska naturalnego oraz zdrowia i życia ludzi. Teren, na którym prowadzone będą działania inwestycyjne nie wykracza poza granice administracyjne gminy Aleksandrów.

### Proponowane środki i zalecenia minimalizacji niekorzystnych oddziaływań na środowisko

Element środowiska przyrodniczego	Środki/zalecenia minimalizacji niekorzystnych oddziaływań
<b>Zdrowie ludzi</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Oznakowanie obszarów, gdzie prowadzone będą prace budowlane w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac,</li> <li>• Stosowanie sprawnego technicznie sprzętu oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP,</li> <li>• Ograniczanie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu,</li> <li>• Stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych</li> </ul>
<b>Świat zwierząt</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wykonywanie inwentaryzacji budynków przed przystąpieniem do prac budowlanych pod kątem występowania gniazd ptaków oraz nietoperzy,</li> <li>• Prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy czy innych gatunków ważnych ze względów przyrodniczych, których występowanie stwierdzono,</li> <li>• W sytuacji braku możliwości prowadzenia prac w okresie pozalęgowym odpowiednio wcześniej należy zabezpieczyć budynki przed możliwością zakładania w nich lęgowisk,</li> <li>• Prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie</li> </ul>
<b>Świat roślin</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wprowadzanie nowych obszarów zieleni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz nawiązującej do otoczenia,</li> <li>• Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska,</li> <li>• Prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych,</li> <li>• Zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego (np. włókniny i obudowy drewniane),</li> <li>• Maksymalnie ograniczać rozmiary planów budowy</li> </ul>
<b>Wody</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zabezpieczenie placów budowy (skład materiałów, odpadów) w sposób</li> </ul>

Element środowiska przyrodniczego	Środki/zalecenia minimalizacji niekorzystnych oddziaływań
<b>powierzchniowe i podziemne</b>	zapobiegający kontaktowi z wodami opadowymi i gruntowymi, <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zbieranie w sposób selektywny powstających odpadów i gromadzenie ich czasowo do momentu wywozu na składowisko odpadów lub innego zagospodarowania,</li> <li>• Kontrola szczelności instalacji paliwowych pojazdów i maszyn wykorzystywanych w czasie prac budowlanych celem zapobieżenia możliwości miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi,</li> <li>• Zapewnienie zaplecza socjalnego oraz przenośnych toalet dla pracowników budowy oraz regularne opróżnianie toalet z wykorzystaniem samochodów asenizacyjnych wyposażonych w odpowiedni sprzęt,</li> <li>• Zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych</li> </ul>
<b>Jakość powietrza</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót w szczególności poprzez: systematycznie sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn budowlanych</li> </ul>
<b>Powierzchnia ziemi</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Przemysłany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez inwestycje przekształceń środowiska zależec będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań</li> <li>• Przed rozpoczęciem prac ziemnych należy zebrać warstwę gleby (humus), a po zakończeniu prac rozplantować na powierzchni terenu,</li> <li>• Przestrzeganie prawidłowej gospodarki odpadami</li> </ul>
<b>Krajobraz</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu</li> <li>• Nie wprowadzenia elementów dysharmonizujących w chronionym krajobrazie</li> </ul>
<b>Klimat</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ograniczanie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum celem ograniczenia emisji spalin,</li> <li>• Stosowanie nowoczesnego i sprawnego technicznie sprzętu,</li> <li>• Stosować urządzenia o niskich parametrach emisji zanieczyszczeń</li> </ul>
<b>Zabytki i dobra materialne</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• W wyniku realizacji przedsięwzięć nastąpi rozwój i odnowienie infrastruktury technicznej,</li> <li>• W wyniku realizacji inwestycji wzrośnie atrakcyjność gminy dla przyszłych inwestorów oraz zwiększy się standard życia lokalnej społeczności</li> </ul>

W stosunku do konkretnych inwestycji należy przewidzieć odrębne działania zapobiegające naruszeniom zasobów środowiskowych:

- realizacja zadań budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej oraz kanalizacyjnej - opracowanie koncepcji budowy zgodnej z warunkami ukształtowania terenu i rzeczywistymi potrzebami długoterminowymi, odpowiednie zabezpieczenie terenu prac ziemnych, właściwe postępowanie ze sprzętem, powstałymi odpadami, przestrzeganie dziennej pory prowadzenia prac, odtworzenie szaty roślinnej naruszonej w czasie budowy, uprzątniecie terenu

- realizacja zadań rozbudowy i modernizacji dróg - dopasowanie technologii, zabezpieczenie spływu z nawierzchni jezdni, odpowiednie zabezpieczenie terenu prac ziemnych, odpowiednie zabezpieczenie krzyżujących się instalacji, właściwe postępowanie ze sprzętem, powstałymi odpadami, przestrzeganie dziennej pory prowadzenia prac, odtworzenie szaty roślinnej naruszonej w czasie budowy, ewentualna budowa przejść dla zwierząt, uprzątniecie terenu
- realizacja zadań termomodernizacji obiektów - opracowanie technologii, dostosowanie terminów prac do terminów rozrodu zwierząt, korzystanie z nowoczesnych technologii i urządzeń niskoemisyjnych
- realizacja zadania usuwania azbestu (stosowanie się do przepisów BHP oraz przepisów związanych z właściwą rozbiórką, składowaniem i wywozem materiałów zawierających azbest, wykonywania zadania przez wyspecjalizowane podmioty).

Prace budowlane powinny zostać wykonane: pod nadzorem archeologicznym Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (jeśli inwestycja dotyczy budynku zabytkowego lub znajduje się w rejonie zainteresowania archeologicznego), w uzgodnieniu z Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska oraz Inspektorem Sanitarnym.

## **10. Odporność ustaleń projektowanego dokumentu na zmiany klimatu ze szczególnym uwzględnieniem klęsk żywiołowych oraz analiza oddziaływania zmieniających się warunków klimatycznych i środowiskowych**

W ostatnich latach zmiany klimatu nasilają się i nie można ich całkowicie powstrzymać. Zmiany średnich warunków klimatycznych na świecie będą w dalszym ciągu postępować, zaś ekstremalne zjawiska pogodowe mogą się nasilać. Zjawiska te mogą obejmować coraz to nowe obszary, które dotychczas nie zostały uznane za obszary narażone na występowanie tego typu zdarzeń. Obserwowany od ostatniej dekady XX w. wzrost temperatury globalnej sprzyja wzrostowi intensywności i częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych, tj. tornada, grad, błyskawice, fale upałów, ulewy i burze. Według zestawienia Europejskiej Agencji Środowiska skutków zdarzeń katastrofalnych dotyczących Europy pod koniec XX w. ze względu na częstotliwość występowania, wartość strat materialnych i liczbę ofiar śmiertelnych dominowały upały, powodzie i burze, w tym deszcze nawalne (wg „Poradnika przygotowania inwestycji z uwzględnieniem zmian klimatu, ich łagodzenia i przystosowania do tych zmian oraz odporności na klęski żywiołowe, oprac. Ministerstwo Środowiska Departament Zrównoważonego Rozwoju, Warszawa, 2015r.). Zjawiska te stanowią największe zagrożenie dla życia i zdrowia mieszkańców Europy.

Obszar gminy Aleksandrów nie należy do obszarów szczególnie wrażliwych na skutki zmian klimatu, w tym na częstsze występowanie powodzi i suszy. Przepływające przez gminę rzeki sprzyjają ograniczeniu oddziaływania susz. Realizacja planowanych inwestycji w niekorzystnych warunkach klimatycznych może wpłynąć na ich powodzenie i dalsze funkcjonowanie. Obecnie zmiany klimatu charakteryzują się wzrastającą średnią temperaturą i zmniejszaniem liczby chłodnych dni, zmniejszaniem się okresu zalegania

pokrywy śnieżnej na gruncie, zwiększaniem ilości opadów. Klimat wywiera wpływ na wszystkie rodzaje budownictwa i może mieć znaczenie w przypadku doboru lokalizacji obiektów, ich posadowienia, konstrukcji nośnej, termoizolacyjności, instalacji zewnętrznych oraz wykonawstwa. Warunki klimatyczne gminy Aleksandrów są typowe dla Polski Środkowej, pośrednie pomiędzy strefą oddziaływania wpływów oceanicznych z zachodu i wpływów kontynentalnych ze wschodu. Obszar gminy posiada dogodne warunki topoklimatyczne do realizacji zabudowy, m.in. ze względu dogodne warunki solarne, które ograniczają częstość występowania mgieł i zwiększonej wilgotności. Obszary objęte opracowaniem Strategii, na których dopuszczono możliwość realizacji planowanych inwestycji posiadają dobre walory geotechniczne. Istnieje niewielka możliwość wystąpienia zagrożenia związanego z pożarem, w związku z czym należy również wprowadzić odpowiednie zabezpieczenia w budynkach przed tego rodzaju zjawiskami. Ważne jest, by zabezpieczenia przeciwpożarowe były optymalnie dobrane. Zaleca się m.in. wznoszenie obiektów w możliwie najwyższych klasach odporności pożarowej, właściwą eksploatację urządzeń przeciwpożarowych. Na podstawie przeprowadzonej oceny ustaleń projektu Strategii należy stwierdzić, że realizacja ustaleń dokumentu może pozytywnie wpłynąć na zahamowanie zmian klimatu w skali lokalnej. Nie oznacza to jednak, że działaniami wskazanymi w projekcie Strategii można zahamować proces tych zmian, bo m.in. koncentracja gazów cieplarnianych w atmosferze stale rośnie wobec braku współdziałania w tym zakresie wszystkich krajów.

Szczególne znaczenie mają te ustalenia projektu Strategii, które wpłyną, na ogół pośrednio, na redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Istotne znaczenie w zakresie odporności na zmiany klimatu, mają te ustalenia projektu Strategii, które zabezpieczają obszary przed niekorzystnymi zmianami pogodowymi, tj. susze, powodzie, ulewy. Dostosowanie poszczególnych obiektów budowlanych do wystąpienia klęsk żywiołowych realizowane jest poprzez respektowanie na etapie projektowania i realizacji inwestycji przepisów techniczno-budowlanych oraz norm branżowych.

### ***Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii***

Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów jest ukierunkowana na zwiększanie odporności gminy na zmiany klimatu. Można prognozować, że w sytuacji braku podjęcia działań adaptacyjnych zmiany w środowisku będą dotyczyły przede wszystkim warunków życia ludzi. Brak podejmowania działań w odniesieniu do społeczeństwa będzie wpływał przede wszystkim na bezpieczeństwo, zarówno zdrowia jak i majątku obywateli oraz jakość życia ludności. Zaniechanie działań adaptacyjnych w najbliższych latach wpłynie na zwiększenie negatywnego oddziaływania powodzi na strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy oraz jego mieszkańców. Wdrożenie działań adaptacyjnych przyczyni się do rozwiązania głównych problemów środowiskowych w gminie. W sytuacji odstąpienia od realizacji działań adaptacyjnych można spodziewać się m.in. braku poprawy jakości powietrza w wyniku utrzymywania się emisji ze źródeł komunikacyjnych.

## **11. Analiza rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030**

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach Strategii ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto dokument przedstawia ogólne propozycje przedsięwzięć i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań w ramach Strategii silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy wykonywaniu zaplanowanych inwestycji należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać:

- warianty lokalizacji
- warianty konstrukcyjne i technologiczne
- warianty organizacyjne
- wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmieni, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Na etapie sporządzania prognozy dysponowano dokumentami strategicznymi opracowanymi dla gminy Aleksandrów, które pozwoliły na sprawdzenie w jaki sposób proponowane w „Strategii...” rozwiązania dostosowane są do planów inwestycyjnych. Realizacja zadań w zakładanych ramach czasowych będzie w większości przypadków uzależniona od pozyskania środków zewnętrznych (pomocowych).

## **12. Oddziaływania transgraniczne projektu „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”**

Obowiązek rozważania możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, sporządzonej w Espoo dnia 25 lutego 1991 roku oraz z Ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Specjalnej analizie powinny podlegać inwestycje zlokalizowane blisko granic państwa, a także te realizowane dalej, ale ze względu na rozmiar przedsięwzięcia mogące powodować znaczące emisje lub zmiany w środowisku.

Gmina Aleksandrów nie jest położona w obszarze przygranicznym, a realizacja „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” nie powoduje żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów...” ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny.



Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu dokumentu nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

### **13. Niedostatki i braki materiałów utrudniające ocenę szkodliwego oddziaływania na środowisko ustaleń projektowanego dokumentu**

W trakcie opracowywania „Prognozy...” utrudnienia dotyczyły braku planów i lokalizacji dla niektórych przedsięwzięć na terenie gminy.

W trakcie prac nad „Strategią...” opierano się na wszelkich dostępnych materiałach dotyczących opracowania diagnozy obecnego stanu środowiska oraz na dokumentach planistycznych gminy i innych podmiotów.

Podczas wdrażania „Strategii...”, zakłada się wykorzystanie obecnie znanych i używanych metod, technik, technologii. Dlatego też schematy: oceny, wdrażania, ewaluacji, monitoringu jego wskaźników, i finansowania „Strategii...” zostały nakreślone.

### **14. Informacje końcowe**

#### **14.1. Metody wykorzystane przy opracowaniu „Prognozy...” i analizie „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów...”**

Przy opracowywaniu Prognozy oddziaływania na środowisko dla „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” posłużono się następującymi metodami:

- aby w pełni ocenić czy poddawany prognozie dokument zawiera elementy zapewniające ochronę środowiska kierujące się zasadą zrównoważonego rozwoju zbadano zgodność „Strategii...” z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla (wspólnotowych, krajowych, wojewódzkich, powiatowych),
- przeprowadzono analizę zgodności dokumentu z innymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na terenie gminy,
- w bezpośrednim badaniu prognozy oddziaływania na środowisko dokumentu „Strategii...” posłużono się metodą sporządzenia matrycy interakcji: wpływ danej inwestycji na poszczególne komponenty środowiska naturalnego oznaczono określonym symbolem.

### **Schemat przeprowadzania oceny oddziaływania na środowisko**

określenie zagadnień oceny oddziaływania na środowisko



identyfikacja stanu elementów środowiska, potencjalnie wrażliwych na zmiany w wyniku realizacji projektu Strategii



identyfikacja kierunków działań, które mogą wpłynąć na stan środowiska



sporządzenie matrycy przedstawiającej w skondensowanej postaci obszary zależności w rozbiciu na poszczególne jego komponenty

Niniejsza „Prognoza oddziaływania na środowisko...” została opracowana na podstawie zapisów ustawy Prawo ochrony środowiska i ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Przy sporządzaniu niniejszej prognozy wykorzystano również informacje udostępnione przez: GIOŚ w Warszawie, WIOŚ w Warszawie, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Urząd Gminy Aleksandrów, a także posiadaną wiedzę i doświadczenia w zakresie ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć inwestycyjnych.

Analizie poddano aktualny i prognozowany stan ochrony środowiska na terenie gminy oraz proponowane kierunki działań w tym zakresie.

#### **14.2. Metody analizy realizacji skutków „Strategii...”**

Zasadnicze znaczenie w monitorowaniu i stymulowaniu realizacji projektu „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” posiada organ wykonawczy gminy. Projekt określa zasady oceny i monitorowania efektów jej realizacji (wskaźniki ilościowe i jakościowe), które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku.

Projekt „Strategii...” jest dokumentem planistycznym, którego realizacja zależy od bardzo wielu czynników, nie tylko od możliwości inwestycyjnych gminy, ale też od planów i zasobów osób indywidualnych.

#### **14.3. Metody analizy realizacji postanowień projektu Strategii**

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” określa zasady oceny i monitorowania efektów jego realizacji. W ramach każdego priorytetu zaproponowano wskaźniki ilościowe i jakościowe, które pozwolą określić stopień realizacji poszczególnych działań i związane z tym zmiany w środowisku. Dla wskaźników określono także źródło pozyskiwania danych do weryfikacji, co znacznie ułatwi ich uzyskanie. Ocena realizacji Strategii na podstawie wyznaczonych wskaźników dokonywana będzie co dwa lata.

W ramach prac nad Prognozą dokonano ich oceny i weryfikacji. Zamieszczone w Strategii propozycje wskaźników monitorowania jego realizacji są właściwe i pozwalają w pełni ocenić zmiany, jakie nastąpią w środowisku w wyniku jego realizacji.

## **15. Streszczenie w języku niespecjalistycznym**

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”, została opracowana zgodnie z art. 51 i uwzględniając art. 52 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2023, poz. 1094 ze zm.).

Celem „Prognozy...” jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków wykonania „Strategii...” na środowisko i stwierdzenie czy realizacja zawartych w niej założeń sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi. „Prognoza...” ma na celu określenie prawdopodobnych skutków realizacji „Strategii...” na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu. Wpływ ten ma dotyczyć w szczególności: obszarów Natura 2000, bioróżnorodności przyrodniczej, roślin, zwierząt, ludzi, krajobrazu, wód, powierzchni ziemi, powietrza, klimatu, dóbr materialnych i dóbr kultury.

Gmina Aleksandrów to gmina wiejska położona w południowo-wschodniej części województwa łódzkiego, w powiecie piotrkowskim. Sąsiaduje z gminami Sulejów i Ręčno (powiat piotrkowski), Mniszków, Paradyż i Żarnów (powiat opoczyński) oraz z gminą Przedbórz (powiat radomszczański). Gmina położona jest w odległości ok. 20 km od Piotrkowa Trybunalskiego i ok. 8 km od najbliższego miasta - Sulejowa. W północnym fragmencie obszaru gminy (na długości ok. 2,5 km) przebiega droga krajowa nr 74 Wieluń- Piotrków Trybunalski- Kielce- Zamość- Zosin. Gmina z obszarem 144,09km<sup>2</sup>, stanowi 10% powierzchni powiatu piotrkowskiego i podzielona jest na 32 sołectwa.

### Charakterystyka środowiska gminy Aleksandrów:

- Obszar gminy Aleksandrów położony jest na prowincji Wzniesień Południowomazowieckich, w podprowincji Równina Piotrkowska. Ukształtowanie terenu gminy jest dość zróżnicowane, ze względu na przecięcie obszaru przez dwie doliny dużych rzek, tj. Pilicy i Czarnej Malenieckiej. Najbardziej urozmaicona jest rzeźba terenu środkowego oraz środkowo-zachodniego obszaru gminy w rejonie miejscowości Dąbrówka, Wólka Skotnicka i Skotniki.
- Pod względem hydrograficznym obszar gminy Aleksandrów położony jest w dorzeczu rzeki Wisły, w obrębie zlewni rzeki Pilicy. Sieć hydrograficzną gminy Aleksandrów tworzą rzeki Pilica, dopływ Wisły oraz Czarna Maleniecka, dopływ Pilicy, które w północno-zachodniej części gminy tworzą ważny węzeł wodny. Na terenie gminy biorą także początek liczne bezimienne ciekły - dopływy Pilicy i Czarnej Malenieckiej. Na terenie gminy nie występują większe naturalne zbiorniki wodne, istniejące zbiorniki pełnią rolę stawów gospodarczych.

- Północna część gminy znajduje się w zasięgu szczelinowo-krasowego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 410 „Opoczno” o poziomie wodonośnym w utworach jury i szacunkowych zasobach dyspozycyjnych wód 115 tys. m<sup>3</sup>/dobę.
- Według podziału Polski na regiony klimatyczne (źródło: Regionalizacja wg R. Gumińskiego), obszar gminy znajduje się w centrum przejściowego i zmiennego klimatu łódzkiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej, która charakteryzuje się dużą zmiennością pogody oraz zróżnicowanymi warunkami meteorologicznymi. Średnia roczna suma opadów wynosi 600-650 mm. Średnia temperatura powietrza w styczniu -3,3°C, w lipcu 17,9°C, natomiast średnia temperatura roczna wynosi 8,5°C.
- Na terenie gminy grunty leśne obejmują powierzchnię 5100,24 ha, stanowiąc 34,9% jej powierzchni (dane GUS, 2022 rok). Przeważa sosna stanowiąc ok. 89% drzewostanu. Ponadto występują świerk, jodła, dąb, brzoza i olsza. Rozmieszczenie lasów w gminie jest nierównomierne. Kompleksy leśne ciągną się wzdłuż rzeki Pilicy stanowiąc kompleks Sulejowskiego Parku Krajobrazowego. Większe kompleksy leśne znajdują się w pobliżu miejscowości Brzezcie, Wolica, Borowiec (Poręba). Lasy występują również w znacznym rozdrobieniu tworząc niewielkie enklawy wśród pól uprawnych.
- Na terenie gminy Aleksandrów występują elementy środowiska przyrodniczego, które z uwagi na wysokie wartości objęte zostały różnymi formami ochrony wprowadzonymi na podstawie przepisów ogólnych z zakresu ochrony środowiska oraz miejscowych aktów prawnych. Należą do nich: Sulejowski Park Krajobrazowy, Piliczański Obszar Chronionego Krajobrazu, rezerwat leśno-florystyczny „Jaksonek”, rezerwat przyrody „Diabla Góra”, obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Dolina Środkowej Pilicy, Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000 Dolina Czarnej, 16 pomników przyrody oraz 16 użytków ekologicznych.
- Wzdłuż zachodniej granicy gminy przebiega fragment korytarzy ekologicznego Pilicy o znaczeniu krajowym – GKPdA-7 Dolina Dolnej Pilicy oraz przez środkową część gminy fragment korytarza ekologicznego GKPdC-6B Puszcza Świętokrzyska – Dolina Pilicy.

W projekcie „Strategii...” wyznaczono cele strategiczne dla gminy i przyporządkowano im odpowiednie cele operacyjne:

**CEL STRATEGICZNY I – Wysoki poziom usług społecznych oraz aktywne i zintegrowane społeczeństwo**

- 1.1. .1. Zapewnienie wysokiego standardu usług społecznych i zdrowotnych
- 1.2. Rozwój infrastruktury społecznej
- 1.3. Rozwój tożsamości oraz aktywizacja mieszkańców

**CEL STRATEGICZNY II – Konkurencyjna gospodarka lokalna - intensyfikacja rozwoju gospodarczego**

- 2.1. Rozwój efektywnego i wyspecjalizowanego rolnictwa
- 2.2. Wspieranie rozwoju różnorodnej przedsiębiorczości
- 2.3. Rozwój turystyki i rekreacji oraz promocja gminy

### **CEL STRATEGICZNY III – Pełna i nowoczesna infrastruktura techniczna oraz prawidłowa polityka przestrzenna gminy**

3.1. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej

3.2. Ochrona zasobów środowiska naturalnego oraz promocja odnawialnych źródeł energii

3.3. Wzrost atrakcyjności przestrzennej opartej na zrównoważonym rozwoju gminy

W „Prognozie...” przeprowadzono analizę stanu aktualnego środowiska naturalnego w gminie oraz analizę zagrożeń dla jego poszczególnych komponentów. Przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji zadań na następujące elementy: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta i rośliny, wodę, powietrze, powierzchnie ziemi i gleby, przyrodę i krajobraz. Przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko (bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych, stałych i chwilowych) przedstawione zostały w podziale na poszczególne grupy zadań. Ponadto wykazano wpływ inwestycji na:

- poszczególne formy ochrony przyrody,
- chronione gatunki zwierząt, roślin i grzybów,
- na drożność korytarzy ekologicznych i zadrzewień,
- ekosystemy wodno-błotne, łąki i torfowiska,
- krajobraz,
- na wody powierzchniowe i podziemne oraz odprowadzenie i oczyszczanie ścieków (w tym wód deszczowych),
- oddziaływanie pól elektromagnetycznych z urządzeń infrastruktury technicznej w terenach zabudowy mieszkaniowej oraz miejscach dostępnych dla ludności,
- gospodarkę odpadami,
- ryzyko wystąpienia poważnych awarii,
- klimat,
- poziom hałasu,
- zdrowie i życie ludzi.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych założeń „Strategii...”. Wykazano, że żadne z proponowanych działań nie ma znaczącego, negatywnego oddziaływania na środowisko. Potencjalne negatywne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji: rozbudowy infrastruktury technicznej i infrastruktury drogowej. Dla większości przedsięwzięć bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie lokalne i krótkotrwałe. Oddziaływania te mogą być także znacznie ograniczone poprzez wybór odpowiedniej lokalizacji, właściwą realizację oraz użytkowanie inwestycji. Działania podejmowane w ramach „Strategii...” przyniosą dodatnie – pozytywne – skutki dla środowiska w perspektywie długoterminowej.

Ponieważ większość proponowanych przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. W przypadku inwestycji, których oddziaływanie na środowisko może być negatywne należy, przed przystąpieniem do realizacji, rozważyć warianty tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie niekorzystnie oddziaływać. Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydawania decyzji środowiskowej i innych niezbędnych uzgodnień.

Szczegółowy wpływ konkretnej inwestycji na środowisko naturalne powinien zostać określony na etapie trwania procedury oddziaływania na środowisko tejże inwestycji. Organ właściwy do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, uwzględniając łącznie wszystkie uwarunkowania przedsięwzięcia może w drodze postanowienia stwierdzić obowiązek przeprowadzenia oceny jego oddziaływania na środowisko.

Realizacja żadnego z proponowanych działań na terenie gminy nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko.

W przypadku, gdy „Strategia Rozwoju Gminy Aleksandrów...” nie zostanie wdrożona prowadzić to może do pogłębiania się problemów ochrony środowiska (co negatywnie wpływać będzie m.in. na zdrowie mieszkańców).

Przeprowadzona analiza i ocena działań zawartych w projekcie „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużycia zasobów środowiskowych.

## **16. Podpis autora oraz data opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko**

Wykonawca opracowania:

PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik

26-200 Końskie, ul. Polna 72

tel./fax (41) 372 49 75, e-mail: basz@post.pl

Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowo - Handlowe  
**B a S z**  
mgr inż. Bartosz Szymusik  
26-200 Końskie, ul. Polna 72  
tel./fax (0-41) 372-49-75  
NIP 658 100-14-34

Data opracowania Prognozy: 16 lutego 2024r.

## Uzasadnienie

Projekt „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” jest dokumentem realizowanym w celu ożywienia oraz harmonijnego, wielostronnego rozwoju Gminy Aleksandrów. Jest to podstawowy plan działania, który wyznacza kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazuje sposoby ich osiągnięcia.

Projekt „Strategii ...” składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza część przedstawia skoncentrowane informacje o aktualnym stanie Gminy Aleksandrów, tj. zawiera informacje o sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej gminy. Szczegółowa charakterystyka Gminy Aleksandrów została przedstawiona w załączniku 1 do „Strategii ...”: „Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Aleksandrów”.

Elementem podsumowującym część diagnostyczną dokumentu jest analiza SWOT przedstawiająca mocne i słabe strony gminy oraz szanse i zagrożenia, które mogą mieć wpływ na dalszy jej rozwój. W analizie SWOT uwzględniono wyniki partycypacji społecznej w opracowywaniu projektu „Strategii ...”.

Część druga stanowi część planistyczną „Strategii ...”. Część ta zawiera określone kierunki działań przyszłościowych, które będą mieć zasadniczy wpływ na rozwój Gminy Aleksandrów.

W planie strategicznym określono wizję oraz misję rozwoju Gminy Aleksandrów. Wyznaczono także trzy obszary rozwojowe w sferze społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej. W wymienionych obszarach koncentrować się będą działania gminy w perspektywie najbliższych lat.

Dla każdego obszaru rozwojowego określono cele strategiczne a w ich ramach cele operacyjne i kierunki działań. W przypadku niektórych celów strategicznych określono również konkretne zadania inwestycyjne, o realizacji których Samorząd posiadał wiedzę na etapie przygotowywania projektu „Strategii ...”.

W okresie od 15 grudnia 2023r. do 19 stycznia 2024r. projekt „Strategii ...” wyłożony był do publicznego wglądu w siedzibie Urzędu Gminy Aleksandrów.

Na podstawie art.41 ust.1ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U 2022 poz. 2094 oraz 2023 poz. 572 i 1688) w związku z art. 10f ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2023 poz. 40, 572, 1463 i 1688) oraz mając na uwadze Uchwałę Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (Dz. Urz. Woj. Łódz. Z 2021r. poz. 2686) Zarząd Województwa Łódzkiego wydał pozytywną opinię z uwagami do projektu Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030 w zakresie sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji dotyczących kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (pismo znak: BPPWŁ.ROT.426.05.2024 z dnia 30 stycznia 2024r.). Uwagi zostały uwzględnione w dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030.

Na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. 2023 poz. 1094 ze zm.), projekt „Strategii ...” poddany został konsultacjom z organami: Łódzkim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (PWIS) oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Łodzi (RDOS). RDOŚ w Warszawie oraz MPWIS nałożyli obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030”.

Dla projektu „Strategii ...” opracowana została Prognoza oddziaływania na środowisko, która wraz z projektem „Strategii ...” została przedłożona zarówno Łódzkiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu, jak i Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Łodzi oraz ponownie wyłożono całą dokumentację do publicznego wglądu w siedzibie Urzędu Gminy w Aleksandrowie w okresie od 20 lutego 2024 do 12 marca 2024.

Łódzki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny pismem znak: NS.OZNS.9022.33.2024.SK z dnia 13 marca 2024r. oraz Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi pismem znak: WOOŚ.410.41.2024.MGW z dnia 28 lutego 2024r. pozytywnie zaopiniowali projekt „Strategii ...” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko.

Mając powyższe na uwadze, przedłożenie niniejszego projektu „Strategii Rozwoju Gminy Aleksandrów na lata 2023-2030” do uchwalenia przez Radę Gminy Aleksandrów należy uznać za zasadne.